

Aalborg Universitet

Institut for samfundsudvikling og planlægning
Fibigerstræde 11, 9220 Aalborg Øst.

Udpegning af fremtidig placering af produktionsbygninger i landbrugserhvervet

Gruppemedlemmer:	Christian P. Hansen Rune Andersen Steffen B. Martens
Vejleder:	Esben Munk Sørensen
Bivejleder:	Per Toppenberg
Projektgruppe:	L10-4
Specialisering:	Arealforvaltning
Tema:	Speciale
Projektperiode:	2. januar 2005 – 2. juni 2005
Oplagstal:	6. stk.
Sidetæl:	160 sider
Bilag:	6. stk.
Forside:	Udarbejdet af projektgruppen

© Christian P. Hansen, Rune Andersen og Steffen B. Martens.
Specialet eller dele her af, må kun gengives med kildeangivelse.

Synopsis

I dag er der mange forskellige interesser i landzonen. En af disse, landbruget, har altid haft en særstilling i forhold til de andre.

I lovforslaget om ændring af Planloven, der er fremlagt i forbindelse med kommunalreformen, ændres der på denne særstilling, idet kommunerne får mulighed for at foretage en områdeudpegning til placering af fremtidige landbrugsbygninger.

Igennem projektføreløbet er det projektgruppens mål at tilegne sig viden, som sætter projektgruppen i stand til at udarbejde en række anbefalinger til kommunerne til udpegning af disse områder.

Indledningsvis analyseres sektorlovgivningen i relation til landbruget samt kommunalreformen med henblik på, hvordan kompetencerne vil blive fordelt mellem stat, region og kommune. Derved belyses hvilke restriktioner, der er for landbruget, og hvem der administrerer disse.

Derefter analyseres baggrunden for lovforslaget for at kunne identificere de planlægningsmæssige bagtanker.

Efter dette fremstiller projektgruppen et forslag til fremgangsmåde til udpegning af områder, der efterfølgende afprøves på et projektområde. På baggrund af erfaringerne herfra udarbejder projektgruppen de endelige anbefalinger.

Abstract

Today many different parties have an interest in the rural area. One of these, agriculture, has always had a special position.

The bill about alteration of the Planning Act (put forward in connection with the municipal council reform) suggests to change this status. According to this bill, the municipalities get the opportunity to pinpoint areas where future agricultural buildings can be placed.

With this project, the project group means to gain the knowledge that makes it possible for the group to work out a series of recommendations for the municipalities on which areas to pinpoint.

Firstly, the sector legislation is analysed in relation to agriculture and the municipal reform, showing how authority will be distributed between the state, region and municipality. Secondly, the restrictions imposed upon agriculture and the administrators of these restrictions are examined.

Finally, the background of the bill is examined in order to determine the motives behind the planning.

On the basis of the above the group will suggest a procedure for singling out areas, which can be used as test areas. With the experiences gained here the group will draw up the final recommendations.

Forord

Dette afgangsprøjsjekt er udarbejdet af gruppe 4 på Landinspektørstudiets 10. semester 2005 på Aalborg Universitet med henblik på at opnå titlen som landinspektør, candidatus geometriae (cand. geom.).

Projektet er udarbejdet med det overordnede tema Fast Ejendom. I den forbindelse har projektgruppen, på baggrund af indledende antagelser og ideer, valgt at fokusere på lokalisering af områder til landbrugsbygninger. Dette skyldes, at der i Forslag til Lov om ændring af lov om planlægning er indføjet en ny § 11 b stk. 2, der omhandler dette emne.

Det generelle formål med rapporten er, at projektgruppen skal dokumentere sin evne til at arbejde med problemorienterede emner på et videnskabeligt grundlag og derigennem skabe en indsigt og viden om landinspektørfaglige emner.

Projektgruppen vil gøre opmærksom på, at planlovsforslaget i skrivende stunde har været igennem 1. behandling og er derfor ikke endeligt vedtaget endnu. Dette har projektgruppen dog valgt at se bort fra og har behandlet lovforslaget som værende vedtaget; der vil dog blive henvist til det som ”planlovsforslaget”.

Kildehenvisning i denne rapport er udført efter Harvard-metoden, med forfatter, årstal og sidetal, som anført [Forfatter, Årstal, Sidetal].

Er kildehenvisningen placeret på venstre side af punktum, henfører kilden til den pågældende linie. Kildehenvisningen der henfører til hele afsnittet, er placeret efter selve afsnittet.

Henvisninger til andre afsnit i rapporten, skrives med kursiv og henleder til det pågældende afsnits nummer og afsnittets overskrift: *Afsnit nr. – Overskrift*

For at skabe bedre overblik for læseren over projektopbygningen, har projektgruppen udarbejdet en oversigt, hvor det er illustreret hvilke emner, der bliver bearbejdet igennem rapporten og hvilke metoder, projektgruppen har anvendt til analysen af de enkelte emner. Oversigten er at finde før hvert kapitel.

I forbindelse med den retssociologiske metode, der er anvendt i kapitel 6, er beskrivelsen heraf i bilag A tidligere anvendt i en rapport af projektgruppen.

Aalborg, den 2. juni 2005

Christian P. Hansen

Rune Andersen

Steffen B. Martens

Forord	side	1
Indholdsfortegnelse	side	2
1 Indledning	side	5
2 Idé, struktur og metode	side	7
2.1 Idé og antagelser	side	7
2.2 Initierende antagelser	side	7
2.3 Metode og projektopbygning	side	8
2.4 Metode for foranalyse og problemanalyse	side	9
3 Foranalyse	side	11
3.1 Planloven	side	12
3.2 Landbrugslove	side	20
3.3 Naturbeskyttelsesloven	side	25
3.4 Miljøbeskyttelsesloven	side	28
3.5 Vandløbsloven	side	33
3.6 Vandforsyningsloven	side	35
3.7 Miljømålslov mm	side	36
3.8 Sammenfatning på sektorlove	side	40
4 Problemanalyse	side	43
4.1 Kommunalreform	side	43
4.2 Behandling af kompetencefordeling	side	50
4.3 Kommunernes nye kompetencer	side	53
5 Problemformulering	side	57
5.1 Problemformulering	side	57
5.2 Metode	side	58
6 Baggrund og formål til paragraffen	side	61
6.1 Teorier om landbrugets fremtid	side	61
6.2 Analyse af baggrunden for § 11 b stk. 2	side	66
7 Planlægningsmetode	side	77
7.1 Fysisk planlægning	side	77
7.2 landbrugets planlægning på nuværende tidspunkt	side	78
7.3 Fremtidig planlægningsmetode for landbruget	side	79
7.4 Diskussion af planlægningsmetoder	side	80
8 Analyser af retlige forhold i henhold til placering landbrugsbygninger	side	85
8.1 De retlige forhold	side	85
8.2 GIS-data	side	90
8.3 Overlayanalysen	side	92
8.4 Temaerne	side	93

8.5 Den endelige analyse	side 101
8.6 Planlægning og politik	side 107
9 Landskabskarakteranalyse	side 111
9.1 Begrundelse for visuel analyse	side 111
9.2 Visualiserings og synlighedsanalyse	side 116
9.3 3D-visualisering	side 121
9.4 Markkontrol	side 122
9.5 Synlighedsanalyse	side 123
10. Casestudie	side 133
10.1 Harmonikrav til landbruget	side 133
10.2 Ejerforhold	side 135
10.3 Opsamling	side 137
11. Konklusion	side 139
11.1 Projektet	side 139
11.2 Refleksioner	side 139
11.3 anbefalinger	side 140
12 Perspektivering	side 145
13 Litteraturliste	side 147
14 Kildekritik	side 153
14.1 Faglitteratur	side 153
14.2 Publikationer	side 155
14.3 Slides	side 155
14.4 Hjemmesider	side 155
14.5 Love, bekendtgørelser og vejledninger	side 155
14.6 Lovforslag	side 156
Bilag A: Retssociologi	
Bilag B: Mailkorrespondance med SNS	
Bilag C: Brev fra Karsten Willeberg	
Bilag D: Modelbuilder	
Bilag E: VVM-anmeldelseskema	
Bilag F: Data CD	

1 Indledning

På Landinspektørstudiets 10. semesters Arealforvaltning skal afgangsprojektet omhandle et emne, som ligger inden for begrebet Arealforvaltning.

Indholdet i afgangsprojektet er lagt op til at være i forlængelse af tidligere projektarbejde, hvorfra det er muligt at videreføre undersøgelser eller analyser. I den forbindelse skal afgangsprojektet have karakter af udviklingsarbejde, videreudvikling eller egentlig forskning.

Projektforløbet på 10. semester har ifølge studievejledningen følgende formål:

At dokumentere at den studerende selvstændigt er i stand til at planlægge og gennemføre et projektforløb på et højt fagligt niveau. Afgangsprojektet skal dokumentere den studerendes evne til, at anvende videnskabelige teorier og metoder på et tilstrækkeligt højt niveau. Afgangsprojektet skal således udformes med henblik på at dokumentere at studiets formålsparagraf er opfyldt.

[Studievejledningen, 2005]

Som beskrevet ovenfor er emnet for 10. semester Arealforvaltning. Her har projektgruppen valgt at arbejde med områdelokalisering i det åbne land. I den forbindelse mener projektgruppen, at placering af landbrugets driftsbygninger er et spændende emne at analysere, da der for tiden er debat om landbrugets rettigheder i forhold til naboer, natur og miljø.

Det overordnede emne vil derfor i denne rapport være planlægning af områder til placering af landbrugets fremtidige driftsbygninger. Projektgruppen er ligeledes af den

opfattelse, at en analyse af dette emne vil opfylde de krav, som er opstillet i studieordningen.

På nuværende tidspunkt er et forslag til ændringen af Lov om planlægning sendt til 1. behandling i Folketinget, hvor der er indført en ny paragraf, § 11b stk. 2.

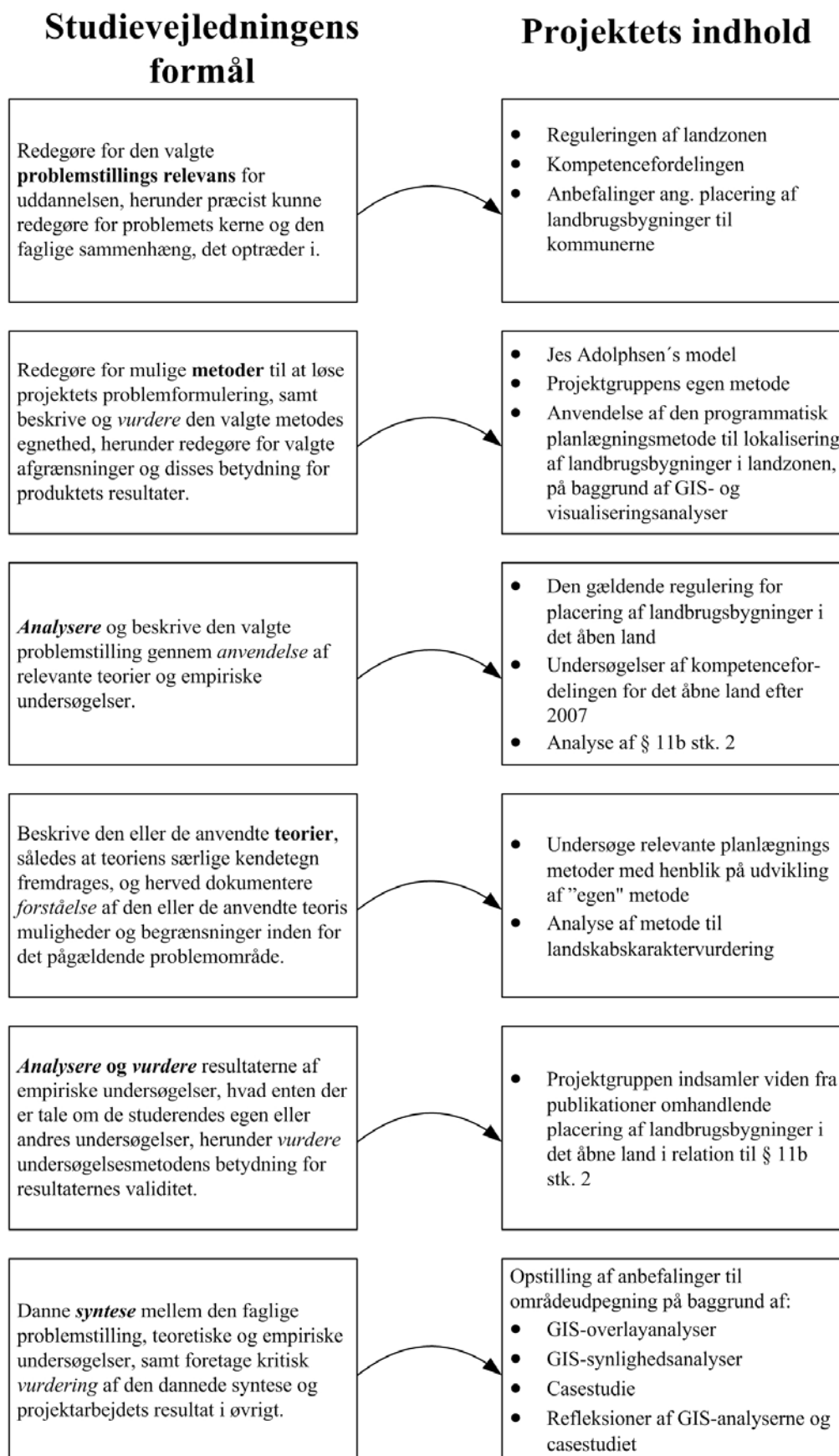
Denne paragraf giver kommunalbestyrelserne kompetence til at udpege arealer til placering af fremtidens landbrugsbygninger.

Netop denne paragraf har været initierende for dette projekt.

Projektgruppen ønsker at tilvejebringe anbefalinger for, hvordan denne udpegning kan gennemføres. Tilvejebringelsen af disse anbefalinger vil dermed være en innovativ proces. Som grundlaget for anbefalingerne vil projektgruppen fortage GIS- og visualiseringsanalyser, som vil blive afsluttet med et casestudie, hvormed projektgruppen vil undersøge en placering i forhold til harmonikravene.

For at undersøge om projektgruppens ide opfylder studievejledningens formål er studievejledningens formål opstillet i forhold til projektets indhold.

Derved sikrer projektgruppen sig, at kravene fra studievejledningen er opfyldt. Dette ses i figur 1.1.

Figur 1.1 Skematisk oversigt over studievejledningen som bliver holdt op mod projektets indhold. Derved sikrer projektgruppen, at projektet overholder studieordningen.

2 Ide, struktur og metode

Dette kapitel vil beskrive den problemstilling, som inspirerede projektgruppen til dette projekt samt den initierende problemstilling. Der vil ligeledes være en beskrivelse af projektets opbygning i hovedtræk samt den metode, som for- og problemanalysen vil blive udarbejdet efter.

2.1 Ide og antagelser

I dette afsnit vil projektgruppens indledende antagelser, ideer og forestillinger blive fremlagt.

Udgangspunktet for dette projekt er interessen for det nyeste forslag til ændring af planloven. Her lægges der op til, at kommunerne, i forbindelse med strukturreformen, skal have kompetence til at foretage en udpegning af områder, hvor landbruget kan etablere nye driftsbygninger.

”Kommuneplanen kan indeholde retningslinjer for andre forhold end nævnt i stk. 1 og § 11 a, der kan være af betydning for arealanvendelsen og bebyggelsen, herunder beliggenheden af arealer til lokalisering af landbrugets driftsbygninger og driftsanlæg inden for de udpegede særligt værdifulde landbrugsområder, jf. § 11 a, nr. 10.”

[Planlovsforslag, 2005, § 11 b stk. 2]

Det er projektgruppens antagelse, at det vil være muligt at udarbejde en række anbefalinger, kommunerne kan anvende til udpegning af områder, hvor landbrugsbygninger kan placeres.

2.2 Initierende problem

I forbindelse med projektgruppens umiddelbare ideer og antagelser, mener projektgruppen, at det vil være hensigtsmæssigt at undersøge, hvilken regulering der i dag findes for det åbne land, og hvorledes denne relaterer til landbruget.

På baggrund af dette opstilles det initierende problem som:

Hvilke forhold har indflydelse på arealanvendelsen af landbrugsjorden, og hvordan sker planlægningen/reguleringen af placeringen af landbrugsbygninger på nuværende tidspunkt? Hvordan foreslås denne kompetence ændret?

I forbindelse med analysen af reguleringen for landbruget ønsker projektgruppen at analysere følgende lovområder:

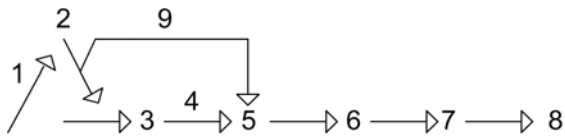
- Plan- og reguleringssystemet
- Landbrugsloven
- Naturbeskyttelsesloven, inkl. internationale forhold
- Miljøbeskyttelsesloven
- Vandløbsloven
- Vandforsyningsloven
- Miljømålsloven
- Diverse bekendtgørelser der relaterer til landbruget

2.3 Metode og projektopbygning

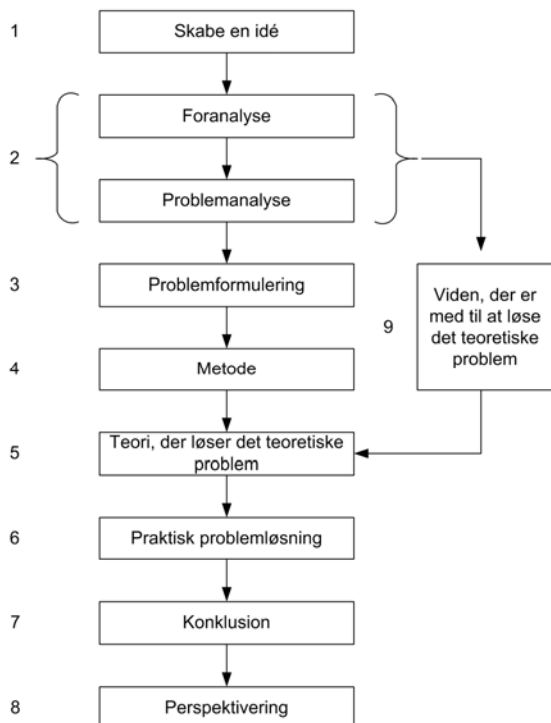
For at gøre projektet mere overskueligt vil dette afsnit forklare fremgangsmåden i projektet ud fra Jes Adolphsens model [Adolphsen, 1998, s. 23].

Derudover vil der være en grafisk fremstilling af projektførløbet.

Nedenfor ses projektgruppens tilrettede udgave af Adolphsens model i figur 2.1 og en figur, der viser projektførløbet i figur 2.2. Som det ses, har de to figurer samme struktur, idet projektførløbet er baseret på Adolphsens fremgangsmåde.

Figur 2.1 Projektgruppens egen udgave af Adolphsens grafiske fremstilling af den interne paradigmatisk videnskabsproces.

Figur 2.2 Illustrerer projektførløbet set ud fra projektgruppens egen udgave af Adolphsen.

Herunder følger en forklaring af projektet ud fra processerne i Adolphsens teori: Den interne paradigmatisk videnskabsproces.

Projektgruppen følger ikke Adolphsens model slavisk, idet processen i projektførløbet er forskellig fra det i litteraturen beskrevet. Forskellen ligger i pkt. 7, 8 og 9, hvor projektgruppen i pkt.7 udarbejder en besvarelse på problemformulering vha. en konklusion. I pkt. 8 vil der blive udarbejdet en perspektivering, som indeholder en diskussion af andre vikler på planlovsforslaget. Pkt. 9 illustrer viden, der er med til at løse det teoretiske problem.

1) Indledende antagelser, forestillinger, teorier, modeller, forklaringer eller lignede.

Når et projekt påbegyndes, eksisterer der som regel en antagelse om det nye emne. Denne antagelse bliver i takt med projektarbejdet til reel viden om emnet. I projektgruppens tilfælde vil den eksisterende viden om reguleringen af landzonen og plansystemet blive til en reel viden om kommunernes nye kompetenceområder. (Kapitel 2)

2) Aktualisering af et problem.

I projektgruppens tilfælde vil dette være en analyse af hvilken regulering, der er gældende for landbruget, herunder også placeringen af landbrugsbygninger. (Kapitel 3) Ydermere vil det blive undersøgt, hvordan kompetencefordelingen for det åbne land vil blive efter den 1. januar 2007. Dette vil ende ud med en beskrivelse af kommunernes samlede kompetencer. (Kapitel 4)

3) Teoretisk problem.

Ud fra den praktiske problemstilling i problemanalysen konkretiseres det teoretiske problem i problemformuleringen. (Kapitel 5)

4) Metoden der vil blive anvendt.

Her vil projektgruppen opstille punkter til metodisk gennemgang af det teoretiske problem. (Kapitel 5)

5) Teori der løser det teoretiske problem.

Her tilegner projektgruppen sig viden, der skal benyttes i den praktiske løsning af det teoretiske problem. (Kapitel 6-7)

6) Praktisk problemløsning.

Her vil projektgruppen udarbejde en række GIS- og visualiseringsanalyser samt et case-studie. (Kapitel 8 -10)

7) Konklusion.

Dette punkt er ikke med i Adolphsens model, men afslutningsvis vil projektgruppen udarbejde en konklusion, der forholder sig til de opstillede problemer i problemformuleringen. Konklusionen vil indeholde en opsummering af kommunernes muligheder for planlægning i landzonen samt forslag til anbefalinger om, hvorledes kommunerne kan foretage denne nye planlægning. (Kapitel 11)

8) Perspektivering.

I perspektiveringen vil projektgruppen perspektivere på de anbefalinger, som projektgruppen har udarbejdet. Her vil der blive set på planlovsforslaget med en anden vinkel. (Kapitel 12)

9) Viden, der er med til at løse det teoretiske problem.

Dette punkt afviger fra den oprindelige interne paradigmatisk videnskabsproces, formuleret af Jes Adolphsen. Her illustreres,

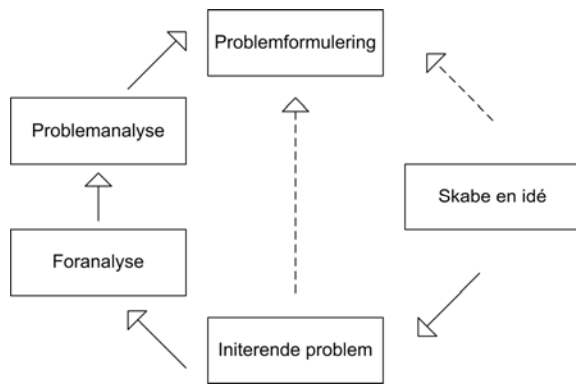
at projektgruppen anvender den tilegnede viden fra for- og problemanalysen videre i projektet.

2.4 Metode for foranalyse og problemanalyse

Figur 2.3 viser projektgruppens metode til at undersøge det initierende problem. Metoden er udarbejdet med inspiration fra Enderuds "Videns produktionsprocesmetode" [Aunsborg, 2001. s. 19]. Denne metode beskriver samspillet mellem det initierende problem, empiri og problemformulering, hvor det initierende problem er begyndelsespunktet, som så konkretiseres i en problemformulering ud fra en empirisk undersøgelse. Metoden beskriver en problemformuleringsproces i forbindelse med problemorienteret projektarbejde.

Ud fra projektgruppens baggrundsviden om emnet formuleres det initierende problem, som er udgangspunkt for arbejdsprocessen. For at foretage en undersøgelse af det initierende problem indsamles viden om regulering af landbruget. I problemanalysen undersøges hvilke kompetencer, kommunerne har efter den 1. januar 2007.

Figur 2.3 illustrerer, hvordan projektgruppens første antagelse (skabe en idé) fører videre til det initierende problem, som bliver behandlet i foranalysen og problemanalysen og ender ud i en problemformulering. De stiplede pile indikerer, at den første idé og det initierende problem har en indirekte indflydelse på den endelige problemformulering.

Figur 2.3 Projektgruppens udgave af Enderuds "Videns produktionsprocesmetode" anvendes til at foretage analysen af det initierende problem. Metoden er et samspil mellem det initierende problem, empiri og problemformulering. Kassen "Skabe en idé" er begyndelsespunktet, som igennem det initierende problem bliver konkretiseret i problemformuleringen ud fra en empirisk undersøgelse.

Beskrivelse af hvorledes figur 2.3 skal læses:

Skabe en idé.

Her har projektgruppen de første antagelser og samler alle de forskellige ideer, projektgruppen indledende har, i forhold til at kommunerne i forbindelse med strukturreformen skal have kompetence til at foretage en udpegning af områder, hvor landbruget kan placere deres fremtidige driftsbygninger. I figuren fører den skabte idé videre til det initierende problem. Ideen vil samtidig også have en indflydelse på udformningen af problemformuleringen. (Kapitel 2)

Initierende problem.

Her opstiller, projektgruppen de indledende problemstillinger, som er afledt af den skabte idé. Disse problemstillinger bliver behandlet i foranalysen og i problemanalysen. Det initierende problem fører videre til foranalysen. Ligesom den skabte idé har det initierende problem indflydelse på udformningen af problemformuleringen. (Kapitel 2)

Foranalyse.

Her bliver der søgt viden om reguleringen af landbruget.

Foranalysen fører videre til problemanalysen. (Kapitel 3)

Problemanalyse.

Indeholder en undersøgelse af baggrunden for og forløbet af kommunalreformen samt kompetencefordelingen af det åbne land i forhold til landbruget efter den 1. januar 2007. Problemanalysen leder frem til problemformuleringen. (Kapitel 4)

Problemformulering

Opstilles på baggrund af problemanalysen, den skabte idé og det initierende problem. (Kapitel 5)

3 Foranalyse

På baggrund af det initierende problem vil projektgruppen nu indledningsvis klarlægge, hvordan den nuværende regulering af landbruget i det åbne land finder sted.

Derfor vil foranalysen bestå af dels en analyse af plan- og reguleringssystemets opbygning og betydning for reguleringen af landbruget og dels af, hvordan de relevante sektorlove har indflydelse på denne regulering.

I den forbindelse ses der såvel på den regulering, der sker i forhold til placering af landbrugsbygningerne og den regulering, der sker af landbruget i forhold til den overordnede natur- og miljøbeskyttelse.

Selve foranalysen vil blive bygget op således, at der først vil være en kort gennemgang af planlovens rammer for plan- og reguleringssystemet, herunder en behandling af:

- Zoneinddelingen
- Rammestyringsprincippet
- Reguleringssystemet
- Plan- og reguleringssystemets funktion i landzonen
- Samspillet med sektorlovene

Efter beskrivelsen af planlovens rammer for plan- og reguleringssystemet vil der være en gennemgang af de sektorlove, der har betydning for landbruget.

Fokus vil dog pga. vægtningen fra det initierende problem i *afsnit 2.2 – Initierende problem* være på reguleringen af placeringen af bygningerne, men for at forstå sammenhæ-

gen mellem sektorlovene vil det være nødvendigt også at behandle den mere overordnede regulering af landbruget.

For at få en ensartet struktur i analysen af sektorloven anvendes følgende struktur:

Formål:

Hvad er formålet med loven eller bestemmelsen?

Virkemidler:

Hvilke virkemidler har myndighederne for at opfylde dette formål?

Myndighed:

Hvilke myndigheder administrerer disse virkemidler?

Relationer til landbruget:

Hvilken indflydelse har den pågældende lovgivning på landbruget?

Det er ikke alle delelementerne af lovene m.m., der vil blive behandlet lige udførligt. Grunden hertil er, at ikke alle delelementer er lige centrale i forbindelse med landbruget. Gennem behandlingen af disse vil der blive henvist til de enkelte kapitler i loven, idet projektgruppens behandling vil være overordnet gennemgang af de enkelte love.

Undtagelsen i denne forbindelse er naturligvis landbrugsloven, der vil blive behandlet i sin helhed. I denne forbindelse vil der blive henvist til de enkelte paragraffer i loven.

Efter behandling af de enkelte sektorlove, vil der i *afsnit 3.8 – Opsamling af sektorlove m.m.* blive samlet op på, hvilken regulering de enkelte sektorlovene har i forhold til

landbrugets muligheder for placering af deres driftsbygninger.

3.1 Planloven

I Danmark er plan- og reguleringssystemet grundlaget for den fysiske planlægning.

Plan- og reguleringssystemet blev indført i begyndelsen af 1970'erne ved vedtagelsen af en række love, der omhandlede opgavefordelingen mellem stat, amt og kommune.

Den centrale lov i dette system er Planloven (PL).

Baggrunden for indførelsen af plan- og reguleringssystemet var, at der i forbindelse med den økonomiske udvikling og øgede mobilitet i 1960'erne var sket en spredt og uhenigtsmæssig byudvikling. Denne form for udvikling ønskede man at få bedre redskaber til at regulere, og derfor gennemførte man en reform, der udmøntede sig i plan- og reguleringssystemet. I hovedtræk er det stadig de samme principper, der er gældende i dag, som da det blev indført i starten af 1970'erne. Om disse bliver ændret i forbindelse med kommunalreformen vil kunne ses i *afsnit 4.2 – Behandling af kompetencefordeling*.

3.1.1 Zoneinddelingen

Et af grundelementerne heri var, at man inddelte hele landet i tre zoner: Byzone, Sommerhusområder og Landzone. Ideen var, at de forskellige former for udvikling, skulle foregå i den hertil etablerede zone.

[Wulff, 1992, s.172]

Byzonen er de områder, hvor den fremtidige byudvikling skal foregå. Konkret består byzonen af bymæssig bebyggelse eller områder, der er udlagt hertil af planer. Det være sig gamle byplanvedtægter, bygningsved-

tægter eller nye byudviklingsplaner og lokalplaner.

[Wulff, 1992, s.212]

Sommerhusområder er de områder, hvor der kan etableres sommerhuse o.lign. Områderne skal i en lokalplan være udlagt til sommerhusområder, eller i bygnings- og byplansvedtægt være udlagt til sommerhusbebyggelse.

[Wulff, 1992, s. 213]

Landzone er de områder, der ikke er byzone eller sommerhusområder og de områder, der ikke har været en del af en mere eller mindre detaljeret planlægning.

[Wulff, 1992, s. 213], [Boeck, 2002, s. 264]

De første to zoner er forbeholdt by- og sommerhusudvikling, og landzonen er primært forbeholdt landbrugs-, skovbrugs- og fiskerierhvervet.

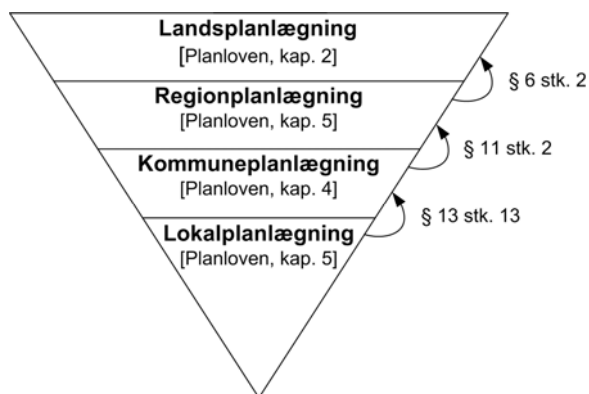
Det er grunden til, at projektgruppen i *afsnit 3.1.5 – Plan- og reguleringssystemets funktion i landzone* undersøger, hvordan plan- og reguleringssystemets fungerer i landzonen.

Landzonen indeholder dog andet end landbrug, bl.a. mange landsbyer ol. samt de områder der i kommuneplaner er tiltænkt byzonen og sommerhusområder, men endnu ikke er vedtaget i lokalplaner.

Denne planlægning er struktureret efter det, der hedder rammestyringsprincippet.

3.1.2 Rammestyringsprincippet

Al planlægning i Danmark skal følge rammestyringsprincippet. Dette princip kan bedst illustreres med figur 3.1. Som hovedregel kan siges, at en lavere rangerende planlægning ikke må være i modstrid med en højere rangerende.

Figur 3.1 Illustration af rammestyringsprincippet, hvor en lavere rangerende planlægning ikke må stride mod en højere rangerende.

Heraf ses det at der findes fire planlægningsniveauer i Danmark:

- Landsplanlægning
- Regionplanlægning
- Kommuneplanlægning
- Lokalplanlægning

Landsplanlægningen består i udmeldinger og direktiver fra ministeriet.

Udmeldingerne er ikke direkte bindende, men mere retningsvisende for hvad den lavere rangerende planlægning skal tage højde for.

Direktiverne derimod er direkte bindende for de specifikke forhold de omhandler, PL § 3 stk. 2. Eksempelvis er der på nuværende tidspunkt ved blive vedtaget et landsplandirektiv, der specifikt bestemmer placeringen af fremtidige sommerhusområder.

[Wulff, 1992, s.173], [Planloven, 2004, Kapitel. 2 – Landsplanlægning]

Regionplanlægningen forestår den overordnede regulering af arealanvendelse. Denne overordnede regulering foretages gennem regionplanerne, der udarbejdes hvert fjerde år. I regionplanerne anføres det direkte på

kortbilag, hvilke begrænsninger der er på arealanvendelse.

Bl.a. skal der jf. PL § 6, stk. 3, nr. 6 foretages en udpegning og sikring af særlig værdifulde landbrugsområder. Ifølge PL § 6 stk. 8 skal der ligeledes foretages en udpegning af særlige værdifulde landskabsområder. [Planloven, 2004, Kapitel. 3-Regionsplanlægning]

De forhold der ligger til grund for denne regulering, er dels udmeldingerne fra staten, samt de sektorlove der administreres herigennem (sektorplanlægning). Nogle af de væsentligste er Naturbeskyttelsesloven og Vandforsyningsloven.

Disse love mfl., og specielt deres betydning for reguleringen af landbruget vil blive behandlet senere i denne analyse, afsnit 3.2 – 3.7.

Kommuneplanlægningen er en yderligere konkretisering af regionplanlægningen. Heri kan de enkelte kommunalbestyrelser angive, hvor og hvorledes de ønsker udviklingen i kommunen skal foregå, PL § 11 kommuneplanens indhold. Dog under de rammer regionplanen udstikker.

Kommunerne har hermed mulighed for at realisere deres ønsker, og den kan forhindre udvikling, der er i strid med konkrete bestemmelser i kommuneplanens rammedel. [Planloven, 2004, Kapitel. 4 kommuneplanlægning], [Enemark, 1995, s.126]

Lokalplanlægning er den mest specificerede form for planlægning og må ikke stride mod kommune- og regionplanlægning¹.

¹ PL § 15 indeholder en beskrivelse af det der kan behandles i en lokalplan, herunder § 15, stk. 2 ”lokalplankataloget”

I lokalplanen anføres konkret, hvad der skal ske, med det område der planlægges for. Det være sig bolig, erhverv, industri, og en lokalplan kan også indeholde specifikke krav til bygningers placering og udseende.

For at overføre arealer fra landzone til byzone eller sommerhusområder, er det nødvendigt med en godkendt lokalplan.

[Planloven, 2004, Kapitel. 5-lokalplanlægning]

Som beskrevet indledningsvis er det et grundelement at alle disse former for planlægning ikke strider mod en overordnet planlægning.

Virke for

Derudover skal de regionale myndigheder (amterne) ”virke for” gennemførelsen af regionplanerne, og de kommunale myndighe-

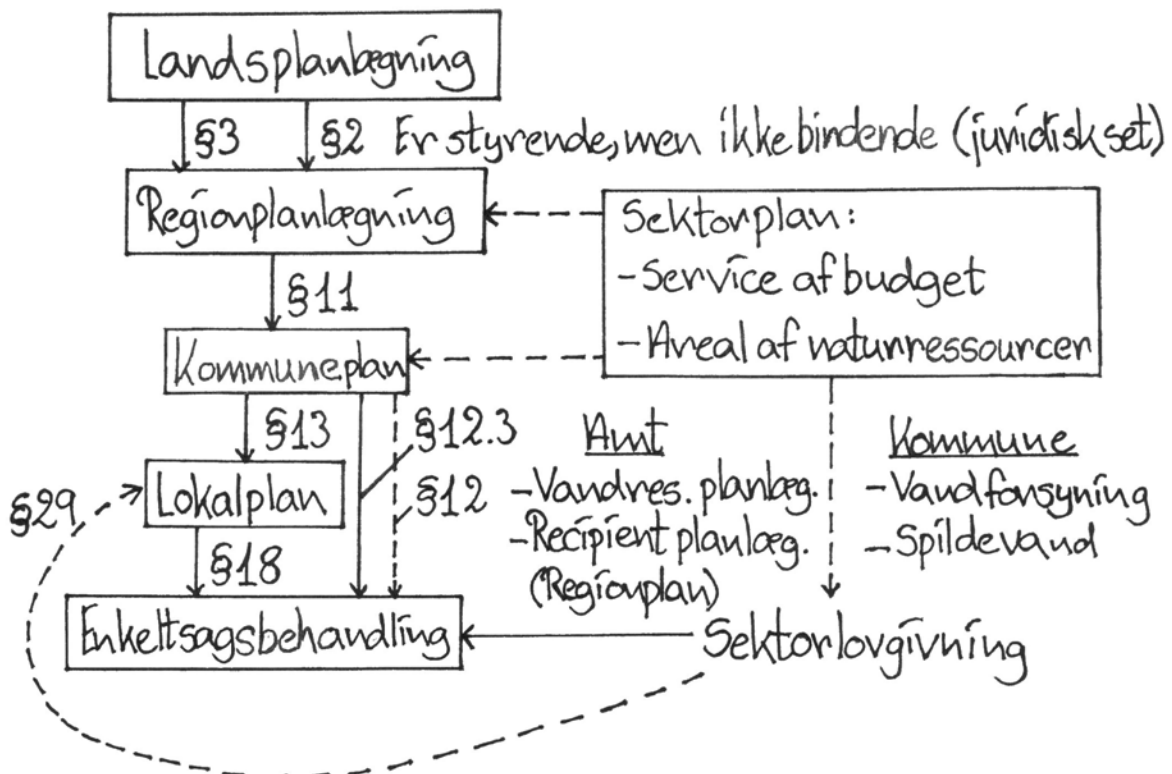
der (kommunerne) skal ”virke for” region- og kommuneplanerne. Dette giver mulighed for at benytte disse planer som administrationsgrundlag i enkeltsagsbehandlingen. [Planloven, 2004, §§ 9 og 12]

3.1.3 Reguleringsystemet

Reguleringsystemet omfatter både den sektorplanlægning, der blev henvist til under regionplanlægningen, og den enkeltsagsbehandling, der blev henvist til under ”virke for” – beskrivelsen.

At plansystemet og reguleringsystemet således ikke er to uafhængige systemer, men i stedet fungerer i en sammenhæng, kan også illustreres ved figur 3.2.

Et eksempel på en enkeltsagsbehandling kunne i dette tilfælde være en byggesag, hvor en landmand ønsker at udvide sin land-

Figur 3.2 Grafisk fremstilling af sammenhængen mellem plan- og reguleringsystemet, hvoraf det ses, hvordan sektorplanlægningen og lovgivningen spiller ind på planlægningen og enkeltsagsbehandlingen.

brugsejendom med en ekstra bygning. I den forbindelse er det nødvendigt at sikre sig, at bygningen overholder de gældende regler i forbindelse med landbrugsbygninger.

Derfor vil de generelle bestemmelser i bygge-loven blive bearbejdet herunder.

3.1.4 Bygge-loven

Dette afsnit vil omhandle en behandling af den gældende Bekendtgørelse af bygge-loven fra 1998 i henhold til landbrugsbygninger.

Formål

Bygge-loven har til formål at sikre, at bygninger udarbejdes således, at disse er brand-, sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarlige, samt at sikre at bebyggelse og ubebyggede arealer får en tilfredsstillende kvalitet under hensyn til den tilsigtede brug og vedligeholdelse. Derudover skal den fremme foranstaltninger der:

- Kan øge byggeriets produktivitet
- Kan modvirke unødvendigt ressourceforbrug i bebyggelsen.
- Kan modvirke unødvendigt råstofforbrug i bebyggelse.

Bygge-loven finder anvendelse i forbindelse med opførelse af ny bebyggelse, tilbygninger, ombygninger og andre forandringer i bebyggelsen, samt ændringer i benyttelse af den pågældende bebyggelse og nedrivninger af bygninger.

Ved en bebyggelse forstås bygninger og mure samt andre faste konstruktioner og anlæg. Loven finder ligeledes anvendelse på transportable konstruktioner, der agtes at gøres til genstand for bygningsmæssige udnyttelser, som er af rent forbigående art. Loven finder

anvendelse på bestående bebyggelse der er grundet en hjemmel i denne lov.

[Bygge-loven, 1998, §§ 1 og 2]

I bygge-lovens § 6 er der en henvisning til bygningsreglementet, i hvilken der kan fastsættes regler om udførelse og indretning af bebyggelser. Blandt andet med hensyn til beregning af hvor højt byggeriet må være osv. [Bygge-loven, 1998, § 6].

Den resterende behandling af bygge-loven vil derfor koncentreret om bygningsreglementet, da det er heri, der reguleres for de tekniske bestemmelser.

Tilladelse til bygninger

Et byggeri må ikke påbegyndes uden tilladelse fra kommunen. Denne skal ansøges, enten analogt eller digitalt, og skal indeholde tydelige beskrivelser af det ønskede projekt.

Ansøgningen skal således indeholde de nødvendige oplysninger fra ejendomsregistreringssystemet, såsom BBR-nummer, matrikelbetegnelse, bygningsnummer osv. Derudover skal det beskrives, hvad det eventuelle byggeprojekt indeholder, her tænkes på ombygning, tilbygning, ændring i anvendelse osv. Der skal ligeledes være informationer om den undergrund, projektet ønskes lagt på, samt eventuelle tegninger der underbygger, hvordan projektet ønskes udført.

[Bygningsreglementet, 1998, Kapitel. 1.3]

Der er en række byggearbejder, der kan udføres uden tilladelse. Dette er blandt andet avls- og driftsbygninger til landbrugsejendomme, hvis disse kan opføres uden landzonetilladelse eller i henhold til PL § 36, stk. 2. I disse tilfælde er det nok at anmelde, at man

ønsker at påbegynde det pågældende byggeri, og altså ikke direkte ansøge om tilladelse. Har kommunen ikke reageret på en byggeanmeldelse på et landbrugsbyggeri inden to uger, kan byggearbejdet påbegyndes.

[Bygningsreglementet, 1998, Kapitel. 1.4 og 1.6]

Krav til bygninger

De krav, der vil blive behandlet i dette afsnit, vil kun være krav til de bygninger, der har relation til landbruget.

I henhold til kapitel 13.2 i bygningsreglementet skal landbrugsbygninger overholde de bestemmelser, der er beskrevet i bygningsreglementets kapitel 2.3 og 2.4.

I denne gennemgang vil der blive fokuseret på kapitel 2.4 stk. 7 og 8, idet det er disse dele, der beskriver bygningsstørrelsen på en landbrugsbygning. De to dele lyder som følger:

Stk. 7. Avls- og driftsbygninger til land- og skovbrugsejendomme i landzonen, som ikke kræver tilladelse efter lov om planlægning, må opføres i en højde af indtil 12,5 m.

Stk. 8. Siloer, der opføres som en del af en større bygning af den i stk. 7 omhandlede art, og som har et tværsnit på højst 80 m², må opføres i en højde af 20 m.

[Bygningsreglementet, 1998, kapitel 2.4 stk. 7 og 8]

Efter at have beskrevet hvilke regler en byggesag i landzonen skal overholde, vil plan- og reguleringssystemets rolle i landzonen blive beskrevet.

3.1.5 Plan- og reguleringssystemets funktion i landzonen

Som nævnt tidligere vil projektgruppen kort opridse, hvordan plan- og reguleringssystemet har indflydelse på udvikling i landzonen.

I afsnit 3.1 – Planloven nævnes det, at zoneinddelingen skete for at hindre spredt og uhensigtsmæssig byvækst.

En anden af årsagerne var, at man ønskede at sikre jordbrugserhvervenes fortrinsstilling i de områder, der ikke var planlagt til byudvikling.

[Boeck, 1994, s. 207]

I forbindelse med administrationen af hvilke ændringer der finder sted i landzonen, er landzonetilladelse og byggetilladelse centrale elementer.

I forvaltningen af landzonen spiller regionplanerne og sektorlovene en betydelig rolle. Hele den overordnede arealanvendelse er således reguleret af de formål, områderne er udlagt til, mens enkeltsagsbehandlingen er baseret på planerne og sektorlovene. Kommuneplanerne har i den forbindelse således ingen funktion for landzonen, idet landzonen er en zone, for hvilken der i kommuneplanen ikke er sket nogen form for planlægning.

En stor del af enkeltsagsbehandlingen for landzonen er bundet op omkring Planlovens (PL) § 35, hvorefter der kræves tilladelse (landzonetilladelse) fra kommunalbestyrelsen til at opføre ny bebyggelse, eller ændre i anvendelsen af bestående bebyggelse og ubebyggede arealer. Dette behandles i *afsnit 3.1.6 - Landbrugets stilling i Planloven*.

I visse tilfælde er det ikke nok med en landzonetilladelse. Det drejer sig blandt andet om udvidelser, der kan have en negativ virkning på miljøet. Disse forhold skal undersøges, inden der kan gives landzonetilladelse. Undersøgelsen tager udgangspunkt i PL § 6 c, der foreskriver, at der skal udarbejdes regionplantillæg omhandlende dette forhold. Denne undersøgelse kaldes en VVM-redegørelse og vil blive beskrevet i *afsnit 3.1.7 – VVM*.

Mht. byggetilladelse, er der som behandlet i *afsnit 3.1.4 – Byggeloven* en række tekniske krav der skal overholdes i forbindelse etablering af landbrugsbygninger.

3.1.6 Landbrugets stilling i Planloven

Der er dog visse forhold, der er undtaget fra PL § 35. Disse undtagelser er beskrevet i PL §§ 36-38. En af de væsentligste i forbindelse med projektgruppens fokus er PL § 36 stk. 3:

Byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelse af fiskerierhvervet.

[Planloven, 2004, § 36 stk. 3]

Grunden hertil er som indledningsvis nævnt, at man ønskede at begrænse aktiviteterne i denne zone og fortrinsvis forbeholde den jordbrugs-, skovbrugs-, og fiskerierhvervene. Landzonetilladelse er således ikke nødvendig for landbrugsbygninger, der er nødvendige for driften, og placeres i tilknytning til hidtidig bebyggelse (§ 36, stk. 1, nr. 3, og stk. 2).

I de tilfælde hvor den nye landbrugsbebyggelse opføres uden tilknytning til eksisterende bebyggelse, er landzonetilladelse dog nødvendig.

Siden zoneinddeling blev gennemført, har der dog været et ændret syn på, hvorledes man kan og bør behandle natur og miljø [Wilhjemsudvalget – Landbrug, 2001, s.9].

En direkte følge deraf er, at landzonen ikke mere bliver overladt ukritisk til landbruget, men der skal som omtalt under regionplanlægningen udpeges hvilke områder, der er særligt vigtige landbrugsområder.

Gennem de sidste 20 år er der i forlængelse hermed sket en ændring i sektorlovgivningen, der spiller ind på reguleringen af arealanvendelsen til fordel for øget beskyttelse.

Denne mere bevidste retning mod at beskytte natur og miljø har ikke været lige populær hos alle parter, og ofte har man nærmest kunne betegne det som ”kampen om det åbne land”.

Kampen står mellem landbruget, der vil beskytte sin fortrinsstilling til arealanvendelsen, erhvervs- og boligentreprenører, der ønsker at udvikle de attraktive områder, og miljø – og naturbeskyttelsesorganisationer, der ønsker et øget fokus på beskyttelsen frem for benyttelsen. Således er der modstridende interesser i stort set alle ændringer i anvendelsen af landzonen.

Den mest direkte kamp er dog forsøgt undgået ved at forebygge konflikterne ved at tage hensyn til interessenterne i regionplanlægningen. Regionplanerne indeholder således den sammenfattede arealanvendelsesplan for amterne og er administrationsgrundlag for amterne på de gennem lovgivningen

tildelte opgaver. Derudover er rammerne her bindende for arealanvendelses- og boligudviklingsudviklingen i kommunerne.

[Boeck, 2002, s. 72]

Det er projektgruppens umiddelbare vurdering, at den ovennævnte udvikling ikke har den optimale effekt.

Dette skyldes, at selv om mange af sektorlovene er mere fokuserede på beskyttelse end benyttelse, så er det ikke alle disse ting, der har fået den ønskede virkning på landbruget. Grunden hertil er, at selv om disse sektorlove har indvirkning på udformningen af regionplanerne, er landbruget særstillet, da det ikke er regionplanerne, der regulerer for landbruget. Det er i stedet gennem landbrugslovgivningen og Landbrugsministeriet, landbrugets arealanvendelse reguleres.

[Sørensen, 1983, s. 210-214]

3.1.7 VVM

VVM betyder Vurderinger af Virkninger på Miljøet. Denne vurdering skal foretages ved anlægsprojekter i det åbne land over en vis størrelse. Reglerne er udarbejdet på baggrund af EU-direktiv 85/337 af 27. juni 1985 og ændret ved direktiv 97/11 3. marts 1997. Direktivet forudsætter, at der bliver foretaget en vurdering af påvirkninger på miljøet samt påvirkninger af landskabelige og kulturhistoriske, biologiske værdier.

Reglerne forskriver at VVM-pligtige anlæg, først kan gennemføres, når der er udarbejdet et regionplantillæg med tilhørende VVM-redegørelse.

[Revsbeck, 1999, s. 31]

Disse regler er indført i den danske lovgivning med samlebekendtgørelsen 428 af 1999 samt Planlovens § 6 c, der foreskriver, at

amtet skal foretage en vurdering af, hvorvidt enkeltanlæg påvirker miljøet.

[Planloven, 2004, § 6 c]

Formål

VVM-reglerne skal sikre, at det ønskede projekts samlede virkning på miljø, natur og menneske vurderes inden projektet iværksættes.

Alle husdyrbrug er omfattet af VVM-reglerne, når de skal udvide eller ændre størrelsen på produktionen eller ved nyetablering af produktionsanlæg. Omfanget af en VVM-procedure afhænger af to ting:

- Størrelsen af bedriften.
- Miljøpåvirkningen.

Der er dog altid VVM-pligt når

- Når husdyrbrug etableres med mere end 250 DE.
- Når et husdyrbrug udvides, således at det bliver større end 250 DE.
- Når udvidelsen i sig selv er på 250 DE.

[Samlebekendtgørelse, 2002, bilag 1 nr. 17, nja.dk, VVM]

Virkemiddel

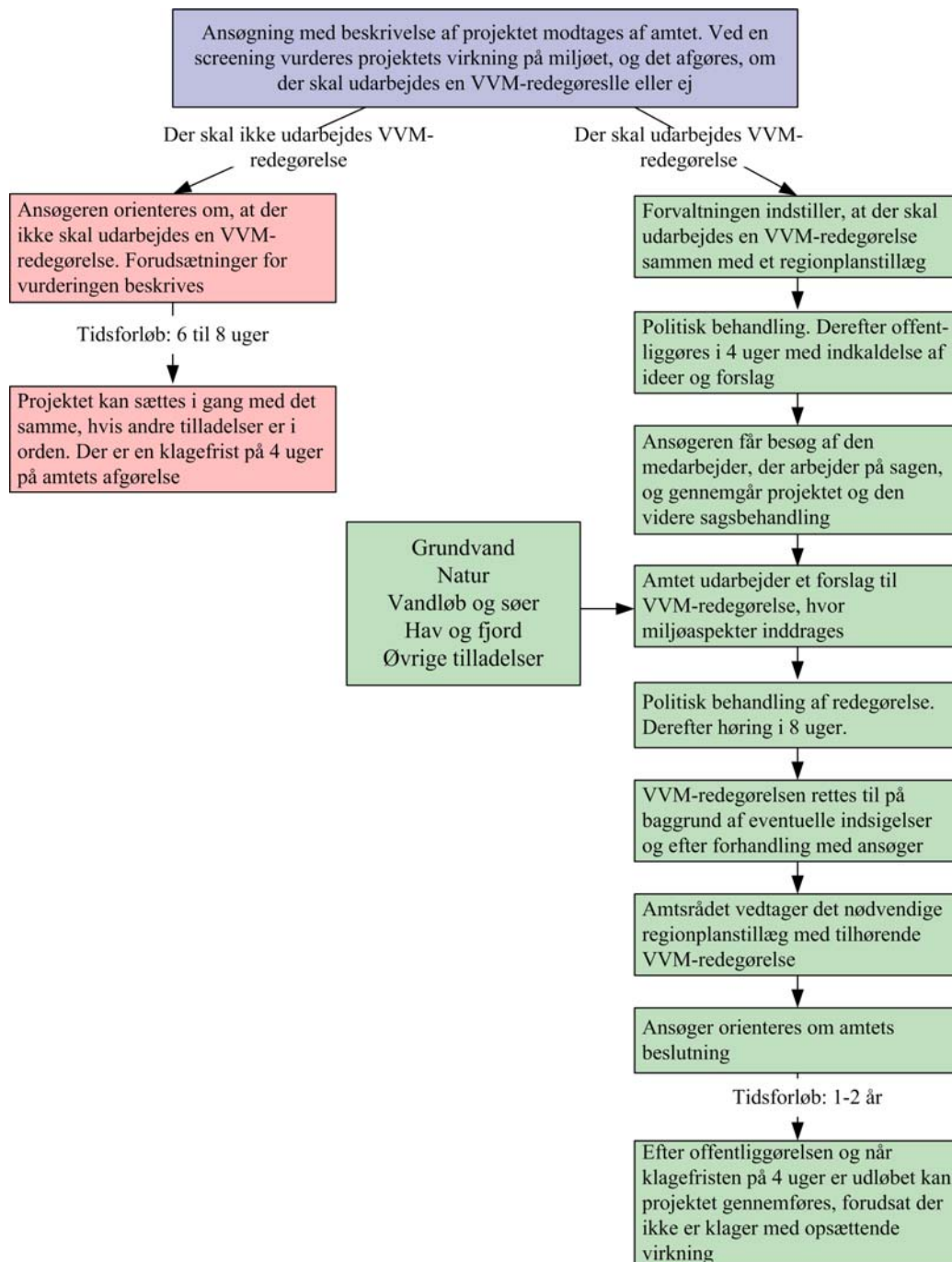
Når ansøgningen om et projekt modtages, skal det vurderes om det er VVM-pligtigt eller ej. Inden det afgøres, om et projekt er VVM-pligtigt, skal det igennem en screening. Her undersøges det, om projektet påvirker det omgivende miljø negativt.

En screening omhandler en undersøgelse af følgende emner:

- Om arealerne kan anvendes til udbringning af husdyrgødning.
- Om beskyttet natur indgår i de planlagte udbringningsarealer.
- Om der i området findes sårbare na-

turtyper såsom søer og vandløb, der ikke vil kunne tåle en yderlig belastning af næringsalte.

- Om grundvandet vil tage skade.
- Om naboer vil blive berørt af eventuelle lugt- eller støjgener.
- Om ansøgeren overholder harmoni- og arealkrav samt anden lovgivning.

Figur 3.3 Forløbet af en typisk VVM-procedure

Viser screeningen, at det ansøgte projekt ikke har væsentlig indvirkning på miljøet, er der ikke behov for at gennemføre en VVM, og det ansøgte projekt kan gennemføres. Vel og mærke hvis andre påkrævede tilladelser er indhentet.

Er projektet VVM-pligtigt skal der udarbejdes et regionplantillæg og en VVM-redegørelse. En VVM-redegørelse indeholder de samme punkter, som en screening dog meget mere detaljeret og gennemarbejdet. Viser redegørelsen, at projektet har en negativ virkning, kan projektet ikke godkendes.

En typisk VVM-procedure tager et til to år at udarbejde, og forløbet kan ses i figur 3.3 på side 19. Herunder udarbejdelse af regionplantillæg og VVM-redegørelse.

Når eller hvis regionplantillægget bliver vedtaget, skal det ud i en fire ugers klageperiode. Her kan eventuelle naboer og interesseorganisationer klage over regionplantillægget.

[Samlebekendtgørelse, 1999, kapitel 1 og 2], [nja.dk, VVM]

Ud over den traditionelle VVM-procedure er, der i 2003 indført en procedure for at lette behandlingen af VVM-sager. Ved denne procedure har landbruget mulighed for selv at anmelde en udvidelse på 100 DE eller en omlæggelse af produktionen eksempelvis fra køer til svin. Ved denne procedure undgår de den omfattende VVM-undersøgelse.

[Samlebekendtgørelse, 2002, bilag 1 nr. 17, nja.dk, VVM]

Dette gøres ved, at den enkelte landmand rekvirerer et skema, hvorpå der er opstillet en række spørgsmål, som landmanden skal kunne svare ja til for at få tilladelse til at ud-

vide. Skemaet indeholder spørgsmål ang. udvidelsens størrelse, forhold til miljøet, afstandskrav til naboer osv., og ses i bilag E – VVM-anmeldelsesskema.

Anmeldelsen skal sendes til amtet. Samtidig sendes der en kopi af denne anmeldelse til kommunen, der kontrollerer, om forholdene i Husdyrgødningsbekendtgørelsens §§ 29-30 og PL § 35 opfyldes. Når amtet modtager denne anmeldelse skal de inden 10 dage have undersøgt om landmandens udsagn er sande. Har kommunen ingen indvendinger, og kan amtet godkende landmandens udsagn, gives en tilladelse. Kan amt eller kommune ikke godkende ansøgningen, skal projektet igennem den ovenstående VVM-procedure.

3.2 Lov om landbrugsejendomme

Dette afsnit vil ikke helt ligne de andre afsnit omhandlende sektorlove, Idet lov om landbrugsejendomme, også kendt som landbrugsloven, naturligt har en større betydning end de andre love.

Landbrugsloven vil blive behandlet ud fra følgende struktur:

- Formål, definition og planlægning
- Centrale emner
- Opsamling

Under supplerende lovgivning vil bekendtgørelse om landinspektørklæringer i henhold til landbrugsloven og bekendtgørelse om dokumentation vedrørende landbrugsejendomme også blive behandlet.

3.2.1 Formål, definition og planlægning

I dette afsnit vil de fundamentale emner i landbrugsloven blive behandlet.

Formål

Den gældende landbrugslov trådte i kraft den 1. september 2004. Den har til formål at sikre en forsvarlig og flersidig anvendelse af landbrugsejendomme, under hensyn til jordproduktion, miljø, natur og andre landskabelige værdier. Ydermere skal loven sikre en bæredygtig udvikling og forbedret konkurrenceevne af hele jordbrugerhvervet samt tilgodese anden bosætning end landbruget i landdistrikterne. Endeligt skal loven sikre et fornødent produktionsgrundlag for landbruget samt sikre en overvejende selvejende jordbesiddelse i landbruget.

[Landbrugsloven, 2004, § 1]

Definitioner

Med definitioner menes der, hvordan denne lov definerer en landbrugsejendom. En landbrugsejendom defineres som en ejendom, som ifølge matrikelregisteret hos KMS er noteret som landbrugsejendom. En landbrugsejendom er underlagt en række regler, herunder reglen om landbrugspligt. Disse regler vil blive beskrevet igennem denne behandling. Loven anvender udtrykket landbrugsbedrift, denne defineres som en driftsenhed, der anvendes til jordbrugsmæssige formål og bestyres af en fysisk eller juridisk person. Driftsenheden kan bestå af en eller flere landbrugsejendomme, forpagtede arealer osv.

[Landbrugsloven, 2004, § 2]

Ved landbrugsjorder forstås ubebyggede og ubefæstede arealer, der kan anvendes til jordbrugsmæssige formål. Loven lægger op-

til at ejere af landbrugsjord anvender dette til landbrug således, at der ikke går landbrugsjord tabt, og at disse jorder dyrkes med respekt for den natur, som de befinder sig i.

[Lov om drift af landbrugsjord, 2004]

Planlægning

I forbindelse med region-, kommune- og lokalplanlægning skal amtsrådet i samarbejde med kommunalbestyrelsen udarbejde og offentliggøre en jordbrugerhvervsanalyse, der skal sikre, at de jordbrugsmæssige interesser bliver indskrevet i region-, kommune- og lokalplanlægning. Herunder forebygge at forbruget af landbrugsjord til andre formål end landbrug mindskes, samt tage stilling til strukturforhold, arronderingsforhold, behovet for udspretningsarealer og placering af ny bebyggelse i nærheden af landbrugsbygninger. Landbrugsplanlægning bliver kun anvendt til sikring af landbrugsjorden i modsætning til andre former for planlægning. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte regler for udarbejdelsen af indholdet i jordbrugerhvervsanalyserne.

[Landbrugsloven, 2004, § 3]

3.2.2 Centrale emner

Dette afsnit vil indeholde en analyse af de områder i Landbrugsloven, som projektgruppen finder mest relevant i forhold til projektets problemstilling.

Bopælskrav

Ejeren af en eller flere landbrugsejendomme skal have fast bopæl på den eller en af ejendommene i mindst otte år. Bopælspligten kan også opfyldes ved at have fast bopæl på en landbrugsejendom, der ejes af en ægtefælle eller samlever. Beboelsesbygningen, der anvendes som bopæl, skal også tjene som hovedbopæl i skattemæssig forstand.

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte nærmere regler om bopælspligt og dispensere fra reglerne, hvis særlige forhold taler herfor.

[Landbrugsloven, 2004, § 8]

En landbrugsejendom skal altid være forsynet med en beboelsesbygning, medmindre denne ejes sammen med en anden landbrugsejendom, hvor det vil være muligt at rive beboelsesbygningerne ned, på baggrund af at en praktiserende landinspektør erklærer, at der er en beboelsesbygning tilknyttet ejendommen.

Der skal dog være en beboelsesbygning for hver 200 ha, der ejes sammen. Beboelsesbygningen skal holdes i en forsvarlig stand, sker dette ikke, skal beboelsen istandsættes eller opføres på ny.

[Landbrugsloven, 2004, §§ 9-10]

En landbrugsejendom skal drives på forsvarlig måde under hensyn til de erhvervsmæssige og jordbrugsmæssige udnyttelsesmuligheder, miljø, natur og bevarelse af de landskabsmæssige værdier.

[Landbrugsloven, 2004, § 11]

Fortrinsstilling

Når en ejer af en landbrugsejendom ønsker suppleringsjord, og i forvejen ejer over 100 ha, kan dette kun ske, hvis der ikke er andre, der gør krav om fortrinsstilling. Det er muligt at gøre krav på fortrinsstilling, hvis man ejer mindre end 70 ha og efter handlen ikke overstiger 70 ha, ligger i en luftlinieafstand på under 2 km. og har en landbrugsbedrift på mere end 30 ha, som kræver mere end 900 arbejdstimer årligt.

[Landbrugsloven, 2004, §§ 31-32]

Der kan ikke gøres krav på fortrinsstilling i forbindelse med erstatning ved fravigelse af arealer til vådområder eller ved ekspropriation.

[Landbrugsloven, 2004, § 33]

Tanken bag retten til fortrinsstilling er at give de små landmænd en chance for at supplere deres bedrifter.

Jordbrugskommissionen

Jordbrugskommissionen skal varetage ansøgninger, tilsyn og kontrol, og skal indberette, om afgørelser og statistik i forbindelse med jordbrugssager.

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte regler for, hvordan kommissionen skal arbejde.

Jordbrugskommissionen findes i hvert amt og Bornholms Regionskommune og er nedsat af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri. Kommissionen består af en formand og fire medlemmer, medlemmerne udpeges af amtsrådet. Jordbrugskommissionen består af følgende personer:

- 1 formand med juridisk embedsek-samen.
- 2 medlemmer udpeges af de amtslige landboforeninger og familiebrugsforeninger.
- 1 medlem udpeges efter indstilling fra Friluftsrådet.
- 1 medlem udpeges efter indstilling fra Danmarks Naturfredningsforening.

Amtet skal yde kommissionen sekretærmæssig bistand og afholde de forbundne omkostninger.

[Landbrugsloven, 2004, § 34-36]

Notering og ophævelse

En ejer af en ejendom kan, hvis ejendommen er på 2 ha eller derover og anvendes til jordbrugsvirksomhed (landbrug, gartneri, plantager, planterskoler osv.) og er forsynet med en beboelsesbygning, få noteret, at det er en landbrugsejendom.

[Landbrugsloven, 2004, § 4]

I figur 3.4 ses de forhold, der skal være opfyldt, for at man ophæver landbrugspligten.

	Ejendom under 2 ha	Ejendom over 2 ha
Landbrugsnotering	Landbrugsnotering bortfalder automatisk. Størrelsen af en restejendom med beboelsesbygning må dog ikke være under 1,5 ha.	Landbrugspligt kan noteres, hvis den anvendes til landbrug, gartneri eller lignende, forudsat ejendommen er forsynet med en beboelsesbygning.

Figur 3.4. De forhold, der skal være opfyldt, for at man ophæver landbrugspligten.

KMS skal ændre noteringen i matrikelregistret i forbindelse med forandringer på landbrugsejendomme efter lovens regler om notering og ophævelse af landbrugspligt, ændringer af landbrugsejendomme m.v. KMS foretager denne ændring ud fra en landinspektørerklæring, hvori landinspektøren skriver under på, at lovens regler er overholdt.

[Landbrugsloven, 2004, § 5]

Landbrugspligten på en landbrugsejendom kan ophæves på en hel ejendom eller ved udstykningsarealer, arealoverførelser el.lign., dog kun ved hjælp af en rød erklæring fra en praktiserende landinspektør, hvori Landinspektøren skriver under på, at forholdene i § 6 stk. 1-4 er opfyldt.

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan uden om landinspektøren ophæve landbrugspligten.

[Landbrugsloven, 2004, §§ 6-7]

Samdrift, omlægning og oprettelse

Landbrugsejendomme kan drives sammen, hvis ejendommen lovligt ejes af den samme person eller som en del af en forpagtning. Forpagtes jorden, må en sådan forpagtningsaftale ikke strække sig over mere end 30 år i henhold til Udstykningsloven § 16 samt opfylde kravene i § 12 om bopælspligt og uddannelse. Som hovedregel må man ikke forpagte jorden, hvis det samlede areal overstiger 500 ha. Denne grænse gælder dog ikke, hvis arealerne, der forpagtes, kommer fra mindre end fem landbrugsejendomme, dvs. hvis antallet af ejendomme ikke overstiger fem ejendomme, gælder arealkravet ikke. Det er ligeledes muligt at forpagte to landbrugsejendomme eller dele af landbrugsejendomme. Arealer der forpagtes til græsning, skal ligge i en afstand af under 15 km til landbrugsejendommen [Landbrugsloven, 2004, § 26-28].

Sammenlægning af landbrugsejendomme eller dele af landbrug kan ske ved en erklæring fra en praktiserende landinspektør. Den praktiserende landinspektør erklærer, at en række regler er overholdt. Disse regler er følgende:

- Ejendommens arealer ikke må overstige 200 ha.
 - Suppleringsjorden skal ligge i en luftlinieafstand på 2 km, 5 km for vedvarende græsarealer og 10 km for fradragsarealer.
 - Opfylder kravene om fortrinsstilling.
- [Landbrugsloven, 2004, § 29]

Oprettelse af nye landbrugsejendomme kan ske ved at fraskille et areal på to ha, hvor der er beboelsesbygninger på. Der er således ikke nogen krav om driftsbygninger i et sådan tilfælde.

[Landbrugsloven, 2004, § 30]

Erhvervelse af landbrugsejendomme

Landbrugsejendomme under 30 ha kan erhverves af personer over 18 år, der opfylder kravet om bopælspligt inden for seks måneder. Er landbrugsejendommen over 30 ha, skal erhververen derudover have gennemført en jordbrugsuddannelse og skal selv drive ejendommen. Derudover er der en række regler omhandlende afstand, arealgrænser, antal af ejendomme og fortrinsstilling, der skal være opfyldt.

[Landbrugsloven, 2004, § 12].

Disse regler gælder også, hvis erhververen ønsker at erhverve en landbrugsbedrift bestående af flere landbrugsejendomme.

[Landbrugsloven, 2004, § 13]

Ejerens ægtefælle kan erhverve en landbrugsejendom ved udskiftet bo, deling af fællesbo eller ved arv, hvis ejeren har haft lovlig adkomst på ejendommen. I lignede situationer kan ejendomme deles i anparter

[Landbrugsloven, 2004, §§ 14 og 16].

Det er ligeledes muligt for et familiemedlem at overtage en landbrugsejendom, hvis denne er i direkte op- eller nedstigende linie, dog kun, hvis denne har haft adgang til ejendommen i mindst 8 år, er fyldt 18 år og efter 2 år opfylder kravet om bopælspligt. [Landbrugsloven, 2004, § 15]

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan dispensere fra disse regler, hvis særlige forhold taler herfor.

[Landbrugsloven, 2004, § 17]

Det er ligeledes muligt at drive et landbrug eller dele af et landbrug som medejerskab, aktie- eller anpartsselskab, og som en fond eller en offentlig myndighed.

[Landbrugsloven, 2004, §§ 18 og 20-25]

Administration og kontrol

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri og dennes ministerium har det overordnede ansvar for, at denne overholdes. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan uddelegere og inddrage ansvarsområder i forbindelse med administration af denne lov.

Som før nævnt spiller jordbrugskommissionen også en central rolle i administrationen og kontrollen af Landbrugsloven.

De kommunale myndigheder skal give indberetning til ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, når de får kendskab til eventuel overtrædelse af regler i denne lov. Ydermere skal de på begæring fra minister, anklagemyndighed eller domstole føre tilsyn med eventuelle landbrugsejendommers bygninger og driftsforhold.

[Landbrugsloven, 2004, §§ 37-49]

3.2.4 Opsamling

Projektgruppen har som før nævnt valgt at analysere emnerne i landbrugsloven ud fra relevansen i forhold til projektets problemstilling. Grunden til, at projektgruppen mener, at emnerne beskrevet i afsnit 3.2.2 – Centrale emner er centrale, er, at disse emner alle omhandler bopælskrav, supplerings og forøgelse af landbrugsejendomme, som er emner, der kan/har indflydelse på udpegning af områder til udvikling af landbruget.

For at skabe et overblik over de mange afstands- og arealkrav er figur 3.5 udarbejdet, se side 25.

Fri handel	Max grænse
Ejendommens størrelse	400 ha
Ejendomme	4 stk
Afstand til eks. ejendom	10 km
Supplering	Max grænse
Arealets størrelse	200 ha
Ejendommens størrelse	400 ha
Afstand til eks. ejendom	10 km
Ejendomme	4
Afstand til eks. ejendom	2 km
Fortrinsstilling	Samlede areal
Fortrinsstilling indtræder når	100 ha / 125 ha for hovedejendom
Fortrinsstilling kan gøres gældende	Efter handel ikke overstiger 70 ha
Forpagtning	Max grænse
Arealets størrelse	500 ha*
Ejendomme	5*
Afstand til eks. ejendom ifbm. græsarealer	15 km

Figur 3.5 Overblik over de krav, der er gældende i forbindelse med frihandel, supplering, fortrinsstilling og forpagtning. Alle afstandskrav måles i luftlinie.

* Som hovedregel må man ikke forpagte jorden, hvis det samlede areal overstiger 500 ha. Denne grænse gælder dog ikke, hvis arealerne der forpagtes kommer fra mindre end fem landbrugsejendomme, dvs. hvis antallet af ejendomme ikke overstiger fem ejendomme, gælder arealkravet ikke.

3.3 Naturbeskyttelsesloven

Dette afsnit vil omhandle en gennemgang af den gældende Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse, der trådte i kraft den 1. oktober 2004. I dette afsnit vil bekendtgørelsen dog blive kaldt for Naturbeskyttelsesloven (NBL).

3.3.1 Formål

Formålsparagraffen i NBL tilsigter overordnet at værne om landets natur og miljø, således at samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag både over for menneskets livsvilkår og dyrelivets og plantelivets bevarelse. Loven tilsigter konkret at beskytte naturen i forbindelse med levesteder til vilde dyr og planter, samt at sikre de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier. I denne forbindelse forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der har betydning for de ovennævnte emner.

Der lægges ligeledes op til, at almenheden skal have adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt at forbedre mulighederne for friluftsliv.

[Naturbeskyttelsesloven, 2004, kapitel 1 – Formål]

Denne formålsparagraf lægger op til en regulering af naturen, således at der ikke kun tages et overordnet hensyn til naturen, men også en mere detaljeret regulering i forhold til diverse naturtyper og dyr.

Denne regulering tager dog ikke kun hensyn til naturen, idet der lægges op til, at den skal foretages i forhold til menneskets placering i naturen og adgang til naturen.

3.3.2 Virkemiddel

NBL indeholder forskellige virkemidler, herunder generelle beskyttelsesområder, Natura 2000 og det åbne land.

Generelle beskyttelsesområder

Loven foreskriver, at der ikke må foretages nogen ændringer i tilstande af naturlige søer, der har et areal over på 100 m² eller vandløb eller dele af vandløb, som er udpeget af amtsrådet. Der må ligeledes ikke foretages

ændringer i tilstanden af heder, moser, strandenge osv., også kendt som § 3-områder, hvis disse enkeltvis eller i sammenhæng med søer og vandløb har en størrelse på 2500 m² eller derover. Det står ligeledes beskrevet, hvorledes områder i og omkring de danske kyster skal beskyttes. Herunder at der inden for klitfredningslinierne og strandbeskyttelselinierne ikke må etableres hegn og foretages afgræsninger samt foretages udstykninger, arealoverførelse eller matrikuleringer.

Det er ligeledes beskrevet, hvorledes søer, åer, skove, fortidsminder (sten og jorddiger) og kirker skal beskyttes mod eventuelle bebyggelser inden for en række bestemte afstande.

[Naturbeskyttelsesloven, 2004, kapitel 2 – Generelle beskyttelsesbestemmelser]

Natura 2000

I 1990'erne blev der fra EF's side taget en række tiltag i forbindelse med beskyttelse af en række habitat²- og fugleområder, samt et internationalt tiltag om beskyttelse af fugle, kaldet Ramsar-³områder. Disse beskyttelsesområder beskrives i det, EU kalder for Natura 2000-områder. Hvorledes NBL tager højde for disse områder er beskrevet i kapitel 2a.

Det åbne land

Som en del af beskyttelsen af det åbne land er der i NBL beskrevet, hvordan offentlige bygninger og skiltningen skal udarbejdes. [Naturbeskyttelsesloven, 2004, kapitel 3 – Anlæg i det åbne land]

² Fra latin – er et område inden for en biotop, hvor en dyre- el. plantearter lever.

³ Fra et internationalt møde mellem 138 lande om at beskytte vådområder til fugle, i byen Ramsar.

En del af formålsparagraffen omtaler, at almenheden skal have adgang til naturen. Dette tages der højde for i loven, idet almenheden har ret til at færdes til fods på strande, udyrkede arealer og klitfredede arealer. Almenheden har ligeledes ret til at færdes på veje, stier og skove både til fods og på cykel. Hunde skal dog være i snor.

[Naturbeskyttelsesloven, 2004, kapitel 4 – Offentlighedens adgang til naturen]

NBL sikrer også, at vilde planter og dyr har mulighed for at blive beskyttet mod udryddelse. I forbindelse med en eventuel udryddelse giver NBL hjemmel til at lade dyre- eller plantearten indsamle og beskytte mod udryddelse.

[Naturbeskyttelsesloven, 2004, kapitel 5 – Beskyttelse af plante- og dyrearter m.v.]

3.3.3 Myndighed

Dette afsnit vil omhandle hvilken myndighed, der har tilsyn med reglerne i NBL. En tilsynsmyndighed skal foranledige, at et ulovligt forhold lovliggjort.

Miljøministeren

I forbindelse med tilsyn af bestemmelserne nævnt i NBL har Miljøministeren det overordnede ansvar og kan desuden beslutte at flytte eventuelle tilsynsopgaver. Derudover har miljøministeren ansvaret for at påse overholdelse af reglerne om klitfredning, som er nævnt i kapitel 2.

Amtsrådet

Amtsrådet er tilsynsmyndighed og skal påse overholdelse af denne lov og samtlige regler, der er udstedt efter denne lov, samt fredningsbestemmelserne nævnt i loven.

Kommunalbestyrelsen

Kommunalbestyrelsen skal påse overholdelsen af reglerne i forbindelse med by- og sommerhuszonen. Kommunalbestyrelsen skal endvidere foretage indberetning, hvis kommunalbestyrelsen får kendskab til ulovlige forhold. Der påhviler derudover enhver ejer eller bruger at indberette kendskab til eventuelle ulovligheder.

[Naturbeskyttelsesloven, 2004, kapitel 11 – Tilsyn]

Mulighed for at påklage

Det er altid muligt at påklage retlige forhold ved amtets eller kommunalbestyrelsens afgørelser til Naturklagenævnet.

3.3.4 Relation til landbruget

NBL har en naturlig indvirkning på landbruget, og der vil derfor være en række bestemmelser i netop denne lov, der har indvirkning på landbrugserhvervet.

§ 3-områder

I forhold til § 3-områderne har landbruget en naturlig tilknytning, idet disse områder er beliggende i landzonen og dermed typisk vil ligge i forbindelse med et landbrug. Loven siger, at der ikke må foretages nogen ændring af disse områder, hvilket betyder, at landbruget ikke må anvende disse områder i forbindelse med en eventuel produktion. Med det menes der både dræning af områderne samt en egentlig produktion af afgrøder. Ud fra NBL's § 3 ser projektgruppen ikke, at der er noget, der skulle hindre, at landbruget kan anvende områderne til græsning, når blot kreaturerne ikke overstiger reglerne om gødskning, som miljøministeren har fastsat, og ændre i tilstanden af disse områder.

Afgræsning er netop også en del af vedligeholdelsen af mange af områderne, da forholdene her er menneskeskabte.

Klitfredede arealer og strandbeskyttelseslinien

I forhold til klitfredet arealer og strandbeskyttelseslinien gælder det samme som ved § 3-områderne. Landbruget har dog ret til at foretage en hegning i disse områder samt udbygge med det, som loven kalder byggeri, der er nødvendig for den erhvervsmæssige drift. Det kræves dog, at disse bygninger opføres i tilknytning til eksisterende bygninger og en godkendelse af bygningens udformning og placering fra miljøministeren.

Natura 2000

I henhold til Natura 2000-områderne skal ændringer i disse områder tillades af amtet, således at amtet kan vurdere, om den ønskede ændring forringer den beskyttede natur.

[Naturbeskyttelsesloven, 2004, kapitel 2a – Internationale beskyttelsesområder]

Amtet skal inden fire uger give besked, hvis den ønskede ændring ikke, kan føres ud i livet eller kræver en yderlig vurdering. Sker dette ikke kan den ønskede ændring påbegyndes. Kræver ændringen en yderlig vurdering, har amtet seks måneder til at udfærdige en sådan.

Amtet skal i forbindelse med vurderingen tage højde for landbrugets placering i forhold til de udlagte Natura 2000-områder.

Amtet skal dels vurdere de landbrugsaktiviteter, der ligger i Natura 2000-områderne og dels vurdere, om nærliggende landbrugsaktiviteter kan have en negativ virkning på Natura 2000-områderne.

[Naturbeskyttelsesloven, 2004, § 19 f.]

Fredninger

NBL §§ 33-51 omfatter fredning. I de områder, der bliver fredet, er det ikke tilladt at ændre på tilstanden. Ved en fredning får ejeren en kompensation for, at der for fremtiden bliver ændret i den rådighed, ejeren her over det fredede areal.

Andre begrænsninger

Ud over de ovenstående begrænsninger indeholder NBL også en række afstandskrav i forhold til placering af landbrugsbygninger. Disse vil blive opstillet i figur 3.6, for at skabe et bedre overblik over disse afstandskrav.

Områder	Afstand	Forbehold
Søer > 3 ha	150 m	Gælder ikke ved nødvendige driftsbygninger
Skove	300 m	Gælder ikke ved nødvendige driftsbygninger
Kirker	300 m	Bygninger over 8,5 m
Fortidsminder	100 m	Ikke alle fortidsminder er omfattet af afstandsbeskyttelsen

Figur 3.6 Gældende afstandskrav for øvrige forhold for placering af landbrugsbygninger i NBL.

Ud over disse ovennævnte krav er der også en sikring af landbruget i NBL. I forbindelse med almenhedens færden på udyrkede arealer er det ikke tilladt at være tættere på en beboelsesbygning end 150 meter.

3.4 Miljøbeskyttelsesloven

Dette afsnit vil omhandle en beskrivelse af bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse, i daglig tale kaldet Miljøbeskyttelsesloven

(MBL). Den nuværende MBL Trådte i kraft den 1. juli 2001.

3.4.1 Formål

Formålsparagraffen i MBL tilsigter overordnet at medvirke til at værne om miljø og natur, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og dyre- og plantelivet. Derudover tilsigter loven konkret at forebygge og bekæmpe forurening af luft, vand, jord og undergrund samt vibrations- og støjulemper. Ydermere tilsigter loven at tilvejebringe hygiejnisk begrundede regler til beskyttelse af mennesker og miljø samt at fremme anvendelsen af renere teknologier og at genanvende og begrænse affaldsbortskaffelse samt begrænse anvendelsen og spild af råstoffer og andre ressourcer. [Miljøbeskyttelsesloven, 2001, kapitel 1 – Formål]

Med denne formålsparagraf lægger MBL op til en overordnet beskyttelse af miljøet på grundlag af en respekt for mennesket og samfundsudviklingen. Konkret tilsigtes beskyttelse af miljøet ved at begrænse og forebygge en yderlig belastning, samt anvendelse af renere teknologier, eksempelvis i forbindelse med produktion af landbrugsvarer.

Indsatsområder

MBL omfatter de virksomheder, der gennem udsendelse af faste, flydende og luftformige stoffer på nogen måde kan skade miljøet, herunder også landbrugsvirksomheder.

Produktionsvirksomheder skal altid sikre, at varen eller produktet ikke giver anledning til forurening eller spild.

Virksomheder, som karakteriseres som værende forurenende, skal organisere miljøar-

bejdet, således at den enkelte medarbejder inddrages.

Endeligt skal alle offentlige myndigheder virke for MBL's formål.

[Miljøbeskyttelsesloven, 2001, kapitel 1 – Formål]

3.4.2 Virkemiddel

For at opfylde og kontrollere formålet og de nævnte virksomheder, giver MBL det offentlige en lang række muligheder. Dette afsnit vil ikke indeholde en beskrivelse af samtlige muligheder MBL giver det offentlige, men begrænses til de overordnede muligheder.

Muligheder for regulering

Nogle af de virkemidler MBL giver det offentlige er blandt andet, hvorledes forurenende virksomheder skal kontrollere deres egen virksomhed, og undgå farlige stoffer og i så fald behandle stofferne med yderst påpasseligt.

I forbindelse med vandmiljøet skal det undgås at udlede stoffer, der kan være skadelige for både grundvand og overflade vand.

I forbindelse med særlige forurenende virksomheder er der udarbejdet en liste med virksomheder, der har en produktion, der er særligt forurenende (liste virksomheder). Det er således muligt at overvåge disse virksomheder ekstra nøje.

I loven gives der ligeledes mulighed for økonomisk at hjælpe virksomheder der i deres produktion anvender stoffer og forarbejdningsprocesser, der er til gavn for miljøet.

Nye affaldsdeponeringer må kun foretages af offentlige myndigheder. Eksisterende affaldsdeponering skal opbevares og behandles, således der ikke sker en udledning af forurenende stoffer.

Loven giver ligeledes ministeren mulighed for at fastsætte regler om anvendelsen af renere teknologier til bortskaffelse af affald og i produktionen.

Ifølge MBL kan kommunalbestyrelsen ekspropriere områder til fordel for rensningsanlæg, affaldsbehandlings- og deponeringsanlæg.

[Miljøbeskyttelsesloven, 2001, kapitel 2-8]

3.4.3 Myndigheder

En tilsynsmyndighed skal ifht. MBL foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet er af sådan en karakter, at dette er af underordnet betydning.

Staten

Staten, eller rettere sagt miljøministeren, har det overordnede ansvar for MBL og kan ændre på hvilken myndighed, der skal yde tilsyn med de enkelte regler i MBL. Det er ligeledes miljøministeren, der kan fastsætte yderlige regler i forhold til MBL.

Amtsrådet

Amtsrådet skal føre tilsyn med listevirksomhederne, herunder om disse udleder spildevand i vandløb, søer og havet. Derudover skal amtet føre tilsyn med deponering i råstofgrave og tidligere råstofgrave. Endeligt yder amtsrådet tilsyn med virksomheder drevet af kommunalbestyrelsen.

Kommunalbestyrelsen

Det er kommunalbestyrelsen, der fører det generelle tilsyn med, at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overhol-

des. Kommunalbestyrelsen fører tilsyn med virksomheder, der er drevet af amtet.

Ydermere er det kommunen, der står for al indsamling af affald i de enkelte kommuner.

[Miljøbeskyttelsesloven, 2001, kapitel 9 – Tilsyn]

Klageadgang

Miljøministeren kan fastsætte regler om, at afgørelser, der er af mindre betydning for miljøbeskyttelsen, ikke kan påklages til nogen anden administrativ enhed. Ellers kan afgørelsen og beslutninger truffet af Amtsrådet og kommunalbestyrelsen, påklages til miljøministeren.

[Miljøbeskyttelsesloven, 2001, kapitel 11 – Klage og søgsmål]

3.4.4 Relationer til landbruget

Landbruget står ikke direkte nævnt i MBL. Der dog en række regler, som kan have indvirkning på landbrugserhvervet. Det er blandt andet reglen om, at kommunalbestyrelsen kan ekspropriere jord til rensningsanlæg og lignende, og at Amtsrådet kan gøre det samme i forbindelse med vandboringer. Derudover er der en række regler, der forbyder udledning af stoffer til både grundvand og overfladevand, og her kan landbruget også blive berørt.

Der er dog en bestemmelse i MBL, der har en direkte indflydelse på landbruget, og det er listevirksomheder. Her indgår de landbrug, der har en produktion på:

- 250 DE, dog 270 DE, hvis mindst 90% af dyreenhederne stammer fra søer med smågrise under 30 kg
- 210 DE for slagtesvin over 30 kg
- 100 DE for slagtekyllinger
- 230 DE for æglæggende høns

3.4.5 Husdyrgødningsbekendtgørelsen

Husdyrgødningsbekendtgørelsen trådte i kraft den 1. januar 2001. Der har dog været en række ændringer, siden den trådte i kraft, den mest centrale er foretaget i 2004, som trådte i kraft den 20. marts. Disse ændringer omhandler afstandskrav i forbindelse med stalde og lignende indretninger til dyr ved erhvervsmæssigt dyrehold.

Der vil i gennemgangen af denne bekendtgørelse blot blive lagt vægt på afstandsbestemmelser i forhold til landbrugsbygningerne. Der vil altså blive lagt vægt på de ændringer, der blev foretaget i 2004. Henvisninger til ændringerne i 2004 vil, modsat den gængse henvisningsmetode, blive til de enkelte paragraffer, idet ændringerne ikke omfatter hele kapitler.

Formål

Formålet med denne bekendtgørelse tager sigte på at begrænse forurening og gener fra dyrehold, herunder produktion, opbevaring og anvendelse af husdyrgødning og ensilage m.v.

Reglerne i denne bekendtgørelse finder anvendelse over for stalde og lignende indretninger til husdyr i forbindelse med erhvervsmæssigt dyrehold, herunder lokalisering af bygninger, der anvendes til det omtalte husdyrhold. Endvidere også regler om placering og opbevaring af husdyrgødning og ensilage.

[Husdyrgødningsbekendtgørelsen, 2001, kapitel 1]

Virkemiddel

For at opfylde formålsparagraffen er der i bekendtgørelsen udarbejdet en række krav

og afstande i forbindelse med etablering af stalde og gødningsopbevaringsanlæg til erhvervmæssigt dyrehold, samt udvidelser og ændringer af eksisterende dyrehold, der medfører forøget forurening.

Disse ændringer er ikke tilladte i:

- Eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, udlagte byzone- eller sommerhusområder.
- Områder i landzonen, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv og offentlige formål.
- En afstand på mindre end **50 m** fra ovennævnte punkter.
- En afstand på mindre end **50 m** til nabobeboelse.

Disse afstand kan der gives dispensation for, hvis der opfyldes visse krav om indretning af staldene.

[Husdyrgødningsbekendtgørelsen, 2004, § 3]

Etablering eller udbygninger af stalde og lignende kan tillades, hvis de etableres uden for de ovennævnte områder, overholder kravene i bygningsreglementet, og der i forbindelse med en godkendelse er fastsat vilkår, således at risikoen for forurening eller ikke uvæsentlige gener begrænses.

Ud over disse krav skal der indhentes tilladelse til lokalisering af husdyrbrug på mere end 15 DE, hvis der:

- Til en beboelsesbygning på en ejendom beliggende i en samlet bebyggelse⁴ i landzonen, og som ikke er ejet driftsherren, er mindre end **300 m**.

- Til eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidige byzone eller sommerhusområde er mindre end **300 m**.

- Til områder i landzonen og som i en lokalplan er udlagt boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål er mindre end **300 m**.

Der skal ligeledes indsamles tilladelse til lokalisering til husdyrbrug på mere end 100 DE, hvis der er mindre end **100 m** til eventuel nabo.

[Husdyrgødningsbekendtgørelsen, 2004, § 4]

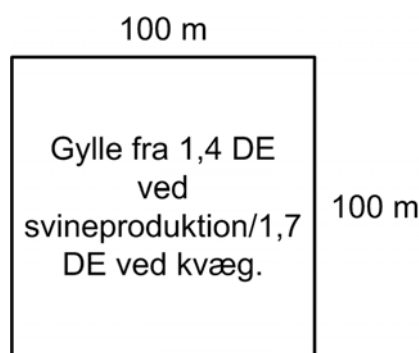
I forbindelse med nyetablering af stalde og lignende til indretninger af husdyrhold samt møddinger og åbne beholdere til husdyrgødning, skal disse bygninger opfylde følgende afstandskrav:

- Til enkelt vandindvindingsanlæg **25 m**.
- Til fællesvandindvindingsanlæg **50 m**.
- Til vandløb(herunder dræn) og søer **15 m**.
- Til offentlig- og privatvej **15 m**.
- Til levnedsmiddelvirksomheder **25 m**.

⁴ Ved en samlet bebyggelse forstås, at der inden for en afstand af 200 m fra beboelsesbygningen ligger mere end seks andre beboelsesbygninger på hver deres ejendom.

- Til beboelsesbygninger på samme ejendom **15 m**.
- Til naboskel **30 m**.
[Husdyrgødningsbekendtgørelsen, 2004, § 6]

I forbindelse med landbrugsbedrifter, må der højst udbringes en husdyrgødningsmængde der svarer til 1,4 DE pr. ha. På landbrugsbedrifter med kvæg og lignende er arealkravet på 1,7 DE pr. ha. Disse krav er udarbejdet for at skabe en harmoni mellem det areal, som landmanden ejer, og hans produktion af dyr. For at forklare harmonikravene er figur 3.7 udarbejdet. Harmonikravene vil blive behandlet mere uddybende i kapitel 10 – Casestudie.

Figur 3.7. En forklaring på, hvordan harmonikravene skal forstås.

Myndighed

I forbindelse med denne bekendtgørelse har ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri ikke umiddelbart nogen myndighed.

Amtet skal høres i sager, der omhandler ændring af de omtalte krav fra bekendtgørelsens § 6.

Kommunalbestyrelsen er tilsyns-, tilladelses- og dispensationsmyndighed i forbindelse med denne bekendtgørelse. Kommunalbestyrelsens afgørelser i forbindelse med af-

standskravet til veje, vandløb og bygningsreglementet kan ikke påklages til nogen myndighed.

Skov- og Naturstyrelsen er klagemyndighed for godkendelses- og tilsynsmyndighedens afgørelser.

[Husdyrgødningsbekendtgørelsen, 2004, kapitel 12]

Opsamling

Dette afsnit vil være en opsamling på de afstandskrav, der fremgår af husdyrgødningsbekendtgørelsen, som projektgruppen finder relevante i forhold til etablering af landbrugsbygninger.

Oversigten ses i figur 3.8.

Områder	Afstand	Forbehold
Afstand til nuværende eller planlagte sommerhusområder eller byzone	<300 m	Driftsbygninger med mere end 15 DE
Afstand til en samlet bebyggelse	<300 m	Driftsbygninger med mere end 15 DE
Afstand til områder udlagt til bolig, erhverv eller offentlige formål	<300 m	Driftsbygninger med mere end 15 DE
Afstand til naboer	<50 m	Driftsbygninger med 15-100 DE
Afstand til naboer	<100 m	Driftsbygninger med mere end 100 DE

Figur 3.8. Oversigt over de mest relevante afstande i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Der kan dog dispenseres fra disse afstandskrav.

For at skabe et overblik over afstandene, der er beskrevet i teksten og oplistet i figur 3.8, er figur 3.9 udarbejdet, se side 33. Figuren illustrerer, hvorledes husdyrgødningsbekendtgørelsen har indvirkning for en landmand, der ønsker at udvide eller udbygge sin landbrugsejendom.

3.5 Vandløbsloven

Dette afsnit vil omhandle en gennemgang af den gældende Bekendtgørelse af lov om vandløb, der trådte i kraft den 1. januar 2005. I dette afsnit vil bekendtgørelsen dog blive kaldt for Vandløbsloven (VLL).

3.5.1 Formål

De hensyn, der ligger bag VLL, er såvel miljømæssige som dyrkningsmæssige. Formålet med VLL er at sikre, at det vand, navnlig overfladevand, spildevand og drænvand, der udledes i vandløb, ikke indeholder næringsstoffer, der kan skade det pågældende vandløb. Dvs. loven sætter retningslinier for kvaliteten af det vand, der udledes i vandløbene.

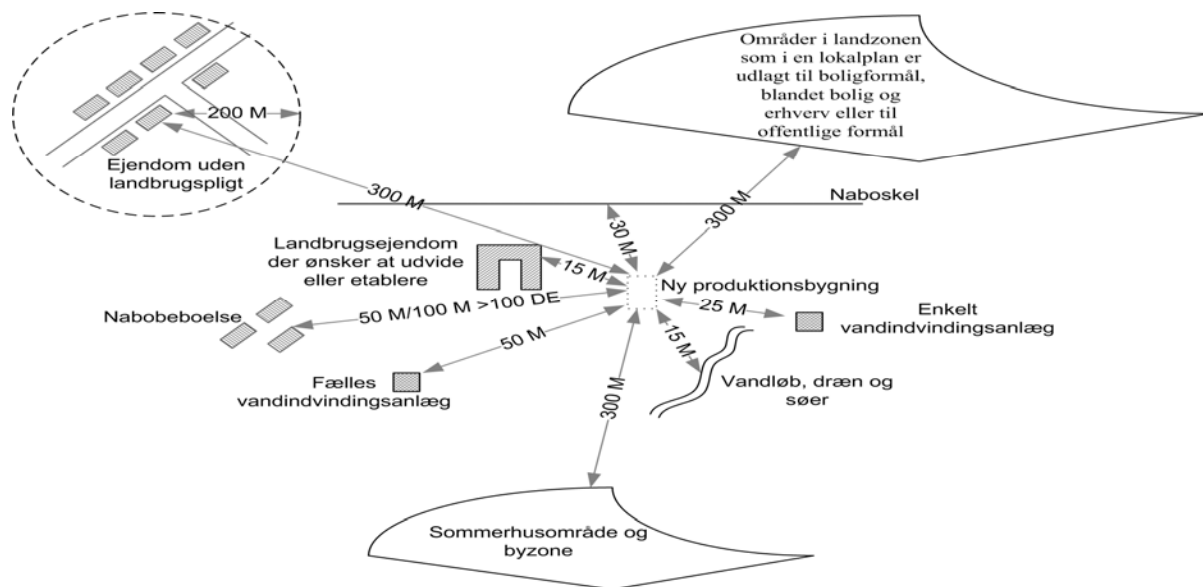
Det, der i loven forstås ved vandløb, omfatter ud over almindelige vandløb også grøfter, kanaler, rørledninger, dræn, samt søer og andre lignende indvande. Dog forudsat, at vandløbet har interesse for mere end en enkelt.

[Vandløbsloven, 2004, Kapitel.1]

3.5.2 Virkemidler

De muligheder de respektive vandløbsmyndigheder har for at regulere, altså hvilke virkemidler den har, er:

- Tilladelse
- Vandløbsregulativ
- Vandløbsregulering

Figur 3.9 Illustrerer de forhold, der gør sig gældende i forbindelse med udbygning eller udvidelse på en landbrugsbedrift.

Tilladelse

Når der skal ændres i eksisterende vandløb, eller anlægges nye vandløb, kræver det tilladelse af vandløbsmyndigheden.

Det samme gælder, hvis der skal anlægges broer, udpumpningsanlæg eller ændres i opstemningshøjden.

[Vandløbsloven, 2004, Kapitel. 2]

Grunden til, at der er etableret tilladelsesprocedurer for disse ændringer, er, at det derved sikres, at de forskellige afstrømningsforhold bliver varetaget i forbindelse med disse ændringer.

[Ekner, 1996, s. 98]

Vandløbsregulativ

For de vandløb, der er offentlige, udarbejder vandløbsmyndigheden et regulativ, der indeholder bestemmelser om vandløbets skikelse, vandføringsevne, vedligeholdelse, ændringer i retten til sejlads, restaureringsforanstaltninger, og beslutninger vedrørende friholdelse af arealer langs vandløb.

[Vandløbsloven, 2004, Kapitel. 5]

Vandløbsregulering

Hvis der skal foretages ændringer i forhold til det, der er anført i vandløbsregulativet, er det nødvendigt med en egentlig vandløbregulering. Denne regulering er således mere dybdegående end regulativerne.

[Vandløbsloven, 2004, Kapitel. 6]

3.5.3 Myndighed

Vandløbene opdeles i offentlige og private, samt om de offentlige er amtslige vandløb eller kommunale vandløb.

Om et vandløb skal optages som offentligt, bliver bestemt af amterne og kommunerne.

Amt

Det er amterne, der er vandløbsmyndighed for de amtslige vandløb.

[Vandløbsloven, 2004, Kapitel. 3]

Kommune

Kommunerne er vandløbsmyndighed for de kommunale vandløb og de private vandløb.

[Vandløbsloven, 2004, Kapitel. 3]

Klageadgang

Afgørelser truffet af myndighederne kan påklages til Skov- og Naturstyrelsen, undtagen afgørelser omhandlende ekspropriation og andet omkring økonomi.

[Vandløbsloven, 2004, Kapitel. 16]

3.5.4 Relation til landbrug

Som beskrevet under afsnit 3.5.2 – *Virkemidler – Vandløbsregulativ* er det interessant for landmændene, hvordan deres muligheder er for at kunne aflede det vand, de dræner. Denne afledning er bestemt af vandløbsregulativet, og har dermed betydning for dyrknings sikkerheden.

[Ekner, 1996, s. 98]

Ud over hvordan landmændene skal dræne deres jord, er der ligeledes krav om en dyrkningsfri bræmme. De dyrkningsfrie bræmmer er en afstand på to m. rundt om vandløb og søer der er større end 100 m².

[Vandløbsloven, 2004, § 69]

Vandløbsmyndighederne er begyndt at indføre bestemmelser i vandløbsregulativerne om mere miljøvenlig vedligeholdelse.

Hos landbruget bliver dette ofte opfattet som en forringelse af deres forhold, da det kan medføre en forringelse af afledningsevnen. Dette skyldes dog ikke direkte den mere miljøvenlige praksis, da det er en forudsæt-

ning for at afledningsevnen ikke ændres. Indirekte kan det dog hænge sådan sammen, at vandløbet tidligere kunne aftage mere, end det var fastsat til i regulativet, og dermed opfattes den mere miljøvenlige regulering som en stramning.

[Ekner, 1996, s. 99]

3.6 Vandforsyningsloven

Dette afsnit vil gennemgå af den gældende Bekendtgørelse af lov om vandforsyning, der trådte i kraft den 1. februar 1999. I dette afsnit vil bekendtgørelsen dog blive kaldt for Vandforsyningsloven (VFL).

3.6.1 Formål

Formålet med VFL er at sikre, at udnyttelsen og beskyttelsen af vandforekomsterne sker efter en samlet vurdering og planlægning. [Vandforsyningsloven, 1999, Kapitel. 1]

Ved administration af loven lægges der vægt på vandforekomsternes omfang, befolkningens og erhvervslivets behov såvel kvantitativt som kvalitativt, miljø- og naturbeskyttelse, og anvendelsen af råstofforekomster. [Vandforsyningsloven, 1999, Kapitel. 1]

Loven skal således sikre, at forsyningen af vand til såvel befolkning og erhverv sker på en stabil og ansvarlig måde, både hvad angår kvalitet af vandet og de nødvendige hensyn til natur og miljø.

3.6.2 Virkemidler

De virkemidler, der stilles til rådighed for at de ovennævnte formål kan opfyldes, baseres på den af amterne foretagne vandressourceplanlægning.

Denne planlægning er grundlaget for den enkeltsagsbehandling, der foregår i forbindelse med ansøgning om tilladelse til vand-

indvinding, samt regulering i områder med drikkevandsinteresser.

Vandressourceplanlægning

Planlægningen omfatter en kortlægning af vandressourcernes beliggenhed, størrelse, kvalitet, og deres naturlige beskyttelse mod forurening. På baggrund heraf undersøges og beregnes de mængder vand, der er til rådighed for vandindvinding.

Disse beregninger og den forventede befolknings- og erhvervsudvikling danner derefter grundlag for udpegning af områder med:

- Særlig drikkevandsinteresse
- Drikkevandsinteresse
- Begrænset drikkevandsinteresse

Indsatsplaner

På baggrund af denne udpegning, og en vurdering af hvor følsomme disse områder er over for forurening, og hensyn til deres naturlige beskyttelse, bliver der udarbejdet og iværksat en indsatsplan af amtet.

Disse indsatsplaner kan så gennemføres ved, at der træffes aftaler med ejeren eller andre rettighedshavere på det udpegede område. [Vandforsyningsloven, 1999, Kapitel. 3]

Tilladelser

Al vandindvinding over 3.000m³ pr. år kræver således tilladelse fra amtet, herunder også den indvinding, der er beregnet på markvanding.

Hvis indvindingen er under 3.000m³ pr. år, er det kommunerne der skal give tilladelse.

Tilladelserne gives for 10 år ad gangen, og oftest er der ikke problemer med at få dem fornyet.

[Ekner, 1996, s. 41]

3.6.3 Myndigheder

Myndigheden i forbindelse med realisering af VFL er delt mellem amt, kommune og almene vandforsyningsanlæg.

Amt

Det er amterne, der med bistand fra kommunerne, skal udarbejde de overordnede vandressourceplaner.

Kommune

Det er dog muligt for kommuner og ejere af almene vandforsyningsanlæg at vedtage indsatsplaner, hvis det vurderes, at vandressourceplanlægningen og regionplanlægningen ikke er tilstrækkelig til at sikre kommunens eller vandforsyningsanlæggets interesser. Disse planer må dog ikke stride mod regionplaner, vandressourceplanlægningen eller allerede vedtagne indsatsplaner.

[Vandindvindingsloven, 1999, Kapitel. 3]

3.6.4 Relation til landbruget

Direkte har vandressourceplaner ikke indflydelse på landbrugets brug af jorden.

Gennemførelsen af indsatsplanerne får dog først betydning for landbruget, når der foretages en VVM(over 250 DE), hvorved samtlige vandtemaer træder i kraft.

Derudover har planerne indflydelse på enkelt-sagsbehandlingen, da forvaltningerne skal lægge udpegningerne af indsatsområder til grund for afvejningen af sektorinteressernes betydning.

[Vandindvindingsloven, 1999, Kapitel. 3]

3.7 Miljømålsloven m.m.

Indledningsvis vil Vandrammedirektivet blive behandlet. Dette skyldes, at det danner grundlag for Miljømålsloven, der behandles bagefter.

Efterfølgende vil Vandmiljøplan I-III blive behandlet samlet.

Vandrammedirektiv

Vandrammedirektivet blev vedtaget af EU i 2000 og skal efterfølgende implementeres i den danske lovgivning. Denne implementering sker gennem Miljømålsloven, der vil blive behandlet efterfølgende.

3.7.1 Formål

Formålet med VRD er at beskytte og forbedre vandløb, søer, overgangsvand, kystvand og grundvand (vandressourcer).

At der er vedtaget et direktiv om det, der er beskrevet i formålet, skyldes, at man fra EU's side ønsker at skabe fælles rammer for beskyttelsen af de omhandlede emner.

VRD er således et temmelig ambitiøst direktiv, der ud over selve beskyttelsen også indeholder visioner om en bæredygtig udvikling på området.

[Vandrammedirektivet, 2000, artikel 1-formål]

3.7.2 Virkemidler

For at føre disse ambitiøse målsætninger ud i livet er der en række tiltag, der er planlagt. Disse tiltag er decentralt organiseret og varetages af den pågældende myndighed inden for de enkelte vanddistrikter.

Vandistrikternes fysiske afgrænsning er baseret på de naturlige grænser mellem oplandsområderne til vandløbene.

[Vandrammedirektivet, 2000, artikel 3]

Basisanalyse

Indledningsvis foretages der for hvert vanddistrikt en basisanalyse. Denne analyse skal omhandle:

- En analyse af dets karakteristika
- En vurdering af menneskelige aktiviteterets indvirkning på overfladevandet og grundvandet tilstand
- En økonomisk analyse af vandbruget
[Vandrammedirektivet, 2000, artikel 5]

Den første basisanalyse skal være afsluttet ved udgangen af 2004 for derved at danne grundlag for de efterfølgende aktiviteter: indsatsrammer og vådområder. Hvis det er nødvendigt, revideres og ajourføres analyserne hvert sjette år.

Indsatsprogrammer

På baggrund af den ovennævnte analyse, udarbejder og iværksætter vanddistriktsmyndighederne indsatsprogrammer for de enkelte vandområder.

De grundlæggende foranstaltninger i indsatsprogrammerne er fastsat af VRD's artikel 11 og skal opfattes som et minimumskrav.

Hvis disse grundlæggende foranstaltninger ikke er nok til at opfylde de fremsatte målsætninger, kan indsatsplanerne også indeholde supplerende foranstaltninger.

[Vandrammedirektivet, 2000, artikel 11,2]

Vandområdeplaner

Ud over indsatsprogrammerne der er specificeret på de enkelte vandløb, skal vanddistriktsmyndighederne udarbejde vandplaner, der er en sammenhængende planlægning for hele distriktet.

Vandplanerne omhandler dels de specifikke miljømål for de enkelte vandområder og dels en beskrivelse af vandområdets karakteristi-

ka. Herunder forstås de naturgeografiske og hydrologiske⁵ forhold, belysning af den menneskelige påvirkning af vandområderne samt et register over hvilke områder, der er beskyttede.

[Vandrammedirektivet, 2000, artikel 13,1 og 2]

3.7.3 Myndigheder

Som beskrevet ovenfor er vanddistriktsområderne inddelt på baggrund af de fysiske forhold omkring vandløbsoplandene. I Danmark er dette svarende til de amtslige grænser, og dermed er amterne vanddistriktsmyndigheden.

Miljømålsloven

Miljømålsloven er, som omtalt under vandrammedirektivet, implementeringen af den i den danske lovgivning. Derudover implementerer den dele af fuglebeskyttelsesdirektivet og habitatdirektivet.

3.7.4 Formål

Det overordnede formål med miljømålsloven (MML) er at implementere vandrammedirektivet og dele af fuglebeskyttelses- og habitatdirektivet i den danske lovgivning.

MML er en rammelov, der opstiller de miljømål, der skal opfyldes:

Loven har til formål at fastlægge rammerne for beskyttelsen af overfladevand og grundvand samt for planlægning inden for de internationale naturbeskyttelsesområder.

[Miljømålsloven, 2004, § 1]

⁵ Studiet af vand og dets forekomst.

De overordnede rammer for, hvordan disse mål skal opfyldes, behandles i de respektive afsnit II – Vand, og III – Internationale naturbeskyttelsesområder.

3.7.5 Virkemidler

Som nævnt ovenfor er MML en implementering af VRD, og derfor er de virkemidler, der stilles til rådighed for opfyldelse af målsætningerne, de samme der er behandlet under VRD. Dvs. basisanalyser, indsatsprogrammer og vandplaner (vandområdeplaner).

Vandplanerne skal revideres hvert sjette år, for dels at undersøge, om foranstaltningerne stemmer overens med målsætningerne, og for at holde dem ajour med basisanalyserne. [Miljømålsloven, 2003, kapitel 3 – Vandplan]

Indsatsplanerne skal, som beskrevet i VRD, udarbejdes på baggrund af basisanalyserne. De foranstaltninger, der er indeholdt i indsatsplanen, skal senest være iværksat den 22. december 2012.

[Miljømålsloven, 2003, kapitel 8 – Indsatsprogram]

De virkemidler, der anvendes i forbindelse med implementeringen af fuglebeskyttelses- og habitatdirektivet, er beskrevet i MML §§ 36-41. Her fremgår, at der i lighed med VRD skal udarbejdes basisanalyser, der bliver benyttet som grundlag for udarbejdelse af indsatsplaner og udpegning af Natura 2000 områder.

[Miljømålsloven, 2003, kapitel 13 – Udpegning og ændring af internationale naturbeskyttelsesområder]

3.7.6 Myndigheder

Som omtalt under VRD er det amterne, der er vanddistriktsmyndighed.

Da det er en rammelov, er miljøministeren også bemyndiget til at kunne foretage forskellige ændringer i udformningen, herunder ændre i bilag 1, der omhandler afgrænsning af vandløbsoplade.

Kontrol

For at kontrollere om indsatsen er tilstrækkelig til at opfylde miljømålene, udarbejder miljøministeren og amterne programmer, der skal sikre overvågningen af udviklingen i vandmiljøet.

Disse overvågningsprogrammer skal etableres for hvert vanddistrikt og omhandle overfladevand, grundvand og beskyttede områder.

[Miljømålsloven, 2004, § 22]

Vandmiljøplan I-III

Vandmiljøplan (VMP) I-II-III er aftaler, der er lavet i Folketinget som led i forbedring af det danske vandmiljø.

3.7.7 Formål

Grundlæggende er formålet det samme for alle tre VMP'er, nemlig at forbedre kvaliteten i det danske vandmiljø generelt.

Den første VMP, der blev vedtaget i 1987, satte mål for, hvor meget hhv. landbruget, byerne og industrien skulle nedbringe deres udledning af kvælstof og fosfor. Disse mål blev opfyldt af byerne og industrien, men landbruget havde svært ved at leve op til dem.

Den anden, VMP II fra 1998, er, udover en videreførelse af VMP I, et led i implementeringen af EU's Nitratdirektiv i den danske

lovgivning. Derfor indeholder VMP II tiltag til at begrænse mængden af nitrat, der ender i vandløb og grundvand.

Formålet med Vandmiljøplan II var, at det skulle være et aftalegrundlag, hvorpå der blev foretaget ændringer i hhv. PL, NBL, VLL og MBL – Lov 478 af 1. juli 1998.

Det er ændringerne i disse love, der medfører den egentlige implementering af de restriktioner, der blev fastsat i Nitratdirektivet.

Formålet med selve indholdet i aftalen er at mindske udvaskningen af nitrat fra landbruget for at forbedre kvaliteten af såvel overflade- som grundvand.

VMP III er en delvis stramning/videreførelse af VMP II, der er vedtaget i 2004 og skal løbe i årene 2005-2015.

Med den nye vandmiljøplan vil der ske en yderligere reduktion i udvaskningen af kvælstof fra landbruget. For første gang gøres nu også en indsats over for landbrugets tab af fosfor.

[VMP III, 2004, s. 3]

3.7.8 Virkemidler

Der etableres mange forskellige virkemidler til at forbedre de ovennævnte forhold.

For det første bliver der indført faste satser for hvor meget kvælstofgødning, der må anvendes på markerne; overskridelser heraf bliver straffet med bøder.

Derudover arbejdes der med etablering af vådområder, SFL-områder⁶ og skovrejsning.

⁶ Særligt Følsomme Landbrugs-områder. Ved områdeudpegningen i Nordjyllands Amt er områderne en eller flere af følgende typer:

Særlige drikkevandsinteresser, dyre- og plantearter, som på internationalt plan er truet af udryddelse, internationale naturbeskyttelsesområder, § 3-arealer (Naturbeskyttelsesloven), økologiske forbindelser,

En skærpelse af harmonikravene og regler om efterafgrøder. Støttemuligheder for overgang til økologisk landbrug og MVJ⁷-aftaler.

Derudover skal amterne udpege følsomme indvindingsområder, indsatsområder, og udarbejde en indsatsplan over behovet for beskyttelse.

3.7.9 Myndigheder

Arbejdsopgaverne i forbindelse med realiseringen af virkemidlerne ligger hos amterne.

I forbindelse med regionplanlægning er det således dem, der både foretager udpegningen af indvindingsområder, indsatsområder, og udarbejder indsatsplanerne.

Derudover er det amtet, der står for etablering af vådområder, SFL-områder og MVJ-aftaler, mens finansieringen hertil kommer fra Skov- og Naturstyrelsen (SNS) og strukturdirektoratet, der hører under hhv. Miljøministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

3.7.10 Relation til landbruget

Såvel VRD, MML og VMP'erne har indflydelse på landbruget, idet de indgår i den i afsnit 3.1 – Planloven omtalte kamp om det åbne land.

MML foreskriver således hvilke procedurer og virkemidler, der skal anvendes for at opfylde de forskrifter, der er anført i EU-direktiverne.

På baggrund af disse bestemmelser, bliver der pillet ved den særstatus som landbruget

randzoner omkring højt målsatte vandløb, arealer i oplandet til Mariager Fjord, hvor der er en risiko for erosion og fosforbidrag til fjorden

⁷ MVJ-aftaler er nogle tilskudsordninger, der forudsætter Miljø Venlige Jordbrugsforanstaltninger, der er mulige for de områder, der er udpegede som SFL-områder.

tidligere har haft i landzonen, idet der ovenfra (EU) er sat klare restriktioner for, hvordan forholdet mellem benyttelse-beskyttelse skal være indenfor visse områder.

VMP II og III sætter konkrete mål for, hvor meget nitrat landbruget må udlede. Det sker både ved en stramning af harmonikravene, og begrænsning i anvendelsen af handelsgødning.

Derudover etableres der skov og økologiske landbrug og genskabes våde enge på tidligere konventionel landbrugsjord. Der er dog oftest tale om frivillige aftaler⁸.

3.8 Opsamling på sektorlove m.m.

I afsnit 3 – Foranalyse blev indholdet af foranalysen defineret, og dette afsnit vil være en opsamling på de sektorlove m.m. I behandlingen af lovene er såvel reguleringen af landbruget som dets driftsbygninger behandlet. Som før nævnt er projektgruppens fokus på placering af landbrugets driftsbygninger, og derfor er det kun dette, der vil blive samlet op på.

Indledningsvis vil der blive samlet op på hvilken planlægning, der er på placering af landbrugsbygninger.

Efterfølgende vil der på samme måde blive set på de krav, der er til natur- og miljøbeskyttelse i sektorlovene.

Dette munder afslutningsvis ud i en sammenfatning af muligheder for placering af landbrugets driftsbygninger

⁸ Indtil videre er der ikke foretaget ekspropriation til gennemførelse af disse planer, selv om det er muligt, ifølge Naturbeskyttelsesloven § 60

3.8.1 Planlægningsmæssig regulering af landbrugsbygningers placering.

Planloven regulerer hvilken form for bebyggelse, der må etableres i landzonen. Jf. PL § 35 skal der indhentes tilladelse (landzonetilladelse) fra kommunalbestyrelsen for at etablere ny bebyggelse. Denne regel er landbruget dog undtaget fra jf. PL § 36 stk. 1, nr. 3:

Byggeri, der er erhvervmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelse af fiskerierhvervet, jf. dog stk. 2.

[Planlovens § 36 stk. 1, nr. 3]

For kystnærhedszonen er reglerne generelt endnu strammere end for den øvrige landzone. Det betyder, at kystområderne skal friholdes for bygninger og anlæg, der ikke er afhængige af kystnærhed. Denne regel er landbruget dog undtaget for i forlængelse af PL §§ 35-36 for de forhold, hvor der er tale om udbygning, altså hvor man udvider en eksisterende landbrugsbygning.

Landbruget er således ikke strammere reguleret i kystnærhedszonen end i landzonen generelt, når der er tale om udvidelse af eksisterende bygninger.

Naturbeskyttelsesloven indeholder restriktioner for klitfredede områder, og områderne inden for strandbeskyttelseslinien. Inden for disse områder må der hverken hegnes eller bygges. Landbruget er dog, igen, undtaget fra disse bestemmelser, jf. NBL § 8 stk. 7 og NBL § 15 stk. 7.

Mht. Natura 2000-områderne ligger der ikke et egentligt forbud mod benyttelse af disse til landbrug. Det er således op til amtet at afgøre, om den tilsigtede anvendelse vil forværre den beskyttede natur. Denne vurdering foretages på baggrund af VVM.

Pt. er der debat om, hvorvidt den danske (amternes) administration af VVM-reglerne er restriktiv nok. Eksempelvis er der for øjeblikket et VVM-godkendelsesstop i NJA.

Undtagelserne for landbrugsbygninger i disse sektorlove skyldes, at landbruget gennem landbrugsloven er sikret muligheden for udvikling og strukturtilpasning.

At de ikke er undtaget fra VVM-krav og Natura 2000 skyldes, at der her er tale om EU-direktiver, der ikke er mulige at lave undtagelser for gennem dansk lovgivning.

Derudover omhandler NBL afstandskrav til søer og skove, for hvilke driftsbygninger er undtaget samt afstandskrav til kirker, når bygningerne når over en vis højde. Denne regel er landbruget dog ikke undtaget for.

3.8.2 Natur- og miljømæssig regulering

MBL indeholder i Kapitel. 5 bestemmelser om at forurenende virksomheder, der er anført som listevirksomheder (Bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomheder), ikke må anlægges eller påbegyndes, før de er godkendt af amtet. På denne liste er indeholdt husdyrproduktioner over en vis størrelse (se afsnit 3.4.4). Det er stort set de samme størrelseskrav, der er bestemmende for, om det skal foretages VVM.

I forlængelse af bestemmelser i MBL er der udarbejdet en husdyrbekendtgørelse, der foreskriver afstandskravene for dyrehold, hus-

dyrgødning o.lign. til nabobebyggelse. Når dyreholdet indeholder mere end 15 DE, er afstandskravet således 50 m til nærmeste beboelse, og 300 m til nærmeste samlede beboelse.

Der er i MML, VMP og VFL relaterende formålsparagraffer omhandlende beskyttelse og forbedring af vandmiljøet.

Vandressourceplanlægning, områdeudpejning og indsatsplaner, der udarbejdes på baggrund af disse love og planer, tager ikke specielle hensyn til landbrugets fortrinsstilling. Tværtimod er mange af dem direkte rettet mod at ændre på de dyrkningsmæssige muligheder der er inden for bestemte områder, for herigennem at forbedre vandmiljøet.

Det samme er tilfældet for de udledningsbegrænsninger og harmonikrav, der stammer fra VMP'erne. Disse er også direkte rettet mod begrænsning af udledningen af skadelige stoffer fra landbruget.

3.8.3 Sammenfatning

Denne sammenfatning vil være en besvarelse på den første del af det initierende problem fra afsnit – 2.2 Initierende problem:

”Hvordan sker planlægningen / reguleringen af placeringen af landbrugsbygninger på nuværende tidspunkt?”

De muligheder, landbruget har for etablering og placering af bygninger i landzonen, er klart fuld af undtagelser til fordel for landbruget i forhold til andre former for udvikling som by, industri, og sommerhuse.

Dette er på sin vis en naturlig forlængelse af det formål der lå til grund for selve etableringen af landzonen. Dette ses ligeledes i forbindelse med byggeloven, hvor landbruget blot skal anmelde et byggeri, hvis dette er placeret i landzone, er nødvendig for den erhvervsmæssige drift og overholder de krav, der er til bygningens størrelse.

Men disse fordele er efterfølgende fulgt med landbruget ind i de særlige områder, der efterfølgende er blevet etableret som kystnærhedszonen og Natura 2000-områder.

Hermed kan det altså konkluderes, at landbruget ikke planlægningsmæssigt har nogle hindringer i forhold til bygningernes placering.

Mht. til den natur- og miljømæssige regulering af arealanvendelsen har landbruget ikke nogen fortrinsstilling. De skal således leve op til de samme krav som andre industrivirksomheder o.lign. der skal placeres i landzonen, samt afstandskravene jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Disse krav bliver behandlet af amtet ved VVM, og listevirksomhedsgodkendelse, når disse er aktuelle.

Summa summarum kan det dermed konkluderes, at hvis en placering af en driftsbygning ikke er beliggende i kystnærhedszonen, et særligt vandindvindingsområde, eller at der er langt specielle bindinger (Natura 2000-områder o.lign.) på området, kan den placeret næsten hvor som helst i landzonen.

En følge af denne form for regulering er, at landbruget stort set kan udbygge de steder de ønsker, blot de overholder de grænse niveauer, der er fastsat for udledning (VVM, MBL), og de afstandsgrænser, der er gældende (husdyrbekendtgørelsen). En overordnet planlægning eller regulering for placering af landbrugsbygninger eksisterer altså ikke.

4 Problemanalyse

Den første del af problemanalysen vil være en gennemgang af processen bag kommunalreformen for at skabe et overblik over, hvad denne kommer til at indebære. Dette overblik vil projektgruppen blandt andet anvende i forbindelse med analyse af planlovsændringen i § 11 b stk. 2. Det vil således blive beskrevet, hvornår og hvorfor strukturkommissionen blev nedsat i 2002, og hvordan tidsplanen er frem til kommunalreformen er tiltænkt gennemført i 2007.

Den anden del af problemanalysen omhandler, hvordan kommunalreformens ændringer får indflydelse på kompetencefordelingen af de reguleringer, der er pålagt landbruget. Denne analyse foretages på baggrund af *afsnit 3.8 – Opsamling på sektorlove m.m.*, der beskriver hvilke reguleringer, der er pålagt landbruget i det åbne land, samt de lovforslag (reform-lovpakken) der er blevet fremlagt til gennemførelse af kommunalreformen.

Den nye kompetencefordeling vil således blive behandlet i *afsnit 4.2 – Behandling af kompetencefordeling* og resultatet fremgå af *afsnit 4.3 – Kommunernes nye kompetencer*. Derved besvares den anden del af det initierende problem:

... og hvordan foreslås kompetencen ændret?

4.1 Kommunalreformen

Kommunalreformen blev initieret af debatten om at fratage amterne ansvaret i forhold til sygehusvæsenet, da man fra Dansk Folkepartis side ikke mente, at amterne var i stand til at bestride denne opgave. I den forbindelse valget regeringen at nedsætte en

strukturkommission, som havde til formål at foretage en vurdering af fordele og ulemper ved at ændre opgavekompetencerne mellem stat, amt og kommune.

4.1.2 Tidsplan for kommunalreformen

For at skabe overblik over tidsforløbet og de enkelte stadier for kommunalreformen vil dette afsnit indeholde en kronologisk gennemgang af tilblivelsen af kommunalreformen fra strukturkommissionens nedsættelse til gennemførelsen af kommunalreformen.

2002: Strukturkommissionen nedsættes

Den politisk-administrative struktur (stat, amt og kommune) bliver lagt på dagsordenen hen over sommeren, og den videre reformproces varsles ved nedsættelse af Strukturkommissionen den 1. oktober.

2003: Analyse og udredning

Strukturkommissionen og en række andre aktører udarbejder det faglige og politiske grundlag for vurdering af administrations- og opgavefordelingen imellem stat, amt og kommune.

Strukturkommissionen

Strukturkommissionens arbejde skulle ske på baggrund af tekniske og faglige analyser, som derved kunne danne grundlag for regeringens beslutning.

Indledende skulle kommissionen udvælge en række kriterier for den videre analyse. Disse kriterier var følgende:

- Effektivitet og bæredygtighed
- Borgerinddragelse og dialog mellem borger og politiker

- Kvalitet i opgaveløsninger
- Nærhed til borgeren
- Borgernes retssikkerhed og valgmuligheder
- Klarhed i ansvarsfordelingen
- Sammenhæng mellem kompetence og økonomisk ansvar

[www.indenrigsministeriet.dk]

Strukturkommissionens arbejde endte med et forslag på seks forskellige modeller, se figur 4.1. Modellerne opstiller seks forskellige måder, hvorpå man kunne placere ansvarsområderne, opstille en hensigtsmæssig størrelse af de fremtidige offentlige forvaltninger og antallet af borgere i de fremtidige kommuner.

[Østergård, 2005, s. 6]

	Uændrede opgaver	Bred amtsmodel	Regioner med smal opgaveportefølje			Statsmodel
			Bred kommunemodell	Kommunevalgform	Parti- valgform	
Stat						
Amt/region	7-8	7-8	4-6	3-5	3-5	
Kommune	> 20.000 indbg.	> 20.000 indbg.	> 30.000 indbg.	> 30.000 indbg.	> 30.000 indbg.	> 30.000 indbg.

Figur 4.1 Skema over de seks modeller, som er forslag til ændring af kommunalreformen foreslået af Strukturkommissionen.

2004: Politisk debat og forhandling

Strukturkommissionen afleverer sin betænkning den 9. januar.

Regeringen offentliggør sit forhandlingsudspil, ”Det nye Danmark”, den 27. april.

I juni 2004 opnåedes politisk enighed mellem regeringen og Dansk Folkeparti om strukturreformen. På samme tidspunkt blev regionernes grænser og centre lagt fast. Dog

med det forbehold, at det er muligt at foretage små ændringer, når de endelige kommunegrænser er på plads.

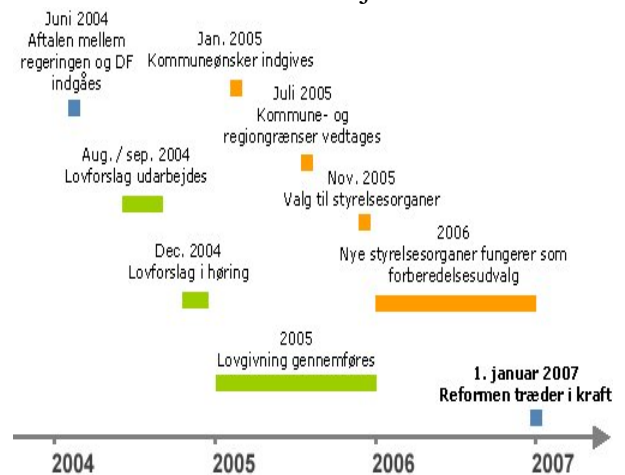
Der bliver udarbejdet lovforslag, som drøftes mellem forligspartierne og dernæst sendes i høring den 1. december.

[Østergård, 2005, s. 6], [www.viborgamt.dk]

Fristen for evt. høringssvar fra forskellige interesseparter skulle være i de enkelte ministeriers hænde senest den 7. januar 2005.

Miljøministeren indleverede den 24. februar 2005 forslag til Lov om ændring af Lov om planlægning i Folketinget.

Figur 4.2 viser tidsplanen omhandlende forløbet fra 1. behandlingen af de 48 indsendte lovforslag og frem til implementeringen af kommunalreformen den 1. januar 2007.

Figur 4.2 Tidslinier over kommunalreformen fra juni 2004 til 1. januar 2007.

[www.viborgamt.dk]

2005: Politisk afklaring af kommunalreformen

Kommunerne skal indgive ønsker om kommunesammenlægninger og samarbejdsaftaler til Indenrigsministeriet den 1. januar.

Høringsfristen for lovforslagene udløber den 7. januar.

Endelig afklaring af de økonomiske konsekvenser med KL og Amtsrådsforeningen.

Herefter præsentation og fremsættelse af lovforslag i Folketinget.

Gennemførelse af ny lovgivning for regioner og kommuner.

Folketinget vedtager dannelsen af de nye kommuner og regionernes grænser endeligt den 1. juli.

I november afholdes der valg til styrelsesorganerne for de nye regioner og kommuner. (nye kommunalbestyrelser og regionsråd)

2006: Forberedelse på kommunalreformen

De valgte styrelsesorganer fungerer som forberedelsesudvalg for de nye enheder. De eksisterende kommunalbestyrelser og amtsråd forlænges med et ekstra år, så de fortsat fungerer som styrelsesorgan for de eksisterende amter og kommuner.

De nyvalgte regionsråd og kommunalbestyrelser fungerer som forberedelsesudvalg for de nye enheder.

I løbet af 2006 skal et Sammenlægnings- og Forberedelsesudvalg forberede de nye kommuner og regioner på fremtiden.

Ligeledes i løbet af 2006 skal fem delingsråd afgøre evt. uenigheder om deling af personale samt aktiver og passiver.

2007: Implementering af kommunalreformen

Regionerne og de nye kommuner bliver en realitet den 1. januar 2007

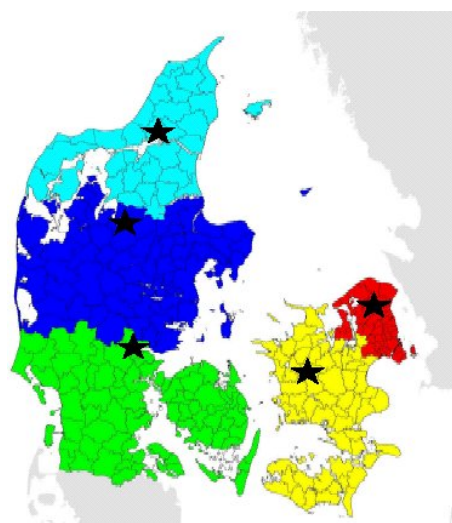
[Østergård, 2005, s. 11],

[www.indenrigsministeriet.dk]

4.1.3 Regioner og kommuner

Kommunalreformen i den nuværende form ændrer meget på de grundlæggende rammer for varetagelsen af de offentlige opgaver og service. Den største ændring er nedlæggelse af amterne og Hovedstadens Udviklingsråd, hvor der i stedet oprettes fem regioner, se figur 4.3, med decentral statsforvaltning, som kommer til at overtage nogle af amternes tidligere opgaver.

[Østergård, 2005, s. 6-8], [Miljøministeriet, 2005, s. 15]

Figur 4.3 Kort over de fem regioner i Danmark med regioncentre som stjerne: Aalborg, Viborg, Vejle, Sorø og Hillerød. Bornholm er desværre ikke med på kortet, men hører under Hovedstadsregionen med Hillerød som regioncentre.

[Østergård, 2005, s. 8]

Regionerne vil være:

Region	ca. folketal	
Nordjylland	580.000	11 %
Midtjylland	1.210.000	22 %
Syddanmark	1.180.000	22 %
Sjælland	800.000	15 %
Hovedstaden	1.630.000	30 %

Idet amterne bliver nedlagt, er det blevet vedtaget, at kommunerne skal overtage nog-

le af amternes opgave. I forbindelse med disse opgaver skal kommunerne have en størrelse på omkring 30.000 indbyggere. Hermed vil antallet af kommunerne fra de i dag 271 kommuner højt sandsynligt ligge på omkring 100.

[Østergård, 2005, s.3]

4.1.4 Opgavefordeling

Kommunalreformen vil medføre en række grundlæggende ændringer af opgaver i den offentlige sektor. Idet amterne bliver nedlagt, skal disses opgaver fordeles mellem stat, region og kommune.

Statens nye opgaver:

- Gymnasier, hf og øvrige ungdomsuddannelser
- Det overordnede vejnet, der ikke overdrages til kommunerne
- Skatte- og inddrivelsesopgaverne bortset fra den forekommende borgerbetjening på skatteområdet, der varetages af kommunerne
- Generel administration og udbetaling af EU's strukturfondsmidler
- Miljø- og planlægningsopgaver
- Viden- og formidlingscentre og hjælpemiddelinstitutioner samt den mest specialiserede lands- og landsdelsdækkende specialrådgivning
- Opgaver på kulturområdet

Regionernes opgaver:

- Ansvar for sundhedsvæsenet, herunder sygehusene, psykiatrien, sygesikringen, praktiserende læger og speciallæger
- Ansvar for udarbejdelse af udviklingsplaner, der skal indeholde en samlet overordnet vision for regionens udvikling på områderne natur

og miljø, erhverv, turisme, beskæftigelse, uddannelse og kultur samt udvikling i regionens udkantsområder og landdistrikter. Mulighed for koordination af nye regionale vækstfora

- Ansvar for en række institutioner for udsatte grupper og grupper med særlige behov
- Oprettelse af trafikselskaber i hele Danmark. Trafikselskaberne får ansvaret for den kollektive busstrafik i regionen samt de amtsbaner, der ikke overgår til staten

Regionerne har desuden mulighed for at indgå aftaler med kommunerne om at gå ind på områder, hvor regionerne har særlige kompetencer.

Kommunernes nye opgaver:

- Styrket indsats i forhold til sundhedsvæsenet, herunder forebyggelses-, trænings- og plejeindsats.
- Jobcentre, der etableres i samarbejde mellem kommunerne og AF.
- Myndigheds- og finansieringsansvaret for den vidtgående specialundersøgelse.
- Tilbud om erhvervsservice.
- Større ansvar for den kollektive trafik.
- Ansvar for nogle af de hidtidige amtsveje.
- De fleste nuværende amtslige natur- og miljøopgaver samt fysisk planlægning.
- Større ansvar for de lokale kulturtilbud.

[www.viborgamt.dk],

[www.indenrigsministeriet.dk]

Det skal dog lige nævnes at denne fordeling ikke er endeligt vedtaget.

4.1.5 Ændring af plansystemet

I forbindelse med nedlæggelse af amterne og en ændring af kompetencefordelingen mellem stat, kommune og de nyoprettede regioner bliver det også nødvendigt, at der sker en ændring af det eksisterende plan- og reguleringssystem, se figur 4.4.

Ændringen af Planloven er et led i den aftale, regeringen og Dansk Folkeparti har indgået, med et klart ønske om, at den fysiske planlægning i fremtiden skal fremstå som værende mere enkel og i langt højere grad inddrage borgere, virksomheder og interesseorganisationer i selve planlægningsprocessen.

Staten

Staten bliver tildelt en mere aktiv part i det overordnede plansystem, hvor der skal sikres en mere decentraliseret planproces. Hermed er det lagt over til, at staten skal påse, om regioner og kommuner respekterer de overordnede interesser igennem deres planlægning. Endvidere skal staten gøre indsigelser imod regionale udviklingsplaner og kommuneplaner, hvis der er uoverensstemmelse med de overordnede interesser.

[Miljøministeriet, 2005, s. 15]

I starten skal staten desuden føre tilsyn med de VVM-tilladelser, kommuner giver.

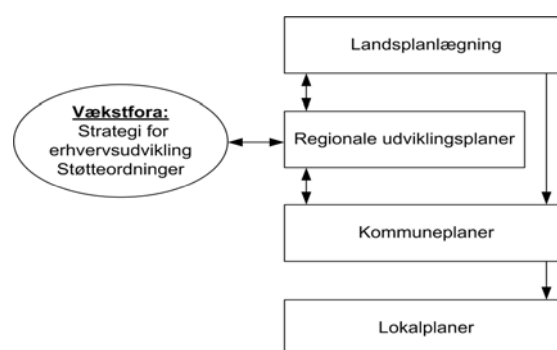
Regioner

Idet amterne bliver nedlagt, ændres regionplanen også. Regionplanen, som amterne frigiver i 2005, skal fra 1. januar 2006 overgå som Landsplandirektiv for staten.

[Østergård1, 2005, s. 14]

Som følge af kommunalreformen skal de nyoprettede regioner udvikle en ny plantype, Den Regionale Udviklingsplan. Denne plan skal virke som et strategisk værktøj, som skal dække over generelle og overordnede aspekter for de relevante forhold, som vil være gældende for en regions udvikling. Ligeledes skal disse planer indeholde visioner for regionernes udviklingsplaner og for erhvervsudviklingsstrategier, som skal udarbejdes af vækstfora⁹.

[Miljøministeriet, 2005, s. 15]

Figur 4.4 Forslag til hvordan plansystemet er bygget op efter 1. januar 2007, med vækstfora som kan rådgive regionerne, som har indvirkning på lands- og kommuneplanlægningen. [Østergård, 2005, s. 3]

Kommuner

Kommunerne vil den 1. januar 2007 overtage en væsentlig del af opgaverne på planområdet fra de nuværende amter, Hovedstadsrådet og Bornholms Regionsråd.

Kommuneplanerne skal indeholde mål og retningslinier for udviklingen i såvel byer og det åbne land. Derved bliver kommuneplanerne et fysisk dokument, hvor borger, virk-

⁹ Vækstfora er en slags uafhængige råd, som bliver nedsat af stat eller regionerne, med repræsentanter fra det lokale erhvervsliv, kommunerne, arbejdsmarkedets parter og uddannelser. [Økonomi- & erhvervsministeriet.dk]

somheder og interesseparter i kommunen kan orientere sig om de begrænsninger for arealanvendelse, som er udmøntet af kommunernes egne overvejelser og statslige og regionale planer.

Ifølge forslag til Lov om ændring af Lov om planlægning § 11 stk. 4 må kommuneplanerne ikke stride mod beskrivelsen af den ønskelige fremtidige udvikling i den regionale udviklingsplan.

[Planlovsforslag 2005]

I figur 4.5 på næste side er det muligt at se, hvor opgavefordelingen er placeret på nuværende tidspunkt, og hvordan den eksempelvis vil være i fremtiden. Som det er illustreret, bliver en del af amternes tidligere opgaver fordelt mellem stat (Landsplanlægning) og kommune. For de nye regioners vedkommende bliver den regionale planlægning delt op i to dele, henholdsvis udviklingsplaner, visioner og mål for udviklingen, og sektorplaner, udpegning af råstofområder og kollektive trafikplaner.

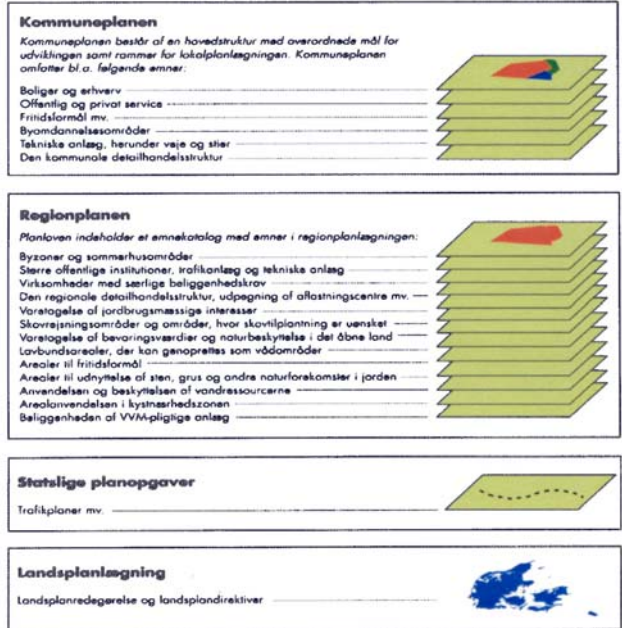
4.1.6 Konsekvenser af planlovsforslaget

I forbindelse med forslag til Lov om ændring af Lov om planlægningen, vil der opstå ændringer af konsekvenserne for eksempelvis det offentlige, erhverv og borger. Det efterfølgende afsnit redegør for disse konsekvenser.

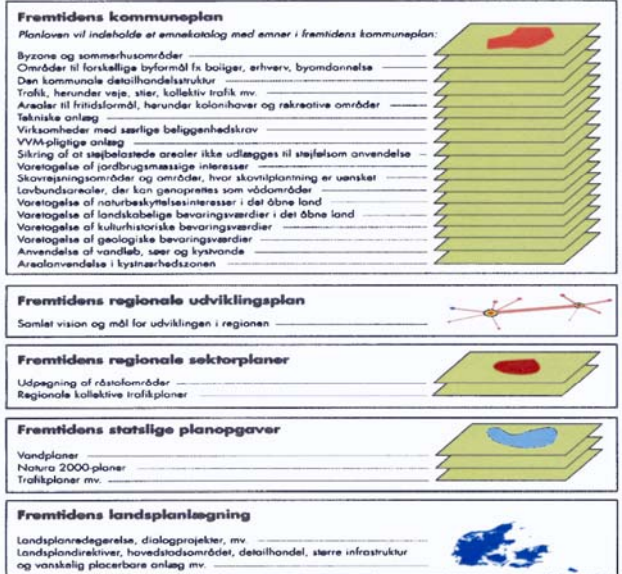
Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Det grundlæggende princip for kommunalreformen er, at den skal være udgiftsneutral og at økonomien skal følge opgaverne. Dvs. at når en opgave flyttes fra den ene myndighed til en anden, skal de økonomiske konsekvenser følge med.

Den nuværende opgavefordeling på planområdet

Den fremtidige opgavefordeling på planområdet

Figur 4.5 Viser plansystemet som det er udformet på nuværende tidspunkt og et eksempel på fremtidens plansystem. [Østergård1, 2005, s. 11]

For at sikre et kvalificeret skøn over de økonomiske konsekvenser har miljøministeriet sendt planlovsforslaget i høring. Målet med høringerne er at afklare udgifterne på de amtslige og kommunale driftskonti, på nær

administrationen. Udgangspunktet for de økonomiske drøftelser er regnskabsåret 2003.

Ved den endelige regulering af amternes og kommunernes økonomi, i forhold til den kommunal finansiering herunder tilskud- og udligningssystem, vil regeringen fremsætte lovforslag i løbet af 2005/2006.

[Miljøministeriet, 2005, s. 33]

Økonomiske og administrative konsekvenser for erhverv

planlovsforslaget blev sendt til Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i Erhvervs Regulering (CKR) for at få en vurdering af hvorvidt planlovsforslaget indebærer økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet. CKR vurderer ikke, at der er nogen konsekvenser for erhvervslivet, og derfor er planlovsforslaget ikke forelagt Økonomi- og Erhvervsministeriets virksomhedspanel.

[Miljøministeriet, 2005, s. 34]

Administrative konsekvenser for borger

Et af de vigtigste principper i kommunalreformen er, at plansystemet også skal være overskueligt for borgere. Dette kommer til udtryk ved, at det er kommunerne, som skal varetage borgerorienterede opgaver i henhold til planloven. Dette skal ske for at forenkle adgangen til den offentlige sektor.

[Miljøministeriet, 2005, s. 34]

Miljømæssige konsekvenser

Formålet med den nuværende planlov er at forene samfundets interesser i arealanvendelsen og værne om landets natur og miljø, og dette vil ikke blive ændret i forhold til forslag til Lov om ændring af Lov om planlægning.

Der bliver lagt op til, at der skal være krav om åbenhed og offentlighed i forbindelse

med planlægning som tiltag for de fornødne miljøsyn. For at søge disse kriterier opretholdt vil arealplanlægningen blive samlet i én plan, nemlig kommuneplanen. Hvor planlægningen af det åbne land skal være en indarbejdet del.

Ved at skære ned til én plan vil det også betyde en forenkling for borgerne. Hvor beslutninger, som har indvirkning på miljøet, vil fremgå af én plan, både for by og land.

På denne led giver det en større mulighed for kommunalbestyrelsen at planlægge for natur- og miljøbeskyttelse samt øvrige hensyn for den samlede arealanvendelse. Hvilket også kommer til udtryk i kommunernes administration af landzonen.

Rammestyringsprincippet sikrer, at kommuneplaner ikke strider mod overordnede arealinteresser, som er udlagt i henholdsvis landsplanlægning og den regionale udviklingsplan.

[Miljøministeriet, 2005, s. 34-35]

4.1.7 Opsamling

Indledningsvis undersøgte projektgruppen kommunalreformens baggrund og den tidsplan, der er lagt herfor. Derefter undersøgte regionernes og kommunernes nye opdeling og størrelse, samt hvordan opgavefordelingen bliver mellem disse.

Afslutningsvis blev de ændringer, der kommer på plan- og reguleringssystemet, samt konsekvenserne heraf for det offentlige erhvervsliv og borgerne, undersøgt.

Efter således at have været godt rundt om kommunalreformen vil projektgruppen her komme med et par kommentarer til det undersøgte:

For det første kan det siges, at det tempo, med hvilken reformen gennemføres, er temmelig imponerende. Strukturkommissionen

blev nedsat d. 1. oktober 2002, og fra d. 1. januar 2007 skal reformen fungere ude i kommuner og regioner.

Det er specielt hurtigt, når man tænker på det arbejde og tid, der blev brugt på den tidligere reform i 1970'erne.

Om den er hastet igennem og dermed ikke er udarbejdet ordentligt er svært at spå om. Det er således kun tiden, der kan vise, om den "nye" måde at organisere de offentlige myndigheder på er mere hensigtsmæssig end den "gamle".

De nye opgaver kommunerne får i forbindelse med kommunalreformen til opgave at godkende placeringen af deres egne vandindvindingsanlæg.

Derudover er der en mængde fagområder, hvor kommuner i dag ikke har den fornødne ekspertise.

Et ironisk element er dog, at for de sygehuse, der initierede hele denne proces, er der ikke sket nogen væsentlige ændringer!

4.2 Behandling af kompetencefordeling

Efter at have behandlet og klarlagt den fremtidige kommunale struktur i det forrige afsnit vil dette afsnit indeholde en opstilling af den fremtidige fordeling af kompetencerne mellem myndighederne i denne struktur.

Indledningsvis vil projektgruppen samle op på behandlingen af sektorlovene fra *afsnit 3.1 - 3.7*, hvori den nuværende kompetencefordeling blev behandlet.

Derefter vil der være en beskrivelse af de ændringer, der sker inden for de enkelte områder, hvilket til sidst samles op i et skema med den kommende fordeling.

Disse oplysninger skal danne grundlag for beskrivelsen af kommunernes fremtidige kompetencer ud i det åbne land, som behandles i *afsnit 4.3 – Kommunernes nye kompetencer*.

4.2.1 Den nuværende kompetencefordeling

For at få en overblik over hvilken myndighed, der administrerer de forskellige sektorlove, vil figur 4.6 blive udarbejdet, se side 53. Som det ses i figuren, er Byggeloven ikke med i denne behandling. Dette skyldes, at den ikke er en del af kommunalreformen, og derfor sker der ingen ændringer i kompetencefordelingen.

Figuren er udarbejdet på baggrund af behandlingen af sektorlovene i *afsnit 3.1- 3.7 – Myndigheder*.

4.2.2 Den fremtidige opgavefordeling

Beskrivelsen af kommunens fremtidige opgave vil blive udarbejdet på baggrund af ovenstående figur. Således bliver de beskrevet efter hvilke kompetencer, der bliver flyttet i forbindelse med ændringsforslagene til Planloven, Landbrugsloven osv. Der er altså tale om lovforslag, som forventes vedtaget inden Folketingets sommerferie, dog uden væsentlige ændringer.

Afslutningsvis vil der blive udarbejdet et skema, der viser den fremtidige opgavefordeling.

Planloven

De nye kommuneplaner skal omhandle hovedparten af de emner, der regulerer arealanvendelse, der tidligere var indeholdt i regionplanerne. Som et nyt tiltag kan der er i

kommuneplanerne planlægges for placering af landbrugsbygninger.

Regionerne skal i stedet udarbejde nogle overordnede udviklingsplaner for den nye region omhandlende natur og miljø, erhverv, beskæftigelse mm.

Yderligere kompetencer, der bliver flyttet i henhold til Planloven, er, at kommunerne for fremtiden skal udarbejde VVM-redegørelserne.

[Planlovsforslag, 2005]

Landbrugsloven

Servicering af Jordbrugskommissionen overtages af staten fra amterne.

Naturbeskyttelsesloven

Kommunernes nye kompetencer i henhold til naturbeskyttelsesloven er, at de skal overtage administrationen vedrørende § 3-områder, Natura 2000-områder, udpegning af SFL-områder, og informationsarbejde omkring MVJ.

Udpegningen af § 3-områder og Natura 2000-områder overgår til staten. Opgaverne med strandbeskyttelseslinie, kystzoneadministration, servicering af fredningsnævn og behandling af MVJ-ansøgninger overgår til staten.

[Naturbeskyttelseslovsforslag, 2005]

Miljøbeskyttelsesloven

Kommunerne skal behandle ansøgninger og føre tilsyn med råstofgravene.

Love	Stat	Amt	Kommune
Planloven	Udarbejdelse af udmeldinger og direktiver	Udarbejdelse af regionplaner og VVM-redegørelse	Udarbejdelse af kommuneplan og lokalplaner og landzonetiladelser
Landbrugsloven	Udpeger retningslinier til Jordbrugskommissionen	Udpegning af særlige landbrugsområder og servicerer Jordbrugskommissionen	
Naturbeskyttelsesloven	Påser overholdelse af klitfredningsarealer	Påser loven generelt og regler udstedt herfra. Herunder § 3-område, strandbeskyttelseslinier og Natura 2000-område.	Påser overholdelse af loven i byzone og sommerhusområde.
Miljøbeskyttelsesloven		Fører tilsyn med liste-virksomheder og deponering i råstofgrave samt kortlægning af lokalisering af råstofgravene.	Påser loven og regler udstedt herfra
Vandløbsloven		Påser amtslige vandløb	Påser kommunale og privatvandløb
Vandforsyningsloven		Udarbejder overordnede vandressourceplaner	Vedtage indsatsplaner i samarbejde med almene vandværk
Miljømålsloven		Amtet er vanddistriktsmyndighed og udarbejder planlægning for overvågning af vanddistrikterne i samarbejde med miljøministeren	

Figur 4.6 Den nuværende opgavefordeling af sektorlovene med emner, der er relevante for landbruget. Det skal i den forbindelse nævnes, at der ikke er nogen regulering af, hvor landbruget kan placere deres driftsbygninger, så længe de er nødvendige for driften, er placeret i tilknytning til eksisterende driftsbygninger, og ikke bliver afvist på baggrund af en VVM-godkendelse.

De nye regioner skal foretage råstofplanlægning med en kortlægning af råstoffernes lokalisering, omfang og kvalitet på land.

Staten overtager tilsynet med listevirksomhederne.

[Miljøbeskyttelseslovsforslag, 2005]

Vandløbsloven

Kommunerne overtager tilsynsmyndigheden med alle de amtslige vandløb.

[Miljømålslovsforslag, 2005]

Vandforsyningsloven

Staten overtager kompetencen til at udarbejde overordnede vandressourceplaner.

Kommunerne overtager myndighedsbeføjelsen mht. indsatsplanerne og indvindingsaftaler.

[Miljømålslovsforslag, 2005]

Miljømålsloven

Staten overtager kompetencen som vanddistriktsmyndighed, der samtidig defineres på ny, således at der for fremtiden vil være 4 vanddistrikter mod tidligere 13.

Amternes basisanalyser for Natura 2000-planer skal være afsluttede pr. 1. juli 2006, men for fremtiden overgår opgaven til staten.

Kommunerne skal udarbejde handleplaner for gennemførelse af Natura 2000-planerne og vandmiljøets sikring/forbedring jf. naturbeskyttelsesloven.

[Miljømålslovsforslag, 2005],

[Munk Sørensen, 2005],[Rasmussen, 2005]

For at skabe et bedre overblik over de nævnte kompetenceflytninger er figur 4.7 udarbejdet.

Love	Stat	Region	Kommune
Planloven	Udarbejdelse af udmeldinger og direktiver	Udarbejdelse af overordnede udviklingsplaner	Udarbejdelse af kommuneplaner, lokalplaner, landzone-tilladelser og <u>VVM-redegørelser og udpegning af særlige værdifulde landbrugsområder</u>
Landbrugsloven	Udpeger retningslinier til og <u>servicerer</u> jordbrugs-kommissionen		
Naturbeskyttelsesloven	Påser overholdelse af klitfredningsarealer og <u>strandbeskyttelseslinier</u>		Påser overholdelse af loven i byzone og sommerhusområde. <u>Administrerer loven generelt og regler udstedt herfra. Herunder § 3-område og Natura 2000-område</u>
Miljøbeskyttelsesloven	<u>Fører tilsyn med listevirksomheder</u>	Udarbejde råstofplanlægning med en kortlægning af råstof lokalisering	Påser loven og regler udstedt herfra. <u>Behandler ansøgninger og fører tilsyn med råstofgrave</u>
Vandløbsloven			Påser kommunale og <u>amtslige vandløb</u>
Vandforsyningsloven			Vedtager indsatsplaner i samarbejde med almene vandværk og <u>udarbejder overordnede vandressourceplaner</u>
Miljømålsloven	<u>Tilsynsmyndighed for de fire nye vanddistrikter</u>		

Figur 4.7 Den fremtidige opgavefordeling af sektorlovene. De farvede opgaver er de forhold, der er blevet ændret i forhold til den tidligere kompetencefordeling, dvs. forskellene mellem figur 4.6 og 4.7

4.3 Kommunernes nye kompetencer

Som beskrevet i *afsnit 4.2 – Behandling af kompetencefordeling* får kommunerne nogle flere kompetencer i forbindelse med kommunalreformen. Projektgruppen har igennem problemanalysen klarlagt, hvordan kompetencerne ændres efter kommunalreformen. Dette afsnit vil være et svar på det initierende problems anden del:

”...hvordan foreslås kompetencen ændret? ”

Afsnittet vil tage udgangspunkt i de kompetencer der er oplyst i figur 4.7 i *afsnit 4.2 – Behandling af kompetencefordelingen*.

Det vil altså kun blive de kompetencer der har betydning for landzonen der vil blive beskrevet. Disse kompetencer vil bliver skrevet ud fra det indhold, som planlovsforslaget foreskriver, at de nye kommuneplaner skal indeholde.

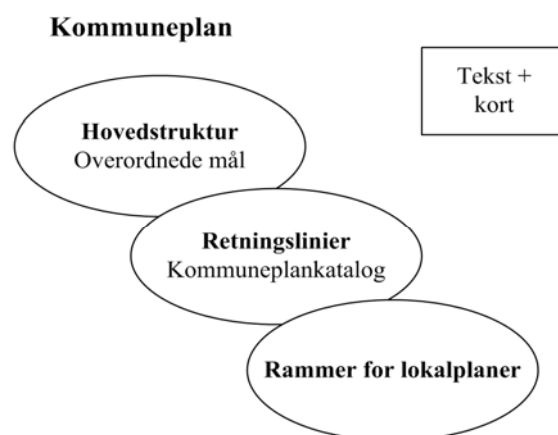
4.3.1 Kommuneplanernes indhold

De fremtidige kommuneplaner skal også strække sig over 12 år. Det nye bliver dog, at de skal igennem en tvungen revision, hver fjerde år. Kommuneplaner skal ligeledes fastlægge en vurdering af udviklingen af kommunen i forbindelse med:

- En hovedstruktur, som angiver de overordnede mål for udviklingen i kommunen
- Retningslinier for arealanvendelse i kommuneplanen
- Rammer for lokalplanernes indhold

Disse retningsliniers afgrænsede områder og rammer, der knytter sig til disse kommuneplaner, skal kortlægges. Hvorledes de frem-

tidige kommuneplaner skal udarbejdes er illustreret i figur 4.8.

Figur 4.8. Illustration af hvad en kommuneplan skal indeholde pr. 1. januar 2009 [Østergård, 2005, s. 13]

Kommuneplanerne må ikke stride mod følgende forhold:

- De regionale udviklingsplaner
 - Vandplaner, Natura 2000-planer, internationale naturbeskyttelsesområder
 - Råstofplaner
- [Planlovsforslaget, 2005, § 11]

Retningslinier for kommuneplanerne

Ud over de overordnede rammer for kommuneplanen er der også en række retningslinier for, hvad kommuneplanen skal behandle i forhold til det åbne land. Retningslinierne er følgende:

- Udlægning af områder til sommerhusområder og byzone
- Beliggenhed af områder til forskellige byformål, herunder byomdannelsesområder, serviceformål m.v.
- Beliggenheden af VVM-pligtige anlæg som tillæg

- Beliggenheden af arealer til fritidsformål, herunder kolonihaveområder, og andre rekreative formål
- Varetagelse af de jordbrugsmæssige interesser, herunder udpegning af særligt vigtige landbrugsområder
- Skovrejsningsområder og områder, hvor skovtilplantning er uønsket
- Regler fra Naturbeskyttelsesloven, miljøbeskyttelsesloven og miljømålsloven, herunder § 3-område, kulturhistoriske og bevaringsværdige værdier.
- Beliggenheden af arealer til lokalisering af landbrugets driftsbygninger og driftsanlæg inden for de særlige landbrugsområder.
[Planlovsforslaget, 2005, § 11 a og 11 b stk. 2]

Endelig skal kommuneplanen indeholde en redegørelse af den rækkefølge, som planen skal udarbejdes efter, samt hvorledes de ovennævnte punkter ønskes løst.
[Planlovsforslaget, 2005, § 11 e]

Lokalplanrammer

Rammerne for de enkelte lokalplaner i landzonen skal fastsættes ud fra følgende retningslinier:

- Fordeling af bebyggelse efter art og anvendelsesformål
- Overførelse af arealer til byzone eller sommerhusområde

Som opsamling på, hvilke kompetencer kommunerne skal besidde ifølge planlovsforslaget pr. 24. februar 2005, er figur 4.9 udarbejdet, der viser kommunens samlede kompetencer i det åbne land. Figuren er opdelt således, at det er muligt at se hvilke kompetencer, der relaterer til enkeltsagsbehandling, og hvilke kompetencer kommunen har i forbindelse med den overordnede planlægning.

Figuren indeholder kun de nye kompetencer og ikke de eksisterende kompetencer. Disse kan ses i figur 4.7 i afsnit 4.2.2 – *Den fremtidige opgavefordeling.*

Kommunernes nye kompetencer	Enkeltsags behandling	Planlægning
Udarbejdelse af lokalplaner, landzone-tilladelser og VVM redegørelser og udpegning af særlige landbrugsområder omr. til landbrugsbygninger	<ul style="list-style-type: none"> • VVM redegørelse • udpegning af omr. til landbrugsbygninger • Udarbejdelse landzone-tilladelser 	<ul style="list-style-type: none"> • Udpegning af særlige landbrugsområder
Administrerer Naturbeskyttelsesloven, herunder § 3-område og Natura 2000 område	<ul style="list-style-type: none"> • Påse at ansøgninger vedrørende NBL overholder lovens bestemmelser 	
Behandle ansøgninger og føre tilsyn med råstofgrave	<ul style="list-style-type: none"> • Behandle ansøgninger og føre tilsyn med kommunernes råstofgrave. 	
Påser amtslige vandløb	<ul style="list-style-type: none"> • Påser kommunale og amtslige vandløb 	<ul style="list-style-type: none"> • Administration af de amtslige vandløb
Udarbejde overordnede vandressourceplaner		<ul style="list-style-type: none"> • Planlægning af vandressourceplaner

Figur 4.9 Viser kommunernes nye kompetencer og om de skal løses ved enkeltsagsbehandling eller planlægning

Placering af landbrugsbygninger

På baggrund af *afsnit 3.8, 4.1 og 4.2* står det klart, at der i dag er indbygget en række undtagelser i forbindelse med placering af landbrugets driftsbygninger i den danske lovgivning. Der foregår derfor i dag ikke nogen konkret planlægning af landbrugets driftsbygninger.

Med planlovsforslaget § 11 b stk. 2 er der nu åbnet en mulighed for, at kommunerne kan foretage en sådan planlægning.

Dette betyder, at kommunerne i fremtiden kan planlægge, således at en lang række nabogener kan undgås.

Sådan som forslaget er bygget op i dag, giver det også kommunerne mulighed for, at planlægningen kan indeholde landskabelige retningslinier.

Denne form for planlægning kan blive meget aktuel, hvis teknologien gør det muligt, at landbrugets driftsbygninger ikke udleder den mængde ammoniak, kvælstoffer osv, som de gør i dag.

Det vil i forbindelse med udbygninger således være muligt at overholde de krav, der i dag er opstillet i sektorlovene. Kan landbrugsbygningerne udarbejdes, således at de ikke udleder skadelige stoffer, vil det således ikke være muligt ud fra de nuværende sektorlove at give afslag på en ansøgning. Med de landskabelige retningslinier, som ligger i planlovsforslaget, vil det derfor være muligt at give afslag på baggrund af de landskabelige karakterer og på den måde undgå u hensigtsmæssige bebyggelser i det åbne land.

5. Problemformulering

Projektgruppens fokus er som beskrevet i *afsnit 2 – Ide, struktur og metode*, hvordan der planlægges/reguleres for placering af landbrugsbygninger, og i forlængelse heraf hvordan dette foreslås ændret som en konsekvens af kommunalreformen.

Når dette er i fokus, bliver man dog også nødt til at inddrage, hvordan selve landbrugsarealanvendelse bliver reguleret.

Dette førte projektgruppen frem til det initierende problem:

Hvilke forhold har indflydelse på arealanvendelsen af landbrugsjorden, og hvordan sker planlægningen/reguleringen af placeringen af landbrugsbygninger på nuværende tidspunkt? Hvordan foreslås denne kompetence ændret?

For at kunne besvare disse spørgsmål var det nødvendigt for projektgruppen at undersøge den sektorlovgivning m.m., der er bestemmende herfor. Dette skete i foranalysen, hvor reguleringen af landbruget samt kompetencefordelingen mellem myndighederne blev lokaliseret. I *afsnit 3.8 – Opsamling på sektorlove m.m.* blev der samlet op på, hvordan reguleringen af arealanvendelsen og placering af landbrugsbygningerne forestås i dag. Dermed blev der svaret på den første del af det initierende problem.

Den anden del af det initierende problem bestod af spørgsmålet om, hvordan de kompetencer, der blev lokaliseret ovenfor, bliver ændret som følge af kommunalreformen. Dette blev undersøgt i problemanalysen, hvor kommunalreformen blev behandlet. I

denne forbindelse blev lovforslagene til ændringerne af de samme sektorlove der blev behandlet i *afsnit 3.1 - 3.7*, analyseret for at opstille den nye kompetencefordeling for de relevante fagområder. Denne kompetencefordeling fremgår af *afsnit 4.2 – Behandling af kompetencefordeling*. Kommunernes udvidede kompetencer bliver mere specifikt behandlet i *afsnit 4.3 – Kommunernes nye kompetencer*, der således besvarer den anden del af det initierende problem.

5.1 Problemformulering

Efter at have lokaliseret hvorledes regulering af landbruget og dets placering af bygninger finder sted nu og i fremtiden, er projektgruppen i stand til at arbejde videre med det, der initierede projektet, nemlig tilføjjelsen af § 11 b, stk. 2, da projektgruppen nu kender den kontekst, som den skal fungerer i.

”Kommuneplan kan indeholde retningslinjer for andre forhold end nævnt i stk.1 og § 11a, der kan være af betydning for arealanvendelsen og bebyggelsen, herunder beliggenheden af arealer til lokalisering af landbrugets driftsbygninger og driftsanlæg inden for de udpegede særligt værdifulde landbrugsområder, jf. § 11 a, nr. 10.”

[Planlovsforslag, 2005]

Formålet med denne paragraf er, at lovforslaget om ændring af Planloven er et led i kommunalreformen. Formålet er, at kommunalbestyrelser får mulighed for, at planlægge for landbrugsbygninger i særlig værdifulde landbrugsområder, med hensyn til

varetagelse af landskab, natur og bosætninger.

[Miljøministeriet, 2005, s. 64]

Problemformuleringen kommer derfor til at lyde som følger:

Der er med den nye lovtekst § 11b, stk.2 lagt en mulighed ud til at kommunerne kan planlægge for placeringen af de fremtidige landbrugsbygninger. I denne forbindelse undres projektgruppen over, hvad baggrunden er for planlovsforslaget? Og hvordan planlægningen kan gennemføres?

5.2 Metode

For at løse den ovenstående problemstilling vil projektgruppen behandle nedenstående punkter:

- Hvorfor denne lovændring?
- Hvordan skal planlægningen gennemføres?
- Lokalisering i relation til harmonikrav og ejerforhold

Disse punkter anser projektgruppen som essentielle i forbindelse med løsningen af problemformuleringen. Derfor vælger projektgruppen disse punkter som en metodisk struktur for resten af dette projekt.

Herunder vil indholdet af de opstillede punkter blive beskrevet.

Årsagen til at projektgruppen vælger selv at formulere en metode skyldes, at projektgruppen ikke kunne finde andre metoder, der opfyldte de målsætninger, projektgruppen havde til forløbet. Derfor opstillede projektgruppen selv en metode, således at den afdækker den opstillede problemstilling tilfredsstillende.

5.2.1 Hvorfor denne lovændring?

Hvad er baggrunden for at denne paragraf bliver indført i Planloven?

Projektgruppens mål ved at undersøge hvorfor ændringen ønskes er at kunne benytte denne viden i besvarelsen af, hvordan det er tænkt, den skal gennemføres.

De ændringer, projektgruppen har fundet i de øvrige sektorlove i forbindelse med kommunalreformen, har alle kun haft karakter af en ændring af kompetencen myndighederne imellem. § 11 b stk. 2 falder derfor ikke umiddelbart ind under formålet med kommunalreformen, idet kommunalreformens formål er at flytte på kompetencer mellem stat, amt (region) og kommunen.

Derfor forventer projektgruppen, at der må være en anden grund til, at denne ændring gennemføres.

For at få svar på dette vil baggrunden for ændringen blive søgt lokaliseret. Altså, hvordan er denne idé opstået, og hos hvem?

Til at besvare dette undersøges en række udmeldinger og rapporter, der behandler emnet landbrug i planlægning o. lign.

Derudover analyserer projektgruppen selve lovteksten, kommentarer hertil, forarbejdet og høringssvar. Derved ønsker projektgruppen at belyse formålet med ændringen samt de relevante interesseparters holdninger hertil.

5.2.2 Hvordan skal planlægningen gennemføres?

På baggrund af den viden, der er indsamlet i den ovenfor nævnte analyse, vil projektgruppen her undersøge, hvordan denne planlægning skal gennemføres.

Først undersøges problemet ud fra en teoretisk vinkel:

Hvilke planlægningsmetoder kan benyttes til gennemførelsen?

Er der frie rammer for, hvordan planlægningen kan finde sted, eller er der andre forhold der spiller ind?

Efter det teoretiske aspekt er fastlagt, kan den metodiske beskrivelse af planlægningen foretages. Denne metode vil derved danne ramme om projektgruppens praktiske løsning, og formodentligt de anbefalinger, der afstedkommer heraf.

Her arbejder projektgruppen med en todelt analyse.

GIS-analyser af retlige forhold i henhold til placering af landbrugsbygninger

Indledningsvis foretages en GIS-analyse med de retlige forhold, der er bestemmende for anvendelsen af landzonen. Baggrunden for denne analyse er de restriktioner der blev lokaliseret i *afsnit 3.8 – Opsamling på sektorlove m.m.*, samt de særligt værdifulde landbrugsområder der i planlovsforslaget henvises til at den fremtidige udvikling skal finde sted indenfor.

Resultatet af analysen er en række områder, hvor den fremtidige placering af landbrugets driftsbygninger kan placeres, og eksisterende bygninger kan udvides uden at kollidere med juridiske forhold.

Landskabskarakteranalyse

Rent visuelt er der dog ingen garanti for, at de i den ovennævnte analyse fremkomne områder er hensigtsmæssige til at placere fremtidens driftsbygninger.

Derfor foretager projektgruppen en landskabskarakteranalyse af et af de fremkomne

områder for at lokalisere, hvor det også ud fra visuelle forhold ville være fordelagtigt at placere fremtidens driftsbygninger. Analysen foretages ved hjælp af Visibility-analyser¹⁰ og feltundersøgelse.

5.2.3 Lokalisering i relation til harmonikrav og ejerforhold

Et ikke behandlet, men bestemt ikke ubetydeligt problemområde i relation til placering af de fremtidige driftsbygninger, er harmonikravsproblematikken.

Projektgruppen vil for at komme med et seriøst bud på kommunernes fremtidige muligheder i forlængelse af lovændringen, derfor også inddrage dette element i projektet.

Denne analyse må nødvendigvis foretages på et konkret eksempel og har derfor nærmest karakter af enkeltsagsbehandling i modsætning til de øvrige analyser omkring områdeudpegningen.

Måden, det vil ske på, er, at der på baggrund af de lokaliseringer, der blev fundet i forhold til de retlige forhold og landskabskarakteranalysen, vil blive arbejdet med hvilke muligheder en landmand, har for at opfylde harmonikravene ved en placering i området.

¹⁰ Visibility - analysen er en beregning af, hvor meget en enkelt driftsbygning kan ses i det eksisterende landskab.

6 Baggrund og formål med § 11 b stk. 2

I forbindelse med ændringerne af Planloven, og specifikt den nye § 11 b stk. 2, er det interessant at undersøge, hvorvidt ideen til lovtæksten i denne paragraf stammer fra Miljøministeriet, eller om grundlaget for denne paragraf skulle være en anden.

Derfor vælger projektgruppen at undersøge forskellige rapporter, der har behandlet emnerne landbrugsbygninger, planlægning af det åbne land og natur- og miljøsyn i planlægning.

Kapitlet vil blive bygget op således, at der først vil være en generel beskrivelse af landbrugets udvikling i de sidste 30 år. Der vil ydermere være en fremstilling af nogle fremtidsprognoser, der er udarbejdet for landbruget. Der vil i begge henseende udelukkende blive lagt vægt på landbrugets størrelse og antal.

Dernæst vil det, ud fra en række rapporter og redegørelser blive klarlagt, om der, før planlovsforslaget blev fremlagt, var lignende ideer om planlægning af landbrugets driftsbygninger.

Endelig vil kapitlet indeholde en analyse af de forarbejder, der har været til dette planlovsforslag samt en undersøgelse af høringsprocessen og hvilke interesseparter, der har været i spil, og hvad der er udtalt i forbindelse med planlovsændringerne. I forbindelse med denne analyse vil *afsnit 6.1 – Teorier om landbrugets fremtid* blive inddraget.

6.1 Teorier om landbrugets fremtid

Som grundlag for landbruget fremtid er det væsentligt at vide, hvordan udviklingen har været indtil i dag. Projektgruppen vælger derfor at se på, hvordan udviklingen inden for landbruget har været fra omkring 1960 og frem til i dag. Dette afsnit vil blive udarbejdet på baggrund af analyser af følgende publikationer:

- Landbrugsbygninger, landskab og lokal områdeplanlægning – Metoder til landskabskarakteranalyser og økonomivurdering udarbejdet af Vibeke Nellemann mfl. i 2004 (Nellemann)
[Nellemann mfl., 2004]
- Landbrugsredegørelsen udarbejdet af NJA i 2004 (Landbrugsredegørelsen)
[NJA, 2004]
- Redegørelse fra udvalget vedrørende nabogener i forbindelse med husdyrproduktions stalde og opbevaringsanlæg udarbejdet i 2004 af Nabogeneudvalget (Nabogeneudvalget)
[Nabogeneudvalget, 2004]
- Forenkling af jordlovgivningen, betænkning nr. 1429 fra udvalget vedrørende forenkling af jordlovgivningen (Betænkning nr. 1429)
[Betænkning nr. 1429, 2003]
- Natur og Landbrug udarbejdet af Wilhjelmudvalget i 2001 (Wilhjelmudvalget)
[Wilhjelmudvalget, 2001]

- Landbruget i planlægningen – planlægnings og arealregulerings betydning i landbruget, udarbejdet af arbejdsgruppen om planlægning i landbruget i 1996 (Ekner rapporten) [Ekner, 1996]

6.1.1 Landbrugets udvikling

Det danske landbrug har været og er fortsat ved udvikle sig væk fra det romantiske landbrug med grise, køer og får, til et fabrikslignende produktionsapparat, hvor man har specialiseret sig i en produktion inden for et enkelt husdyr. Her er der ikke længere plads til små landbrug, men derimod store landbrug med flere hundrede ha.

[NJA, 2004, s. 5-6], [Betænkning nr. 1429, 2003, s.11, 20], [Wilhelmudvalget, 2001, s. 20], [Nabogeneudvalget, 2004, 10-12]

Størrelsen på landbrug

I 1960'erne var forholdet mellem antallet af landbrugsejendomme¹¹ og antallet af landbrugsbedrifter¹² stort set en til en. Dette har dog ændret sig igennem årene, og i 1996 var der en væsentlig forskel i forholdet mellem disse to begreber. Antallet af landbrugsejendomme var på 141.000, og antallet af landbrugsbedrifter var på 64.000 og denne tendens fortsætter, hvilket ses ud fra følgende tal fra 1997:

- 10.646 landmænd der ejer to landbrugsejendomme

¹¹ En landbrugsejendom er en ejendom, der er noteret som landbrugsejendom i matriklen, her indgår også gartnerier, skovbrug m.v.

¹² En landbrugsbedrift forstås som areal, bygninger osv., som tilhører det samme brug. En landbrugsbedrift kan bestå af flere landbrugsejendomme.

- 1.343 landmænd der ejer tre landbrugsejendomme
- 409 landmænd der ejer mere end tre landbrugsejendomme

Ved udgangen af 1999 var der blot 139.976 landbrugsejendomme fordelt på 55.800 landbrugsbedrifter.

[Wilhelmudvalget, 2001, s. 20]

Denne udvikling ses også i figur 6.1

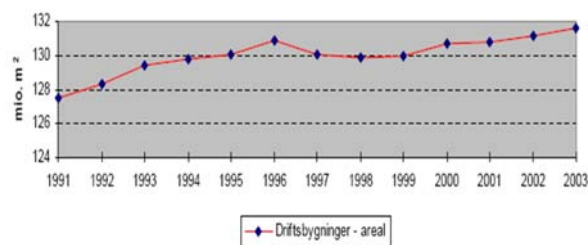
År	1970	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Antal bedrifter	148.512	68.770	64.426	63.151	59.761	57.831	54.541	53.491	50.530

Figur 6.1. Udviklingen af antallet af landbrugsbedrifter fra 1970 til 2002.

Disse forhold beskriver den tendens som landbruget er midt i; en tendens til større og færre landbrug.

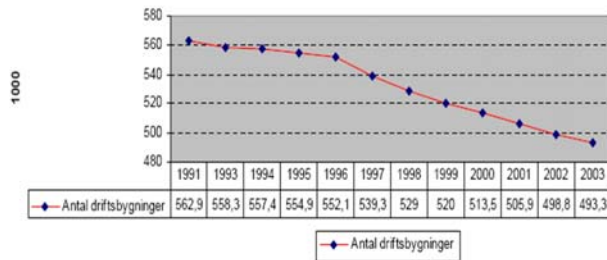
Det er ikke bare antallet af landbrugsejendomme, der ejes af den samme landmand, der viser udviklingen i det danske landbrug. Ser man på antallet af driftsbygninger, viser disse tal, at der stadig bliver investeret i nye driftsbygninger.

Ser man derimod på det samlede areal af alle driftsbygninger, er der en svag stigning. Se figur 6.2

Figur 6.2. Det samlede areal af alle driftsbygninger.

Mens det samlede antal driftsbygninger er stærkt faldende. Se figur 6.3

Figur 6.3 Det samlede antal driftsbygninger.

Dette peger på, at de nyetablerede driftsbygninger består af betydeligt færre, men større bygninger.

[Nabogeneudvalget, 2004, s. 11]

6.1.2 Landbrugets fremtid

De ovenstående tal viser udviklingen frem til i dag. Men i fremtiden vil denne udvikling fortsætte, og der vil stadig blive færre og dermed større landbrug. I betænkningen nr. 1429 er der udarbejdet en prognose, der beskriver, at antallet af landbrugsbedrifter vil falde med 3,5 % om året indtil 2015, hvilket svarer til et fald i landbrugsbedrifterne fra 53.500 i 2001 til 34.400 i 2015. Denne udvikling af landbrugsbedrifter resulter i, at en gennemsnitlig heltids-landbrugsbedrift i 2015 vil have en størrelse på 161 ha.

[Betænkning nr. 1429, 2003, s. 63]

I redegørelse fra Nabogeneudvalget har de udarbejdet en lignende prognose for størrelsen af driftsbygningerne. Denne prognose viser, at der i løbet af de næste 10 år vil blive investeret ca. 1,5 mia. i nye driftsbygninger. Holder denne prognose, vil der i de næste 10 år blive bygget næsten tre mio. m² landdriftsbygninger. Dette svarer til, at der skal finde lokaliseringer til 30.000 m² nye

driftsbygninger i hver af kommunerne efter kommunalreformen.

[Nabogeneudvalget, 2004, s. 11 og 12]

Det bliver spændende at se, om kommunerne vil og kan anvende forslag til ændring af Planlovens § 11 b stk. 2 til at planlægge for placeringen af disse landbrugsbygninger.

Viser disse prognoser sig at være sande, vil det bestemt ikke være nogen fornøjelse at være nabo til sådanne store producenter af husdyr. En naturlig konsekvens heraf vil være, at disse store landbrugsbedrifter skal tage et ansvar og hensyn til sine naboer. Om naboen er hr. og fru Jensen, der lige er flyttet ud fra byen eller et Natura 2000-område eller en løvfrø er sådan set underordnet. Det vigtigste er, at landbruget og myndighederne er sig deres ansvar bevidst.

[Betænkning nr. 1429, 2003, s. 84], [Wilhelmudvalget, 2001, s. 108], [Nabogeneudvalget, 2004, s. 14]

6.1.3 Lokaliseringsplanlægning af landbrugsbygninger

I de senere år har der været en del fokus på landbruget og deres anvendelse af det åbne land. Som en følge af det, er der opstået et forvirrende system, og planlægningen og arealreguleringen opfattes som værende et "virvar" af planer. Der er mange lodsejere og landmænd, der har kontaktet myndighederne for at få klarhed over deres situation i det åbne land. Det er ligeledes et ønske at undgå brede og generelle dispensationsregler, således at kontrol og administration af reglerne bliver nemmere at foretage.

[Betænkning nr. 1429, 2003, s.173], [Nellemann mfl., 2004, s.7]

Behovet for planlægning

Ud fra ovenstående samt konklusionerne i afsnit 3.8.3 – *Behandling af sektor m.m.* er det tydeligt, at der i fremtiden er brug for en eller anden form for planlægning af, hvor de fremtidige 30.000 m² landbrugsbygninger pr. kommune skal placeres. Der er nødt til at ske en planlægning af landbruget, idet landbrugets øgede intensivitet vil være til gene for naboer; mennesker såvel som natur og miljø.

[Wilhelmudvalget, 2001, s. 47 og 48], [Ekner, 1996, s. 138]

Det er ikke kun til fordel for naboerne, at der udarbejdes en planlægning for landbrugene. Hvis det førromtalte antal m² bygninger skal udlægges, vil det ligeledes være en fordel for landmændene hvis de vidste, hvor og hvor meget, de må bygge. Det vil give de landmænd, der ligger i et område, hvor det er muligt at udvide, en sikkerhed for deres fremtidige udvikling. Modsat vil de landmænd, der ligger i et område, hvor det ikke er muligt at udbygge, have mulighed for at foretage deres udbygninger på en anden landbrugsejendom, således at de ikke foretager en udbygning på en gård, der ikke har nogen produktionsmæssig fremtid.

[Ekner, 1996, s. 138, 151-152, 168]

Efter at have fastlagt at en planlægning af landbruget er til fordel for alle aktører i det åbne land er spørgsmålet blot, hvem der skal foretage denne planlægning.

Generelt er der opbakning om, at der skal ske noget med hensyn til planlægning af landbruget i forbindelse med den øgede intensivitet af landbrugsdriften. Der er dog forskellige forslag til, hvordan denne planlægning skal foretages.

Wilhelmudvalget

Wilhelmudvalget lægger op til, at landbruget selv skal gå i en dialog med det øvrige samfund. Det er vigtigt, at planlægningsapparatet ikke udformes således, at landbruget går i forsvarsposition med det samme. Det vigtigste er dog, at der kommer en dialog mellem samfundet og landmanden.

[Wilhelmudvalget, 2001, s. 107-109]

Denne holdning står Wilhelmudvalget ikke alene med. Publikationen omhandlende landbrugsbygninger, landskab og lokal områdeplanlægning mener også, at der er et behov for en tæt dialog mellem landmændene og det lokalsamfund, de bor i.

[Nellemann mfl., 2004, s. 22]

Betænkning nr. 1429

Betænkning nr. 1429 har opstillet tre modeller, hvorpå den fremtidige administration af landbrugsloven skal foretages og hvordan kompetencefordeling skal være i forhold til administrationen. De tre modeller vil blive opstillet herunder:

- Model 1: Er en ny sammensætning af Jordbrugskommissionen, således at landbruget ikke har vetoret, og indsættelse af medlemmer fra ”grønne” organisationer. I denne model skal Jordbrugskommissionen stå for administrationen af landbrugsloven
- Model 2: Afskaffelse af Jordbrugskommissionen og uddelegering af administrationen til amtsrådene. Denne model kræver dog visse lovændringer, idet Jordbrugskommissionen har lovhjemmel i forbindelse med en række bestemmelser i forhold til landbruget

- Model 3: Direktoratet for fødevarer og erhverv skal stå for hele administrationen af landbrugsloven.

Fælles for alle disse modeller er, at de enkelte administrative enheder skal varetage en bredere forståelse for natur og miljø. Betænkningen lægger ligeledes op til, at der nedsættes et organ lignende amtsrådet, der skal forestå administrationen i fremtiden. [Betænkning nr. 1429, 2003, s.161-164]

Som behandlet i *afsnit 3.2 – Landbrugsloven* er det efterfølgende blevet model 1, der er blevet gennemført med virkning fra 1. september 2004.

Nabogeneudvalget

Nabogeneudvalget har i forbindelse med deres redegørelse givet udtryk for, at de mener, at det helt klart må være kommunerne, der skal udarbejde den fremtidige planlægning af placeringen af landbrugsbygninger. De skal dog være under en vis administration af Miljøministeriet.

[Nabogeneudvalget, 2004, s. 15, 17-20]

Ekner-rapporten

I forbindelse med lokalplanlægning er der fra flere kommuner et ønske om at have mulighed for at udarbejde lokalplanlægning af mindre bygninger såsom landbrugsbygninger. Disse lokalplaner kan dog ikke indeholde krav om placering og udformning i henhold til planlovens § 15 stk. 5.

[Ekner, 1996, s. 51-52]

Et planlægningsinstrument som det, der kendes fra industriområderne til placering af særligt forurenende virksomheder, vil med fordel kunne anvendes i forbindelse med placeringen af landbrugsbygninger. Det vil

herved blive muligt at planlægge, hvor man ønsker, at landbruget kan udvide, og hvor man ikke ønsker det. Herved vil det være muligt at beskytte eventuelle truede naturtyper.

[Ekner, 1996, s. 168]

Som førnævnt vil dette kunne løse en række problemer i forhold til forurening fra landbruget.

6.1.4 Opsamling

Efter at have analyseret de ovenstående rapporter, redegørelser og betænkninger står det klart, at der er et større ønske og behov for en bredere og mere specifik planlægning af landbrugserhvervet. Der er dog ikke konsensus omkring, af hvem og hvordan denne planlægning skal foregå. Nabogeneudvalget og Ekner-rapporten mener, at kommunerne skal have kompetencen til at foretage denne planlægning, mens Betænkningen nr. 1429 mener, at det bør varetages af det kommende regionsråd. Projektgruppen har ved gennemgang af landbrugsloven erfaret, at Ministeriet for fødevarer, landbrug og fiskeri har valgt at følge Betænkningen nr. 1429's model 1 i forbindelse med nedsættelse af Jordbrugskommissionen. Se *afsnit 3.2 – Landbrugsloven - Jordbrugskommissionen*.

Hvorvidt det er det ene eller det andet organ, der skal forestå denne planlægning, er på nuværende tidspunkt ikke så interessant. Det interessante er dog, at emnet er blevet behandlet i samtlige rapporter, og at det ikke er en ny tankegang. Ideen nævnes allerede i Ekner-rapporten i 1996. Dette viser, at det ikke er en idé, der er opstået i forbindelse med det nye planlovsforslag.

På baggrund af denne analyse mener projektgruppen, at det kan konkluderes, at lov-

teksten i § 11 b stk. 2 har sin baggrund i de analyserede rapporter.

6.2 Politisk analyse af § 11 b stk. 2

I forhold til et planlovsforslag eller lovændring kan der opstilles flere forskellige teorier om, hvorfor netop udformningen er, som den er. Baggrunden kan være så forskellig som ideologi, politik, økonomi, prestige og lignende.

I dette afsnit vil projektgruppen søge at afdække baggrunden for § 11 b stk. 2, som er en del af planlovsændringen, og herigennem afdække hvordan magtteori kan være et led i forståelsen af paragraffen.

Idet analysen af baggrunden skal udføres på en konkret og ensrettet måde, vil paragraffen blive analyseret ved, at projektgruppen benytter den retssociologiske metode. Mere specifikt den genetisk retssociologiske metode, se bilag A – Retssociologi.

Årsagen til at projektgruppen benytter den ovennævnte metode er, at projektgruppen vil vide, hvad baggrunden er for netop denne paragraf, og til dette er metoden meget velegnet. Det er således ikke projektgruppens opfattelse, at ændringen i Planloven skyldes, at de tidligere bestemmelser ikke har haft den ønskede effekt. Derimod er formålet med ændringsforslaget til § 11 b stk. 2, at kommunalbestyrelsen får kompetencer til lokalisering af arealer til landbrugets driftsbygninger. § 11 b stk. 2 er som sådan ikke nødvendig for gennemførelsen af kommunalreformen, men er indført i forbindelse med udarbejdelse af denne.

Ved at gøre brug af den genetisk retssociologiske metode ønsker projektgruppen at få belyst de politiske, sociale, økonomiske og ideologiske forhold, som danner baggrunden for planlovsforslaget.

De politiske forhold bliver analyseret ud fra de anvendte strategier bag planlovsforslaget.

Ved de sociale forhold analyserer projektgruppen hvilke interesseparter, som har ydet indflydelse på planlovsforslaget. I forbindelse med de politiske og sociale forhold indlemmes de ideologiske forhold, hvor projektgruppen undersøger magtfordelingen, og om der har været en skjult eller åben dagsorden for planlovsforslaget.

Afslutningsvis bliver de økonomiske forhold gennemgået for at undersøge, om der skulle være økonomiske konsekvenser forbundet med planlovsændringen.

Projektgruppen er fuldt ud klar over, at de fire forhold ofte vil kunne blive blandet sammen, idet de enkelte elementer hænger sammen. I det efterfølgende afsnit vil analyse derfor blive inddelt i tre forhold:

- Politiske
- Sociale
- Økonomiske

6.2.1 Politiske forhold

I det følgende afsnit vil det blive behandlet, hvilke politiske forhold, der har været gældende inden udarbejdelsen af selve paragraffen. I denne forbindelse hvordan ideen er opstået, og hvorledes den er ført frem til 1. behandling i Folketinget, herunder hvilket magtbegreb, der har været kendetegnet for forløbet.

Hvordan forløbet frem til planlovsforslagentets offentliggørelse er foregået, er vanskeligt at afdække, men formålet har været klart, nemlig at tillægge kommunerne yderligere planlægningskompetencer.

Planlovsforslaget ”fødes”

Det har desværre ikke været muligt at indhente information om forarbejdet til § 11 b stk. 2 fra Miljøministeriet. Miljøministeriet har svaret i en mail, at der ikke har været udvalgsarbejde forud for tilblivelsen af denne paragraf.

Projektgruppen bliver ligeledes gjort opmærksom på, at § 11 b stk. 2 er en præcisering af gældende lov, se bilag B – Mailkorrespondance med SNS. Projektgruppen var dog opmærksom på, at paragraffen var en foreslået præcisering af glædende lov.

Som nævnt i *afsnit 6.1.4 – Opsamling* har projektgruppen ræsonneret sig frem til, at § 11 b stk. 2 har sit klare udspring i de publikationer, som blev analyseret. Det er projektgruppens holdning, at de analyserede publikationer, kan have været anvendt som forarbejder til § 11 b stk.2 .

Projektgruppen mener, at paragraffen i forbindelse med de førnævnte publikationer, er indført som følge af en strukturel magt¹³.

Set ud fra den synsvinkel er der tale om at de samfundsstrukturelle strømninger, har gjort sig gældende og ført frem til, en ændring af de faktiske planlægningsforhold i plansystemet.

Projektgruppen mener ligeledes at kunne komme med den antagelse, at § 11 b stk. 2 er blevet indarbejdet latent¹⁴ i det endelige fremlagte planlovsforslag. Dette skyldes, at paragraffens forarbejde ikke har været annonceret, og at den er blevet introduceret i en sammenhæng (kommunalreformen), hvor den ikke passer ind i den øvrige kontekst. Derudover er interesseparterne ikke blevet involveret i udformningen af paragraffen, men blev først gjort opmærksom på paragraffen, da planlovsforslaget blev sendt ud i offentligheden den 1. december 2004. Denne antagelse kommer yderligere til udtryk i *afsnit 6.2.2 – Sociale forhold*.

Lovteksten i § 11 b stk. 2 stemmer meget fint overens med de holdninger, som regeringen og Dansk Folkeparti har udmeldt igennem de indledende forhandlinger i forbindelse med kommunalreformen. Nemlig at der skal ske væsentlige ændringer af det eksisterende plansystem. Med disse ændringer ønsker forligsparterne, at den fysiske planlægning, her bl.a. igennem kommuneplaner, skal indeholde mål og retningslinier for udviklingen for både byerne og det åbne land.

[Miljøministeriet, 2005, s.19]

Miljøministeren og planlovsforslaget

Miljøministeren er af den mening, at det vil være mest optimalt at flytte planlægningskompetencerne af landbrugsmæssig interesse fra amterne/de kommende regioner til kommunerne.

[Miljøministeriet, 2005, s. 63]

¹³ Ved *strukturel magt* forstår man, at tendensen er at præge udviklingen, herunder folks handlinger. Til forskel fra *viljesmagt*, hvor ens vilje bliver presset igennem, på trods af en eventuel modstander. [Dalberg-Larsen, 2001, s. 223]

¹⁴ *Latent* er, hvor baggrunden er skjult og vanskelig at konstatere. Hvorimod *manifest* er, hvor baggrunden er åbent at erkende og let at konstatere. [Dalberg-Larsen, 2001, s. 222]

Ud over de holdninger, der er opsummeret i afsnit 6.1.4 – *Opsamling*, antager projektgruppen, at politikerne er af den holdning, at det er hensigtsmæssigt, at kommunerne skal stå for denne planlægning, idet det i forvejen er kommunerne, der har kompetencen til at planlægge i landzonen.

[Nabogeneudvalget, 2004, 17-18]

Ved denne ændring bliver magten yderligere decentraliseret ud til kommunalbestyrelserne.

Sammen med de kommentarer miljøministeren har haft til interesseparterernes spørgsmål i afsnit 6.2.2 – *Sociale forhold*, og det faktum at regeringen nedlægger amterne, mener projektgruppen, at der er anvendt viljemagt til gennemførelse af dette planlovsforslag. Om det er ministeren selv eller regeringen, der er garant for denne viljemagt, kan projektgruppen ikke afgøre.

Kommer til udtryk i andre paragraffer i Planloven

Som tidligere beskrevet er § 11 b stk. 2 en præcisering af gældende lov. Dette kommer til udtryk ved, at ud over de ovennævnte begrundelser for § 11 b stk. 2 er der ligeledes hjemmel for paragraffen i Planlovens bestemmelser.

I Planlovens § 11 stk. 6, er der indlagt beføjelser til, at kommuneplanerne kan:

... indeholde retningslinier for andre forhold af betydning for arealanvendelsen og bebyggelsen i kommunen ...

Dette betyder, at der er åbnet op for, at kommunebestyrelserne kan regulere for alle arealanvendelser og bebyggelser i den enkelte kommune. Denne beføjelse bliver fastlagt i planlovsforslagets § 11 b stk. 2. End-

videre er der også åbnet op for, at der kan reguleres for andre forhold end i § 11 a nr. 10, hvor kommuneplanerne skal indeholde andre retningslinier end:

Varetagelsen af de jordbrugsmæssige interesser, herunder udpegningen og sikringen af særligt værdifulde landbrugsområder.

Opsamling

Umiddelbart kan det være svært at udlede en entydig konklusion, til hvordan § 11 b stk. 2 er blevet til, og hvorfor den netop er kommet med ind under planlovsforslaget i forbindelse med kommunalreformen.

Projektgruppen mener dog på baggrund af analysen af de politiske forhold, at det kan tyde på, at paragraffen er stærkt inspireret af de behandlede publikationer.

Modsat viser måden, hvorpå § 11 b stk. 2 er inddraget i kommunalreformen, at der er anvendt viljemagt i denne proces.

6.2.2 Sociale forhold

I dette afsnit vil projektgruppen foretage en vurdering af interesseparterernes holdninger til § 11 b stk. 2.

Forslaget lægger op til, at kommuneplanen kan indeholde retningslinier for andre forhold end nævnt i § 11 a og § 11 b stk. 1. Disse retningslinier er tænkt at have betydning for arealanvendelse og bebyggelse i det åbne land. Dvs. der skal udpeges særlige værdifulde landbrugsområder, og inden for disse områder skal der foretages en lokalisering af arealer for landbrugets driftsbygninger og -anlæg.

[Planlovsforslag, 2005]

På Miljøministeriets hjemmeside er der listet 218 forskellige myndigheder og organisationer, som har haft muligheden for at give deres besyv med, inden den endelige formulering af planlovsforslaget fremsættes til 1. behandling. Planlovsforslaget blev sendt i høring den 1. december 2004, hvor evt. bemærkninger skulle være sendt til Miljøministeriet senest den 7. januar 2005 kl. 12.00. På Miljøministeriets hjemmeside er det oplyst, at de har modtaget 89 høringssvar. Men det stemmer ikke overens med det antal høringssvar, som Miljøministeriet har oplyst til 1. behandling i Folketinget, nemlig 101. Årsagen til dette har projektgruppen senere fået oplyst igennem Skov- og Naturstyrelsen, idet nogle af høringssvarene er samlet ind under hinanden, mens de var delt op i enkelt svar fra interesseparter. Hvad dette skyldes, ved projektgruppen ikke.

Flere interesseparter har bemærket, at det er en lidt kort frist, specielt når man tænker på, at juleferien ligger i høringsperioden. Dette kan måske være en årsag til, at der ikke er indsendt flere høringssvar. Høringssvar bærer præg af, hvor interesserne er i forhold til de enkelte myndigheder og organisationer. Dette kan blandt andet afspejle grunden til, at der kun er fire af høringssvarene, som omhandler § 11 b stk. 2.

Der er også flere af høringssvarene, som blot giver til kende, at de har modtaget planlovsforslaget, heriblandt Den danske Landinspektørforening. Derved har det ikke været et problem for projektgruppen at udvælge de væsentligste interesseparter og deres svar.

Til høringssvarene har miljøministeren kommet med bemærkninger. Disse bemærkninger er interessante, da de giver projekt-

gruppen en chance for at skabe et overblik over, hvilke interesseparter der har ydet mest indflydelse på det endelige resultat.

Endvidere håber projektgruppen, at det bliver muligt at skelne om påvirkningsfaktoren er manifest eller latent. For at skabe et overblik over interesseparternes holdninger, er disse sat op på skemaform i figur 6.4.

Interesseorganisationer	Bemærkninger
Danmarks Naturfredningsforening	Finder det en dårlig idé, at kommunerne skal varetage planområdet.
	Forslår at planloven § 15 stk. 5 skal udgå. Herved er der mulighed for at fortage delområde- og lokalplanlægning for landbrugsarealer.
	Er positiv over ændringen i § 11 b stk. 2, idet det stærkt efterlyses, at landbrugets forhold bliver lagt under kommuneplanlægning.
Kommunernes landforening	Er glade for, at kommunerne skal fortage planlægningen i det åbne land
	Mener at de er bedst egnede til, at planlægge og regulere anlæg i det åbne land, da de lokalt bedre kan gå i dialog med borger.
Holstebro Kommune	Synes det er et fornuftigt indhold i § 11 b stk. 2.
	Til gengæld bør dele eller hele § 15 stk. 5 fjernes.
Landsforening for Bygnings- og Landskabskultur	Finder det betænkeligt, at beskyttede naturområder og beskyttelseslinier overgår til kommunerne idet erfaringerne har vist, at kommunal administration har været lidt for rundhåndet med dispensationer.
	Det bliver også bemærket, at en del af Naturklagenævnets afgørelser omhandler kommunernes landzoneadministration, som har været for rundhåndet samt mange kommuners håndtering af planlovsændringen om sommerhuse.
Dansk Landbrug & Landbrugsrådet	Henfører til Nabogeneudvalgets redegørelse, hvor de gør opmærksom på, at begrænsningen af nabogener skal arbejdes ind i den fysiske planlægning
	Mener ikke Miljøministeriet kan se bort fra Nabogeneudvalgets anbefalinger.
	Paragraffen har intet med kommunalreformen at gøre og bør derfor fjernes.

Figur 6.4. Oversigt over interesseparternes svar på ændring af Planloven i forbindelse med § 11 b stk. 2.

Hørings svar

Dette afsnit vil være en uddybelse af høringssvarene illustreret i figur 6.4. Dog er der en enkelt interessepart, som ligger i en gråzone, da de ikke har svaret direkte på paragraffen, men disse er taget med, da deres svar omhandler dette emne.

Danmarks Naturfredningsforening

Danmarks Naturfredningsforening, mener ikke, at det er positivt, at kommunerne skal overtage amternes opgaver på natur-, miljø- og specielt planområdet, idet amterne i dag er i den situation, at de både er tæt på borgerne, men samtidig har den fornødne afstand til ikke at blive styret af økonomiske interesser for området. Med hensyn til planlægning i det åbne land har udviklingen i de seneste 20 år gjort, at landzone er sat under pres fra den voksende landbrugsdrift og bolig- og erhvervsudviklingen, hvor værdier med tilknytning til lokalområder er blevet behandlet utilstrækkeligt og ukoordineret. Det er på denne baggrund, at Danmarks Naturfredningsforening foreslår, at § 15 stk. 5 i planloven udgår og derved bliver åbnet op for delområde- og lokalplanlægning af landbrugsarealer. Derfor er Danmarks Naturfredningsforening positivt stemt over for planlovsforslagets § 11 b stk. 2.

Til gengæld er Danmarks Naturfredningsforening af den holdning, at kommunerne ofte har udvist kortsigtede økonomiske interesser i administrationen af landzonen på bekostning af natur og landskab. Derfor anbefaler Danmarks Naturfredningsforening et generelt forbud imod nye selvstændige og uplanlagte boliger i landzonen.

Kommunernes Landsforening

Kommunernes Landsforening (KL) er glade for, at kommunerne ifølge planlovsforslaget

skal overtage planlægningen i det åbne land fra amterne, hvorved det bliver muligt at foretage en mere sammenhængende planlægning imellem by og land. KL lægger også vægt på, at det er til gavn for både borgere og virksomheder, da planlægningen vil komme til at følge en mere enstreget myndighedsstruktur. For borgerne er det positivt, idet kommunerne som lokal myndighed har bedre mulighed for dialog med borgerne i forbindelse med placering af virksomheder. For virksomhederne vil det spare tid, da virksomhederne i forvejen skal indhente bygge- og spildevandstilladelser ved kommunerne.

KL mener, at i forbindelse med sammenlægning af kommunerne og overtagelsen af landzonen vil kommunerne have et behov for at få revideret de enkelte kommuneplaner hvert fjerde år. Dog med delvis revision af geografiske eller tematiske emner, hvorved der ikke er behov for en fuld revision hvert fjerde år.

Endvidere støtter KL, at kommunerne skal have mulighed for at gøre indsigelser imod nabokommuners planforslag som et led i overtagelsen af ansvar for planlægningen af det åbne land i forbindelse med placeringen af virksomheder med betydning for regioner.

Holstebro Kommune

Holstebro Kommune finder planlovsforslaget for § 11 b stk. 2, fornuftigt, men samtidig foreslår Holstebro Kommune, at enten bør hele eller dele af Planlovens § 15 stk. 5 slettes.

Landsforening for Bygnings- og Landskabskultur

Det er betænkeligt, at kommunerne skal overtage beskyttelsen af naturområder og beskyttelseslinier, bortset fra strandbeskyt-

telse, som overgår til staten. Denne betænkelighed er begrundet med, at erfaringer viser, at kommunerne har for vane at være lidt for rundhåndede med dispensationer, specielt ved beskyttelseslinier i byzonen.

Det samme kommer til udtryk i forbindelse med administrationen af landzonen, hvor naturklagenævnet har haft mange afgørelser, hvor kommunerne igen har udvist en lidt for rundhåndet attitude. Ligeledes kommer Landsforening for Bygnings- og Landskabskultur med eksempel fra planlovsændringen ang. sommerhuse, hvor mange kommuner udviste uansvarlighed over for planlægningsopgaver ved at se bort fra kriterierne og sende grundløse anmodninger til miljøministeren om udlæg af nye sommerhusområder.

Umiddelbart mener Landsforening for Bygnings- og Landskabskultur, at kommunerne burde være i stand til at sikre den generelle viden om de nye arbejdsopgaver, som de overtager fra amterne. Men er bekymret for, hvordan og hvorledes specialviden fra amterne bliver fordelt - og i værste fald om den går tabt.

Landbrugsrådet og Dansk landbrug

Landbrugsrådet og Dansk landbrug finder det meget underligt, at Miljøministeriet vil indføre § 11 b stk. 2 under et planlovsforslag, som hører under kommunalreformen, når lokalisering af landbrugets driftsbygninger intet har med kommunalreformen at gøre.

Der bliver henført til Nabogeneudvalgets redegørelse fra januar 2004, som har udarbejdet forslag til løsning af problemerne i forbindelse med udvidelse eller nyetablering af bygninger til husdyrbrug. Problemerne fore-

slås løst ved at blive indarbejdet i den fysiske planlægning som en fremtidig strategi.

Fra udvalgets side anbefales Skov- og Naturstyrelsen og Landsplanafdelingen at undersøge andre løsninger end den nuværende enkeltsagsbehandling, hvor der skal lægges op til administrative planløsninger. Derfor undrer det Landbrugsrådet og Dansk landbrug, at ministeriet ser bort fra Nabogeneudvalgets anbefalinger.

Analyse af hørings svar

Bortset fra Landbrugsrådet og Dansk landbrug er der enighed blandt interesseparterne om, at indførelsen af § 11 b stk. 2 er fornuftig. Samtidig lægger disse interesseparter op til, at Planloven § 15 stk. 5 enten bliver helt eller delvist fjernet.

§ 15 stk. 5 indeholder en begrænsning i muligheden for at lokalplanlægge for landzonearealer uden for landsbyer¹⁵, der er fastlagt til jordbrugsmæssig anvendelse. For sådanne arealer kan der ikke fastsættes lokalplanbestemmelser for:

- Ejendommens størrelse og afgrænsning (stk. 2, nr. 3)
- Bebyggelsers beliggenhed og terrænhøjde, hvor bebyggelse skal opføres (stk. 2, nr. 6)
- Anvendelse af de enkelte bygninger (stk. 2 nr. 8)
- Udformning og anvendelse af ubebyggede arealer (stk. 2 nr. 9)

¹⁵Samlede bebyggelser i landzone, der er omfattet af en lokalplan eller er entydigt afgrænset i en kommuneplan. Se Figur 3.4.3 i afsnit 3.4.5 - Husdyrgødningsbekendtgørelsen

Desværre har ingen af interesseparterne præciseret hvilke dele, de vil have fjernet. Projektgruppen vurderer, at der må være tale om stk. 2, nr. 6, da det her anføres, at det ikke er muligt at regulere for bebyggelsens beliggenhed.

Miljøministeren kommenterer dog heller ikke denne del af høringssvarene.

Det er dog ikke første gang, der er stillet spørgsmålstejn ved det hensigtsmæssige i PL § 15 stk. 5. Også i publikationen "Landbrugsbygninger, landskab og lokal områdeplanlægning" er PL § 15 stk. 5 anført som værende en af hindringerne for, at der kan foretages en hensigtsmæssig planlægning i landzonen:

En del af styrings- og virkemidlerne til den lokale områdeplanlægning er ikke til stede med den hidtidige danske lovgivning

[Nellemann mfl., 2004, s. 91]

Herefter henvises til Planloven § 15 stk. 5, hvor man ikke kan nægte en landmand at bygge erhvervsmæssige bygninger på sin ejendom.

[Nellemann mfl. 2004. s. 91]

Projektgruppen henvendte sig derfor til Skov- og Naturstyrelsen for at undersøge dette nærmere. De svarede, at høringssvarene ikke gav anledning til at foretage ændringer i planlovsforslaget. Begrundelsen var at:

Planlovsforslaget (L93) alene knyter sig til de dele af Planloven, der skal ændres som en konsekvens af aftalen om strukturreformen.

[Bilag B – Mailkorrespondance med SNS]

Derfor undrer SNS's svar projektgruppen lidt, for det er netop lige det, der sker ved at indføre § 11 b stk. 2. Her indfører Miljøministeriet en paragraf i planlovsforslaget, som ikke er en konsekvens af aftalen om kommunalreformen, som Dansk landbrug og Landbrugsrådet udmelder.

Det er dog ikke til at vide, om det er en del af aftalen med Dansk Folkeparti, men projektgruppen tvivler på dette.

Der er således ingen af interesseparterne, som har haft indflydelse på en eventuel ændring af planlovsforslaget. En interessant detalje er også, at selv om de fleste interesseparter er positive, bliver der stillet spørgsmål om hvorvidt kommunerne kan være sig deres ansvar bevidst i forhold til det langsigtede hensyn til beskyttelse af natur og kulturarv, eller om de bukker under for et eventuelt økonomisk pres.

Nu hvor Landbrugsrådet og Dansk landbrug er imod § 11 b, stk. 2 og ligefrem ønsker den fjernet fra planlovsforslaget, kan man stille sig det spørgsmål hvorfor?

Det kan skyldes, at landbruget får inddraget nogle af de undtagelser, der er i den nuværende lovgivning. Samtidig betyder § 11 b stk. 2, at kommunalbestyrelsen og folk i almindelighed skal være med i en del af beslutningen for placering af driftsbygninger. Dette er højst sandsynligt den reelle årsag til organisationernes modvilje.

Denne modvilje står projektgruppen uforstående overfor, idet Ekner-rapporten anviser, at en planlægning også vil være til fordel for netop landbruget.

I en besvarelse til Landbrugsrådet/Dansk landbrug, Danmarks Naturfredningsforening

og Holstebro Kommune har ministeren skrevet:

Forslaget har ikke givet anledning til ændring af planlovsforslaget, idet der alene er tale om en præcisering af lovgrundlaget for kommunernes administration ved at fremhæve, hvad der allerede er muligt i dag.

[Miljøministeriet¹, 2005, s. 8]

Ud fra denne bemærkning er det vanskeligt at bestemme, om ministeren udviser en viljesmagt, eller om der simpelthen er tale om styring af kommunalreformen ovenfra, som medfører, at selv miljøministeren ikke har mulighed for at ændre på de fremlagte planlovsforslag?

Det sidste kunne indikeres, når man ser på Landbrugsrådet og Dansk landbrugs høringssvar i forbindelse med Nabogeneudvalget, hvor Landbrugsrådet og Dansk landbrug gør opmærksom på, at § 11 b stk. 2 intet har at gøre med kommunalreformen. Samt den måde hvorpå miljøministeren inddrager offentligheden i planlovsforslaget.

Endvidere mener projektgruppen, at den sidste linie i ministerens svar ikke stemmer overens med virkeligheden, idet det ikke er muligt i dag at foretage en sådan område udpegning.

Opsamling

Projektgruppen vurderer, at indførelsen af § 11 b stk. 2 i planlovsændringen er latent, da den ikke har noget direkte at gøre med kommunalreformen.

Det er dog vanskeligt at bestemme, om ministeren skulle have en skjult dagsorden i forhold til planlovsforslaget. Samtidig undrer det projektgruppen, at miljøministeren

slet ikke kommenterer de to interesseparter, der omtaler at § 15 stk. 5 modvirker den nye § 11 b stk. 2.

På nuværende tidspunkt må man dog forvente, at regeringen har sikret sig et politisk flertal til vedtagelse af planlovsforslaget. Specielt når man ser på den håndfaste behandling af høringssvarene.

Alt i alt må det vurderes, at selve processen med inddragelsen af interesseparter har haft et underligt forløb. For det første har der ingen sondring været til interesseparterne inden fremlæggelsen af planlovsforslaget, derefter den korte høringsfrist, og til sidst den ikke synderligt positive behandling af høringssvarene.

6.2.3 Økonomiske forhold

For at følge den retssociologiske metode skal de økonomiske aspekter analyseres. Idet der ikke har været noget udvalgsarbejde forud for planlovsforslaget, har det ikke været muligt at foretage en økonomisk vurdering af betydningen for planlovsforslaget. Derfor vælger projektgruppen i dette afsnit at undersøge hvilke økonomiske følger, paragraffen kan have for kommunerne og landmændene. Denne behandling bliver udelukkende baseret på informationer, projektgruppen er kommet i besiddelse af gennem samtaler med vejledere og ansatte ved amtet. Grunden til dette er, at der hverken er foretaget prognoser eller beregninger af, hvilke konsekvenser gennemførelsen af paragraffen vil få.

Kommunerne

Det er vanskeligt at fortage denne vurdering, idet der ikke står i paragraffen, at kommuneplanerne "skal" indeholde retningslinier for lokalisering af områder til placering af

landbrugets driftsbygninger, men ”kan” indeholde retningslinier. Derved er det ikke pålagt kommunerne at benytte dette værktøj, og dermed behøver det ikke at have nogen væsentlige økonomiske konsekvenser.

Projektgruppen mener dog, at i takt med at kommunerne skal stå for denne planlægning, skal der afsættes personale og timer til denne opgave. Det bliver en ekstra udgift for kommunerne, specielt hvis der opstår komplikationer i forbindelse med sagsbehandlingen, som trækker sagerne i langdrag.

Landmændene

For landmændene kan denne form for udpegning af, hvilke arealer der kan udvikles på i fremtiden, have meget store konsekvenser. En ekspanderende landmand er således afhængig af at være besiddelse af jord i et af de områder, hvor der mulighed for at udvide. Derfor vil værdien af de områder, der bliver udlagt, stige. Hvor stor en værdistigning, der vil være tale om, er afhængig af forskellige faktorer. Den væsentligste er selvfølgelig udbud og efterspørgsel, altså at prisen vil afhænge af hvor mange og store områder, der er udlagt i nærheden. Derudover vil det også spille ind, om det er de landmænd der ønsker at udvide, der fra starten af er i besiddelse af muligheden. Hvis disse ”progressive” landmænd er ”tilfreds-stillede”, kan det forekomme, at de øvrige mulige udbygningsområder ikke vil stige i værdi.

En uomtvistelig positiv konsekvens af udpegningen er dog, at det vil blive muligt for en landmand at fremtidssikre sig. Når det gennem planlægning er klarlagt i hvilke områder, det i fremtiden vil være muligt at udvide, kan en landmand således selvstændigt

sikre sig, at han i enkeltsagsbehandlingen i fremtiden ikke vil blive hindret i at udvide.

Det skal dog bemærkes, at denne situation ikke er speciel for landbruget. Forstået på den måde, at det er de samme forhold, der har været gældende for den øvrige udvikling i hele landet. Landbruget har dog hidtil været undtaget for denne planlægningsmæssige regulering.

Opsamling

Dette afsnit bærer desværre præg af, at der ikke har været mulighed for at analysere udvalgs- eller forarbejde. De scenarier, som projektgruppen fremstiller, er udledt af samtaler med vejleder, personale fra Nordjyllands Amt samt de analyserede publikationer fra *afsnit 6.1 – Teorier om landbrugets fremtid*.

At det kan medføre økonomiske konsekvenser for specielt landmændene er dog uomtvisteligt.

6.2.4 Sammenfatning

Som beskrevet under de politiske forhold er det vanskeligt at foretage en endegyldig analyse af § 11 b stk. 2's opståen, idet der ikke forelægger notater fra et udvalgsarbejde bag paragraffen. Projektgruppen mener dog på baggrund af *afsnit 6.1 – Teorier om landbrugets fremtid*, at de publikationer der er behandlet, mere eller mindre danner grundlaget for § 11 b stk. 2. At dette ikke er oplyst under kommentarerne til planlovsforslaget mener projektgruppen er en fejl, specielt da der ikke er blevet fremlagt noget forarbejde eller inddraget interesseparter under udarbejdelsen.

Selve behandlingen af hørings svar¹⁶ til planlovsforslaget synes projektgruppen dog ikke er udført særlig elegant, idet projektgruppen i forbindelse med behandling af interesseparterne erfarede, at selve indførelsen af paragraffen er ”skjult” ind under ændringsforslaget til Planloven, der er udarbejdet i forbindelse med kommunalreformen. Kommunalreformen burde ellers kun indeholde beskrivelser af kompetenceændringer og ikke nye bestemmelser. Tidligere har der ikke været en myndighed, der havde kompetence til at udlægge arealer til fremtidige landbrugsbygninger, falder § 11 b stk. 2 uden for denne gruppe af lovændringer.

På baggrund af projektgruppens behandling af de økonomiske konsekvenser er det fremkommet, at § 11 b, stk. 2 ikke kan undgå at have konsekvenser for landbruget. Derfor er det underligt, at dette ikke er søgt undersøgt nærmere under udarbejdelsen af paragraffen.

¹⁶ Projektgruppen er ved projektets afslutning blevet bekendt med, at et brev til miljøministeren, som skulle opfattes som en del af hørings svarene til forslag til ændring af Planloven, indeholdt de formuleringer der er blevet anvendt til vejledningen til § 11 b stk. 2.

Dette indikerer igen, at der i ministeriet ikke har været noget forarbejde for udformningen af paragraffen. Hvilket understøtter projektgruppens antagelse om, at paragraffens formulering er dannet på baggrund af de behandlede publikationer.

Hørings svaret er ikke blandt de offentliggjorte hørings svar. Dette brev ses i bilag C – Brev fra Karsten Willeberg

7 Planlægningsmetode

Dette kapitel vil behandle, hvordan planlægningen af § 11 b stk. 2 kan gennemføres. Indledningsvis vil der være en kort behandling af begrebet ”fysisk planlægning”, efterfølgende benævnt planlægning. Derefter ses i forlængelse af *afsnit 3.8 – Opsamling på sektorlove m.m.* på, hvordan planlægningen har indflydelse på landbruget pt. Efter dette fremlægger projektgruppen to planlægningsmetoder § 11 b, stk. 2 kan gennemføres efter.

Afslutningsvis diskuteres de to metoder og den metode, der passer bedst i forhold til projektgruppens problemstilling, anvendes i det videre projektarbejde.

7.1 Fysisk planlægning

Dette afsnit vil omhandle begrebet planlægning; hvordan den foretages, og hvilke konsekvenser det har.

Her vil påstanden om, at planlægning er politik, indledningsvis blive behandlet, hvor der ses på planlæggerens rolle i planlægningen, hvorefter redskabet prognoser bliver behandlet. Til slut forklares hvilke økonomiske konsekvenser, planlægning kan medføre.

Politik

Planlægning er politik. Selve den måde, det danske planlægningssystem er sat sammen på, medfører, at der bag planlægningsmæssige beslutninger ligger en politisk målsætning.

Dette bunder i, at alle de beslutninger, der tages, har konsekvenser. En stor del af planlægningen er at afklare hvilken tilstand, man ønsker for fremtiden, altså hvilken målsætning, man ønsker. Denne målsætning kan bestemmes på flere måder, hvilket bliver ek-

semplificeret i *afsnit 7.3 – Fremtidig planlægningsmetode for landbruget*.

At disse målsætninger får konsekvenser for lokale lodsejere er også en politisk konsekvens. Således kan planlægningen ændre på, hvilke muligheder, der er lovlige inden for et bestemt område, samt hvordan værdien af et område udvikler sig. Dette vil blive behandlet senere.

Planlæggerens rolle

Ofte er det planlæggere, der sættes til at gennemføre de politiske målsætninger. Her forventes det, at planlæggeren skal forholde sig objektivt til de problemer, der skal løses og hvilken måde, det skal gøres på.

At dette forventes er lidt af et paradigme i sig selv. For som de nyere hermeneutikere¹⁷ fremfører, så er det ikke muligt for mennesket at forholde sig helt objektivt til en problemstilling. Man vil altid have en forståelse, der vil have afgørende indflydelse på, hvorledes man håndterer problemet. Dette er en af de store forskelle mellem den klassiske naturvidenskab og den nyere samfundsvidenskab.

[Allpass, 1983, s. 54-56]

Alligevel forventes det, at planlæggeren udarbejder objektive forslag ud fra politiske mål. Disse forslag er det så op til dels politikere og dels borgerne at tage stilling til.

¹⁷ De nyere hermeneutikere mener ikke, det er muligt at frigøre sig fra sin forforståelse. Denne vil således altid have indvirkning på, hvordan man opfatter situationer o. lign. Dette er en ændring i forhold til de traditionelle hermeneutere, der mente, at man kunne frigøre sig heraf. [Dagfinn m.fl., 1995, s.88-104]

Prognose

Et redskab i planlægningen er prognoser. Prognoser er en fremskrivning af bestemte forhold ud fra den tilstand/udvikling, der er på nuværende tidspunkt. Ofte inddrages der nogle ekstra parametre, der forventes at få indflydelse på den fremtidige udvikling. Groft sagt er prognoser blot en fremskrivning af den tilstand, der er på det pågældende tidspunkt.

Således kan prognoser være et særdeles hensigtsmæssigt redskab til at forudse hvilken planlægning, der er nødvendig for at kunne tackle den fremtidige udvikling. Prognoser bliver altså i planlægningen brugt til at se, hvad der vil ske i fremtiden, og dermed hvilke forhold, der derfor skal planlægges for.

Problemet i den forbindelse er, at denne form for prognoser, langsigtede prognoser, meget sjældent holder stik. Der sker næsten altid uforudsete hændelser, der har indflydelse på den fremtidige udvikling. Dermed kan en prognose komme til at ramme helt ved siden af den reelle udvikling.

[Allpass, 1983, s. 56-60]

Tab/gevinst på værdien af jord pga. de planlægningsmæssige interesser.

Som beskrevet ovenfor, så er planlægning politik. Et af de steder, hvor det bl.a. kommer til udtryk, er ved den konsekvens, som en udlægning af arealer til bestemte formål kan få for værdien af det pågældende stykke jord.

Et klassisk eksempel på dette er, når et område af landzonen overføres til byzonen. Derved stiger værdien af den jord, der nu er beliggende i byzonen, mens jorden, der stadig er beliggende i landzonen, ikke oplever en værdistigning.

Denne værdistigning af et jordstykke i forhold til et andet, der udelukkende skyldes

planlægningsmæssige interesser, kan for udenforstående være svært at forstå.

7.2 Landbrugsplanlægning på nuværende tidspunkt

Hvilke restriktioner o. lign. der på nuværende tidspunkt eksisterer for landbruget, undersøgte projektgruppen i foranalysen. Resultatet heraf blev fremlagt i *afsnit 3.8 – Behandling af sektorlove mm*, hvor det blev klarlagt, at der ved driften af landbrugsejendomme er en række natur- og miljøforhold, der skulle tages højde for.

Med hensyn til placering af landbrugsbygninger, der er nødvendige for den erhvervs-mæssige drift, er der dog nærmest ingen regulering.

Der eksisterer altså ikke nogen form for planlægning af, hvor de fremtidige landbrugsbygninger skal placeres.

Hidtil er udviklingen primært sket i forbindelse med de eksisterende bygninger, hvorved der er fremkommet forholdsvis store mængder af driftsbygninger beliggende i eller tæt ved landsbyer, da det historisk set har været en del landbrug placeret her. Dette har medført en række lugtgener, der er blevet søgt løst med krav om overdækning på gylletanke, afstandskrav ved nyopførelse af landbrugsbygninger o. lign.

[Nabogeneudvalget, 2004]

Et andet problem, der dog ikke er løst, er de visuelle konsekvenser en udbygning kan have for de landskabelige forhold. Dette aspekt vil blive inddraget i det følgende afsnit, idet § 11 b stk. 2 giver mulighed herfor, samtidig med at projektgruppen finder det meget an-

vendeligt i den områdeudpegning, der skal foretages på baggrund heraf.

7.3 Fremtidig planlægningsmetode for landbruget

Som det står eksplicit i lovteksten, så skal der udlægges nogle områder, inden for hvilke de fremtidige landbrugsbygninger skal placeres.

Projektgruppen ser overordnet to muligheder for, hvorledes denne udpegning/planlægning kan føres ud i livet.

Vi benævner dem henholdsvis prognosticering og programmatisk planlægning.

Prognosticering

Ved denne form for planlægning vil fokus være på hvilke ejendomme, der kunne tænkes at ville udvide produktionen og dermed have behov for områder, hvorpå de kan udbygge.

Princippet i metoden er så, at der laves prognoser for hvilke landbrug, der vil udbygge i fremtiden. De faktorer, der skal inddrages i denne prognose, kunne være: størrelse på eksisterende bedrift, hvornår den sidst blev udbygget, alder på ejeren og indtjening.

Derved skulle det rimeligt sikkert kunne lokaliseres hvilke ejendomme, der kunne forventes at ville udbygge i fremtiden og deraf være interesseret i at være beliggende i et af de udlagte områder.

Projektgruppens prognosticeringsmodel er baseret på den prognosticerede helhedsplanlægning, som den er beskrevet i Allpass. Her beskrives, hvordan prognoser, er et vigtigt redskab i den helhedsorienterede langtidsplanlægning. Ulemper ved den er dog, at minoritetsinteresser og modsætninger nedprioriteres, da disse er svære at lave prognoser på. Målsætningen er oftest prognosens

resultat, og den politiske beslutning søger mod enstemmighed.

[Allpass, 1983, s. 73-75]

Dermed er der tale om en meget teknokratisk form for planlægning, hvor man nærmest kan sige, at det er den nuværende udvikling, der styrer den fremtidige planlægning.

En uforudset udvikling, f.eks. at en ny driftig landmand slår sig ned i området, eller at en mindre bedrift ønsker at udvide, tager denne metode således ikke højde for.

Programmatisk

Ved denne form for planlægning vil fokus være på hvilke områder, det er mest hensigtsmæssigt at placere fremtidens landbrugsbygninger på.

Princippet i metoden er, at der ses på hvilke interesser og restriktioner, der er gældende. Ud fra disse interesser og restriktioner bliver der udarbejdet analyser af hvilke områder, der er de bedste at placere fremtidens landbrugsbygninger i. Altså en udlægning af områder til landbrugsbygninger, hvor de gør mindst skade, i stil med den der eksempelvis foretages for placering af forurenende virksomheder ved kysterne. Ud over de rent natur- og miljømæssige konsekvenser, kan også de visuelle/landskabelige spille ind på denne udpegning.

Projektgruppens programmatiske model er inspireret af den eksperimenterende programmatiske planlægning, som den er beskrevet i Allpass. Denne model fokuserer på målsætningen med planlægningen og den politiske beslutning, som er baggrunden for denne målsætning.

Prognose-værktøjet bliver først efterfølgende benyttet til at lokalisere, hvordan målsætningen kan nås, og dermed kommer modellen til at virke styrende på den fremtidige udvikling.

[Allpass, 1983, s. 77-78]

I modsætning til den prognosticerede helhedsplanlægning, der er styret af prognoser, er den eksperimenterende programmatiske planlægning mere politisk styret.

7.3.1 Eksisterende faktorer

Historisk set har landbruget altid været særstillet i forbindelse med den fysiske planlægning. Landbrugsministeriet (i forskellige benævnelser) har altid haft som mål at sikre optimale forhold for netop udviklingen af landbruget¹⁸. Dette er sket på grundlag af landbrugsloven, der sikrer landbruget mulighed for at udvikle sig som et led i strukturtilpasning. På den måde er landbruget sikret mulighed for etablering af landbrugsbygninger, hvis det er nødvendigt for driften. Dette er ligeledes indført i de andre sektorlove, der er styrende for udviklingen af det åbne land, således at landbruget altid her har haft en særstatus.

At den nye paragraf vil medføre en ændring i denne hidtidige særstilling bliver underbygget af, at landbrugets interesseorganisationer – Dansk landbrug og Landbrugsrådet, bestemt ikke er tilfredse med det nye planlovsforslag, se *afsnit 6.2 – Analyse af baggrunden for § 11 b stk. 2.*

¹⁸ I publikationen ”Landbrugsplanlægningens tilblivelse og indholdskonkretisering” [Munk Sørensen, 1983], bliver det belyst, hvorledes Landbrugsministeriet sikrer, at landbruget ikke bliver en del af den samlede fysiske planlægning, men i stedet forbliver en sektor med en særstilling og dermed særlige rettigheder i det åbne land.

Således er der noget, der tyder på, at landbruget for fremtiden bliver nødt til at indordne sig under de reguleringer, der allerede er styrende for den øvrige udvikling i det åbne land.

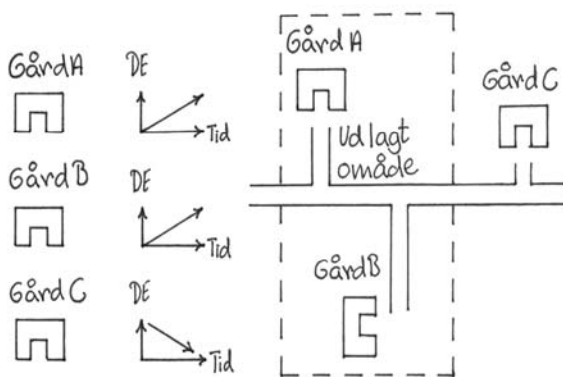
Inden for det fagområde, projektgruppen arbejder med, er der, som behandlet i *afsnit 3.8 – Behandling af sektorlove m.m.*, en hel række reguleringer. En del af denne regulering er styret af EU-direktiver, hvilket gør dem meget svære at omgå. Projektgruppen ser derfor den nye paragraf som en stramning af den måde, hvorpå netop disse reguleringer bliver administreret i forhold til landbrugets rettigheder.

7.4 Diskussion af planlægningsmetoder

Ved en prognostisk planlægning vil der ikke indledningsvis blive taget hensyn til de ovenfor omtalte reguleringer. Denne form for områdeudpegning vil i stedet være baseret på lokalisering af, hvilke landbrug der ville udvide i fremtiden. Dette kunne eksempelvis gøres vha. den tidligere nævnte fremgangsmåde. I umiddelbar nærhed af disse kan der findes ”egnede” områder, der kan udlægges til lokalisering af fremtidige landbrugsbygninger. Derved bliver de, der ønsker at udbygge, tilgodeset, og der udlægges ikke unødige områder, se figur 7.1.

Hvis det gennemføres på denne måde, er det dog ikke afgjort, om et område konkret kan benyttes. Dette vil først blive behandlet i en senere proces, hvor en ansøgning således skal afgøre, om det er muligt at placere bygningerne det pågældende sted, selv om der er tale om et område udlagt jf. § 11 b, stk. 2. Det er dog muligt at inddrage bufferanalyser o. lign. i denne metode. Derved kan det

sandsynliggøres, om det er muligt, jf. ex. EU-reguleringer, at udbygge.

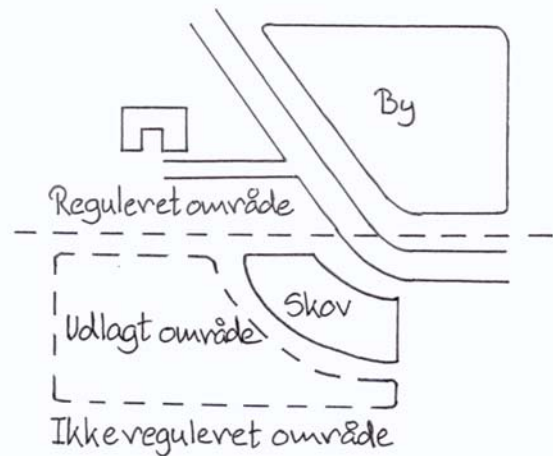
Figur 7.1 Til venstre i figuren ses, hvordan den forventede produktion for de enkelte gårde udvikler sig. Til højre ses, hvorledes dette har direkte indflydelse på, hvor områderne til placering af de fremtidige landbrugsbygninger bliver udpeget.

Den programmatisk planlægning vil derimod blive baseret på en politisk beslutning om, hvad det er, der skal prioriteres i fremtiden.

Ideen i denne metode er, at der tages politiske beslutninger. De fastsatte målsætninger er det, der danner grundlag for udpegningen af områder. Denne form for planlægning vil medføre, at det måske ikke altid er områder omkring eksisterende landbrug. Til gengæld vil en landmand og naboerne vide, hvad de har at forholde sig til mht. fremtidige udvidelser eller nyetableringer, se figur 7.2.

I forlængelse af projektgruppens arbejde er det klart, at det her er nødvendigt at tage

hensyn til de miljø- og naturreguleringer der er i det åbne land.

Figur 7.2 Her ses et eksempel på, hvorledes en udpegning af områder til placering af landbrugsbygninger kan ske ud fra den programmatisk metode, hvor friholdelse af temaer som skov, by og regulerede områder bliver vægtet højt.

Der kan dog også, hvis det er den politiske målsætning, foretages en anden, eventuelt mere nuanceret, prioritering. Denne vil der være eksempler på i afsnit 8.6 – Planlægning og politik.

For at samle op på de to planlægningsmetoder er figur 7.3 udarbejdet; her er fordele og ulemper ved de to metoder opstillet i forhold til hinanden.

	Basis for planlægning	Hensyn	Fordele	Ulemper
Prognostisk planlægning	Prognoser for udviklingen af landbrug	De ekspanderende landbrug	De landbrug der vil udvikle får muligheden	Kan have negative følger for natur, miljø, og landskab
Programmatisk planlægning	Politisk beslutning	Natur, miljø, landskab	Styring af placering af udviklingen	Kan medføre problemer for landbrugets udvikling pga. uhensigtsmæssig placering

Figur 7.3 Opsummering på hvordan den prognostiske og programmatisk planlægning er fokuseret, samt hvilke fordele og ulemper de medfører. I figuren er der, som beskrevet i afsnittet, forudsat, at den prognosticerende er fokuseret på landbrugets udvikling og den programmatisk på varetagelsen af reguleringerne. De enkelte hensyn i den programmatisk metode vil som regel bero på en politisk beslutning.

7.4.1 Projektets videre metode

Den nye paragraf § 11 b, stk. 2 i ændringsforslaget til Planloven, skaber mulighed for, at der for fremtiden kan udlægges områder til placering af fremtidens landbrugsbygninger. I forbindelse med denne udpegning er projektgruppen meget opmærksom på, at det er muligt at inddrage visuelle/landskabsmæssige betragtninger i udpegningen.

Dette er et nyt aspekt, men bestemt ikke uvæsentligt. En fremtidig mulighed er, at den teknologiske udvikling kan medføre, at problemerne omkring harmoniarealer og staldbygningers udledning af ammoniak mm. kan blive historiske [Christensen, 2001, s. 10-16].

Hvis der således ikke er behov for harmoniarealer i forbindelse med husdyrproduktionen eller krav om en mindskning af f.eks. ammoniakudledningen, kan man forestille sig, at landbrugsbygningerne for fremtiden kan placeres hvor som helst i det åbne land. Det er den udvikling, projektgruppen kan forestille sig, da den nuværende regulering alene er baseret på afgrænsning af skaderne til omgivelserne (afstandskrav, gødningsnormer, og harmonibestemmelser).

Derfor er det interessant, at der for fremtiden er mulighed for, at der kan blive stillet visuelle/landskabelige krav til placeringen af de fremtidige landbrugsbygninger.

Projektgruppen vælger derfor at arbejde videre med den programmatisk metode, da det er herigennem, der lægges mest vægt på de visuelle forhold.

Projektstruktur

Kapitel 8 vil herefter indeholde en redegørelse af de retlige forhold der er behandlet i

kapitel 3, og hvorledes disse har indflydelse på udlægning af områder til landbrugets driftsbygninger.

I kapitel 9 vil der blive arbejdet med, hvorledes de visuelle forhold kan anvendes til lokaliseringen. Dette vil ske ved, at der for et område, der i kapitel 8 er fundet egnet ud fra de retlige forhold, vil blive foretaget visuelle analyser. Metoden for disse visuelle analyser vil blive inspireret af rapporten: "Landbrugsbygninger, landskab og lokalområdeplanlægning – Metoder til landskabskarakteranalyser og økonomivurdering" [Nellemann mfl., 2004].

I kapitel 10 vil projektgruppen inddrage de tidligere beskrevne harmoniproblematikker i et casestudie. Det vil ske ved, at der for et område, der i kapitel 9 er udpeget som muligt for placering af fremtidige landbrugsbygninger, vil blive set på, hvorledes en landmand har mulighed for udflytning hertil, og om dette er muligt ud fra hans jordtilliggende.

7.4.2 Udbygning eller udflytning

I forlængelse af, at projektgruppen vælger at arbejde videre den programmatisk planlægning, bliver det også nødvendigt at tage stilling til begreberne udbygning og udflytning i relation til landbrugsbygninger.

Dette skyldes, at den programmatisk planlægning i modsætning til den prognostiske ikke fokuserer på udbygning af de eksisterende brug, men i stedet fokuserer på, hvor det er mest hensigtsmæssigt at placere landbrugsbygningerne. Dette medfører i sagens natur, at det ikke kan forventes, at alt fremtidigt landbrugsbyggeri vil blive i form af udbygning af eksisterende landbrug.

Derfor er det i de videre analyser nødvendigt at tage stilling til den regulering, der er gælden for udflytning af landbrug, da denne ikke altid er den samme som ved udbygning af allerede eksisterende landbrug. Efterfølgende skal udbygning forstås som værende i forbindelse med eksisterende bygninger og udflytning, en udflytning af en landbrugsbygning til et område, hvor det er tilladt at bygge.

8 Analyse af retlige forhold i henhold til placering af landbrugsbygninger

Efter at have klarlagt, hvilken planlægningsmetode projektgruppen vil anvende i den resterende projektrapport, kan selve analysen påbegyndes.

Analysen vil som før nævnt være en analyse af de retlige forhold der blev behandlet i henholdsvis *afsnit 3 – Foranalyse* og i *afsnit 4.3 – Kommunernes nye kompetencer*.

Som nævnt i *afsnit 3.8.1 – Placering af landbrugsbygninger*, eksisterer der ikke mange restriktioner i sektorlovene i forhold til placering af landbrugsbygninger. I dette kapitel vil de restriktioner der er i forhold til placering af landbrugets driftsbygninger, blive behandlet med henblik på en GIS-analyse.

Efter projektgruppen har klarlagt hvilke restriktioner, der er gældende i forbindelse med nyetablering af landbrugsbygninger, skal de nødvendige data indhentes og beskrives. I forbindelse med beskrivelsen af data vil projektgruppen dele data ind i nogle overordnede grupper, såsom natur, landskab, landbrug osv. Denne inddeling foretages, således det vil være muligt at foretage delanalyser af de enkelte grupper. Dette gøres for at sikre, at projektgruppen får alle temaer med i analysen og i forbindelse med analysen kan overskue udviklingen hen mod den endelige analyse.

Formålet med GIS-analyserne er således, at de skal danne grundlag for udpegning af områder, hvor det i relation til de retlige bindinger vil være muligt at udbygge eller udflytte en landbrugsbygning.

GIS-analyserne kan udarbejdes på baggrund af forskellige datatyper og ved hjælp af forskellige beregningsmetoder. Det er derfor nødvendigt at få klarlagt hvilke datatyper, GIS-analyserne skal udarbejdes i og hvilken metode, der skal anvendes til at udføre GIS-analyserne med.

I forbindelse med analysen af de retlige forhold har projektgruppen taget kontakt til Nordjyllands Amt (NJA). Her har projektgruppen haft samtaler med to biologer, John Mønsted og Else Ø. Smidt. Nogle af projektgruppens valg vil således være inspireret og begrundet af de samtaler, som projektgruppen har haft med amtet.

8.1 De retlige forhold

Dette afsnit vil indeholde en beskrivelse af de enkelte retlige forhold der er i spil i forbindelse med § 11 b stk. 2, som er behandlet i foranalysen, herunder også om de skal indtages i den videre analyse.

8.1.1 Planloven

I forhold til Planloven er der, som nævnt i *afsnit 3.1.5 – Landbrugets stilling i Planloven*, ikke nogle direkte bindinger i forhold til placering af landbrugsbygninger. I forbindelse med udvidelser på mere end 250 DE skal der foretages en VVM.

Det er ikke muligt for projektgruppen at udarbejde analyser på VVM-forholdene, idet de bygger på en enkeltsagsbehandling. De forhold, der behandles i forbindelse med en VVM er blandt andet; Natura 2000-områder, § 3-områder og forhold omkring vand.

I stedet vil disse forhold blive behandlet i forbindelse med de øvrige sektorlove, hvorved de relevante forhold vil blive belyst og inddraget i analysen.

I Planlovens § 6 stk. 3 skal amtet foretage en udpegning af særligt værdifulde landbrugsområder.

I Planlovens § 6 stk. 8 er det også nævnt, at amtet skal stå for udpegningen af særligt værdifulde naturområder. Disse områder bliver i regionplanen fra NJA betegnet som særligt værdifuldt landskab. I forhold til placering af landbrugsbygninger vil disse områder have en restriktiv indflydelse på en udflytning af landbrugsbygninger, men ikke udbygning. Disse områder vil derfor blive inddraget i den endelige analyse.

Opsamling

Figur 8.1 viser de restriktioner, Planloven har på placeringen af landbrugsbygninger i det åbne land.

Planloven	GIS-temaer
<ul style="list-style-type: none"> • Særligt værdifuldt landskab • Særligt værdifulde landbrugsområder 	Temaer med <ul style="list-style-type: none"> • Særligt værdifuldt landskab • Særligt værdifulde landbrugsområder

Figur 8.1. Restriktionerne i forhold til placering af landbrugsbygninger fra Planloven.

8.1.2 Landbrugsloven

Som beskrevet i afsnit 3.2.5 – Opsamling, er der heller ikke beskrevet nogen restriktioner i forbindelse med placering af landbrugsbygninger i landbrugsloven. De restriktioner, der er i landbrugsloven, er ikke nogen forhold, der vil være interessante at analysere i forbindelse med denne GIS-analyse. Forholdene er ikke interessante, idet de alle omhandler bindinger i forbindelse med køb af landbrugsejendomme osv.

8.1.3 Naturbeskyttelsesloven

Som beskrevet i afsnit 3.3.4 – Relationer til landbruget, er der en række restriktioner i naturbeskyttelsesloven i forhold til landbruget og placering af driftsbygningerne, idet NBL tilsigter beskyttelse af natur og miljø. De væsentlige forhold i forbindelse med NBL's formål er oplistet i figur 3.4, side 22. De naturbeskyttede områder, hvor der i forhold til placering af landbrugsbygninger er flest restriktioner, samt de omtalte afstands-krav vil blive oplistet og beskrevet herunder:

- § 3-områder
- Natura 2000-områder
- Kirker
- Fortidsminder
- Fredninger
- Skove
- Kystområder og klitfredede arealer

Søer og åer vil ikke blive taget med i forbindelse med disse forhold, idet de vil blive behandlet og inddraget under § 3-områderne.

§ 3-områder

§ 3-områderne indeholder ikke bare én naturtype, men dækker over flere forhold. For at lokalisere hvilke forhold der skal inddrages i analyser, er det nødvendigt at analysere de enkelte områder for at bestemme hvilke naturtyper, de indeholder og dermed hvilke områder, der skal tages hensyn til. Det er nemlig ikke alle de naturtyper, der er omfattet af § 3, der bliver negativt påvirket af de følger, en landbrugsbygning medfører.

I forbindelse med den udpegning Nordjyllands Amt har foretaget, har de også udpeget områder, som de kalder økologiske forbin-

delser¹⁹. Disse vil derfor blive vurderet på samme måde som de naturtyper, der indgår i § 3-områderne

§ 3-områderne består overordnet af følgende naturtyper:

- Heder
- Overdrev
- Strandenge
- Moser
- Naturenge
- Kulturenge
- Søer

De enkelte naturtyper og de økologiske forbindelser vil blive beskrevet herunder. Definitionen er den, der benyttes af Nordjyllands Amt.

[[www.nja.dk/natur og miljø](http://www.nja.dk/natur%20og%20milj%C3%B8)]

Heder

Heder er tørre og næringsfattige arealer, ofte bevokset med hedelyng, revling og andre dværgbuske samt græsser.

Overdrev

Overdrev er udyrkede tørbundsarealer, tit kuperede og med vedvarende græs og åben urtevegetation. Der findes ofte spredte træer og buske, der kan udvikle sig til krat.

Strandenge

Strandenge og strandsumpe kan karakteriseres som både våde og tørre enge ved kysterne. Den del af engene, der ligger yderst mod kysten, er saltpåvirket og med salttålede planter.

¹⁹ De økologiske forbindelser består af forbindelser mellem naturtyper. Disse forbindelser kan være bæke, åer, krat eller skov.

Moser

Moser har en gennemsnitligt høj vandstand og et ferskvandspåvirket, naturligt plantedække af urter, buske eller træer. Moser vil oftest have dannet tørv. Ferske enge findes på relativt lavtliggende og fugtige arealer.

Naturenge

Naturenge omlægges sjældent eller aldrig og rummer mange plantearter.

Kulturenge

Kulturenge omlægges med 7-10 års mellemrum, gødskes i reglen og har få arter, ofte kulturgræsser.

Søer

Søer er både naturlige søer og helt eller delvist kunstige søer, vandhuller og damme.

Efter gennemgang af de enkelte naturtyper og samtaler med amtet mener projektgruppen, at visse naturtyper kan udelukkes fra den videre GIS-analyse.

Naturtyper som kulturenge, strandenge og søer mener projektgruppen kan tages ud af denne analyse. Dette skyldes, at disse typer ikke på nuværende tidspunkt medfører direkte afslag på en ansøgning, og at især kultur- og strandenge ikke indeholder sjældne naturtyper. Efter samtale med John Mønsted fra NJA er det også de naturtyper, der tager mindst skade af ammoniakpåvirkningen.

Hvad søer angår, så ligger mange af søerne ude i områder, hvor de er omkransede af landbrugsjord og er efterhånden "vænnet" til at leve i disse omgivelser. Denne fravælgelse skal ikke ses, som om projektgruppen ikke mener, at disse naturtyper er bevaringsværdige, men som før nævnt er der ikke så restriktive forhold omkring disse naturtyper.

De resterende naturtyper vil blive inddraget i den videre GIS-analyse og er følgende:

- Heder
- Overdrev
- Moser
- Naturenge
- Økologiske forbindelser

Natura 2000-områder

EU har længe arbejdet for at bevare flora og fauna, som er værdifulde, i Europa. Derfor er der udpeget særlige naturområder, der bliver en del af Europas naturbeskyttelsesområder. Områderne kaldes Natura 2000-områder. Natura 2000 er en fælles betegnelse for følgende:

- Habitatområder
- Fuglebeskyttelsesområder

Hvad de to områder indeholder, og hvordan de er inddraget i den danske lovgivning, er blevet behandlet i foranalysen under *afsnit 3.7 – Miljømålsloven m.m.* Her blev de enkelte områder behandlet, og på baggrund heraf er det projektgruppens holdning, at disse områder skal inddrages i den videre analyse.

Natura 2000-områderne indeholder en række sjældne naturtyper, som fra Skov- og Naturstyrelsen og EU er udpeget som værende bevaringsværdig natur. I forbindelse med en udbygning af en stald eller lignende udleder disse ammoniak o.a. Derfor vil en udbygning kunne påvirke et udpeget Natura 2000-område. Dette er grunden til, at de tages med i den endelige analyse.

Kirker

I NBL er der beskrevet restriktioner i forhold til kirker. Restriktioner i forbindelse med kirker er indarbejdet i et afstandskrav

på 300 m til bygninger der er over 8,5 m høje. I denne forbindelse har projektgruppen valgt, at de nye landbrugsbygninger vil have en højde over 8,5 m. i henhold til *afsnit 3.1.4 - Byggeloven* og derfor skal denne restriktion også med i analysen.

Fortidsminder

I forbindelse med fortidsminder må der ikke ske en ændring af arealer inden for 100 m af det pågældende fortidsminde. Placeringen af en bygning inden for de 100 m må defineres som en ændring af arealerne, derfor tages denne restriktion med i analysen.

Fredninger

En fredning af et naturområde har henblik på at beskytte en naturtype i det pågældende område fra at uddø. Det er derfor naturligt, at der i et fredet område, ikke på nogen måde må ske nogle ændringer i naturen. Derfor skal dette tema også inddrages i analysen.

Skov

Der er i forbindelse med skove udarbejdet et afstandskrav på 300 m, der må i denne zone ikke ske nogen form for udbygning, medmindre disse er erhvervsmæssigt nødvendige og er placeret i tilknytning til eksisterende bygninger. Der må dog ikke ske nogen udflytning i denne zone.

Klitfredningslinien

I forbindelse med klitfredningslinien må der ifølge NBL ikke ske nogen form for udbygning, medmindre det er erhvervsmæssigt nødvendigt og i tilknytning til eksisterende bygninger. Der må dog ikke ske nogen udflytning. Ligesom ved skov er dette tema relevant i forbindelse med den endelige analyse. Derfor inddrages dette i den endelige analyse.

Opsamling

For at samle op på ovenstående emner og hvilke temaer der skal anvendes i den efterfølgende analyse, vil figur 8.2 blive udarbejdet.

I Danmark er strandbeskyttelseslinien defineret som de kyststrækninger, der er i de indenrigs farvande, altså farvande som Kattegat, fjorde osv. Strandbeskyttelseslinierne vil derfor ikke være med i de endelige analyser.

Naturbeskyttelsesloven	GIS-temaer
<ul style="list-style-type: none"> • § 3-områder • Natura 2000-områder • 300 m afstandskrav i forhold til kirker • 100 m afstandskrav i forhold til fortidsminder • Fredninger • 300 m afstandskrav i forhold til skov • Klitfrednings- og strandbeskyttelseslinier • Kystnærhedszonen 	Temaer med <ul style="list-style-type: none"> • § 3-områder • Natura 2000-områder • Kirker • Fortidsminder • Fredninger • Skov • Klitfredningslinier • Kystnærhedszonen

Figur 8.2 Opsamling på hvilke temaer fra NBL, der skal med i den endelige analyse.

8.1.4 Miljøbeskyttelsesloven

I henhold til MBL er der som nævnt i *afsnit 3.4.4 – Relationer til landbruget*, ikke nogle direkte restriktioner i forhold til landbrugets ønsker om at udbygge deres ejendom. Der er dog med hjemmel i MBL udarbejdet en husdyrgødningsbekendtgørelse, hvor der er indarbejdet en del krav til afstande i forbindelse med udbygning af landbrugsejendomme.

De afstande, der vil blive taget med i denne analyse er de afstande, som er oplyst i figur 3.6, side 27. De afstandskrav, der vil blive arbejdet videre med, er derfor afstande til sommerhusområder, byzone, vandværker og samlede bebyggelser. Projektgruppen er klar over, at afstandskravene i forhold til som-

merhusområder, byzone og samlede bebyggelser ikke er forbudszone, men en tilladelseszone. Projektgruppen vil dog i det videre forløb opfatte denne zone som en forbudszone. Ud over afstandskravene i husdyrgødningsbekendtgørelsen er der også krav om harmoniarealer. Disse krav vil ikke blive behandlet i denne analyse, men vil blive taget op i *afsnit 10.2 – Harmonikrav* senere i denne rapport, hvor harmonikrav og ejerforhold i forbindelse med et casestudie vil blive analyseret.

Opsamling

For at skabe et overblik over hvad, der skal inddrages fra MBL, er følgende figur udarbejdet.

Miljøbeskyttelsesloven	GIS-temaer
<ul style="list-style-type: none"> • Husdyrgødningsbekendtgørelsen, herunder afstande vedrørende vandværker, sommerhusområder osv. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tema med sommerhusområder, samlede bebyggelser, byzone og vandværker.

Figur 8.3 Opsamling på hvilke temaer, fra MBL, der skal med i den endelige analyse.

8.1.5 Vand

I henhold til ”vand” vil der blive refereret til *afsnit 3.5-3.7 – Relation til Landbruget*, idet disse afsnit alle behandler emnet vand. Ud fra disse afsnit står det klart, at der er en del restriktioner i forbindelse med vand. Mange af de restriktioner, der nævnes i de omtalte afsnit, går på jordens afledningsevner i forhold til dræn, drikkevandsinteresser, hvor meget nitrat der må udledes fra landbrugsjorden og dyrkningsfri bræmmer omkring åløb og søer.

I forbindelse med placering af landbrugsbygninger er det kun drikkevandsinteresser, der har interesse for den kommende GIS-analyse, idet de to andre emner kun omhandler dyrkning og afvanding af landbrugsjord.

I forbindelse med vand vil der således kun blive arbejdet videre med drikkevandsinteresser.

Drikkevandsinteresser er fra amtets side inddelt i forskellige typer. Her vælger projektgruppen kun at inddrage indvindingsopland, hvor det med stor sandsynlighed ikke kan lade sig gøre at udbygge eller udvide. Disse er følgende:

- Indvindingsopland med særlige drikkevandsinteresser.
- Nitratfølsomt indvindingsopland.

Opsamling

Som opsamling på vandforsyningsloven restriktioner m.m. er følgende figur udarbejdet.

Vandforsyningsloven m.m.	GIS-temaer
<ul style="list-style-type: none"> • Indvindingsopland med særlig drikkevandsinteresser • Nitratfølsomt indvindingsopland 	<ul style="list-style-type: none"> • Tema med indvindingsopland med særlige drikkevandsinteresser og nitratfølsomme indvindingsopland.

Figur 8.4 Opsamling på hvilke temaer, fra Vandforsyningsloven m.m., der skal med i den endelige analyse.

8.1.6 Sammenfatning

For at sammenfatte på gennemgange af de gældende restriktioner vil de forhold, der skal med i analysen blive oplistet ud fra hvilken sektorlov, de stammer fra. Denne sammenfatning vil blive illustreret i figur 8.5. I figuren vil det være muligt at se hvilke forhold, der har betydning i forbindelse med henholdsvis udflytning og udbygning. Det vil ligeledes være muligt at se hvilke temaer, som projektgruppen ønsker at arbejde videre med i GIS-analysen.

Planloven	GIS-temaer	Udflyt.	Udbyg.
Særligt værdifulde landbrugsområder	Særligt værdifulde landbrugsområder	X	X
Særligt værdifuldt landskab	Særligt værdifuldt landskab	X	
Naturbeskyttelsesloven			
§ 3-områder	§ 3-områder	X	X
Natura 2000-områder	Natura 2000-områder	X	X
300 m afstandskrav i forhold til kirker	Kirker	X	X
100 m afstandskrav i forhold til fortidsminder	Fortidsminder	X	X
Fredninger	Fredninger	X	X
300 m afstandskrav i forhold til skov	Skov	X	
Klitfredningslinien	Klitfredningslinien	X	
Kystnærhedszonen	Kystnærhedszonen	X	
Miljøbeskyttelsesloven			
Husdyrgødningsbekendtgørelsen, herunder afstande vedrørende vandværker, sommerhusområder osv.	Tema med sommerhusområder, samlede bebyggelser, byzone og vandværker	X	X
Vandforsyningsloven m.m.			
Indvindingsopland med særlige drikkevandsinteresser Nitratfølsomt indvindingsopland	Tema med indvindingsopland med særlige drikkevandsinteresser og nitratfølsomt indvindingsopland	X	X

Figur 8.5 De emner, projektgruppen ønsker at analysere og hvilke GIS-temaer, de ligger i.

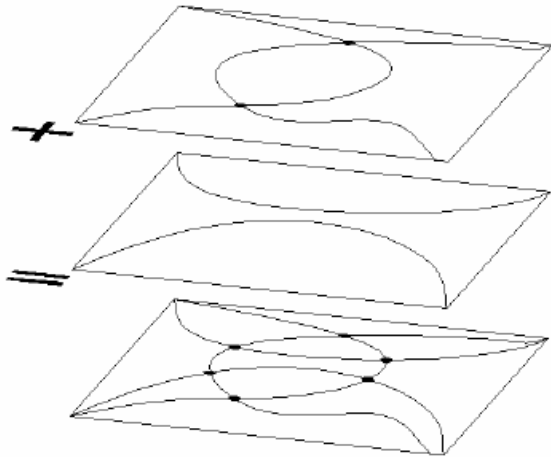
Ud fra figuren ses det hvilke forhold, der er regulerende i forhold til henholdsvis udbygning og udflytning. Disse temaer er udvalgt af projektgruppen på baggrund af foranalysen.

Efter at have klarlagt hvilke temaer, der skal anvendes i GIS-analysen, kan GIS-analysen påbegyndes.

8.2 GIS-data

De temaer, som projektgruppen har modtaget fra amtet, og hentet fra geodatabiblioteket, er vektordata. Det vil derfor være mest optimalt at udføre GIS-analyserne i vektorformatet. Projektgruppen vælger dog at udføre overlayanalyserne i rasterdata. Dette gør projektgruppen ud fra to begrundelser:

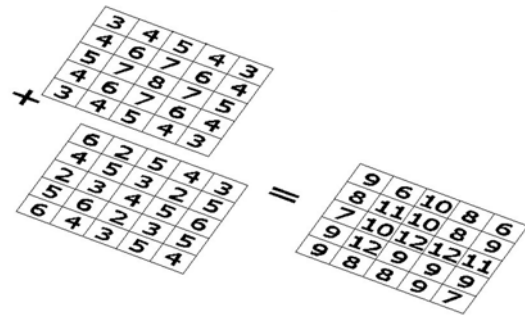
Den første begrundelse er, at overlayanalyser i vektorformatet tager længere tid og er mere indviklede. Det tager længere tid, idet samkøring af vektordata kræver, at der udarbejdes nye topologitabeller, hver gang to lag skal sammenkøres.

Figur 8.6 Princippet ved en overlayanalyse udarbejdet på baggrund af vektordata.

Som det ses i figur 8.6, skal de lag, der samkøres, ikke være særligt komplekse, før beregningen af nye tabeller bliver krævende, da der bl.a. skal beregnes nye koordinatpunkter til alle skæringspunkter. Samkøring af tre eller flere vektorlag vil derfor tage meget lang tid, idet der skal dannes mange nye tabeller.

Den anden begrundelse er at GIS-analyserne udarbejdet på baggrund af rasterdata meget hurtigt kan undersøge flere forskellige rasterlag og udarbejde lokale analyser. Et eksempel på en lokalanalyse, hvor to rasterlag adderes ses i figur 8.7.

Figur 8.7. Et eksempel på en lokalanalyse, hvor to rasterlag adderes.

Ud fra ovenstående står det klart at de endelige GIS-analyser, skal foretages i rasterformatet og som lokale analyser. Dette valg vil dog kræve, at de vektordata, projektgruppen har skaffet, skal konverteres til rasterdata. Projektgruppen vælger dog at udarbejde alle bufferanalyserne i vektorformatet, for derefter at konvertere data. [Balstrøm, 1994, s.90]

I forbindelse med konverteringen af data skal man være opmærksom på, at der sker en generalisering af de geometriske objekter. Generaliseringsgraden afhænger af den kompleksitet, de geometriske objekter har og hvilken celle størrelse, der anvendes i konverteringen. Jo mere komplekst et objekt er, jo mindre skal cellestørrelsen være. Det er ligeledes vigtigt at vurdere, hvor nøjagtigt man ønsker at modellere virkeligheden. Dvs. den opløsning, der arbejdes med, skal sættes i forhold til objekternes kompleksitet og nøjagtighed. [Bernhardsen, 1995, s.74]

De temaer, der anvendes i denne analyse, er temaer, der er udarbejdet ud fra luftfotos, men dog med løbende opdateringer. Dette vil blive beskrevet senere i dette afsnit. På baggrund af den forholdsvis gode nøjagtighed og det, at det mindste afstandskrav er på

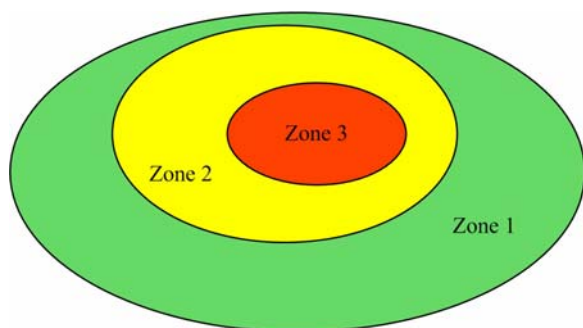
50 m, vælger projektgruppen at anvende en cellestørrelse på 50x50 m i forbindelse med konverteringen fra vektor til raster.

8.3 Overlayanalysen

Analysen vil blive udført således, at resultatet vil være opdelt i tre zoner:

- Zone 1, hvor der i forhold til projektgruppens analyse ikke er nogle restriktioner – Tilladelseszonen
- Zone 2, hvor der i forhold til projektgruppens analyse er restriktioner, dog ikke stramme – Måskezonen
- Zone 3, hvor der i forhold til projektgruppens analyse er stramme restriktioner – Forbudszonen

De tre zoner er illustreret i figur 8.8 herunder.

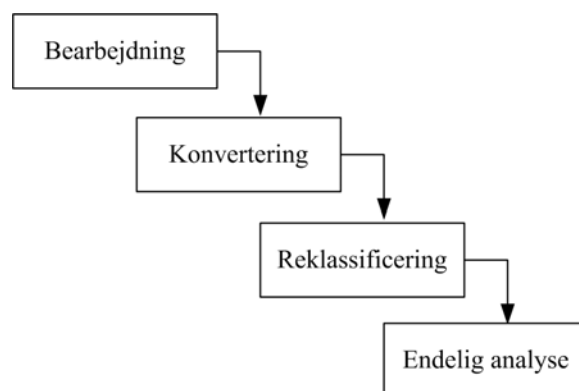
Figur 8.8. Princippet i opdelingen af de tre zoner

Denne zoneinddeling har projektgruppe selv fastlagt, og den er i stil med den zoneinddeling, amterne benytter i administration af kystnærhedszonen.

Ud fra valget af dataformat og det ønskede resultat står det klart at de endelige GIS-analyser, skal udarbejdes som overlayanalyser. Dette skyldes, at overlayanalyse vha. af rasterdata foregår hurtigt og nemt, idet

rasterlagene blot adderes sammen, og analysen består i at finde en ny værdi for de enkelte celler.

Før overlayanalysen påbegyndes, opstilles en model for fremgangsmetoden for at skabe et overblik over hele analysefasen. Analysen bygger på en række afstandskrav der er nævnt i de sektorlove behandlet i afsnit 3.2-3.7. De data, projektgruppen har indhentet, skal derfor bearbejdes således at disse afstandskrav indarbejdes i analysen. Eftersom analyserne skal udarbejdes i raster, skal de indhentede vektordata konverteres til rasterdata. Som før nævnt er det meninger, at resultatet af analysen inddeles i tre zoner. Derfor er det nødvendigt, at nogle af datasættene skal reklassificeres. Efter bearbejdningen, konverteringen og reklassificeringen kan den endelige analyse foretages. Den anvendte fremgangsmetode ses i figur 8.9 herunder.

Figur 8.9. Forløbet for overlayanalysen med projektgruppens fremgangsmåde.

Hvorledes disse trin udarbejdes i forbindelse med de enkelte temaer beskrives i afsnit 8.4.1 – *Behandling af temaer*. De enkelte trin i fremgangsmetoden vil blive beskrevet herunder.

Bearbejdning

Bearbejdningen består i to analyser. En analyse hvor temaerne klippes, således at de passer til projektområdet. Den anden analyse vil være en bufferanalyse. Bufferanalyserne udføres for at skabe en buffer for de naturtyper, der skal beskyttes. Derudover vil bufferen i nogle tilfælde blive brugt som indikator til ”måskezonen”, og hvor der ikke må udflyttes.

Konvertering

Efter at data er blevet bearbejdet, skal de konverteres således, at de kan anvendes i rasteroverlayanalyserne. Alle vektordata skal således konverteres til rasterdata. Da konverteringen af data vil være ens ved alle temaerne, bliver denne ikke beskrevet under de enkelte temaer. Konverteringen vil blive udført ved, at der i vektor-attributtabelen bliver tilføjet et nyt felt. Dette nye felt vil være det felt, som vektordata bliver konverteret på baggrund af. I forbindelse med konverteringen udføres der en analyse på de enkelte lag, der gør, at samtlige rasterlag får den samme udbredelse. Man kan sige, at der bliver lagt en stor firkant uden om samtlige rasterlag.

Reklassificering

Efter at data er konverteret, skal de igennem en analyse, inden de kan reklassificeres. Denne analyse er en analyse, hvor de celler der indeholder nodata får værdien 1, og de andre celler får værdien 0. Denne analyse udføres således, at det herefter er muligt at reklassificere data. Reklassificeringen bliver udarbejdet ved hjælp af en conditionanalyse. Her får de data, der har værdien 0, en ny værdi, enten 0, 10 eller 1.000, og de andre celler får værdien 0. Grunden til disse værdier er, at det således er muligt at inddеле data i de tre zoner. Temaerne, der ligger i

forbudszonen, får en værdi på 1.000 og temaerne i måskezonen får værdien 10. De resterende områder får tildelt værdien 0. I den endelige analyse vil det således være muligt ved at se på de adderede værdier at fastslå hvilke temaer, der ligger i de forskellige zoner.

Endelig analyse

Når alle lagene til analysen er bearbejdet, konverteret og reklassificeret, kan den endelige analyse udarbejdes. Den endelige analyse vil blive udført ved, at alle lagene adderes, således at resultatet bliver en inddeling i de tre beskrevne zoner.

8.4 Temaerne

Inden trinene i figur 8.9 kan udføres, skal de enkelte temaer undersøges nærmere, således at man er klar over, hvilke data der arbejdes med. I afsnit 8.1.6 – *Sammenfatning*, figur 8.5 er de overordnede temaer, som projektgruppen ønsker at anvende, opstillet. Herunder vil de enkelte temaer blive opstillet og beskrevet yderligere ud fra følgende punkter:

- Oprindelse
- Aktualitet
- Kvalitet
- Grundlag

Hvordan oprindelse og alder defineres, siger sig selv, hvorimod kvaliteten vil blive vurderet af projektgruppen ud fra informationer fra kilden. Er det ikke muligt at få noget information om disse temaer (metadata), vil projektgruppen, hvis det er muligt, vurdere temaerne, ellers vil kvaliteten være ukendt. De temaer, der anvendes, er opstillet i figur 8.10 herunder

Som det ses i figur 8.10 er de temaer, der skal anvendes i den endelige analyse, inddelt i fem grupper.

- Bebyggelse
- Natur og miljø
- Vand
- Landbrug
- Landskab

Grunden til denne inddeling er, at projektgruppen i forbindelse med den endelige analyse vil udarbejde forskellige delanalyser, dette vil blive beskrevet senere i dette kapitel.

Tema	Indhold	Oprindelse	Aktualitet	Grundlag	Kvalitet
Projekt-område	Udklip af Hjørring-, Sindal-, Løkken-Vrå- og Hirtshalskommune.	Landsdækkende kommunetema fra geodatabibliotektets AIS-datasæt.	Er udarbejdet i 2000.	Data fra Landsplanafdelingen.	God – temaet kommer fra AIS, så det må forventes, at det er af god kvalitet.
Bebyggelse					
Byzone og samlede bebyggelser	Byzoner i hele DK.	Landsdækkende tema fra geodatabibliotektets AIS-datasæt.	Er udarbejdet i 2000 og 2005.	Data fra Landsplanafdelingen og egne digitaliserede data	God – temaet kommer fra AIS, så det må forventes, at det er af god kvalitet. Det, vi selv har udarbejdet, er udarbejdet på baggrund af et topografisk kort, så kvaliteten må være ok.
Sommerhusområde	Sommerhusområde i hele DK.	Landsdækkende tema fra geodatabibliotektets AIS-datasæt.	Er udarbejdet i 2000.	Data fra Landsplanafdelingen.	God – temaet kommer fra AIS, så det må forventes, at det er af god kvalitet.
Kirker	Kirker i hele NJA.	Datasæt fra NJA	Er senest revideret i 2001.	Udpegninger foretaget af NJA.	God – idet antallet og placeringer af kirker ikke ændrer sig med tiden.
Natur og miljø					
Skov	Skove i hele NJA.	Datasæt fra NJA	Er senest revideret i 2001.	Udpegninger foretaget af NJA.	God – idet antallet og placeringer af kirker ikke ændrer sig med tiden.
Fredninger	Fredninger og verse-rende fredninger i hele NJA	Datasæt fra NJA	Ukendt	Udpegninger foretaget af NJA.	Forholdsvis god – idet temaet opdateres løbende i forbindelse med fredningssager.
§ 3-analyse	Bufferzone på 1.500 m omkring § 3-områder, Natura 2000-områder og regionale natur-områder.	En analyse som NJA har udarbejdet.	Er udarbejdet i 2005.	Udpegninger foretaget af NJA og AIS i henholdsvis 1995 og 2004.	Forholdsvis god – gamle temaer der er udarbejdet på baggrund af luftfotos af NJA. Men omfanget af § 3-omr. ændrer sig ikke væsentligt og der foretages en løbende opdatering. Natura 2000 omr. udarbejdet af AIS. Ikke optimalt, men det er det bedste.
Økologiske forbindelser	Økologiske forbindelser i hele NJA.	Datasæt fra NJA.	Er udarbejdet i 2001.	Udpegninger foretaget af NJA.	God – idet der foretages en løbende opdatering af temaet i amtet.
Klitfredningslinier	Klitfredningslinier arealer i NJA.	Datasæt fra NJA.	Er udarbejdet i 2000.	Udpegninger foretaget af Strandbeskyttelses-kommissionen.	Ukendt
Kystnærhedszonen	Kystnærhedszoner i NJA.	Datasæt fra NJA.	Er udarbejdet i 2001.	Udpegninger foretaget af NJA	Ukendt
Vand					
Vandværker	Vandværker i hele DK.	Landsdækkende tema fra geodatabibliotektets AIS datasæt.	Er udarbejdet i 2000.	AIS-datasæt fra geodatabiblioteket	God – temaet kommer fra AIS, så det må forventes, at de er af god kvalitet
Indvindingsopland	Indvindingsoplande til almene og ikke almene vandværker i hele NJA.	Datasæt fra NJA.	Er udarbejdet i 2003.	Udpegninger foretaget af NJA.	God – idet der foretages en løbende opdatering.
Nitratfølsomme omr.	Nitratfølsomme omr. i hele NJA	Datasæt fra NJA.	Er udarbejdet i 2001.	Udpegninger foretaget af NJA.	God – bygger på baggrund af kendte nitratproblemer og geologiske undersøgelser.
Landskab					
Fortidsminder	Fortidsminder i hele NJA	Datasæt fra NJA	Ukendt	Udpegninger foretaget af NJA.	God – idet antallet og placeringer af fortidsminder ikke ændrer sig med tiden.
Særligt værdifuldt landskab	Særligt værdifulde landskaber i hele NJA	Datasæt fra NJA	Er senest revideret i 2005 i forbindelse med § 3-omr.	Udpegninger foretaget af NJA.	God – idet opdateringen foretages løbende.
Landbrug					
Landbrug	Værdifulde landbrugsområder i NJA	Datasæt fra NJA	Er senest revideret i 2005.	Udpegninger foretaget af NJA.	God – idet områderne er blevet revideret i 2005.

Figur 8.10 De temaer, der anvendes til analysen, samt den oprindelse, alder og kvalitet, de har. AIS (Areal Informations Systemet) er et databasesystem med natur- og miljødata, som kan stedfæstes geografisk

8.4.1 Behandling af temaer

Efter at projektgruppen har klarlagt hvilke temaer, der skal anvendes til analysen, skal disse bearbejdes, konverteres og reklassificeres, således at de kan anvendes i overlayanalysen. Hvordan de enkelte temaer bliver behandlet, vil blive beskrevet herunder.

Projektområdet

Analysen vil blive foretaget på et af projektgruppen udpeget område. Projektområdet bliver den nye Hjørring Kommune. Dvs. det kommer til at bestå af de tidligere Hjørring, Hirtshals, Sindal og Løkken-Vrå kommuner. Grundlaget for dette valg ligger i, at projektgruppen vurderer, at det er denne kommune, der arealmæssigt vil være størst, og at denne kommune kommer til at indeholde en stor del landbrugsarealer, og at den ligger i Nordjyllands Amt.

Bearbejdning

Projektområdet er klippet ud af et landsdækkende kommunetema og er efterfølgende gemt som en shapfil. Projektområdet vil efterfølgende blive anvendt til at klippe de andre temaer til. Alle de andre temaer vil blive klippet til, således at de passer til projektområdet. Det vil derfor ikke blive beskrevet under de enkelte temaer.

Reklassificering

Projektområdet skal reklassificeres, således at alle cellerne i temaet ikke har nogen værdi, cellerne får således værdien 0.

Byzone

I resten af rapporten vil både temaet med byzone og samlede bebyggelser blive benævnt byzone. Byzone-temaet skal bearbejdes og reklassificeres, således at byzonen får værdien forbudszone.

Bearbejdning

I henhold til den afstand, der er nævnt i husdyrgødningsbekendtgørelsen, bliver der udført en bufferanalyse på 300 m på byzone-temaet.

Reklassificering

Byzonen skal reklassificeres, således at både buffer og byzone bliver en forbudszone. Cellerne i byzonetemaet får derfor værdien 1.000.

Sommerhusområde

Sommerhusområde-temaet skal bearbejdes og reklassificeres, således at byzonen får værdien forbudszone.

Bearbejdning

I henhold til den afstand, der er nævnt i husdyrgødningsbekendtgørelsen, bliver der udført en bufferanalyse på 300 m på sommerhusområde-temaet.

Reklassificering

Sommerhusområderne skal reklassificeres, således at både buffer og sommerhusområderne bliver en forbudszone. Cellerne i sommerhusområde-temaet får derfor værdien 1.000.

Kirke

Kirke-temaet skal bearbejdes og reklassificeres, således at kirkerne får værdien forbudszone. Idet vi antager at nyetablerede landbrugsbygninger er over 8,5 m.

Bearbejdning

I henhold til den afstand, der er nævnt i NBL, bliver der udført en bufferanalyse på 300 m på kirke-temaet.

Reklassificering

Kirkerne skal reklassificeres, således at både buffer og kirkerne bliver en forbudszone. Cellerne i kirke-temaet får derfor værdien 1.000.

Skov

Temaet med skov skal bearbejdes og reklassificeres.

Bearbejdning

I henhold til den afstand, der er nævnt i NBL, bliver der udført en bufferanalyse på 300 m på skov-temaet. Denne afstand er kun relevant i forhold til udflytning af landbrugsbygninger, og denne buffer vil derfor blive betegnet som en måskezone, idet det ikke kan garanteres, at der kan ske en udvikling af landbrugets bygninger i denne bufferzone.

Reklassificering

Skovene skal reklassificeres, således at skovtemaet bliver en forbudszone og bufferen bliver en måskezone. De celler, der er i bufferen, får således værdien 10, og selve skovtemaet får værdien 1000. De områder, der får værdien 10, vil i dette tilfælde være de områder, hvor der ikke må ske nogen udflytning.

Fredninger

Temaet med fredninger skal kun reklassificeres, idet der ikke er nævnt noget om nogen afstande i NBL.

Reklassificering

Temaet skal reklassificeres, således at det er muligt at inddele det endelige resultat i de tre zoner. Her skal fredning reklassificeres, således at det bliver en forbudszone. Cellerne i dette tema får derfor værdien 1.000.

§ 3-analysen

§ 3-analyse-temaet skal både bearbejdes og reklassificeres. Grunden til at § 3-analyse-temaet skal reklassificeres er, at bufferzonen ikke er en forbudszone, men en sikkerhedszone for området inden for bufferen.

§ 3-analysen er et tema, som projektgruppen har modtaget fra NJA. Amtet udarbejdede analysen ved at udføre en bufferanalyse på 1.500 m omkring de i figur 8.10 omtalte områder. Den afstand, amtet anvender, har de fået fra analyser af ammoniakdrifter fra landbrugsejendomme, derfor de 1.500 m.

Bearbejdning

For at kunne dele resultatet ind i de omtalte zoner, har projektgruppen været nødt til at udføre en negativ bufferanalyse på 1.500 m. Resultatet af denne bufferanalyse er to temaer: det originale tema med de 1.500 m buffer og et tema uden buffer. Projektgruppens nye tema vil ligge i forbudszone og det originale tema minus projektgruppens tema vil ligge i måskezone.

Reklassificering

For at kunne inddele analysen i de tre zoner er det nødvendigt at reklassificere § 3-analyse-temaet, således at det originale tema får værdien 1.000, og projektgruppens tema får værdien 10.

Økologiske forbindelser

De data omhandlende § 3-analyse, som projektgruppen har modtaget fra amtet, indeholder 75 % af alle bevaringsværdige naturtyper i Nordjyllands Amt. Efter samtale med de to biologer erfarede projektgruppen, at de økologiske forbindelser stort set ville dække resten af de bevaringsværdige naturtyper i Nordjyllands Amt. Derfor inddrages disse i analysen.

Temaet med de økologiske forbindelser skal både bearbejdes og reklassificeres. Grunden til, at temaet med de økologiske forbindelser skal reklassificeres, er, at bufferzonen ikke er en forbudszone, men en sikkerhedszone for området inden for bufferen.

Bearbejdning

Efter samtale med John Mønsted fra NJA samt projektgruppens egne erfaringer med bufferanalyseernes udformning og erfaringer inden for afstandskrav, bliver der udarbejdet en buffer på 300 m omkring de økologiske forbindelser. Det er en afvejning af, at de økologiske forbindelser skal beskyttes, men at de ikke skal overbeskyttes. Det er ligeledes John Mønsteds erfaringer, at i dette tilfælde vil 300 m være nok.

Reklassificering

For at kunne inddele analysen i de tre zoner er det nødvendigt at reklassificere temaet med de økologiske forbindelser, således at det originale tema får værdien 1.000 og bufferzonen får værdien 10.

Klitfredningslinier

Temaet med klitfredningslinierne skal reklassificeres.

Reklassificering

Temaet skal reklassificeres, således det er muligt at inddele det endelige resultat i de tre zoner. Her skal det område, som klitfredningslinierne danner, reklassificeres, således at det bliver en måskezone. Cellerne i dette tema får derfor værdien 10. I denne måskezone må der dog ikke ske nogen udflytning af landbrugsejendomme.

Kystnærhedszonen

Temaet med kystnærhedszonen skal reklassificeres.

Reklassificering

Temaet skal reklassificeres, således at det er muligt at inddele det endelige resultat i de tre zoner. Her skal kystnærhedszonen reklassificeres, således at det bliver en måskezone. Cellerne i dette tema får derfor værdien 10. I denne måskezone må der dog ikke

ske nogen udflytning af landbrugsejendomme.

Vandværker

Vandværk-temaet skal bearbejdes og reklassificeres, således at vandværkerne får værdien forbudszone.

Bearbejdning

I henhold til den afstand, der er nævnt i husdyrgødningsbekendtgørelsen, bliver der udført en bufferanalyse på 50 m på vandværk-temaet.

Reklassificering

Vandværkerne skal reklassificeres, således at både buffer og vandværkerne bliver en forbudszone. Cellerne i de to temaer får derfor værdien 1.000.

Indvindingsopland

Dette tema skal kun reklassificeres, således at det bliver en del af forbudszone.

Reklassificering

Temaet skal reklassificeres, således at det er muligt at inddele det endelige resultat i de tre zoner. Vandværkerne skal således ligge i forbudszone, og cellerne i temaet skal have værdien 1.000.

Nitratfølsomme områder

Temaet skal reklassificeres, således at det bliver en del af forbudszone.

Reklassificering

For at kunne inddele analysen i de tre zoner er det nødvendigt at reklassificere temaet med de nitratfølsomme områder, således at områderne med nogen og stor følsomhed skal ligge i forbudszone, og områder med lille følsomhed skal ligge i måskezone. Denne inddeling har projektgruppen dels udarbejdet på baggrund af de samtaler, som projektgruppen har haft med biologerne i amtet og dels på baggrund af, at det ikke er

muligt, i henhold til lovgivningen, at nægte udvidelse af landbrugsejendomme i områder med en lille nitratfølsomhed modsat områderne med nogen og stor nitratfølsomhed. Cellerne i områder med nogen og stor nitratfølsomhed får derfor værdien 1.000, og områder med en lille nitratfølsomhed får værdien 10.

Fortidsminder

Temaet med fortidsminder skal både bearbejdes og reklassificeres.

Bearbejdning

I henhold til den afstand, der er nævnt i NBL, bliver der udført en bufferanalyse på 100 m på fortidsmindetemaet.

Reklassificering

Fortidsminderne skal reklassificeres, således at både buffer og fortidsminder bliver en forbudszone. Cellerne i begge områder får derfor værdien 1.000.

I forbindelse med bearbejdnings- og reklassificeringen erfarede projektgruppen, at der ikke var nogen fortidsminder i projektområdet. Derfor bliver de ikke inddraget i den endelige analyse.

Særligt værdifuldt landskab

Temaet med særligt værdifuldt landskab skal reklassificeres.

Reklassificering

Temaet skal reklassificeres, således at det er muligt at inddele det endelige resultat i de tre zoner. Her skal særligt værdifuldt landskab reklassificeres, således at det bliver en måskezone. Cellerne i dette tema skal derfor have værdien 10. Grunden hertil er, at der godt må ske en udbygning, hvis denne er i forbindelse med eksisterende byggeri. Der må dog ikke ske en udflytning af landbrugsbygninger i dette område.

Landbrugsområder

Landbrugsområderne skal kun reklassificeres i forbindelse med denne analyse. Det har ikke været muligt at skaffe data om de særligt værdifulde landbrugsområder. Projektgruppen anvender i stedet et tema, hvor alle matriklerne med en landbrugsnotering er med.

Reklassificering

Landbrugsområderne skal reklassificeres, således at alle cellerne i temaet får værdien 1. På den måde er det muligt at se de dele af landbrugsområderne, der ligger i tilladelses-zonen.

Opsamling

For at samle op på behandling af disse temaer er figur 8.11 udarbejdet. Figuren er opbygget således, at de enkelte temaer er opstillet og den bearbejdning, som de har gennemgået, er kort beskrevet. I forhold til den bearbejdning, som temaerne har gennemgået, vil de blive delt ind i en af de tre zoner, som er beskrevet i *afsnit 8.3 – Overlayanalysen*. Alle bufferafstandene og temaernes placering er baseret på det ovenstående afsnit.

Denne inddeling af temaerne i de tre zoner er projektgruppens egen fortolkning af de retlige forhold. Ex. kan der gives dispensation for afstanden på 300 m afstand til byzone, men denne mulighed er afskåret i projektgruppens analyse.

Tema	Tilladelseszonen	Måskezonen	Forbudszonen
Bebyggelse			
Byzone	_____	_____	Byzone og buffer på 300 m
Sommerhusområde	_____	_____	Sommerhusområde og buffer på 300 m
Kirker	_____	_____	Kirker og buffer på 300 m
Natur og miljø			
Skov	_____	Buffer på 300 m	Skov
Fredninger	_____	_____	Fredninger
§ 3-analyse	_____	Buffer på 1.500 m	§ 3-analyse
Økologiske forbindelser	_____	Buffer 300 m	De økologiske forbindelser
Klitfredningslinier	_____	Klitfredningslinier	_____
Kystnærhedszonen	_____	Kystnærhedszonen	_____
Vand			
Vandværker	_____	_____	Vandværker og buffer på 50 m
Indvindingsopland	_____	_____	Indvindingsopland
Nitratfølsomme omr.	_____	Områder med lille følsomhed	Områder med nogen og stor følsomhed
Landskab			
Særligt værdifuldt landskab	_____	Særligt værdifulde landskaber	_____
Landbrug			
Landbrug	Landbrug	_____	_____

8.11. Oversigt over, hvilke zoner de enkelte temaer ligger i.

8.5 Den endelige analyse

Efter at have klarlagt hvilke temaer, der skal anvendes i den endelige analyse, kan denne påbegyndes. Som før nævnt har projektgruppen valgt at dele de enkelte temaer ind i forskellige overordnede grupper. Dette gjorde projektgruppen, således at det var muligt at følge det forløb, som analysen gennemgår.

Selve afsnittet vil blive opdelt således at det GIS-værktøj som projektgruppen har anvendt, bliver afbildet, dernæst vil den overordnede metode, som analysen skal følge, blive forklaret. Til sidst vil de enkelte trin i analysen blive beskrevet.

8.5.1 Modelbuilder

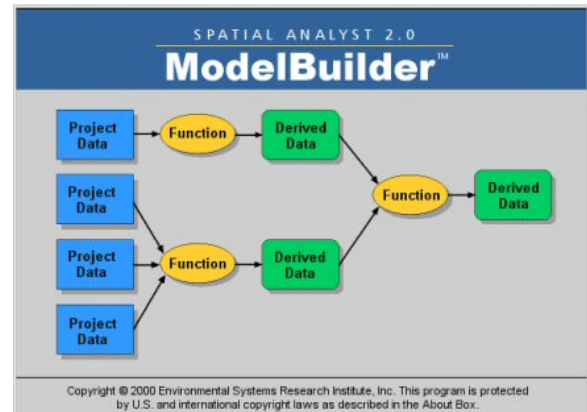
Analyserne, som projektgruppen udfører kan udarbejdes på forskellige måder. Projektgruppen vælger at udarbejde dem ved hjælp af Modelbuilder, der er en programdel i ArcGIS og er designet til primært at arbejde med rasterdata.

Hele processen fra konvertering af data til den samlede analyses færdiggørelse kan gøres hurtigt og overskueligt med ModelBuilder. I ModelBuilder er det muligt hente rasterfunktioner ind fra Arc-Toolbox. De indhentede funktioner gennemløbes trinvis til det afsluttende kort i en given analyse.

Den største fordel ved at anvende ModelBuilder er, at programmet udarbejder et

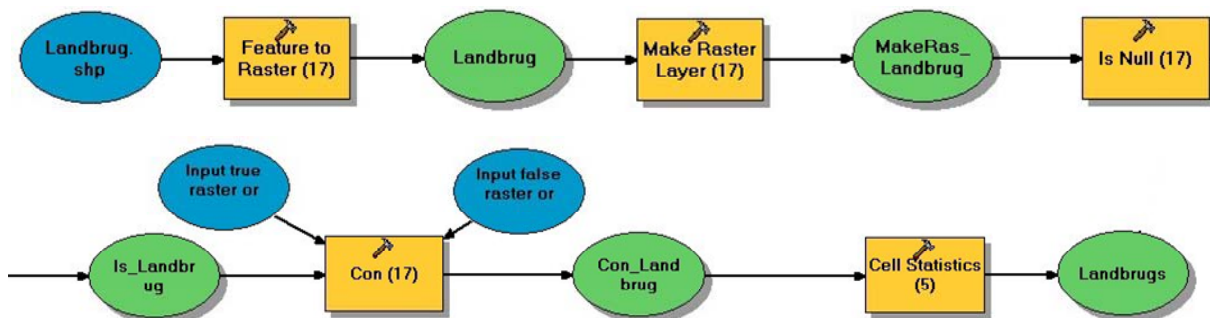
flowdiagram over forløbet i analyseprocessen. På baggrund af flowdiagrammet er det hele tiden muligt at tilføje, slette og erstatte data, så modellen opnår den ønskede udformning. Når der foretages en ændring, gennemløbes modellen igen, uden at der skal udformes særskilte analyser for det datasæt, der ændres i.

En proces i Modelbuilder består af tre dele: Projektdata, Funktion og Reviderede data. De Reviderede data fra en proces kan godt være Projektdata for en anden proces, som det fremgår af den generelle model, som ses i figur 8.12.

Figur 8.12 Den generelle Modelbuilder-model. De blå kasser er Projektdata, der bliver udsat for en Funktion i de orange kasser. De grønne kasser er derefter de Reviderede data.

Dette afsnit er skrevet på baggrund af help-funktioner i ArcGIS og Esris hjemmeside. [www.esri.com]

Figur 8.13 Et overblik af Modelbuilder-processen. Her ses de omtalte processor, som analysen gennemgår

Projektgruppens Modelbuilder

Den måde, projektgruppen har anvendt Modelbuilder på vil blive beskrevet herunder i punktform, og for at skabe et overblik over hele processen vil en af processerne blive illustreret i figur 8.13 se side 101.

- Konvertering af vektor til raster. Her konverteres alle vektortemaerne til raster – Feature to Raster
- Udarbejdelse af rasterlag, således at der skabes én ens analyseflade – Make Raster layer
- Udførelse af en "Is null"-analyse, således at celler med nodata bliver til 1 og andre celler får værdien 0 – Is Null
- Herefter udføres der en "conditions"-analyse, således at cellerne i rasterlagene får de værdier, de skal have i forhold til de omtalte zoner- Con

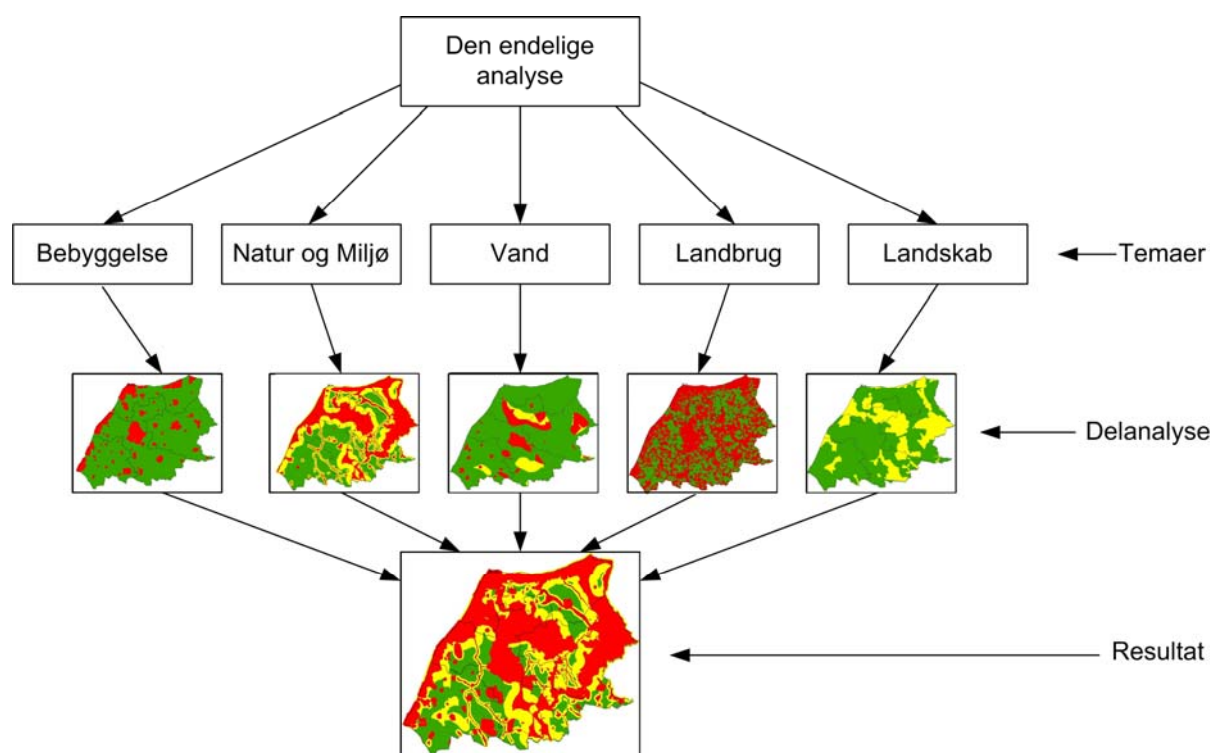
- Til sidst adderes alle rasterlagene ved hjælp af funktionen "cell stastic"

Den opbygning, som Modelbuilder har i figur 8.13, vil være den samme for samtlige analyser. Modellen vil derfor kun blive vist denne ene gang. Den samlede Modelbuilderproces kan ses i Bilag D – Modelbuilder. De øvrige modelbuilderdiagrammer ses i bilag F – Data CD.

8.5.2 Analysemetode

Den metode, der vil blive anvendt i forbindelse med denne analyse, vil blive bygget op ved at udføre en overlayanalyse på de overordnede grupper, for derefter at addere resultatet af disse analyser, der således giver det endelige resultat. For at skabe et overblik over denne metode er figur 8.14 udarbejdet.

Ved hjælp af denne metode er det nu muligt

Figur 8.14 Et overblik over den anvendte analysemetode

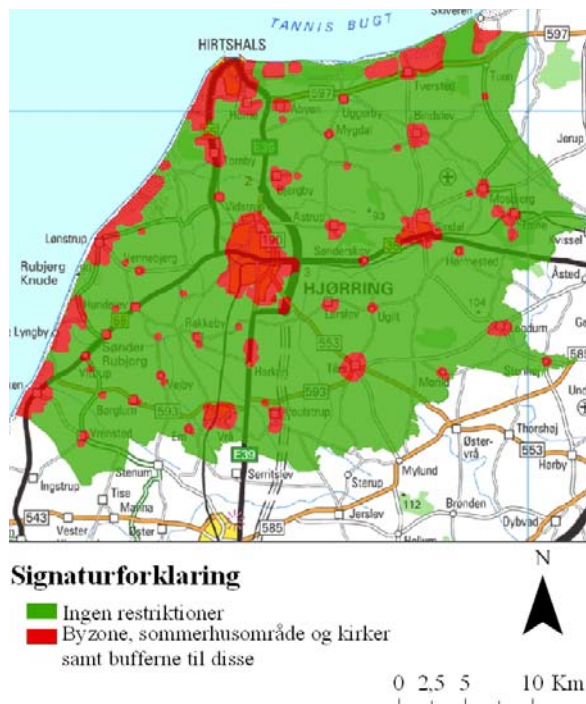
at se, hvilken indflydelse de enkelte delanalyser har på det endelige resultat.

8.5.3 De enkelte trin i analysen

Under de enkelte delanalyser vil de enkelte kort blive beskrevet og analyseret i forhold til det, de skal vise.

Bebyggelse

I figur 8.15 ses resultatet af delanalysen for bebyggelse.

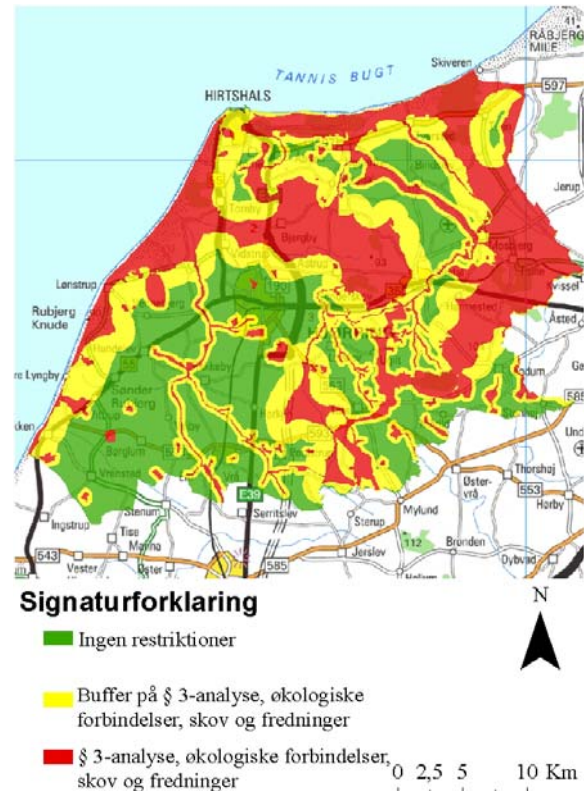

Figur 8.15 Resultatet af bebyggelsesdelanalysen. Her ses det at bebyggelsen i området ikke er årsag til, at landbruget kan udvide. Dette ses også ved, at der ikke er særlig mange røde områder.

Som det ses i figur 8.15, er de røde områder der, hvor det ikke er muligt at udvide i forhold til bebyggelse. De grønne områder viser derimod de områder, hvor det vil være muligt at udvide i forhold til denne gruppe. Dette gælder både i forhold til udflytning og udbygning.

Natur og miljø

Figur 8.16 er et kort, der viser analyseresultatet af delanalyse for natur og miljø.

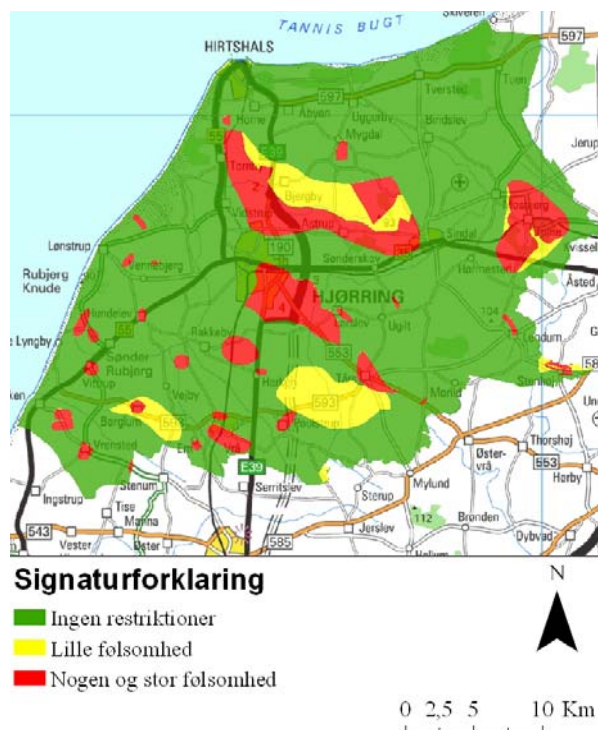

Figur 8.16 Resultatet af Natur og miljø-delanalysen. Her ses det tydeligt, at natur og miljø er den gruppe, der sætter flest begrænsninger for landbrugets udvikling. De grønne områder viser, hvor det er muligt at udvide "Tilladelseszonen". De gule områder illustrerer "måskezone", og de røde områder illustrerer "forbudszone"

Dette kort viser, hvor det vil være muligt at udvide sin landbrugsbedrift i forhold til natur og miljø. I figuren ses der tre farver. Som førnævnt vil det ikke være muligt at udvide i de røde områder og modsat muligt i de grønne områder. De gule områder er de områder, hvor tilladelsen vil bero på en enkelt-sagsbehandling. I forbindelse med udflytning vil nogle af de gule områder også være en forbudszone.

Vand

Figur 8.17 viser analyseresultatet af delanalyse for vand.

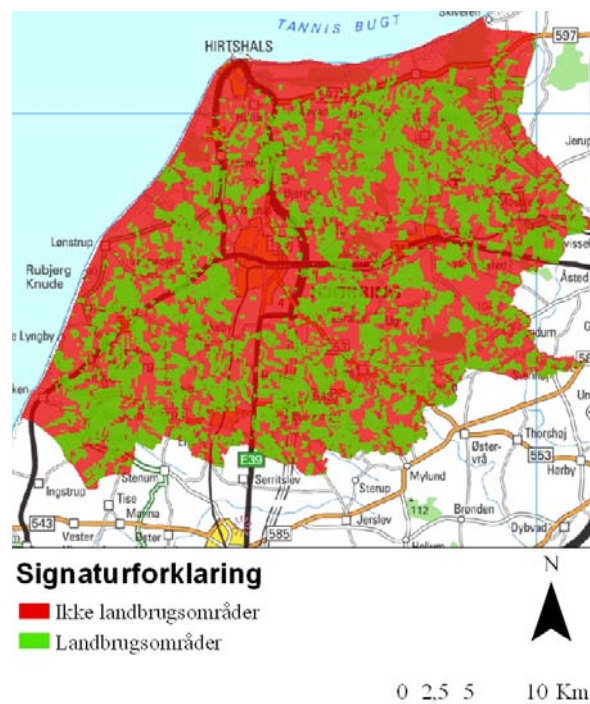

Figur 8.17 Resultatet af vanddelanalysen. Her ses det, at vand ikke lægger mange restriktioner på landbrugets udviklingsmuligheder, men giver dog en række forbudszoner i forhold til landbruget.

Dette kort viser, hvor det vil være muligt at udvide sin landbrugsbedrift i forhold til vand. I forbindelse med vand er der ligeledes tre forskellige områder. Her gælder de gule områder også som områder, hvor tilladelse i forbindelse med udflytning vil bero på en enkeltsagsbehandling.

Landbrug

Figur 8.18 er et kort, der viser analyseresultatet af denne delanalyse.

Figur 8.18 Resultatet af landbrug-delanalysen. Denne analyse viser, at der pt. er en del landbrugsområder i projektområdet. Dette illustreres ved den grønne farve.

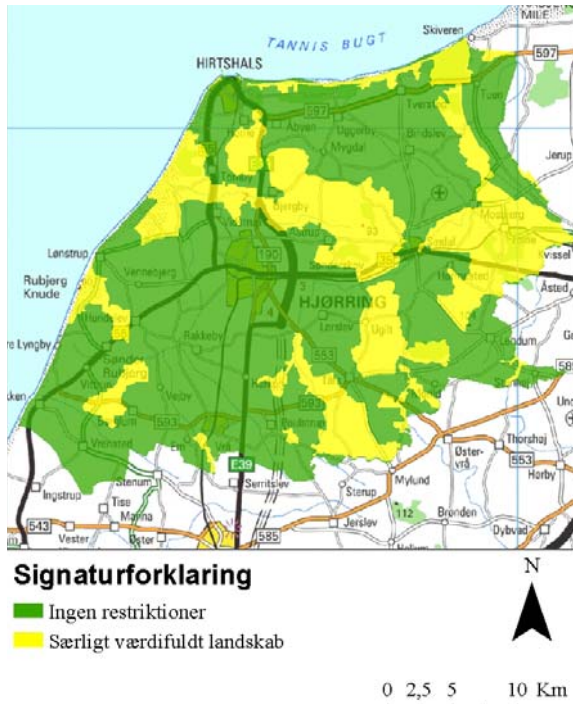
Dette kort er lidt anderledes end de andre kort. Det viser, hvilke områder der på nuværende tidspunkt er landbrugsnotering på.

Det er dog ikke det tema, projektgruppen oprindeligt ønskede, altså temaet over de særligt værdifulde landbrugsområder. Derfor vil dette tema ikke blive benyttet i den videre analyse.

Desuden er det projektgruppens formodning, at landbrugstemaet ikke er komplet.

Landskab

Figur 8.19 er et kort, der viser analyseresultatet af delanalysen for landskab.

Figur 8.19 resultatet af landskab delanalysen. Denne analyse viser, at der ikke er nogen egentlige bindinger af landbruget i forhold til de landskabelige værdier. Dvs. det er muligt at placere landbrugsbygninger i disse områder (den gule farve), hvis det sker i forbindelse med eksisterende bygninger. Det er derimod ikke muligt at udflytte en landbrugsbygning i disse områder.

Denne analyse viser, hvor det er muligt at udvide i forhold til de landskabelige værdier. Figuren viser, at det er muligt at udvide en landbrugsbedrift, hvis dette er i forbindelse med eksisterende bygninger. Modsat er det ikke muligt at udflytte en landbrugsbygning i de gule områder.

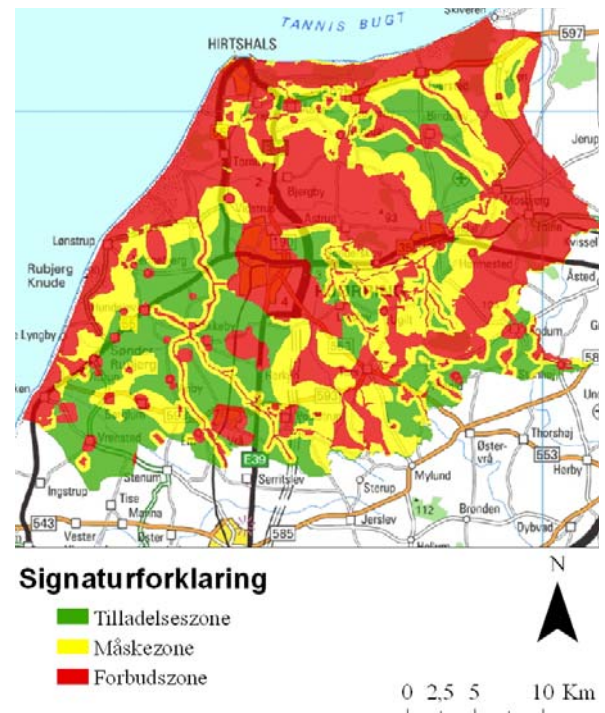
Opsamling

De enkelte delanalyser giver et godt billede af, hvilke restriktioner de enkelte temaer har i forhold til placering af landbrugsbygninger.

ger. Det ses også, at det er temaet natur og miljø, der giver de fleste restriktioner i forhold til placering af landbrugsbygninger.

8.5.4 Den samlede analyse

Efter at have set de ovennævnte delanalyser som kort, er det nu muligt at se, hvor det i forhold til de enkelte grupper er muligt at placere sin landbrugsbedrift. I figur 8.20 ses den samlede analyse af de fem grupper.

Figur 8.20 Resultatet af den endelige analyse. Den samlede analyse, hvor de grønne områder viser, hvor der efter projektgruppens analyse ingen retlige restriktioner er. En stor del af de røde områder er i sagens natur byzone og sommerhusområde.

Figur 8.20 viser resultatet af den første del af GIS-analyserne. Denne del af analysen viser de områder, de grønne områder i figur 8.20, hvor det i forhold til de retlige restriktioner er muligt at udvide landbrugsbedrifter, og hvor en tilladelse vil bero på en nærmere undersøgelse.

Som det ses ud fra figur 8.20, kan det godt være lidt svært at se, hvilke retlige forhold

der sætter restriktioner i forhold til udvidelse af landbrugets bygninger. Det giver dog et rigtig godt billede af, hvor forholdsvis små områder, landbruget har at råde over. Dette mener projektgruppen er et yderligere incitament for at få et planlægningsinstrument, der er tidssvarende i det åbne land og i forhold til landbruget

Udbygning vs. udflytning

Projektgruppen er som tidligere nævnt i afsnit 7.4.2 – *Udbygning eller udflytning* bevidste om, at der er forskellige muligheder for placering af landbrugsbygninger, alt efter om der er tale om udbygning eller udflytning.

Da figur 8.20 viser en regulering ud fra de forhold der er fremsat i figur 8.11, er der ikke taget højde for de forskelle i reguleringen, der er fremsat i figur 8.5. De punkter, for hvilke udbygning og udflytning adskiller sig, er:

- Særligt værdifulde landskaber
- 300 m omkring skove
- Klitfredningslinie
- Kystnærhedszonen

Inden for disse områder er det således muligt at foretage en udbygning, mens det ikke er muligt at foretage en udflytning.

Derudover er det en forudsætning, at der gives landzonetilladelse til, at denne udflytning kan finde sted. Men da projektgruppen arbejder med områder, der skal udlægges af kommunen, antages det, at landzonetilladelsen ikke er noget problem og derfor omsonst at inddrage i analyserne.

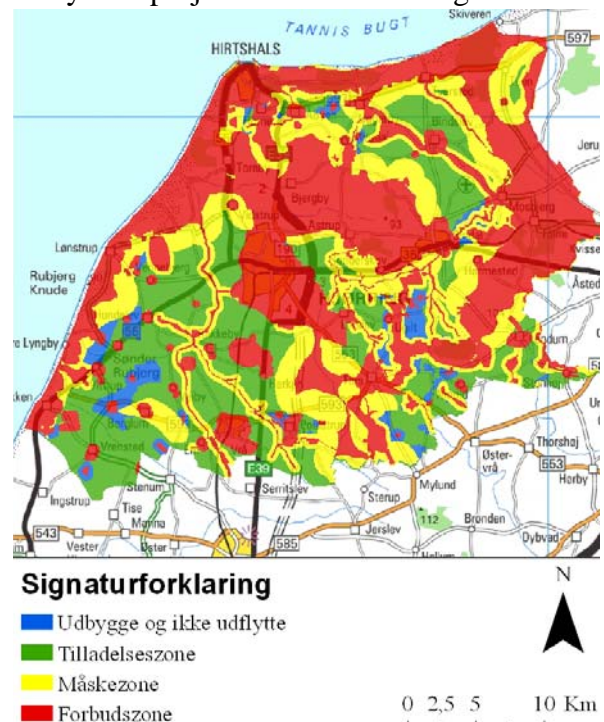
Da de fire ovenfor nævnte områder i figur 8.20 er medtaget som måskezoner, kunne

det være interessant at undersøge inden for hvilke dele af måskezonen, det er muligt at udbygge, men ikke udflytte.

For at belyse hvilke ændringer det medfører til zoneinddelingen, er det nødvendigt at foretage en rasteranalyse af typen lokalanalyse. Denne lokalanalyse vil som grundlag have resultatet af den samlede analyse. Fra dette rasterlag skal de fire ovenfor nævnte temaer fratrækkes.

Disse temaer fik i forbindelse med den tidligere analyse værdien 10, men for at kunne lokalisere hvilke områder der efter lokalanalysen er mulige at udbygge, men ikke udflytte i, er det nødvendigt at reklassificere disse temaer, således at de får værdien -11.

Derved vil de områder, der har en negativ værdi, være de områder for hvilke det er muligt at udbygge, men ikke udflytte. Hvorledes dette har indflydelse på den endelige analyse af projektområdet ses af figur 8.21

Figur 8.21 Beskrivelse af forholdene i forhold til udflytning. De blå zoner er der, hvor det er muligt at udbygge, men ikke udflytte.

8.6 Planlægning og politik

Ved at anvende Modelbuilder er det nu overskueligt som planlægger at fremlægge forskellige scenarier til kommunalpolitikere.

Projektgruppen er bekendt med, at politikere gerne vil have mulighed for at se, hvordan udviklingen har været af de forskellige dele af analyserne. Derved har politikerne, i forbindelse med den politiske proces, også mulighed for at vælge at fokusere på en af delanalyserne frem for det endelige resultat.

Grunden hertil er, at disse beslutninger ikke altid er foretaget ud fra et planlægnings-synspunkt, men ofte er et spørgsmål om politiske holdninger i den siddende kommunalbestyrelse.

Er det kommunalbestyrelsens holdning, at eksempelvis "Vand" skal prioriteres højt, kan et kort, hvor dette sker, blive udarbejdet og så fremdeles.

Projektgruppen vil prøve at opstille en række scenarier, hvor de enkelte delanalyser bliver prioriteret i forhold til hinanden. De scenarier, som projektgruppen vil opstille, er følgende:

Scenarium 1

Et scenarium, hvor områder til udvikling af landbruget opprioriteres i forhold til beskyttelse af natur og miljø og landskab, bebyggelse og vand.

Scenarium 2

Et scenarium, hvor beskyttelse af natur og miljø og landskab opprioriteres, især i forhold til landbrugets udviklings muligheder.

Scenarium 3

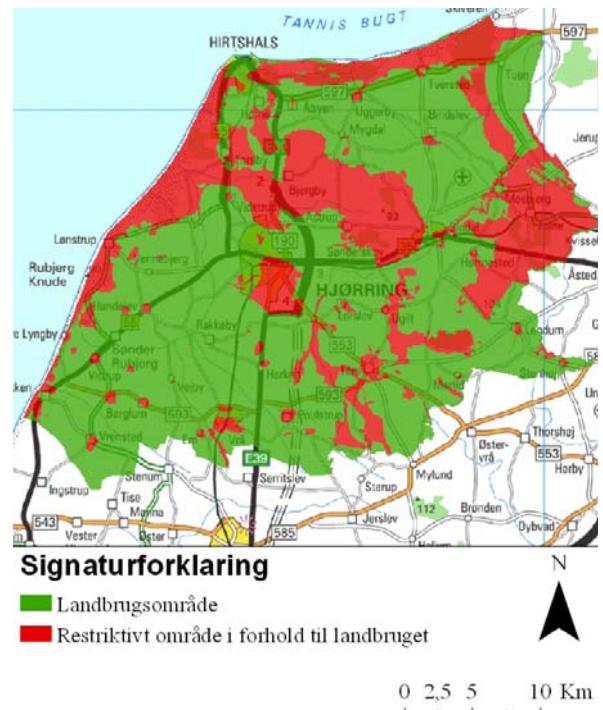
Et scenarium, hvor interesserne i forhold til vand og bebyggelse opprioriteres på bekost-

ning af landbrugets muligheder for at udvikle, men også i forhold til natur og miljø.

Politikerne vil således have mulighed for at se de konsekvenser som en eventuel politisk holdning vil have, ikke bare på projektområdet, men også i forhold til de andre grupper. Disse scenarier vil ikke blive vist med de enkelte delanalyser, idet de viser, at det vil være muligt at vise forskellige scenarier i forhold til de forskellige planlægningspolitikker, politikerne måtte have.

De tre scenarier er udarbejdet på baggrund af en række bufferanalyser og forskellige prioriteringer, alt efter hvad de enkelte analyser skal vise. De tre scenarier er ligeledes udarbejdet med Modelbuilder.

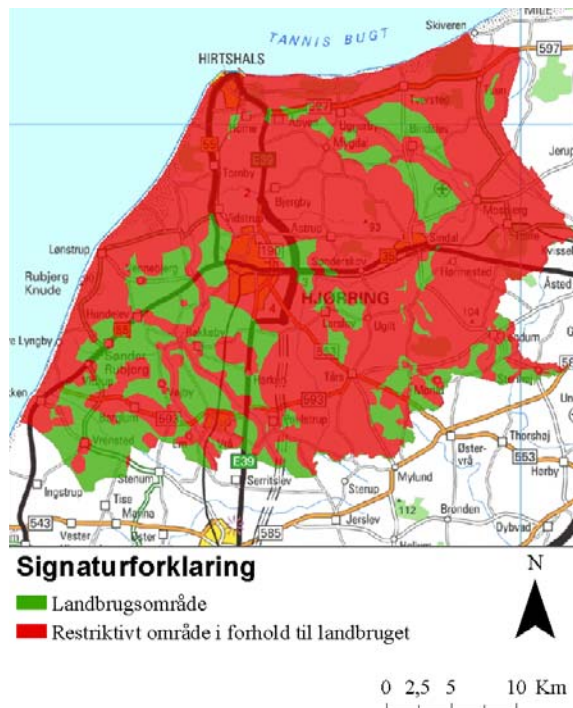
8.6.1 Scenarium 1

Figur 8.22 Scenarium 1 viser en analyse, hvor landbrugets muligheder for at udvide bliver opprioriteret i forhold til natur og miljø, landskab, bebyggelse og vand. De grønne områder viser, hvor det vil være muligt at placere landbrugsbygninger og de røde, hvor dette ikke er muligt.

I det første Scenarium, figur 8.22, ses det, at landbruget er opprioriteret i forhold til de andre grupper. Dette ses ved, at de grønne områder er de områder, hvor landbruget kan udvikle sig. Denne analyse er udarbejdet ved at udføre en bufferanalyse på landbrugstemaet, og i den efterfølgende analyse er det blevet prioriteret i forhold til de andre grupper.

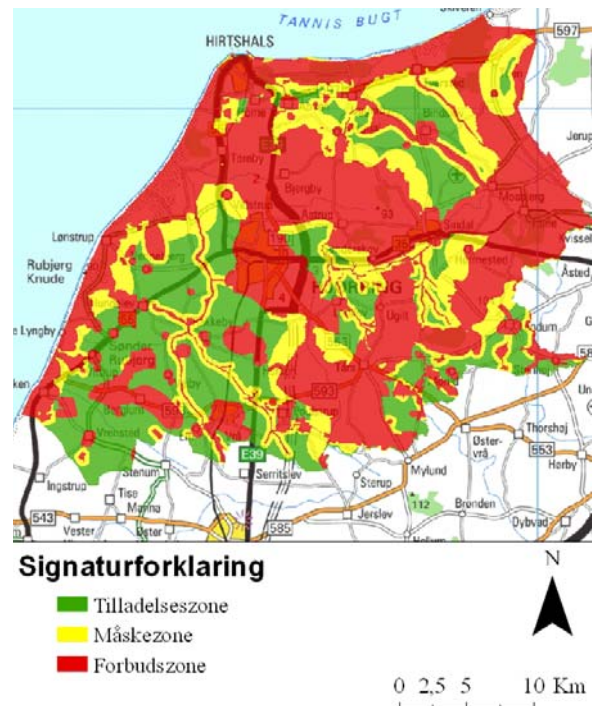
8.6.2 Scenarium 2

Figur 8.23 Scenarium 2 viser det modsatte af det 1. scenarium. Her er landbrugets forhold nedprioriteret i forhold til den omkringliggende natur og miljø.

I det andet scenarium, figur 8.23, er situationen lige modsat. Her ses det også tydeligt, at landbruget har et langt mindre areal at udvikle sig på i forhold til det første scenarium. Denne analyse er ligeledes udarbejdet ved at udføre en bufferanalyse på de andre temaer og derefter opprioritere disse i forhold til landbrugstemaet.

8.6.3 Scenarium 3

Figur 8.24 Scenarium 3, viser en analyse af en høj opprioritering af bebyggelse og vand, en mindre prioritering af natur og miljø og en lavere prioritering af landbruget.

I det tredje scenarium, figur 8.24, har projektgruppen prøvet at opprioritere forholdene omkring bebyggelse og vand og derefter natur og miljø og landskab og til sidst landbruget. Denne analyse er ligeledes udarbejdet ved at udføre bufferanalyser omkring de omtalte temaer, og derefter prioriteres temaerne i forhold til hinanden. I denne analyse er den samme farvekodning som ved de første analyser anvendt. De røde områder er bebyggelse og vand, de gule områder er natur og miljø, og de grønne er de områder, hvor landbruget har mulighed for at udvide. Ved at se på forskellen mellem scenarium 3 og den endelige analyse ses det, at vandtemaet har fået øget indflydelse. Dette har bevirket, at de områder, der i figur 8.17 var gule, nu i stedet er blevet røde.

8.6.4 Opsamling

De tre scenarier viser tydeligt, hvordan man med de samme data kan vise mange forskellige forhold.

Som det ses ud fra de tre figurer (8.22-8.24), er der stor forskel på de tre scenarier og det resultat, projektgruppen kom frem til i den samlede analyse, figur 8.20. Projektgruppen mener at den samlede analyse vil være den mest optimale i forhold til denne rapports problemstilling. Det er dog ikke sikkert, at eventuelle kommunalpolitikere, er enige med os på dette punkt. Det kan være, at de foretrækker et af de udarbejdede scenarier.

Denne analyse viser dels, at GIS-værktøjet skal bruges med stor omhu og omtanke, idet det vil være muligt at fremstille kort, som viser det, man ønsker det skal vise. Dels viser det også at der kan være forskellige meninger om planlægning, og at GIS-værktøjet i den situation er et godt værktøj til at vise de forskellige muligheder.

Efter at have vist dels, hvordan projektgruppen har udarbejdet den første del af GIS-analyserne og dels, hvad GIS-værktøjet kan anvendes til, kan de visuelle analyser påbegyndes.

9 Landskabskarakter- og synlighedsanalyser

I det foregående kapitel redegjorde projektgruppen for de retlige forhold vha. GIS-analyser. I dette kapitel vil projektgruppen arbejde med de visuelle aspekter for at få en forståelse af, hvordan man kan gøre brug af netop dette i en lokalisering af områder til landbrugsbygninger.

Med det visuelle mener projektgruppen, at der skal foretages en analyse af, hvordan landbrugsbygninger visuelt vil påvirke de landskabelige omgivelser. Her vil der blive lagt vægt på, hvor synlige bygningerne er, og dermed hvor meget de skæmmer landskabet.

9.1 Begrundelse for visuel-analyse

Det er projektgruppens klare intentioner at undersøge de muligheder/værktøjer, som kommunalbestyrelsen kan drage nytte af i den givne planlægningsopgave. Det har vist sig i *afsnit 6.1.3 – Lokaliseringsplanlægning af landbrugsbygninger*, at der er et stadig stigende behov for ”værktøjer” til at analysere og derigennem planlægge for placering af landbrugets bygninger, for at skabe en bedre helhedsorienteret sammenhæng imellem landbrug, naboer, landskab og natur.

Det er ligeledes et krav i dag, at et ”værktøj” skal være enkelt og nemt at anvende og herigennem vinder it-løsninger indpas. Det gør, at en evt. metode bliver systematisk i forhold til de delelementer, som metoden vil bestå af [Nellemann mfl., 2004, s. 7-8].

Ved at inddrage viden fra allerede eksisterende data er det oplagt at benytte GIS-, 3D- og visualiseringsanalyser.

I dette kapitel koncentrerer projektgruppen sig om landskabets værdier, hvor der vil blive lagt op til, hvordan man kan foretage og gennemføre en landskabsanalyse. En sådan analyse kan omfatte aspekter såsom kortlægning af landskabskarakterer, visuel analyse og en vurdering af områdets (landskabets) sårbarhed og muligheder for den evt. planlægning af de fremtidige landbrugsbygningers placering.

[Nellemann mfl., 2004, s. 16]

Det element, som projektgruppen vil arbejde videre med, er den visuelle analyse og synligheden af nye elementer i landskabet, idet projektgruppen er af den holdning, at det er vigtigt, at et byggeprojekt ikke skæmmer landskabet mere end højst nødvendigt. Igen gennem samtaler med John Mønsted har projektgruppen erfaret, at det netop er sådan et værktøj, amtet efterlyser. Dette skal ses i lyset af, at den teknologiske udvikling inden for landbruget gør, at landbrug med specielt animalske bedrifter bliver en mindre og mindre belastning for miljøet. Her tænkes især på stalde, hvor lugtgener og udledning af ammoniak mindskes. Samtidig er der for tiden en debat angående biogasanlæg, som forbedrer håndteringen af gødning ved en mere effektiv omfordeling af gylle [Christensen, 2001, s. 10-11].

Disse biogasanlæg kan bearbejde gylle og lignende, således at det kan anvendes på lige fod med handelsgødning, og derved bliver kravene til harmoniarealer unødvendige.

Når landbrugene begynder at indføre denne teknologi, har myndighederne ikke nogen muligheder for at regulere for størrelsen og placering af landbrugsbygninger i landzonen, da reguleringen af størrelsen og place-

ringen af disse på nuværende tidspunkt afhænger af harmoniarealer og udledninger der generer naboer, naturen, og miljøet.

Hvis denne teknologiske udvikling fortsætter, vil det på sigt være vigtigt at kunne regulere for placeringen af landbrugsbygningerne ud fra de visuelle aspekter. Derfor ønsker man et værktøj, allerede på nuværende tidspunkt, så myndighederne kan regulere for det visuelle ind- og udsyn i det åbne land.

9.1.2 Nellemann-rapportens metode for visuel analyse

Den metode, Nellemann-rapporten anvender, er en kompleks analyse af et områdes specifikke karakterer. Dette gøres ved at vurdere omfanget af de konsekvenser, et eventuelt byggeri vil have for omgivelserne og herigennem finde frem til de mest velegnede placeringer af det ønskede byggeri.

[Nellemann mfl., 2004. s. 21]

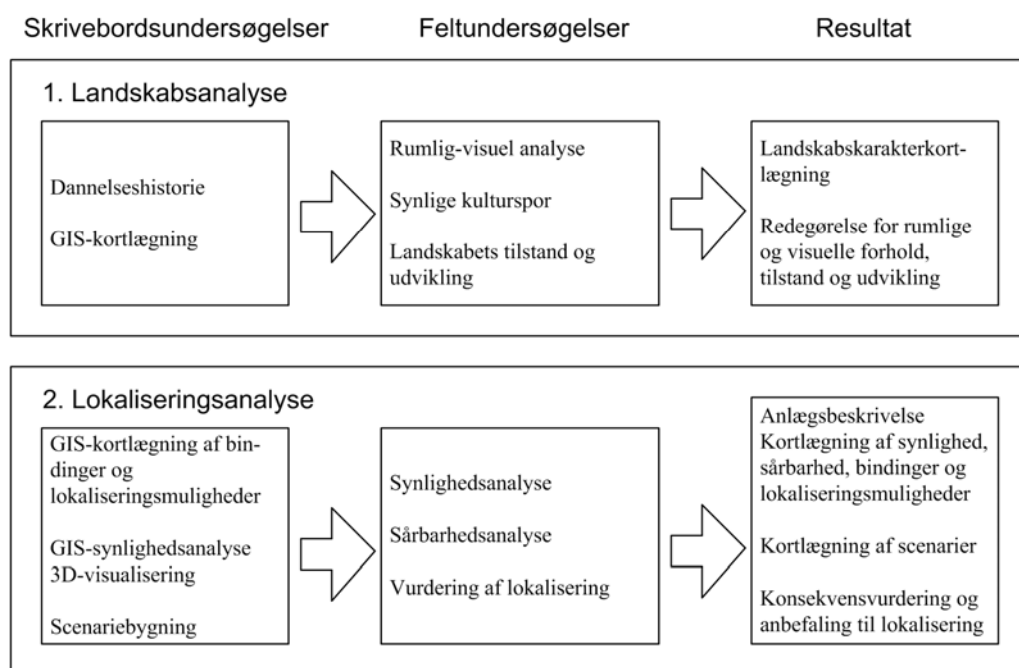
Her mener projektgruppen, at kommunalbestyrelsen med fordel kan implementere denne vurdering, idet områdeudpegningen i fremtiden vil blive domineret, af, hvordan bebyggelsens placering vil være mest homogen i forhold til landskabet. Landskabskaraktervurderingen kan dermed blive et meget nyttigt værktøj i planlægningshensende.

Dette bliver understøttet af Nellemann-rapporten, hvor der bliver opfordret til, at metoden for landskabskarakterplanlægning bliver indopereret i regionplanlægningen.

I det behandlede planlovsforslags § 11 b stk. 2, står der ganske vist, at det er i kommuneplanen, at områdeudpegningen kan foretages. Dette skyldes blot, at kompetencen for det åbne land, som nævnt i *afsnit 4.3 – Kommunernes nye kompetencer*, er flyttet fra amtet til kommunerne.

I Nellemann-rapporten er metoden for vurderingen af landskabskarakterer delt op i to individuelle faser.

[Nellemann mfl., 2004, s. 23] Se figur 9.1.

Figur 9.1 Illustrerer den todelte analyse til vurdering af landskabskarakteren, hvor man analyserer for henholdsvis landskab og lokalisering.

Som det er vist i figur 9.1, er analysen delt op i:

Landskabsanalyse, som indeholder kortlægning og rumlig-visuel analyse

Lokaliseringsanalyse, som indeholder lokaliseringmuligheder og synligheds- og sårbarhedsanalyse.

Metoden er endvidere delt op i skrivebordsundersøgelse, feltundersøgelse og resultat. Netop dette at en feltundersøgelse er indarbejdet i metoden, finder projektgruppen positivt. Fordelen ved at have feltundersøgelse med er, at virkeligheden ikke altid er den samme som afgivet på et kort eller i en data-samling, og derved får man kontrolleret skrivebordsundersøgelsen.

Landskabsanalyse

Første del af analysen anvendes til at kortlægge og redegøre for områdets landskabskarakter og oplevelsesmuligheder, kulturlandskabet, bebyggelsesmønstre, vegetation, markstruktur, bygværk og vejnet mm. Desuden redegøres for områdets rumlige og visuelle forhold [Nellemann mfl., 2004. s. 24].

I skrivebordsundersøgelsen bliver der bl.a. redegjort for de historiske elementer, såsom de geologiske dannelser og kultur.

Rumlig-visuel analyse

I skrivebordsundersøgelsen vil it-løsningen til den rumlig-visuel analyse blive udarbejdet. I Nellemann-rapporten er der kun tale om GIS-baserede analyser.

Den rumlig-visuel analyse i Nellemann-rapporten er beskrevet som en feltundersøgelse, hvor man skal gennemkøre det udvalgte område for planlægningen for at kontrollere, om skrivebordsundersøgelsen stemmer overens med virkeligheden.

Feltundersøgelsen er inddelt i fem punkter for at undersøge, beskrive og kortlægge nøglepunkter i landskabet:

1. Karaktergivende landskabselementer; terræn, bevoksning og bebyggelse.
2. Visuelle/sansede aspekter såsom rumlige-visuelle afgrænsninger; synlighedsforhold (indsigt/udsigt) og støj- og lysforhold.
3. Særligt karakterstærke/-svage eller kontrastskabende delområder og betydningsfulde enkeltelementer samt oplevelsesmuligheder, såsom spor efter dannelse og udvikling (historie).
4. Den samlede landskabskarakter og landskabskarakterområdets afgrænsning
5. Landskabets tilstand, herunder den fysiske og funktionelle tilstand af nøgleelementer; visuel påvirkning fra bebyggelse og anlæg. Udviklingstendens som forventes at have påvirkning på landskabet. Eksempelvis opgivelse af landbrugsdriften, andre erhverv og skovrejsning. [Nellemann mfl., 2004. s. 26-27]

Lokaliseringsanalyse

Lokaliseringsanalysen er bygget op som værende et værktøj som benyttes i den lokale områdeplanlægning, naturplanlægning og konkrete udviklingsprojekter for landbrugs-ejendomme, således at den ansvarlige myndighed kan udpege områder og projekter, som bedst passer ind i landskabskarakteren og oplevelsesmæssige forhold. Endvidere bliver der gjort opmærksom på, at metoden også kan anvendes til at gøre myndighederne opmærksom på tilfælde, hvor det vil være

mest hensigtsmæssigt at finde alternative områder.

[Nellemann mfl., 2004. s. 27]

Anlægsbeskrivelse

I anlægsbeskrivelsen i resultatrubrikken bliver ”projekt mål og planstrategier” belyst. Det vil sige, hvilke påvirkninger et ansøgt projekt har på landskabet, eller hvordan påvirkning vil være i fremtiden. Projekternes påvirkninger er set som fysiske og funktionelle ændringer, visuelle indvirkninger og hvordan landskabsoplevelser vil være påvirket igennem visuelle indtryk, støj eller lugt.

[Nellemann mfl., 2004. s. 28]

Synlighed-/sårbarhedsanalyse

Skal ses som det sidste led i landskabskarakteranalysen og hører som sådan ind under anlægsbeskrivelse. I sårbarhedsanalysen undersøges specifikke anlæg, planer og landskabsændringernes indflydelse på det omkringliggende miljø. Dette er lagt til grund ved en kortlægning, rumlig-visuel analyse, med synlighed og visualisering, og vurdering af disse samlede forhold. Synligheden af en bygning afhænger meget af placeringen i det åbne land med henblik på indsyn.

[Nellemann mfl., 2004, s. 28]

Til 3D-visualiseringen skal der anvendes en højdemodel, hvor byzone, skove, enkeltelementer, vha. synlighedsanalyse og visualisering, på et overordnet landskabsniveau for at foretage en analyse af anlæg i et passende måleforhold, hvorved man kan opleve bebyggelsen tæt på eller langt fra [Nellemann mfl., 2004. s. 28]. Det er væsentligt, om man foretager visualiseringen i det rigtige måleforhold, ellers kan man risikere, at læseren får et forkert indtryk, pga. at måleforhold og læseafstand ikke stemmer overens.

Ved at arbejde med de ovenfor nævnte visuelle forhold bliver det muligt at betinge placeringen af projekter på baggrund af krav, bindinger og de visuelle aspekter.

[Nellemann mfl., 2004. s. 29]

Derved har de ansvarlige myndigheder en langt bedre mulighed for, at planlægge for placeringen af bygninger i det åbne land.

9.1.3 Behandling af Nellemann-rapportens metode

Målet for projektgruppen med dette kapitel er at finde frem til en metode for de visuelle analyser. Til dette har projektgruppen valgt at tage udgangspunkt i Nellemann-rapporten, hvor projektgruppen tager de dele ud, som vil være mest ideelle for den endelige metode.

I den første del af metoden, Landskabsanalysen, fra figur 9.1, vælger projektgruppen at se bort fra de historiske elementer, idet projektgruppen vil koncentrere sig om de visuelle forhold, som de er i dag. Skulle kommunalbestyrelsen søge at implementere denne metode i deres planlægning, kan det kun tilrådes at foretage den historiske del af undersøgelsen, da det kan have en væsentlig indflydelse på tilblivelsen af et udviklingsprojekt. Der kan således være historiske forhold, der ikke nødvendigvis er omfattet af fredninger o. lign., der alligevel kan gøre det uacceptabelt at udlægge et område til bebyggelse.

Efter skrivebordsundersøgelsen foretages en feltundersøgelse. Denne feltundersøgelse mener projektgruppen er en praktisk fremgangsmåde til at sikre kommunerne, at de virkelige forhold stemmer overens med de elementer, der er taget med i analyserne.

Ganske vist mener projektgruppen, det ikke vil være strengt nødvendigt at følge alle fem punkter fra Nellemann-rapporten i projektgruppens egen analyse. Umiddelbart vil projektgruppen undlade punkt 3.

Årsagen til at punkt 3 bliver undladt er, at der bliver redegjort for ”særligt karakterstærk/-svage eller kontrastskabende delområder” samt den historiske udvikling. Argumentet for at fravælge de historiske elementer er, at projektgruppen som tidligere nævnt vil fokusere på det visuelle. Derudover mener projektgruppen, at behandlingen af punktet ligger implicit i behandlingen af de øvrige punkter, specielt under punkt 1 og 4.

Den anden del af metoden, Lokaliseringsanalyse, er velegnet til specielt den visuelle del af planlægningen. Projektgruppen mener her, at punkterne fra feltundersøgelsen kan benyttes som et grundlag for visualiseringen. Det drejer sig primært om punkt 1, 2 og 5. Årsagen til at det netop er disse punkter er, at en visualisering skal indeholde;

- Landskabs-elementer (punkt 1)
- Synlighedsforhold (punkt 2)
- Landskabets tilstand/nøgleelementer (punkt 5).

De dele af lokaliseringsanalysen, som projektgruppen vil benytte sig af, er GIS-kortlægningen, 3D-visualiseringen, og synlighedsanalysen.

At man i Nellemann-rapporten i forbindelse med anlægsbeskrivelsen tager stilling til

hvilke påvirkninger, et givent projekt har på landskabet, finder projektgruppen positivt.

I projektgruppens metode vil 3D-visualisering og synlighedsanalyserne dog have et mere overordnet niveau, da det skal danne grundlag for kommuneplanlægning og ikke er beregnet til enkeltsagsbehandling.

Erfaringsmæssigt har Nellemann-rapporten vist, at ved at implementere GIS og visualisering som værktøjer, kombineret med feltundersøgelser, er det muligt at placere bygninger i det åbne land og i den forbindelse undersøge indvirkningen på landskabet og synligheden af bygningen.

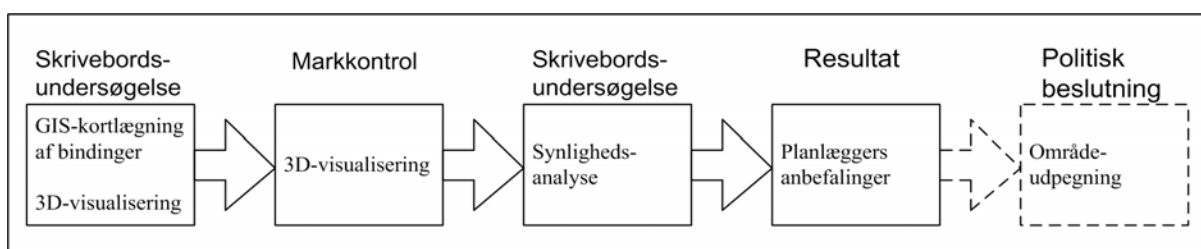
[Nellemann mfl., 2004, s. 89]

Disse elementer er essentielle, og vil derfor være grundlaget for projektgruppens metode.

9.1.4 Projektgruppens visualiseringsmetode

Med de erfaringer fra Nellemann-rapporten og projektgruppens egne ideer i forhold til § 11 b, stk. 2, er det muligt at opstille en metode for den visuelle analyse af områdeudpegningen.

Nellemann-rapporten fremlagde en metode, se figur 9.1, for landskabs- og lokaliseringsanalyse. Denne har projektgruppen undersøgt og taget stilling til de enkelte delelementerne heri. Resultatet heraf er den metode, som projektgruppen vil anvende til lokalisering af områder til placering af fremtidige landbrugsbygninger. Metoden kan ses i figur 9.2.

Figur 9.2 Projektgruppens metode for planlægning i forhold til planlovændring § 11 b stk. 2

GIS-kortlægning

Den første del af analysen, GIS-kortlægningen, vil projektgruppen foretage som beskrevet i *kapitel 8 – GIS-analyse af retlige forhold i henhold til placering af landbrugsbygninger*. Derfor vil den ikke blive beskrevet mere under denne metodebehandling.

Efter at have foretaget denne GIS-kortlægning af bindinger o. lign., er det muligt at udpege hvilke områder, der skal arbejdes videre med undersøgelse af muligheden for udlægningen af områder til landbrugsbygninger.

3D-visualisering

I de områder, der skal undersøges nærmere, bliver der udarbejdet en 3D-visualisering ud fra de retningslinier, projektgruppen anførte i det ovenstående afsnit.

- Landskabslementer (punkt 1)
- Synlighedsforhold (punkt 2)
- Landskabets tilstand/nøglelementer (punkt 5)

Dermed bliver det muligt at danne sig et indtryk af de synlige forhold i disse områder.

Markkontrol

For at undersøge om de synlige forhold stemmer overens med virkeligheden, foretages der en markkontrol. Under denne markkontrol undersøges det, om placeringen af bygninger, skove, læhegn o. lign. er som de registreret i det data, der er anvendt i visualiseringen. Hvis dette ikke er tilfældet, rettes disse, og de områder hvor en områdeudlægning vurderes at have mindst mulig skæmmende virkning bliver efterfølgende lokaliseret. Disse områder skal så undersøges ved en synlighedsanalyse for at bestemme, om de er hensigtsmæssige at udlægges.

Synlighedsanalyse

Den afsluttende del af metoden er en synlighedsanalyse. Den skal belyse, hvor synlig en landbrugsbygning vil være i det omkringliggende landskab.

Den nærmere beskrivelse af fremgangsmåden følger i *afsnit 9.2 – Visualisering og synlighedsanalyse*, men groft kan det siges, at områdeudpegningen er resultatet af synlighedsanalysen.

Resultat

Resultatet bliver en række kort, der viser synligheden af forskellige placeringer af landbrugsbygninger i området.

Baggrunden, for disse kort er den samlede analyse som projektgruppen har foretaget med GIS-kortlægning, 3D-visualisering og synlighedsberegningerne.

Politisk beslutning

Det sidste punkt i den metode er den politiske beslutning. Grunden til, at dette punkt er anført med stiplede linier, er, at det ikke er en del af planlæggerens arbejde.

Det er dog her, det besluttes, hvilke områder der skal udlægges.

9.2 Visualiserings og synlighedsanalyse

Formålet med denne analyse er at undersøge, hvordan landbrugsbygninger kan indpasse i landskabet, og i den forbindelse hvor synlige de vil være, hvis de placeres et givent sted.

Grundlaget for analyserne er de retningslinier, der er angivet tidligere i kapitler og er projektgruppens gennemførelse af den i *afsnit 9.1.3 – Projektgruppens visualiseringsmetode*.

Dette gøres ved, at der indledningsvis dannes en 3D-model af et af de områder, der er i *afsnit 8.3 – Overlayanalysen* er fundet egnede til lokalisering. Det er således ikke nødvendigt at lave en model af en hel kommune, da det allerede nu er muligt at sortere visse områder fra.

Ud fra denne model lokaliseres de områder, der pga. landskabslementerne, konturer i landskabet, bebyggelse, beplantning, vil kunne begrænse synligheden af eventuelle nye landbrugsbygninger. Udseendet af disse områder kontrolleres ved en markkontrol, hvorefter modellen bliver passet til, så den stemmer overens med de virkelige forhold.

Synligheden af landbrugsbygninger i disse områder bliver efterfølgende undersøgt. Det gøres ved, at der placeres "tårne", der symboliserer de landbrugsbygninger, der skal undersøges for. Hvor mange "tårne", der kan ses fra en given position, indikerer, hvor synlig en landbrugsbygning vil være herfra. Dvs. desto flere tårne den observerende kan se, jo mere synlig vil en landbrugsbygning være. For yderligere uddybning se *afsnit 9.6.2 – Viewshedanalyse*.

9.2.1 Temaerne

De temaer, der benyttes til 3D-visualiseringsanalyse, er valgt på baggrund af de retningslinier, projektgruppen fandt relevante fra Nellemann-rapporten og skal således give indtryk af synlighedsforhold, landskabets tilstand og nøglelementer heri.

Temaer er delt ind i hovedgrupperne: landskab, bebyggelse, og natur.

Landskab: - Højdetema
- Trafiklinier
- Tekniklinier

Bebyggelse: - Kirker
- Bygninger

Natur: - Skov
- Naturlinier

De temaer, projektgruppen har valgt, vil nu blive opstillet og beskrevet ud fra følgende punkter:

- Oprindelse
- Aktualitet
- Kvalitet
- Grundlag

I figur 9.3 ses de temaer, projektgruppen vil arbejde videre med i denne analyse.

Tema	Indhold	Oprindelse	Aktualitet	Grundlag	Kvalitet
Visualiserings-område	Det områder hvor visualiseringen skal udarbejdes	Er digitaliseret på baggrund af projektområdet og GIS-analyserne	Er udarbejdet i 2000	GIS-analyser og data fra landsplan afdelingen	God – temaet kommer fra AIS, så det må forventes, at der er af god kvalitet.
Landskab					
Højdetema	Højdepunkter fra hele DK	Datasæt fra Geodatabiblioteket	Er udarbejdet i 1999	Udarbejdet på baggrund af luftfoto, der er tilrette i et stereoinstrument.	God – Temaet har en middelfejl på 2 m.
Trafiklinier	Trafiklinier fra hele NJA.	Datasæt fra Geodatabiblioteket	Er udarbejdet i 2000	Temaet er udarbejdet på baggrund af k10	God – Idet der er en nøjagtighed på omkring 1 m. Idet projektgruppen udarbejder rasteranalyser med celler på en størrelse på 50x50
Tekniklinier	Tekniklinier fra hele NJA.	Datasæt fra Geodatabiblioteket	Er udarbejdet i 2000	Temaet er udarbejdet på baggrund af k10	God – Idet der er en nøjagtighed på omkring 1 m. Idet projektgruppen udarbejder rasteranalyser med celler på en størrelse på 50x50
Bebyggelse					
Byzone	Byzoner i hele DK.	Landsdækkende tema fra geodatabibliotekets AIS datasæt.	Er udarbejdet i 2000.	Data fra Landsplanafdelingen.	God – temaet kommer fra AIS, så det må forventes, at der er af god kvalitet.
Sommerhus omr.	Sommerhus omr. i hele DK.	Landsdækkende tema fra geodatabibliotekets AIS datasæt.	Er udarbejdet i 2000.	Data fra Landsplanafdelingen.	God – temaet kommer fra AIS, så det må forventes, at der er af god kvalitet.
Kirker	Kirker i hele NJA.	Datasæt fra NJA	Er senest revideret i 2001.	Udpegninger foretaget af NJA.	God – Idet antallet og placeringer af kirker ikke ændrer sig med tiden.
Bygninger	Bygninger for hele NJA	Datasæt fra geodatabiblioteket	Udarbejdet i 2000	Udpegning er foretaget af NJA	Kvaliteten er ikke voldsom god på grund af de gamle data, men er den eneste farbar løsning.
Natur					
Skov	Skove i hele NJA.	Datasæt fra NJA	Er senest revideret i 2001.	Udpegninger foretaget af NJA.	God – Idet antallet og placeringer af skov løbende opdateres i forbindelse med plantning af ny skov.
Naturlinier	Naturlinier fra hele NJA.	Datasæt fra Geodatabiblioteket	Er udarbejdet i 2000	Temaet er udarbejdet på baggrund af k10	God – Idet der er en nøjagtighed på omkring 1 m. Idet projektgruppen udarbejder rasteranalyser med celler på en størrelse på 50x50

Figur 9.3 Skematisk gennemgang af de anvendte temaer, hvor der bliver redegjort for de enkelte temaers metadata. K10 er den nye betegnelse for Top10DK.

9.2.2 Behandling af temaerne

Efter en beskrivelse af de temaer, der skal anvendes, er det nødvendigt at klargøre disse. Dette sker i princippet efter den samme metode, som er beskrevet i *afsnit 8.4.1 – Behandling af temaer*.

Da behandlingen af temaerne til visualiseringen ikke er nær så kompleks som i *afsnit 8.4 – Behandling af temaerne*, vil den i stedet blive illustreret i figur 9.3 Behandling af temaerne. Alle temaerne erhveres i shape-formatet, og benyttes også i det. Med undta-

gelse af punktemaet der benyttes til generering af TIN-model.

I figur 9.4 ses den proces, som de data, projektgruppen anvender i visualiseringsanalysen, har været igennem og hvilke temaer, der er fravalgt i forhold til figur 9.3.

Højderne for bygningerne er de max. højder der er tilladt for landbrugsbygninger jf. afsnit – 3.1.4 Byggeloven, og højderne for hhv. skov og læhegn er hentet fra Skov-info’s hjemmeside, hvor de er oplysninger om de enkelte træsorters højde [Skov-info].

Det tema, der ikke er beskrevet gennem figur 9.4 er temaet projektområde II. Derfor vil der nu være en beskrivelse af, hvorledes dette tema er dannet.

Projektområde II

Da projektgruppen pga. tid og datakapacitet ikke er i stand til at arbejde med en visuali-

sering af hele det indledende projektområde, har projektgruppen foretaget en yderligere afgrænsning. Det område, projektgruppen har valgt at arbejde videre med, er blevet valgt på baggrund af flere forhold:

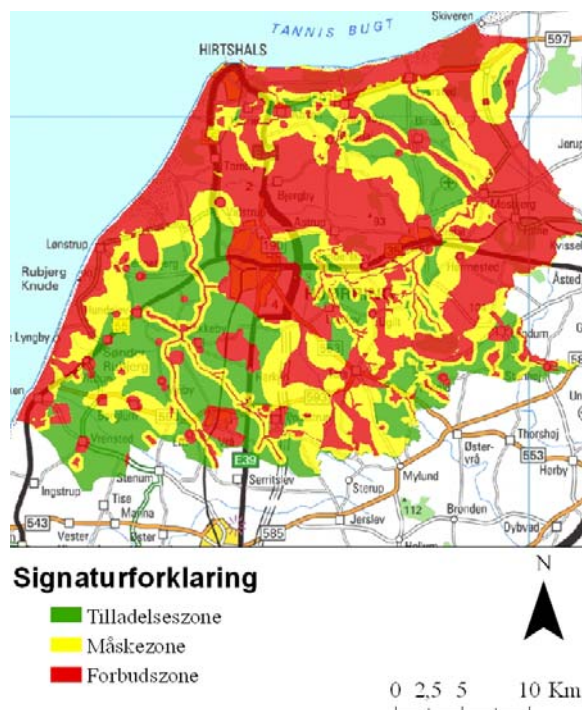
For det første skulle det være et område, hvor der på baggrund af de i kapitel. 8 foretagne analyser var mulighed for at udlægge områder.

For det andet ville projektgruppen gerne inddrage den forudsætning for udlægningen af områder, der blev anført i § 11 b, stk. 2, nemlig, at områderne skulle udlægges i særligt værdifulde landbrugsområder.

Det første forhold blev belyst i kapitel. 8 og kan ses i figur 9.5 på side 119.

Tema	Bearbejdning		Reklassificering	Bearbejdning	
	Klippes	TIN	Type opdeling	Offset	Extrude
Projektområde II	Skabelon	-	-	-	-
Landskab					
Højdetema	X	X	-	-	-
Trafiklinier	X	-	Vejtyper og jernbaner	Løftes til TIN	-
Tekniklinier	X	-	Højspændingsledninger	Løftes til TIN	-
Bebyggelse					
Kirker	Udgår, idet der ikke er nogen af disse områder i dette område				
Bygninger	X	-	Bygninger/siloer	Løftes til TIN	Hæves 12,5 meter
Natur					
Skov	X	-	-	Løftes til TIN	Hæves 25 meter
Naturlinier	X	-	Diger og levende hegn	Løftes til TIN	Dige 1 m levende hegn 20 m

Figur 9.4 Alle temaerne klippes til efter projektområde II. Derefter genereres der ud fra højdetemaet en TIN-model. De relevante temaer reklassificeres, hvis de indeholder flere elementer. Temaerne løftes, så de er beliggende oven på TIN-modellen. Temaerne hæves, så de får den højde, der svarer til den, de har i virkeligheden

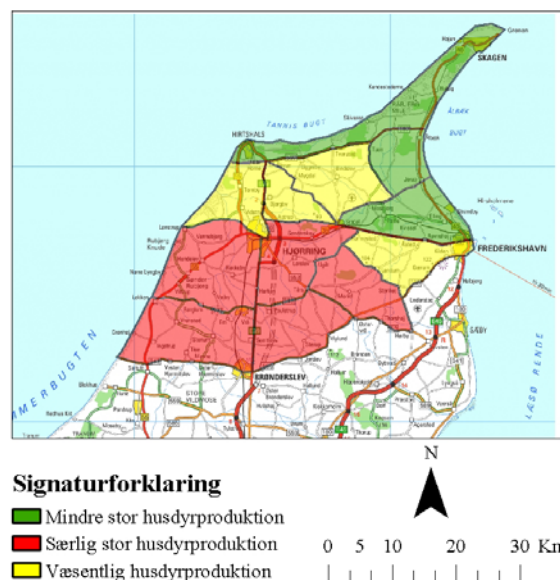
Figur 9.5 Kort over de retlige forhold for Hjørring kommune illustreret på baggrund af et topografisk kort.

Det andet forhold var straks mere uhåndterligt, da der i NJA ikke er udpeget særligt vigtige landbrugsområder. Projektgruppen fandt i "Overblik over statslige interesser i regionplanrevision 2005" frem til, at denne udpegning skulle ske på baggrund af en analyse af jordbrugserhvervene.

[Miljøministeriet 2, 2005, s. 17]

Denne analyse, der hedder "Landbrugsredegørelse for Nordjyllands Amt", undersøger hvorledes jordbrugserhvervet er placeret i mtet, og hvilke områder der som følge heraf er særligt værdifulde for erhvervet.

I redegørelsen omtales de udpegninger, der tidligere er sket af regionale jordbrugsområder. Hermed ønskede man at sikre jordbrugserhvervets stilling i disse områder, da de var særligt velegnede til jordbrug.

Figur 9.6 Grafisk fremstilling af intensiteten af husdyrproduktionen i projektområdet, inddelt efter afgrænsningen i landbrugsredegørelsen.

Det omtales også, at der i de områder, hvor der er en stor husdyrproduktion, er et øget behov for sikring af deres interesser heri. Dette skyldes, at der er et stort behov for at sikre disse arealer pga. harmonikrav.

Redegørelsen ligger således op til, at det ud over de allerede udpegede regionale jordbrugsområder, er de områder, hvor der er en stor husdyrproduktion, der kan betragtes som særligt værdifulde landbrugsområder. Derfor tager projektgruppen den beslutning, at da der ikke er udlagt særligt værdifulde landbrugsområder i NJA, benyttes de områder med en stor husdyrproduktion og de i regionplanen udlagte regionale jordbrugsområder i stedet.

Figur 9.6 viser i hvilke områder, der i NJA er en særlig stor husdyrproduktion, og derfor sammen med de regionale jordbrugsområder, se figur 9.7 på side 121, kan betragtes som særligt vigtige landbrugsområder i NJA.

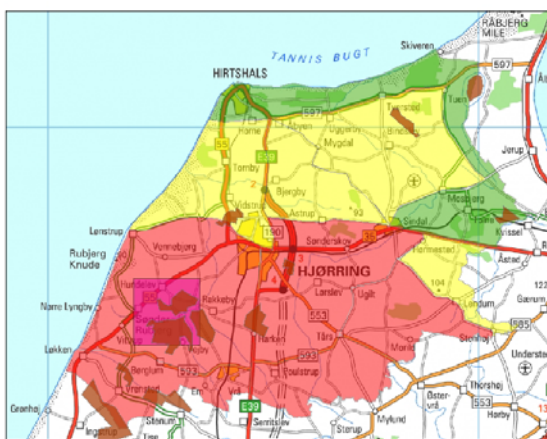
Signaturforklaring

- Mindre stor husdyrproduktion
 - Særlig stor husdyrproduktion
 - Væsentlig husdyrproduktion
 - Regionale jordbrugsområder
- 0 2,5 5 10 15 Km

Figur 9.7 De områder der inden projektområder er udlagt til regionale jordbrugsområder, samt oversigten over intensiteten af husdyrproduktionen.

Bearbejdning

På baggrund heraf har projektgruppen lavet en polygon, der afgrænser det område, der vil blive arbejdet videre med i visualiseringen. Området vil efterfølgende blive benævnt projektområde II. Se figur 9.8.

Signaturforklaring

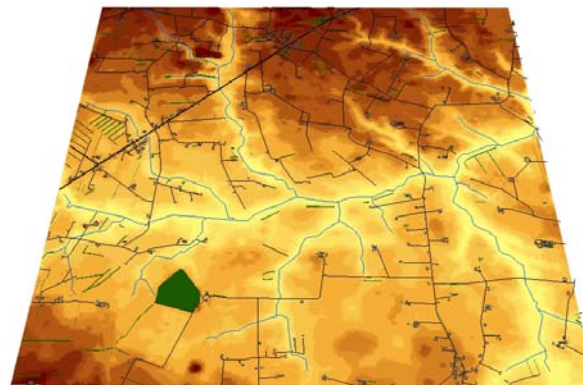
- Mindre stor husdyrproduktion
 - Særlig stor husdyrproduktion
 - Væsentlig husdyrproduktion
 - Regionale jordbrugsområder
 - Projektområde II
- 0 2,5 5 10 15 Km

Figur 9.8 Kort som viser intensiteten af husdyrproduktionen, de regionalt udlagte jordbrugsområder, samt det område, projektgruppen arbejder videre med. Dette benævnes herefter projektområde II.

9.3 3D-Visualiseringen

Efter at have bearbejdet alle de ovennævnte temaer, er det nu muligt for projektgruppen at foretage den ønskede visualisering.

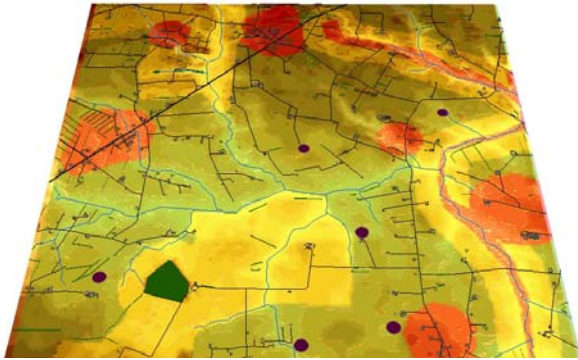
Visualiseringen foretages ved først at hente TIN-modellen ind. Derefter tages de forskellige temaer ind og lægges ovenpå. Det er muligt, idet der ændres i "Base height" under "options" i de enkelte temaer. TIN-model og temaer ses på figur 9.9.

Figur 9.9 Projektområde II som en 3D-højdemodel, for at projektgruppen kan skabe et overblik over konturer i landskabet. De grønne elementer er skov og læhegn, og de blå er vandløb.

Nu er det muligt at danne sig et overblik over, hvordan området ser ud, mht. placering af bebyggelse, skov, og konturerne i landskabet. Derved kan man danne sig et indtryk af, hvor det kan være mest hensigtsmæssigt at placere de fremtidige landbrugsbygninger, så de har mindst mulig visuel indflydelse på omgivelserne. 3D-visualisering af området ses i bilag F – Data CD under 3D visualisering i ArcScene format.

Den områdeklassificering der blev resultatet af analysen i kapitel 8 samt de eksempelplaceringer, der arbejdes videre med i synlighedsanalysen tilføjes nu visualiseringen.

Figur 9.10 Projektområde II vist med de retlige forhold fra kapitel 8 samt eksempelplaceringerne.

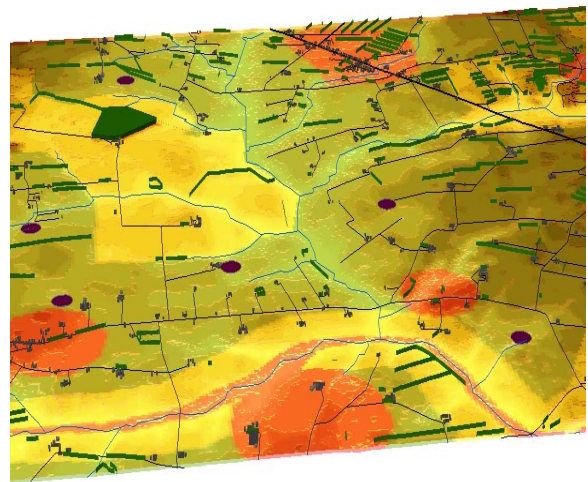
De røde, gule, grønne markeringer er projektgruppens zoneinddeling for hhv. forbuds-, måske, og tilladelseszone for landbrugsbyggeri.

De mørkegrønne elementer er skov og læhegn, og blå er vandløb. De lilla markeringer er eksempelplaceringerne til synlighedsanalysen.

De områder, der arbejdes videre med, er vist i figur 9.10. For disse eksempelplaceringer vil der under *afsnit 9.6 – Synlighedsanalyse* blive foretaget en synlighedsanalyse.

Eksempelplaceringerne er valgt, da de er beliggende i projektgruppens tilladelseszone, samtidig med at de er beliggende forholdsvis lavt. Derved vil de fremtidige landbrugsbygninger blive mindre synlige, end hvis de placeres på de højereliggende dele af projektområde II.

Ud fra den ovenfor viste 2-dimensionelle fremstilling af projektområde II, er det svært at danne sig et indtryk af, hvordan skove, bygninger og læhegn har indflydelse på synligheden. Derfor kan der i figur 9.11 ses et zoom af den samme visualisering. Den er også drejet lidt for at give et bedre indtryk af de forskellige elementer i området

Figur 9.11 Projektområde II vist i zoom for at give indtryk af skov, læhegn og bygningers indflydelse på synligheden.

De røde, gule, grønne markeringer er projektgruppens zoneinddeling for hhv. forbuds-, måske, og tilladelseszone for landbrugsbyggeri. De mørkegrønne elementer er skov og læhegn, og blå er vandløb. De lilla markeringer er eksempelplaceringerne til synlighedsanalysen.

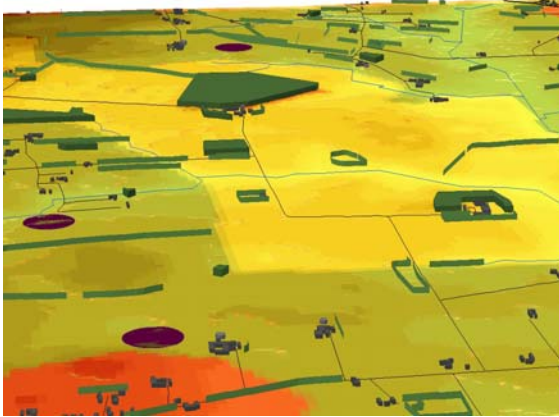
9.4 Markkontrol

Før der kan foretages en synlighedsanalyse af eksempelplacering af de i figur 9.11 markerede placeringer, er det nødvendigt for projektgruppen at undersøge forholdene i marken. Her tænkes der specielt på, om de visuelle faktorer, der er benyttet i 3D-visualiseringen, stemmer overens med de virkelige forhold.

Derfor tog projektgruppen ud i de projektområde II, områder, og undersøgte forholdene. Dokumentationen i form af billedserie fra områder ses i bilag F – Data CD.

På denne markkontrol blev der observeret en del ændringer til de levende hegn, projektgruppen havde arbejdet med samt nogle skovområder. Derudover var der enkelte gårde, der heller ikke fremgik af datagrundlaget.

I figur 9.12 ses det samme zoom af projektområdet, dog med de ændringer af skov, læhegn, og bygninger, der blev observeret under markkontrollen.

Figur 9.12 De elementer, som projektgruppen fandt i forbindelse med markkontrollen.

De røde, gule, grønne markeringer er projektgruppens zoneinddeling for hhv. forbuds-, måske, og til-ladelseszone for landbrugsbyggeri. De mørkegrønne elementer er skov og læhegn, og blå er vandløb. De lilla markeringer er eksempelplaceringerne til synlighedsanalysen.

Projektgruppen valgte også at ændre på den angivne højde for skov og læhegn. Oprindeligt var disse sat til hhv. 25 og 20 meter på baggrund af oplysninger fra Skov-info, men efter markkontrollen blev det dog besluttet at ændre i disse, da de ikke stemte overens med de observerede højder.

I forbindelse med synlighedsanalysen vil højden for skov derfor blive sat til 20 meter og for læhegn 15 meter.

Specielt for læhegn er der tale om en generalisering, da der for disse var flere forskellige udformninger i området. Hvis der blev noteret en individuel højde for de enkelte skove og læhegn i området ville synlighedsanalyserne give et mere præcist resultat. Dette har projektgruppen dog fravalgt, da det er selve

analysemetoden der er i fokus, og ikke de enkelte delelementer heri.

9.5 Synlighedsanalyse

Med ændringerne fra markkontrollen, der nu er tilføjet projektområde II, kan projektgruppen nu foretage en egentlig synlighedsanalyse.

Synlighedsanalysen vil, som indledningsvis beskrevet, blive udført ved, at der placeres en række "tårne" i de udpegede områder. Disse tårne sættes til den højde, en landbrugsbygning forventes at have, og derved kan det undersøges, hvor synlig en landbrugsbygning vil være, hvis den placeres i det givne område.

9.5.1 Bearbejdning af temaer til synlighedsanalyse

Rent teknisk er det nødvendigt at foretage en del bearbejdning af data, inden det er muligt at foretage analyserne. Som grundlag benyttes de samme temaer, der blev anvendt i afsnit 9.4 – 3D-visualisering.

De temaer, der skal anvendes i analysen, er:

Højdetema: Der anvendes igen DDH-højdetemaet fra geodatabiblioteket.

Bygninger: Der anvendes det bygningstema, der blev suppleret efter markkontrollen, da dette omfatter alle bygningerne i projektområde II. Såvel landbrugsbygninger som samlede bebyggelser og byer. Dog er der tilføjet en enkelt bygning der blev observeret under markkontrollen

Skov: Der anvendes igen det samme tema som i visualiseringen. Dog er der blevet tilføjet enkelte bevoksninger på baggrund af feltundersøgelsen.

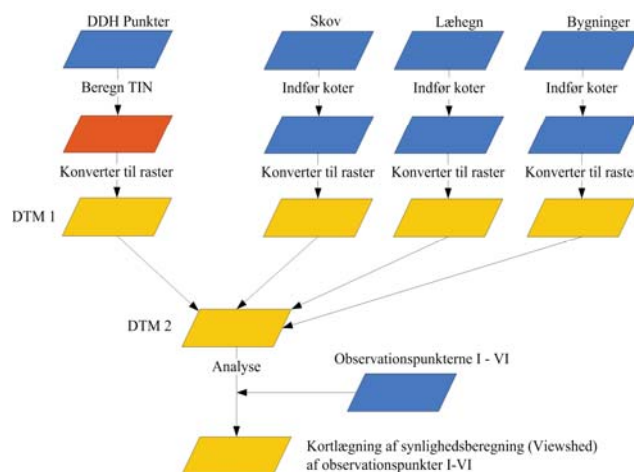
Læhegn: Her anvendes det tema, projektgruppen supplerede på baggrund af feltundersøgelsen.

Grunden til, at disse temaer anvendes, er, at de har indflydelse på, hvor synlig en ny bygning bliver. Således er digerne ikke medtaget i synlighedsanalysen, da de pga. deres beskedne højde vurderes ikke at have betydning for synligheden.

Da synlighedsanalysen skal foregå i raster, er det nødvendigt at konvertere TIN-modellen til raster. Den benævnes herefter DTM (Digital Terræn Model). Dette er en forudsætning for at benytte funktionen i ArcGIS, der hedder Viewshed.

Derefter skal alle de temaer, der skal inddrages i analysen, også konverteres til raster, således, de kan ligges oveni. Derved dannes den endelige DTM, der kan benyttes til synlighedsanalyse.

Selve fremgangsmåden er illustreret af figur 9.13, der viser hvilke processer, de enkelte data har gennemgået.

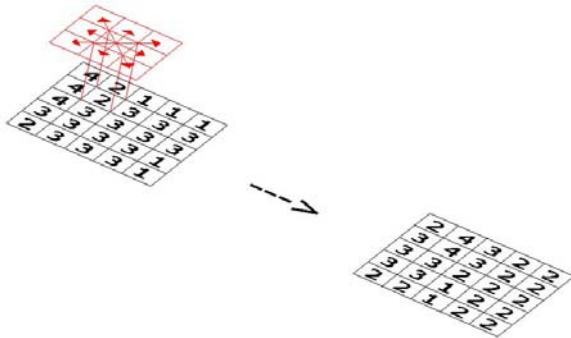
Figur 9.13 Viser forløbet i kortlægningen af synlighedsberegning. Den øverste række kasser (blå) er shap-filer, hvor der dels bliver beregnet en TIN (rød) og dels fastsat koter på de tre øvrige temaer. I næste linie bliver TIN-modellen og shp.-filerne konverteret til raster (gule), og TIN-modellen bliver derved til en DTM-DTM1. Denne bliver derefter lagt sammen de øvrige temaer og bliver derved til DTM2, der således indeholder højdeinformationer fra alle de fire temaer. Ud fra DTM2 bliver der foretaget en synlighedsberegning fra observationspunkt I-VI, hvilket munder ud i selve kortlægningen af synlighedsberegningen.

Det tema, der skal analyseres for synligheden af, skal laves som et punkttema. Disse punkter placeres rundt i projektområde II, således at det er muligt at undersøge, hvilke visuelle konsekvenser bebyggelse i området vil have på omgivelserne. Punkterne gives en højde på 12 meter, idet projektgruppen følger de anvisninger, Bygningsreglementet foreskriver for højden på avls- og driftsbygninger. Ganske vist er max. højde sat til 12,5 meter men pga. ArcGIS's muligheder benytte 12 meter i stedet. Derved tages der i synlighedsberegningerne højde for den højst mulige bygning.

9.5.2 Viewshedanalyse

Den synlighedsanalyse, der foretages, er baseret på en fokal analyse. Ved en fokal analyse kan der undersøges for den omkringliggende geometri i forhold til det rasterfelt,

der analyseres fra. Derved er det muligt at undersøge, om højden i nabofeltet medfører, at et objekt er synligt, eller om der blokeres for synligheden. For en illustration af en fokal analyse se figur 9.14.

Figur 9.14. Et eksempel på en fokal analyse, hvor der "ses" på de celler, som man kan "se" fra udgangscellen.

Princippet i den synlighedsanalyse, projektgruppen udfører, kan ses af figur 9.15.

Figur 9.15 De punkter, projektgruppen undersøger synligheden af, svarer til OFFSET A. Disse gives højden 12 meter, svarende til nye landbrugsbygninger. OFFSET B, angiver højden af den person, der observerer ind mod bygningerne, sættes til 1,6 meter. At der anvendes 1,6 meter som øjenhøjde skyldes, at vejledningen i ArcGIS benytter denne højde i sine eksempler, samt at denne højde virker troværdig for projektgruppen.

Det ses her, at der er mulighed for at angive såvel en højde for "observation point", der svarer til projektgruppens observationspunkter. Som nævnt ovenfor gives disse punkter

en højde på 12 meter, hvilket sker ved at indtaste værdien i den dertil oprettede kolonne i temaets attributtabel.

På samme måde er det muligt at angive en højde for "øjenhøjden". Dette er meget praktisk, da man dermed reelt kan undersøge, hvor synlige observationspunkterne vil være, hvis man står i området.

Hvis en øjenhøjde ikke blev angivet, ville resultatet af analysen svare til, at man observerer fra grundhøjde.

Det medfører dog en ny problemstilling, hvis man benytter sig af øjenhøjde-metoden. Problemet er, at denne "øjenhøjde" bliver anført på hele det område, der analyseres, og derved også oven på bygninger, skove, og læhegn. Dette giver naturligvis ikke et helt korrekt billede af synligheden.

Projektgruppen har indledningsvis valgt at foretage synlighedsanalyserne både med og uden for øjenhøjde. Øjenhøjden er sat til 1,6 meter. Disse to analyser adderes derefter, således at det bliver muligt at undersøge på hvilke områder, de to metoder adskiller sig fra hinanden.

Ved hjælp af temaerne bygninger, skov, og læhegn, er det muligt at undersøge, hvad der er skyld i disse forskelle.

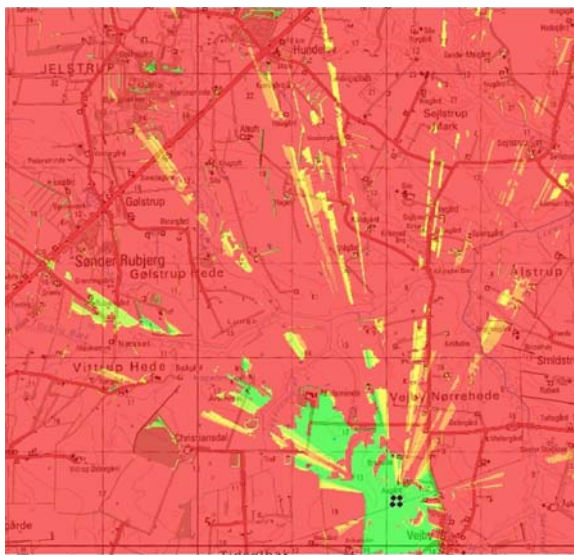
Derved bliver det muligt at lokalisere de tilfælde, hvor forskellene skyldes, at øjenhøjden er placeret oven på en bygning, skov, eller læhegn, og derved kan den korrekte synlighed registreres.

I de områder der er markeret med rødt, er der ingen synlighed af nogle af de fire punkter, der er i hver eksempelplacering. I de orange områder kan man se et af tårnene, i de gule ses to tårne, i de lysegrønne ses tre

tårne, og i de grønne kan alle fire tårne ses. Alle analyserne bliver vist med et topografisk kort som baggrund. Derved er det muligt at overskue hvilke dele af projektområde II, der opnår synlighed ved de forskellige eksempelplaceringer.

Eksempelplacering 1

Af figur 9.16 og 9.17 ses, hvordan synligheden af eksempelområde 1 er hhv. med og uden en øjenhøjde.

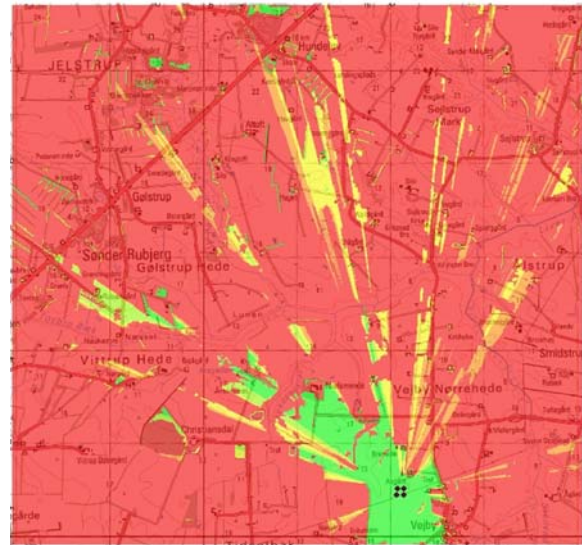

Signaturforklaring

- ⌘ Eksempelplacering 1
- Ingen synlighed
- 1 Tårn synligt
- 2 Tårne synlige
- 3 Tårne synlige
- 4 Tårne synlige

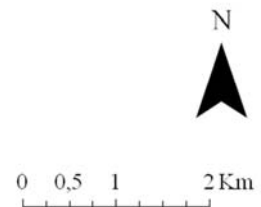

Figur 9.16 Synlighedsberegning for eksempelplacering 1, uden anvendelse af OFFSETB (øjnehøjde).

Signaturforklaring

- ⌘ Eksempelplacering 1
- Ingen synlighed
- 1 Tårn synligt
- 2 Tårne synlige
- 3 Tårne synlige
- 4 Tårne synlige

Figur 9.17 Synlighedsberegning for eksempelplacering 1, med OFFSETB (øjnehøjde) sat til 1,6 m.

For at undersøge hvor der er forskelle i synligheden i hhv. figur 9.16 og 9.17, foretages der en reklassificering og derefter en sammenlægning af de to synlighedsanalyse-resultater.

Det gøres ved, at de værdier i analysen uden anvendelse af OFFSETB, der angiver synligheden (0, 1, 2, 3, 4) reklassificeres til værdierne; 10, 20, 30, 40, 50.

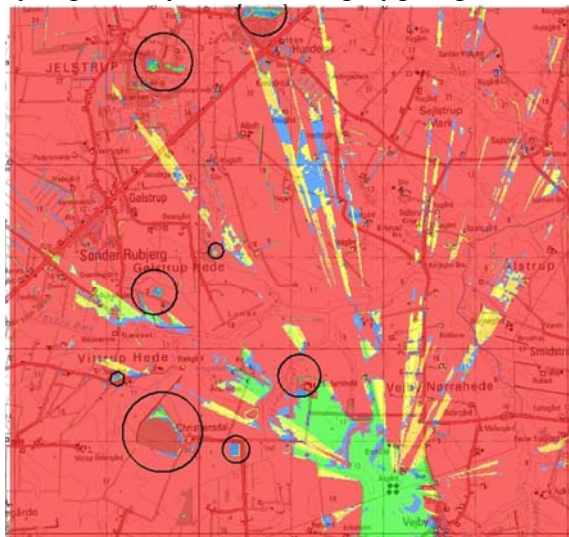
Derefter sammenlægges analysen med OFFSETB, med den reklassificerede uden OFFSETB.

Resultaterne heraf kan nu grupperes, således det er muligt at se hvor analyserne er identiske, og hvor de adskiller sig, se figur 9.18 på side 127.

Synlighed	Original	Reklasse	Identisk synlighed
Ingen	0	10	10
1 tårn	1	20	21
2 tårne	2	30	32
3 tårne	3	40	43
4 tårne	4	50	54

Figur 9.18: Af figuren fremgår for hvilke værdier synligheden er identisk. For alle de øvrige værdier medfører anvendelsen af OFFSETB en ændring i synligheden.

Udover det nu er muligt at se hvor anvendelsen af OFFSETB har indvirkning på synligheden, er det i figur 9.19 vist hvor denne synlighed skyldes skove og bygninger.

Signaturforklaring

- Uaktuelle elementer
- ⊞ Eksempelplacering 1
- Ingen synlighed
- Forskel i synligheden pga. OFFSET
- 1 Tårn synligt
- 2 Tårne synlige
- 3 Tårne synlige
- 4 Tårne synlige

Figur 9.19 Det er undersøgt hvor bygninger og skove har indflydelse på synligheden.

Af figur 9.19 ses, at der specielt oppe i den nordlige del af området er forskel på synligheden mellem de to beregninger. Dette skyl-

des ikke en fejlfortolkning, da landskabets karakter her gør, at de 1,6 meter som øjenhøjden bliver hævet til, betyder at synligheden øges.

Derudover er der en række streger rundt i terrænet der illustrerer synligheden fra toppen af læhegn. Disse skal der således ikke tages højde for.

I de tilfælde hvor synligheden illustreres ved en stråle, hvor start og/eller enden på strålen er farvet blå, er synligheden reelt øget som følge af øjenhøjden. Disse områder illustrerer hvordan synligheden er i forbindelse med bakker og lavninger i landskabet, og her øget synligheden selvfølgelig når øjenhøjden hæves fra nul til 1,6 meter.

Om synligheden af eksempelplacering 1 må siges, at det er meget synligt i den umiddelbare nærhed, men dog svagt i de samlede bebyggelser. Derudover kan dele af eksempelplaceringen ses på længere afstand, hvilket sandsynligvis kan begrænses meget, hvis der arbejdes videre med en konkret placering.

Rent arealmæssigt kan det konstateres, at inden for projektområde II er der for hhv. med og uden øjenhøjde inddraget 3.098 ha og 3.211 ha hvor der ingen synlighed er af placeringen. Mens der på hhv. 143 ha og 116 ha, til gengæld er fuld synlighed.

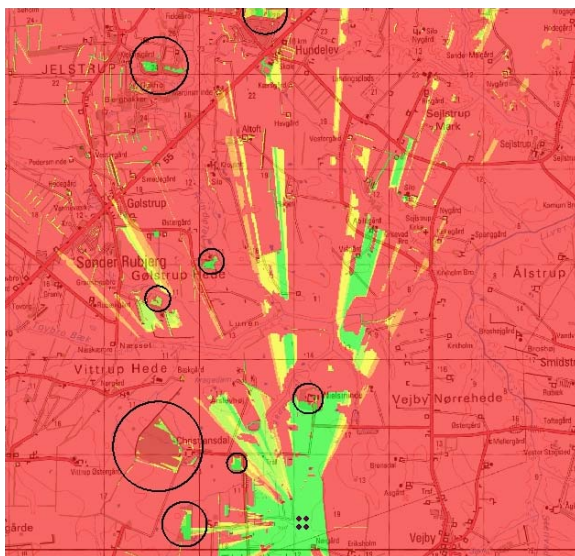
Nu da projektgruppen har vist, at den er bevidst om hvilke problemstillinger, de forskellige metoder medfører, vil der for de øvrige eksempelplaceringer kun blive analyseret med benyttelsen af øjenhøjde.

De områder, der bliver markeret som synlige pga. skove, læhegn, og bygninger, vil blive markerede, og derved er det muligt at danne

sig et sandfærdigt overblik over de visuelle effekter, eksempelplaceringerne måtte have.

Eksempelplacering 2

I lighed med eksempelplacering 1 er der i eksempelplacering 2 en stor synlighed i den umiddelbare omkreds heraf. På afstand begrænser synligheden sig dog meget, og der er således kun tale om enkelte mindre stråler i landskabet mod nord og nordøst, da resten skærmes af skove og læhegn. Dette ses i figur 9.20.

Signaturforklaring

- Uaktuelle elementer
- Eksempelplacering 2
- Ingen synlighed
- 1 Tårn synligt
- 2 Tårne synlige
- 3 Tårne synlige
- 4 Tårne synlige

0 0,5 1 2 Km

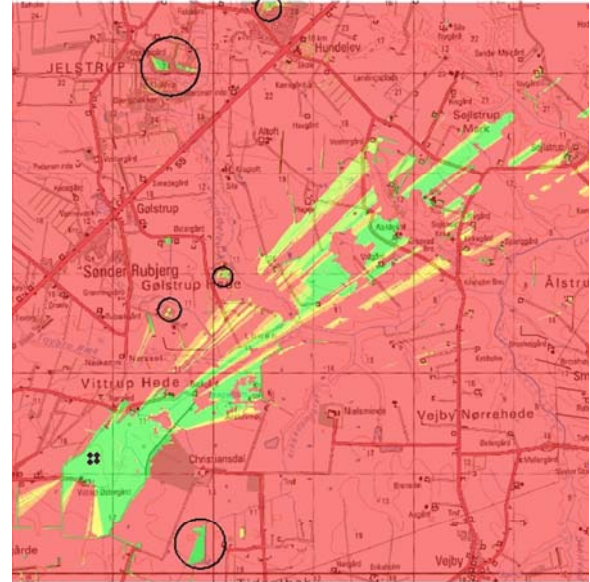
Figur 9.20 Synlighedsberegning for eksempelplacering 2 med OFFSETB sat til 1,6 m.

Ved denne placering er der 3.750 ha med ingen synlighed og 139 ha med fuld synlighed.

Eksempelplacering 3

Eksempelplacering 3 er placeret i det sydvestlige hjørne af projektområde II. Den lo-

kale synlighed er meget begrænset, og synligheden skærmes næsten af skov og læhegn. Der udgår kun en stråle mod nord-øst. Denne er kraftig, og i denne korridor mod nordøst er der således en stor synlighed. Dette ses i figur 9.21.

Signaturforklaring

- Uaktuelle elementer
- Eksempelplacering 3
- Ingen synlighed
- 1 Tårn synligt
- 2 Tårne synlige
- 3 Tårne synlige
- 4 Tårne synlige

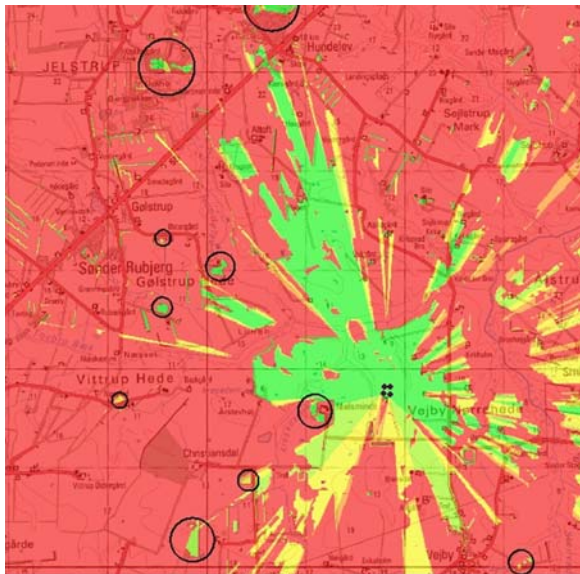
0 0,5 1 2 Km

Figur 9.21: Synlighedsberegning for eksempelplacering 3 med OFFSETB sat til 1,6 m.

Ved eksempelplacering 3 er der 3.208 ha med ingen synlighed og 162 ha med fuld synlighed.

Eksempelplacering 4

Eksempelplacering 4 er placeret centralt i projektområde II. Der er en stor lokal synlighed, og der udgår en del stråler mod syd, øst og nord. Specielt mod nord er der en stor synlighed selv på lang afstand. Dette ses i figur 9.22 på side 129.

Signaturforklaring

- Uaktuelle elementer
- ⦿ Eksempelplacering 4
- Ingen synlighed
- 1 Tårn synligt
- 2 Tårne synlige
- 3 Tårne synlige
- 4 Tårne synlige

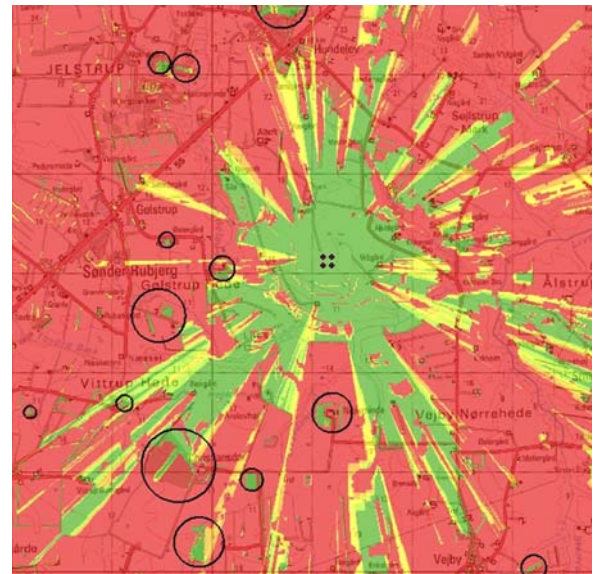
0 0,5 1 2 Km

Figur 9.22: Synlighedsberegning for eksempelplacering 4 med OFFSETB sat til 1,6 m.

Ved eksempelplacering 4 er der 2.860 ha med ingen synlighed og 291 ha med fuld synlighed.

Eksempelplacering 5

Eksempelplacering 5 er også placeret centralt i projektområde II. Der er her tale om en stor synlighed den umiddelbare nærhed, og kraftige stråler af synlighed mod sydvest, syd, øst og nord. Denne placering er meget synlig fra det meste af projektområde II. Dette ses af figur 9.23.

Signaturforklaring

- Uaktuelle elementer
- ⦿ Eksempelplacering 5
- Ingen synlighed
- 1 Tårn synligt
- 2 Tårne synlige
- 3 Tårne synlige
- 4 Tårne synlige

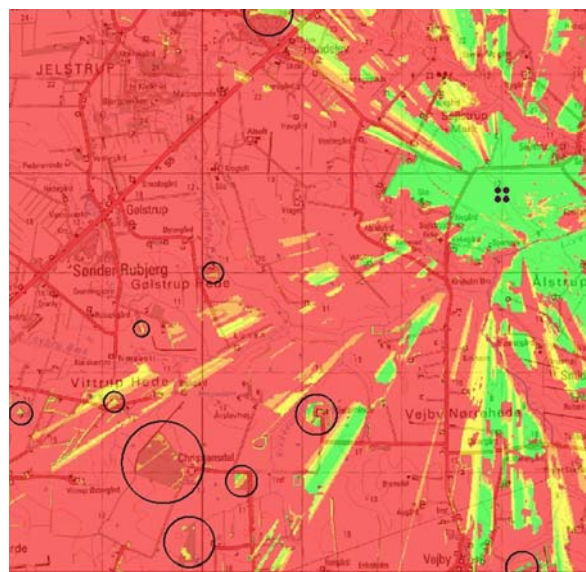
0 0,5 1 2 Km

Figur 9.23 Synlighedsberegning for eksempelplacering 5 med OFFSETB sat til 1,6 m.

Ved eksempelplacering 5 er der 2.575 ha med ingen synlighed og 549 ha med fuld synlighed.

Eksempelplacering 6

Eksempelområde 6 er placeret i det nordøstlige hjørne af projektområde II. Denne placering har også stor synlighed i den umiddelbare nærhed, men begrænset synlighed på afstand. Der udgår således kun tynde stråler i forskellige retninger, og en enkelt kraftig mod syd. Dette ses af figur 9.24 på side 130

Signaturforklaring

- Uaktuelle elementer
- ⦿ Eksempelplacering 6
- Ingen synlighed
- 1 Tårn synligt
- 2 Tårne synlige
- 3 Tårne synlige
- 4 Tårne synlige

0 0,5 1 2 Km

Figur 9.24 Synlighedsberegning for eksempelplacering 6 med OFFSETB sat til 1,6 m.

Ved eksempelplacering 6 er der 2.827 ha med ingen synlighed og 324 ha med fuld synlighed.

Sammenfatning

Efter at have analyseret de seks forskellige eksempelplaceringer er det muligt at lave en oversigt over hvor synlige de enkelte placeringer er. Denne sammenfatning ses af figur 9.25.

	Ingen synlighed	1 Tårn synligt	2 Tårne synlige	3 Tårne synlige	4 Tårne synlige
Eksempelplacering 1	3098 ha	136 ha	115 ha	47 ha	143 ha
Eksempelplacering 1 – OFFSET B	3211 ha	103 ha	73 ha	35 ha	116 ha
Eksempelplacering 2	3175 ha	80 ha	93 ha	52 ha	139 ha
Eksempelplacering 3	3208 ha	68 ha	42 ha	59 ha	162 ha
Eksempelplacering 4	2860 ha	103 ha	177 ha	108 ha	291 ha
Eksempelplacering 5	2575 ha	138 ha	155 ha	121 ha	549 ha
Eksempelplacering 6	2827 ha	157 ha	134 ha	97 ha	324 ha

Figur 9.25: Schematisk oversigt over hvordan synligheden er for de forskellige eksempelplaceringer.

Med sådan en oversigt er det nemmere at vurdere de forskellige analysers resultat. Det er stadig muligt at diskutere hvilken placering, der er mest hensigtsmæssig, alt efter om man ønsker at prioritere mest areal med ingen synlighed eller færrest med fuld synlighed.

9.5.3 Supplerende analyser

En måde at supplere de foretagne analyser på, er ved at supplere dem med synligheden af allerede etablerede bygninger i nærområdet

Derved bliver det muligt at undersøge hvor stor en ændring i synligheden en nyopførelse vil medføre. I forbindelse med eksempelplacering 1 er der to store gårde placeret umiddelbart mod nord. Se synlighedsanalyse af disse to gårdes placering i figur 9.26 på side 131.

Signaturforklaring

- Nabogårdes placering
- Ingen synlighed
- 1 Tårn synligt
- 2 Tårne synlige
- 3 Tårne synlige
- 4 Tårne synlige

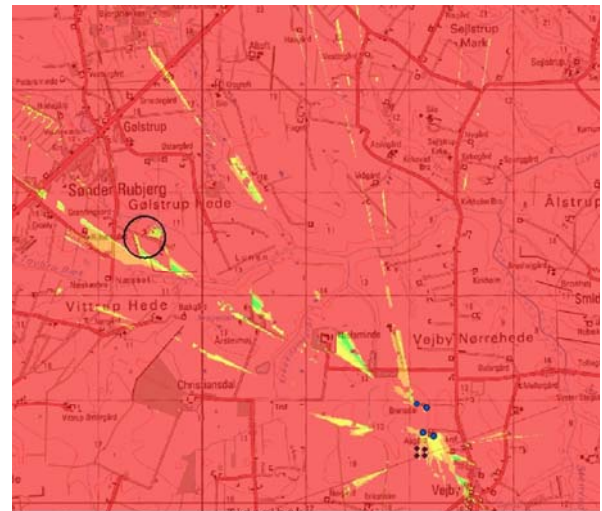
0 0,5 1 2 Km

Figur 9.26: Synlighedsberegning af de to nabogårde ved eksempelplacering 1. OFFSETB højden er sat til 1,6 meter.

Efter at have beregnet synligheden af de eksisterende gårde, er det nu muligt at fratække denne synlighed, fra synligheden af eksempelplacering.

Konkret foretages det ved at fratække synligheden af de to nabogårde fra eksempelplaceringen.

Resultatet bliver hvor eksempelplacering 1 bliver synlig, hvor nabogårdene ikke er synlige. Der opstår i den forbindelse også en del felter for hvilket der er en negativ værdi, dette skyldes at de to nabogårde er mere synlige end eksempelplacering 1. Disse felter vil derfor indgå som ” Ingen synlighed”.

Signaturforklaring

- Uaktuelle elementer
- Nabogårdes placering
- Eksempelplacering 1
- Ingen synlighed
- 1 Tårn synligt
- 2 Tårne synlige
- 3 Tårne synlige
- 4 Tårne synlige

0 0,5 1 2 Km

Figur 9.27: Figuren viser hvilke områder der får indblik landbrugsbygninger, og som ikke havde det i forvejen ved eksempelplacering 1.

Som det fremgår af figur 9.27, vil eksempelplacering altså ikke medføre de store ændringer af det visuelle indtryk, da der i de områder eksempelplaceringen kan ses fra, i forvejen er indblik til store landbrugsbygninger, se. For de præcise beregninger se figur 9.28

	Ingen synlighed	1 Tårn synligt	2 Tårne synlige	3 Tårne synlige	4 Tårne synlige
Eksempelplacering 1	3098 ha	136 ha	115 ha	47 ha	143 ha
Nabo-bygning	2350 ha	194 ha	281 ha	239 ha	473 ha
Eks. 1 - Nabo-bygning	3458 ha	43 ha	43 ha	8 ha	3 ha

Figur 9.28 Figuren viser hvordan synligheden er for hhv. eksempelplacering 1, de omkringliggende nabogårde, samt hvordan ekstrapåvirkningen vil være af eksempelplacering 1.

En anden måde at supplere analyserne på, er ved at undersøge om landbrugsbygningerne er synlige fra de landskaber der er noteret som særligt værdifulde naturlandskaber. Derved bliver det muligt at begrænse de visuelle gener på disse områder.

Det er også muligt at lave fotomontager, der viser hvorledes en landbrugsbygning reelt vil se ud hvis den placeres i landskabet. Dette gøres ved, at der på billeder der er taget i området, er muligt at placere landbrugsbygningen. Derved er det muligt at danne sig et indtryk af, hvorledes nye bygninger vil have indflydelse på helhedsindtrykket.

9.5.4 Opsamling

Efter at have udført en række synlighedsanalyser, har projektgruppen dokumenteret, at dette redskab kan benyttes til at danne sig et temmelig klart billede af, hvor synlige landbrugsbygninger vil blive i landskabet.

Netop det, at man på forhånd kan vide, hvordan en placering visuelt vil influere på landskabet, anser projektgruppen som en meget interessant mulighed i forbindelse med udpegningen af områder til de fremtidige landbrugsbygninger.

De analyser, projektgruppen har foretaget, er måske mest anvendelige i en enkeltsagsbehandling. Det havde således været mest hensigtsmæssigt, hvis analysen havde omfattet større områder.

Ud fra projektgruppens ressourcer var dette dog ikke muligt, og resultaterne kan efter projektgruppens mening stadig anvendes i udpegning af områder, da den indflydelse, som landskabets udformning og nøgleelementer har på synligheden, klart illustreres.

En vigtigt element i forbindelse med den form for synlighedsanalyser, projektgruppen har foretaget, er, hvordan de enkelte parametre er indstillet. Ved det mener projektgruppen, hvilken højde de enkelte temaer er sat til.

Hvis eksempelvis de nye bygningers højde blev sat op, og læhegnene og skovenes højde blev sat ned, ville det medføre et helt andet resultat.

10 Casestudie

Projektgruppen ønsker i dette kapitel at gå skridtet videre fra udvælgelsen af områder til fremtidige landbrug i kommuneplanen, til situationen hvor en landmand søger om tilladelse til udvidelse af sin landbrugsejendom.

På baggrund af analyserne i *kapitel 8 – Analyser af retlige forhold i henhold til placering af landbrugsbygninger* og *kapitel 9 – Landskabskarakter- og synlighedsanalyser* har projektgruppen valgt at arbejde videre med en af placeringseksemplerne. Dette vil ske ved et casestudie, hvor projektgruppen vil arbejde med et fiktivt eksempel, hvor en landbrugsbygning skal udflyttes. I casestudiet vil projektgruppen undersøge en udflytning i relation til harmonikrav og ejerforhold.

Formålet med casestudiet er at undersøge, hvordan harmoniforholdene er for den enkelte landmand, idet en evt. udvidelse beroer på, om landmanden har eller kan skaffe det antal ha, som er påbudt pr. DE. Dette element bliver belyst i casestudiet, fordi der ikke er mulighed for at udvide en ejendom, hvis landmanden ikke ejer eller har mulighed for at forpagte tilstrækkelig jord.

Andet led i undersøgelsen af ansøgning er den enkelte landmands ejerforhold. Hvad ejer vedkommende, og hvor er ejendommen/ejendommene placeret? I den forbindelse er det vigtigt, at man sikrer, at kravene fra Landbrugsloven bliver overholdt.

10.1 Harmonikrav til landbrug

Et af problemerne ved at have landbrug placeret i det åbne land er de miljømæssige problemer, som husdyrbrug skaber. Her fokuseres især på husdyrgødning, og hvordan landmændene håndterer denne, da der sker udslip af kvælstof og fosfor til overfladevand (søer og åer) og grundvand ved udspreddning på marker. Dette har bl.a. medført en stramning af harmonikravne over årene. Dette ses i figur 10.1.

[Christensen, 2001. s. 1]

Udbringningen af gylle og følgerne heraf har en negativ effekt på såvel miljøet som forholdet til naboerne, derfor har man fra Landbrugsrådets side et klart ønske om at nedsætte denne udledning. Dels for at forbedre miljøet, men også for at forbedre forholdet mellem landbruget og den resterende befolkning.

10.1.2 Harmonikrav

I miljøbeskyttelsesloven er det beskrevet, at husdyrbedrifter skal råde over et bestemt areal for kunne udbringe husdyrgødning, se *afsnit 3.4 – Miljøbeskyttelsesloven*. Skulle den enkelte landmands egen eller forpagtet jord ikke være tilstrækkelig, og er der ikke mulighed for at erhverve mere jord, kan der etableres aftaler med et planteavlslandbrug (gylleaftaler) om at overtage den overskydende gødning. En sådan aftale kan forløber i op til et år, hvis arealet er på 35 ha eller derunder. Er der tale om et større areal, skal aftalen være tre årig.

I områder med meget husdyrproduktion kan priserne for jord og forpagtning stige til meget høje priser. Dette er med til at nedsætte mulighederne for at udvide dyreproduktionen i husdyrtætte områder.

[Christensen, 2001, s. 4], [SNS, 2002, s. 2]

10.1.3 Harmonikravs udvikling

Harmonikravene er i de senere år blevet strammet. Dette er sket for at mindske udledningen af ammoniak i den danske natur, hvilket igen er foranlediget af VMP II. Sammen med en ændring af omregningsfaktoren for DE, skal denne stramning sikre en bedre fordeling af husdyrgødningen. De skærpede harmonikrav frem til 1/8-2002 blev vedtaget i 1998.

[SNS, 2002, s. 1] Se figur 10.1.

	Indtil 18.12.1998 ³⁾	18.12.1998 - 18.12.2002 ⁴⁾	Efter 1.8.2002 ⁴⁾
	(DE/ha)	(DE/ha)	(DE/ha)
Kvægbedrifter I ¹⁾	2,3	2,3	2,3
Kvægbedrifter II ²⁾	2,3	2,1	1,7
Bedrifter med søer	1,7	1,7	1,4
Bedrifter med sl. Svin	1,7	1,7	1,4
Andre husdyrbrug	2,0	2,0	1,4
Plantebedrifter	1,7	1,7	1,4

Figur 10.1 Skema viser stramning af harmonikrav fra 1998 til 2002, hvor man specielt kan se en stramning for bedrifter med kvægbedrifter II, mens kravene for kvægbedrifter I ikke er ændret. Samtidig bliver DE/ha for bedrifter med søer og slagtesvin også strammet.

Bemærkning:

¹⁾ Kvægbedrifter I har over 70 % af særlige kvælstofoptagende afgrøder (roer, græs og græsefterafgrøder).

²⁾ Kvægbedrifter II er andre kvægbedrifter med under 70 % særlige kvælstofoptagende afgrøder.

³⁾ En gammel DE = 1 malkeko af stor race uden opdræt = 3 årssøer med 22 smågrise til 25 kg = 30 prod. sl. svin (25-95 kg).

⁴⁾ En ny DE = 100 kg N (ab. lager) for køer fra 18.12.1998 og andre husdyr fra 1.8.2002.

[Christensen, 2000, s. 4]

I figur 10.1 kan man se, at stramningerne specielt drejer sig om bedrifter med kvæg II, som er en klassificering af landbrug med afgrøder, som kan optage under 70 % kvælstof. Dette er som følge af EU's nitratdirektiv [Christensen, 2001, s. 4].

Ligeledes er DE/ha for bedrifter med søer og slagtesvin faldet. Dette skyldes, at i den nye omregningsfaktor for svin, er antallet af svin pr. DE steget, hvilket skyldes, at indhold af kvælstof i husdyrgødning er reduceret, og derved er forholdene blevet udlignet med harmonikravene.

[SNS, 2002, s. 1]

Regelændringerne af harmonikravene har også haft en indvirkning på det samlede harmoniareal. I 1998, hvor harmoniændringen blev vedtaget, var der et harmoniareal på 1,32 mio. ha, svarende til 53 % af Danmarks areal.

Med de ændringer, der er anført i figur 10.1, var behovet i 2002 for harmoniarealer steget til 1,45 mio. ha, og i 2004 steget til 1,46 mio ha, hvilket svarer til henholdsvis 53 % og 59 % af det samlede dyrkede landbrugsareal i Danmark.

[SNS, 2002, s. 1]

For at sætte en stopper for opførelsen af meget store husdyrbedrifter, er det i landbrugsloven beskrevet, at ved udvidelse af antallet af DE, skal en større del af harmoniarealet være selvejede og ikke forpagtet jord. Det betyder, at hvis en landmand ønsker at udvide til over 750 DE, er det nødvendigt, at landmanden ejer al jorden.

[Christensen, 2001, s. 8]

Som udgangspunkt er det ikke tilladt at eje mere end 750 DE. Men det er muligt at få

dispensation fra Jordbrugskommissionen, hvis man indgår driftsfællesskab, eller man driver to eller flere landbrug med max. 500 DE på hver ejendom.

[Lagerbon & Storgaard]

10.1.4 Landbruget i udvikling

Hvad enten den enkelte landmand er positivt eller negativt indstillet over for regulering i forhold til miljøet ved bedrifterne, er det et faktum, at kravene til landbruget vil blive skærpet i fremtiden. Dette er en følge af, at landbrugene udvikler sig til produktionsvirksomheder med store bedrifter.

Endvidere er landbruget også i stadig stigende grad ved at blive presset af borgere, som flytter fra byerne og ud på landet (landsbyer). En følge af denne udvikling kunne man se i 2001 hvor daværende miljøminister Svend Auken satte en stopper for udvidelsen af svinebedrifter inden for 300 m af samlet bebyggelse. Denne beslutning blev truffet på foranledning af klager fra beboerne over de gener, som svineproduktionen er skyld i.

[Christensen, 2000, s. 8]

Miljøstramninger er en kombination af minimering af forurening og klager fra borgere, hvilket har ført til, at landbruget skal kontrolleres både før og efter udvidelse eller nyopførelse af bedrifter, ved en screening eller VVM.

De før omtalte stramninger af kravene er medvirkende til, at flere og flere landmænd er udsat for begrænsninger inden for udvidelse af deres eksisterende bedrift. Dette har gjort, at man er mere tilbøjelig til at tage ny teknologi i brug for at gøre det lettere at få tilladelse til at udvide produktionen. Et af de teknologiske tiltag er blandt andet lukkede staldmiljøer, der mindsker udledningen af

luftbåren ammoniak, for derved at omgå kravene om ammoniakudledning. Men selv om man indfører ny teknologi for at kunne udvide produktionen, er det ikke sandsynligt, at man fra myndighedernes side vil sænke kravene for harmoniarealer, idet harmonikravene vil være den eneste måde, myndighederne stadig kan styre størrelsen af produktionsvirksomhederne på.

10.2 Ejerforhold

Som beskrevet i indledningen vil dette afsnit indeholde en beskrivelse af ejerforholdene i forbindelse med et casestudie.

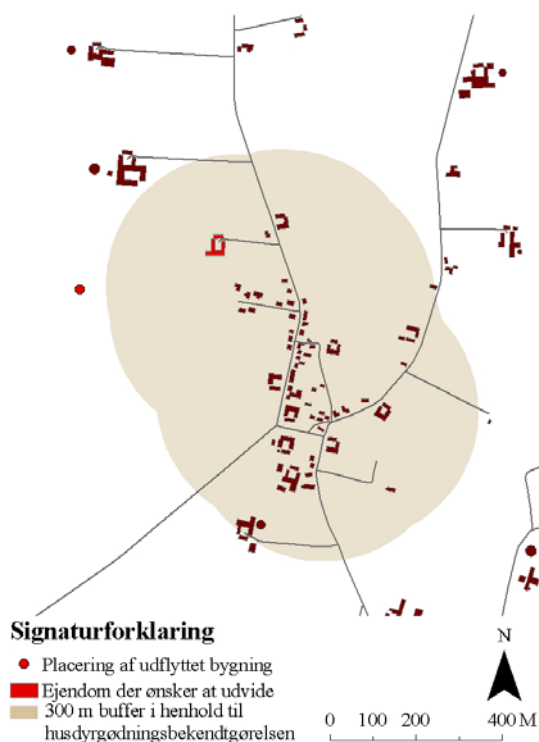
I henhold til *afsnit 3.2.2 – Centrale emner*, hvor de forskellige ejerformer for landbruget er opstillet, vælger projektgruppen at arbejde videre med ejerformen enkeltmandseje. Konkret vil det i et casestudie blive undersøgt, om en landmand opfylder harmonikravene.

10.2.1 Casestudiet

I casestudiet opstilles et fiktivt køb af en ejendom i nærheden af eksempelplacering 1, der er analyseret i kapitel 9, og en fiktiv landmand. Landmanden i denne case kaldes Edward Ellerstrøm og han er en nyuddannet landmand, der inden for en periode på seks måneder vil flytte ind på ejendommen. Edward Ellerstrøm er ligeledes dansk statsborger og den ejendom, han har købt, er på 40 ha. Ejendommen og Edward Ellerstrøm overholder således de krav, der er til erhvervelse af en ejendom, der handles i fri handel.

Edward Ellerstrøm ønsker at udvide den landbrugsejendom, han har købt, med en svine besætning på 100 DE. I forvejen er der ingen husdyrproduktion på ejendommen, og den jord, der hører til ejendommen, er der ingen gylleaftaler for.

Den ejendom, som Edward Ellerstrøm ønsker at købe, kan ses i figur 10.2.

Figur 10.2. Ejendommens placering i forhold til landsbyen Vejby.

Som det er vist på figur 10.2, ligger gården i den 300 m forbudszone, der er beskrevet i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Edward Ellerstrøm er derfor nødsaget til at flytte svinestalden uden for denne bufferzone og ud i det område, der er udlagt til landbrugsbygninger, i henhold til analyserne i kapitel 8 og 9.

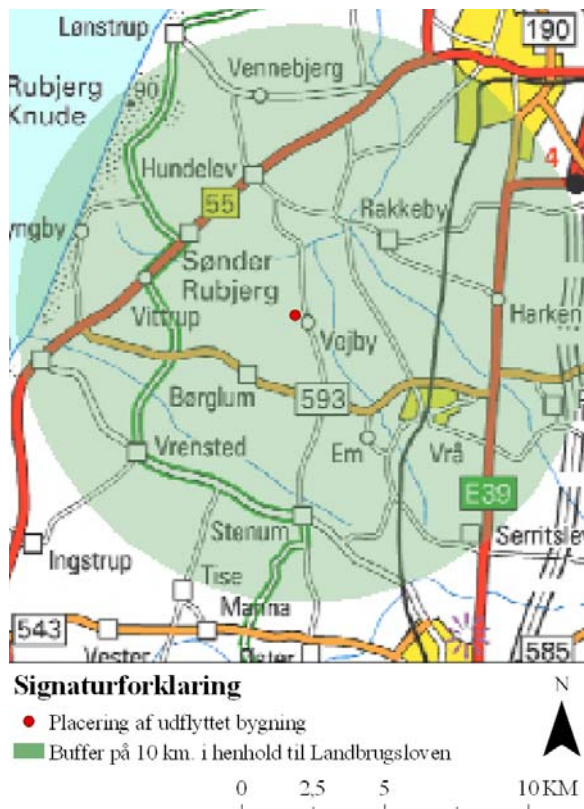
Efter at Edward Ellerstrøm har fastlagt, hvor den fremtidige bygning placeres, kan han påbegynde byggeriet, når de korrekte tilladelser er indsamlet. Udvidelsen af ejendommen er på 100 DE, og derfor skal Edward Ellerstrøm udfylde det skema der er omtalt i afsnit 3.1.7 – VVM.

I dette skema er det nødvendigt at Edward Ellerstrøm svarer ja til samtlige spørgsmål. Projektgruppen vil udfylde skemaet på baggrund af de informationer, som er indsamlet. Skemaet vil være at se i bilag D – VVM-anmeldesskema. I forbindelse med udfyldelsen af dette skema har Edward kun problemer ved at opfylde kravene i henhold til harmoniarealer.

Problemet er, at Edward Ellerstrøm i henhold til harmonikravene er nød til at råde over mere end 72 ha²⁰ i henhold til harmonikravene, for at oprette den ønskede svineproduktion. Eftersom gården er på 40 ha, er han nødsaget til at erhverve 32 ha for at opfylde harmonikravene.

I henhold til Landbrugsloven skal de arealer, som Edward Ellerstrøm ønsker at supplere sin ejendom med, ligge inden for en afstand af 10 km. For at vise hvor stort et område han kan erhverve jord indenfor, er der udarbejdet en bufferanalyse på ejendomme på 10 km. I figur 10.3 ses denne bufferanalyse.

²⁰ $100DE / 1,4DE / ha = 71,4 ha \approx 72 ha$

Figur 10.3. Bufferanalyse der illustrerer en 10 km buffer på ejendomme, som Edward Ellerstrøm ønsker at købe.

Som det er illustreret i figur 10.3 er det inden for et betydeligt område, Edward Ellerstrøm kan erhverve suppleringsjord. Det burde derfor være muligt at erhverve sig jord inden for bufferen, idet den dækker et stort område, og idet området er et område med meget landbrugsjord.

I en stor del af det område inden for hvilket Edward Ellerstrøm har mulighed for at erhverve jord er, der dog allerede meget intensiv husdyrproduktion og dermed et stort pres på landbrugsarealerne i forbindelse med opfyldelse af harmonikrav. Dette medfører igen, at det meget dyrt at etablere en bedrift, som Edward Ellerstrøm ønsker.

I Landbrugsredegørelsen fra NJA er det område, som projektgruppen arbejder med, be-

skrevet. Her står der, at husdyrtrykket for området ligger generelt på 1 DE/ha, hvoraf 20-30 % af ejendommene har bedrifter med et husdyrtryk på mere end 1,4 DE/ha. [Landbrugsredegørelsen, 2004, s.136]

Tallene fra NJA's landbrugsredegørelse viser, at der i området er stort husdyrtryk. Dette illustreres af, at nogle af bedrifterne ikke opfylder harmonikravene. [Landbrugsredegørelsen, 2004, s.136]

Projektgruppen vurderer derfor, at det vil være meget dyrt at erhverve suppleringsjord i dette område. Det vil derfor være meget svært for Edward Ellerstrøm at supplere sin ejendom, og det vil således ikke være muligt at gennemføre den ønskede udvidelsesplan, selv om området ifølge kapitel 8 og 9 viser, at der i området godt kan ske en udvidelse.

10.3 Opsamling

Dette kapitel viser tydeligt, at det er vigtigt at inddrage forhold som harmonikrav og ejerforhold i forbindelse med udpegning af områder til fremtidige landbrugsbygninger.

Analyserne viser, at selv om der er udlagt områder, hvor det i henhold til de retlige og visuelle forhold ikke er nogen restriktioner, kan det ikke altid lade sig gøre at udvide. Det er derfor vigtigt, at også disse forhold beskrives og analyseres i forbindelse med de analyser, der skal foretages i forbindelse med udpegning af områder, hvor landbrugets driftsbygninger kan placeres.

11 Konklusion

Efter at have udført både GIS-overlay-analyser, bufferanalyse samt visuelle analyser i henhold til harmonikrav og ejerforhold, er det muligt at samle indtrykkene og udarbejde en række anbefalinger til kommunerne.

Dette kapitel vil blive bygget op således, at projektforslaget indledningsvis vil blive beskrevet, herunder hvad der motiverede projektgruppen.

Derefter vil projektgruppens anbefalinger til fremgangsmåden ved udpegning af områderne til landbrugsbygninger blive opstillet.

Afslutningsvis vil der blive samlet op på, hvorledes projektrapportens afrapportering af det i figur 1.1 side 6 opstillede indhold er foretaget.

11.1 Projektet

Fra projektets begyndelse var det intentionen, som et led i planlægningen, at indføre GIS og visualisering.

I forbindelse med kommunalreformen fandt projektgruppen ændringer til Planlovens § 11 b stk. 2 interessant, og spændende at arbejde videre med.

Projektgruppen var af den holdning, at når kommunerne skal lokalisere områder til placering af landbrugsbygninger, ville det være oplagt at inddrage GIS og visualisering som værktøjer. Dermed skabes der mulighed for at foretage en planlægning med inddragelse af såvel retlige som landskabelige forhold. Det vil derfor være spændende at undersøge, hvorledes en sådan udpegning kunne foretages.

Umiddelbart kunne denne problemstilling behandles som et teoretisk projekt. Dette ville projektgruppen dog undgå, og derfor drejede projektgruppen problemstillingen

over i en mere praktisk tilgang med en konkret områdeudpegning som fremgangsmåde, for på baggrund heraf at kunne udmelde nogle anbefalinger til fremgangsmåde.

Fremgangsmåden var en indledende undersøgelse af, hvilke restriktioner der er for landbruget, og hvem der administrerer disse. Derefter analyseredes baggrunden for planlovsforslaget, for at kunne identificere de planlægningsmæssige bagtanker. Da dette ikke medførte den store afklaring, foretog projektgruppen en undersøgelse af to forskellige planlægningsmetoder, og på baggrund heraf blev den praktiske metode til udpegning af områder udarbejdet.

Denne metode blev benyttet på et projektområde. På baggrund af erfaringerne fra anvendelsen bliver de endelige anbefalinger udarbejdet.

11.2 Refleksioner

De analyser, projektgruppen har foretaget i kapitel 8 og 9, giver et godt billede af, hvor det er muligt at udvide en landbrugsbedrift i forhold til de retlige og visuelle forhold. Projektgruppen erfarede dog også, at det ikke altid er nok til at garantere muligheden for udvidelse af en landbrugsejendom. Dette kom til udtryk i kapitel 10, hvor en undersøgelse af harmonikrav og husdyrtryk gjorde det klart, at en analyse af netop husdyrtryk og ejerforhold også er væsentlige at inddrage i en områdeudpegningsanalyse.

I lovtæksten til § 11 b stk. 2 står der, at udpegningen af områder, hvor landbruget kan udvide, skal ske i områder udpeget til ”særligt værdifulde landbrugsområder”.

...arealer til lokalisering af landbrugets driftsbygninger og driftsanlæg inden for de udpegede særligt værdifulde landbrugsområder, jf. § 11 a, nr. 10.

[Planlovsforslag, 2005]

Projektgruppen er i løbet af projektet blevet opmærksomme på, at der er en interessant problemstilling i forbindelse med udpegning af områderne.

Det er som anført i § 11 b, stk. 2 et krav at de områder, der udlægges, er beliggende i de særligt værdifulde landbrugsområder.

Selv om disse områder ikke er udpeget i NJA, har projektgruppen i *afsnit 9.2.2 – Behandling af temaerne*, undersøgt, hvad det er for forhold, der gør sig gældende i forbindelse med udpegning af de særligt værdifulde landbrugsområder.

Her kom projektgruppen frem til, at de områder, der bliver betragtet som særligt værdifulde, drejede sig om de regionalt udpegede jordbrugsområder, samt de områder hvor der var et højt husdyrtryk.

Det er således disse arealer, der er meget vigtige for landbruget, og dermed inden for disse det kan forventes, at den fremtidige placering af landbrugsbygninger kan forventes.

Som behandlet i kapitel 10 kan det dog give visse problemer for dem, der ønsker at etablere nye driftsbygninger i disse områder, og i den forbindelse udvide deres produktion, da det med en placering i disse områder, kan blive meget svært (dyrt) at opfylde harmonikravene.

Dette, at den fremtidige placering af landbrugsbygninger, og dermed styringen af landbrugets (struktur)udvikling, styrer landbruget derhen, hvor de får de strammeste udviklingsvilkår, er en interessant udvikling.

Rent praktisk vil det for udpegningen af områderne af kommunen betyde, at der både skal tages højde for den programmatisk planlægning (analyserne i kapitel 8 og 9) og den prognostiske planlægning (analyserne i kapitel 10), for at sikre sig, at de områder der udpeges, reelt kan anvendes til placering af en landbrugsbygning.

11.3 Anbefalingerne

Projektgruppens endelige anbefalinger indeholder retningslinier for, hvad man som planlægger bør tage højde for, og hvordan en områdeudpegning kan udarbejdes.

Projektgruppen anbefaler, at der anvendes programmatisk planlægning med et prognostisk aspekt. Den programmatisk planlægning skal anvendes til at foretage den overordnede områdeudpegning, som det er beskrevet i vores praktiske udpegning i kapitel 8 og 9. Den prognostiske planlægning skal sikre, at der reelt er muligheder for at udvide/udflytte en landbrugsbedrift i det udpegede område.

I den forbindelse vil det være oplagt at benytte GIS, da projektgruppen mener, at det gennem de udførte analyser (retlige forhold samt synlighed) er dokumenteret, at GIS er et godt analyse- og beslutningsværktøj i forbindelse med planlægnings- og politiske processer.

11.3.1 De endelige anbefalinger

I forbindelse med en udpegning af områder, hvor landbruget kan placere sine fremtidige landbrugsbygninger, mener projektgruppen, at følgende fremgangsmåde kan anbefales:

1. Klarlæg retlige forhold for landbrugsbygninger
2. Udpeg de områder, hvor det ud fra de retlige forhold er muligt at udvide, ved hjælp af overlayanalyser
3. 3D-visualisering af områder
4. Markkontrol
5. Udarbejd analyser af de visuelle effekter en landbrugsbygning ville have i et lokalområde
6. Udarbejd en undersøgelse af husdyrtrykket, således at det er muligt at se, om der reelt kan ske en udvidelse af landbrugsbedrifter i det udpegede område.

Uddybning af punkter:

1. Ved klarlæggelse af de retlige forhold mener projektgruppen, at man som foretaget i *kapitel 3 – Foranalyse* undersøger, hvilke retlige bindinger, der er i planlægningsområdet. Herunder de bindinger der måtte være i forbindelse med den gældende sektorlovgivning og i de gældende regions- kommune- og lokalplaner.

2. Udpege de områder, hvor det ud fra de retlige forhold er muligt at udvide, ved hjælp af overlayanalyser. Med dette mener projektgruppen, at de retlige forhold skal indarbejdes i en GIS-overlayanalyse, således at de restriktioner, der er lokaliseret under punkt 1, bliver geografisk afgrænset. Det er her muligt at arbejde med forskellige zoneinddelinger som i projektgruppens analyse.

3. 3D-visualisering af områder. Med dette mener projektgruppen, at der skal udarbejdes en 3D-model af planlægningsområdet, evt. kun afgrænset til dele, der er lokaliseret på baggrund af analysen under punkt 2. Derved bliver det muligt at se højdeforholdene i området og på baggrund deraf udføre en overordnet områdeudpegning.

Som nævnt i *afsnit 9.1.3 – Behandling af Nellemann-rapportens metode* vil projektgruppen opfordre kommunerne til at foretage den historiske analyse af de udvalgte områder.

4. I forbindelse med visualiseringen er det vigtigt at få kontrolleret forholdene i marken. Det drejer sig primært om læhegn, skov, bevoksning, og bygninger stemmer overens med de data der er benyttet i visualiseringen. I forbindelse med kontrollen er det vigtigt at data bliver opdateret, således en opdateret visualisering bliver mulig, samt at synlighedsanalyser sker med opdateret data.

5. Udarbejde analyser af de visuelle effekter en landbrugsbygning ville have i et lokalområde. Med dette mener projektgruppen, at der skal udarbejdes en række synlighedsanalyser, for derved at se om et udpeget område er hensigtsmæssigt at placere landbrugsbygninger i, eller om det vil skæmme det omkringliggende landskab.

6. Udarbejde en undersøgelse af husdyrtrykket, således at det er muligt at se, om der reelt kan ske en udvidelse af landbrugsbedrifter i det udpegede område. Med dette mener projektgruppen, at der skal udarbejdes en analyse af antallet af DE i området i forhold til

arealet af landbrugsjorden, for derved at se om der reelt er mulighed for at udvide en landbrugsbedrift og derved også produktionen.

Som opsamling på anbefalingerne er figur 11.1 udarbejdet, se side 146. I figuren ses hele den foreslåede planlægningsproces, lige fra de første skrivebordsundersøgelser til det endelige analyseresultat. Der er i figuren også vist en kasse med stiptet markering. Denne kasse skal illustrere, at efter denne proces vil det være op til politikerne, om der kan udpeges områder til eventuelle landbrugsbygninger.

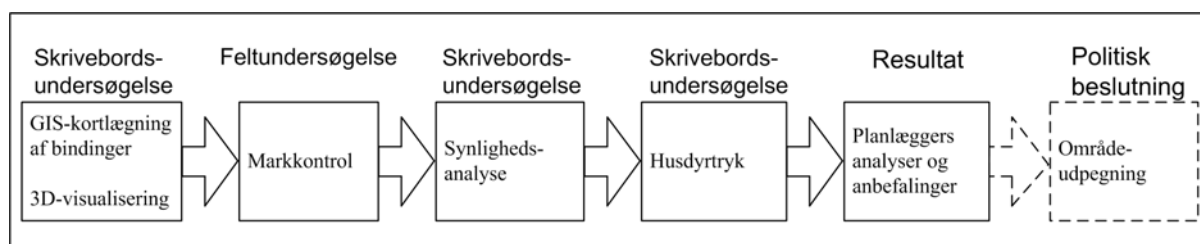
At projektgruppen anbefaler, at kommunerne skal gøre brug af GIS og visualisering, er ikke kun tiltænkt som fordel for kommunerne. Det er også et værktøj, som er formidabelt til dialog mellem befolkningen og myndigheden, for at kunne dokumentere hvorledes resultatet er opnået.

Projektgruppen er ganske udmærket klar over, at ikke alle kommuner har de samme forudsætninger for at bruge GIS og visualisering, men i forbindelse med kommunalreformen er der nedsat en arbejdsgruppe, der har til formål:

... at sikre forvaltningsgrundlaget på miljøområdet i forbindelse med gennemførelsen af kommunalreformen og at sikre det grundlæggende formål om effektiv, digital forvaltning på miljøområdet på længere sigt. Der er formuleret en vision, målsætning og overordnede formål som afspejler de to tidshorisonter.

[www.mim.dk]

Denne arbejdsgruppe er nedsat for at støtte kommunerne, således at de får nemmere ved at implementere bl.a værktøjer som GIS. Projektgruppen er af den holdning, at kommunerne efter kommunalreformen vil have en sådan størrelse, at de vil have midler til at anvende GIS til opgaver som dem, projektgruppen har beskrevet i denne rapport. Som afslutning på projektet er der udarbejdet en grafisk opstilling, af hvordan projektgruppen har løst de problemstillinger, der blev sat op i figur 11.2. Denne opstilling ses i figur 11.2.

Figur 11.1. Planlægningsprocessen som projektgruppen foreslår, kommunerne skal følge.

Studievejlednings formål	Projektets indhold	Afrapportering i projektet
Redegøre for den valgte problemstillings relevans for uddannelsen, herunder præcist kunne redegøre for problemets kerne og den faglige sammenhæng, det optræder i.	<ul style="list-style-type: none"> • Reguleringen af landzonen. • Kompetencefordelingen. • Anbefalinger ang. placering af landbrugsbygninger til kommunerne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kapitel 3 Foranalyse. • Kapitel 4 Problemanalyse • Kapitel 11 Konklusion
Redegøre for mulige metoder til at løse projektets problemformulering, samt beskrive og <i>vurdere</i> den valgte metodes egnethed, herunder redegøre for valgte afgrænsninger og disses betydning for produktets resultater.	<ul style="list-style-type: none"> • Jes Adolphsen's model. • Projektgruppens egen metode. • Anvendelse af den programmatisk planlægningsmetode til lokalisering af landbrugsbygninger i landzonen, på baggrund af GIS- og visualiseringsanalyser. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kapitel 2 Idé, struktur og metode • Kapitel 5 Problemformulering • Kapitel 7 Planlægningsmetode
<i>Analysere</i> og beskrive den valgte problemstilling gennem <i>anvendelse</i> af relevante teorier og empiriske undersøgelser.	<ul style="list-style-type: none"> • Den gældende regulering for placering af landbrugsbygninger i det åbne land. • Undersøgelse af kompetencefordelingen for det åbne land efter 1. januar 2007. • Analyse af § 11b stk. 2 	<ul style="list-style-type: none"> • Kapitel 3 Foranalyse • Kapitel 4 Problemanalyse • Kapitel 6 Baggrund og formål med § 11 b stk. 2
Beskrive den eller de anvendte teorier , således at teoriens særlige kendetegn fremdrages, og herved dokumentere <i>forståelse</i> af den eller de anvendte teoriers muligheder og begrænsninger inden for det pågældende problemområde.	<ul style="list-style-type: none"> • Undersøge relevante planlægningsmetoder med henblik på udvikling af "egen" metode. • Analyse af metode til landskabskaraktervurdering 	<ul style="list-style-type: none"> • Kapitel 7 Planlægningsmetode • Kapitel 9 Landskabskarakter- og synlighedsanalyser
<i>Analysere og vurdere</i> resultaterne af empiriske undersøgelser, hvad enten der er tale om de studerendes egne eller andres undersøgelser, herunder <i>vurdere</i> undersøgelsesmetodens betydning for resultaternes validitet.	<ul style="list-style-type: none"> • Indsamling af viden fra publikationer omhandlende placering af landbrugsbygninger i det åbne land i relation til § 11b stk. 2. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kapitel 6 Baggrund og formål med § 11 b stk. 2
Danne <i>syntese</i> mellem den faglige problemstilling, teoretiske og empiriske undersøgelser, samt foretage kritisk <i>vurdering</i> af den dannede syntese og projektarbejdets resultat i øvrigt.	Opstilling af anbefalinger til områdeudpegnin på baggrund af: <ul style="list-style-type: none"> • GIS-overlayanalyser • GIS-synlighedsanalyser • Casestudie • Refleksioner af GIS-analyserne og casestudiet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kapitel 8 Analyser af retlige forhold i henhold til landbrugsbygninger • Kapitel 9 Landskabskarakter- og synlighedsanalyser • Kapitel 10 Casestudie • Kapitel 11 Konklusion

Figur 11.2. Skematisk oversigt over kapitlerne i forhold til studieordningskrav, hvor det ses i hvilke kapitler projektgruppen har besvaret de opstillede emner.

12 Perspektivering

Dette kapitel vil omhandle en perspektivering på baggrund af nogle af de emner, der er behandlet i projektrapporten. Der vil således blive set lidt nærmere på allerede nævnte, men ikke behandlede problemstillinger.

Værdifulde landbrugsområder

Efter at have udarbejdet GIS-analyserne undrer det projektgruppen, at § 11 b stk. 2 foreslår at udpegningen af områder skal ske i de særligt værdifulde landbrugsområder. Den sidste af projektgruppens analyser viser nemlig, at disse områder i forvejen har et stort husdyrtryk, og at en udvidelse af produktionen ikke vil være særlig sandsynlig, idet det vil være vanskeligt at opfylde harmonikravene.

Projektgruppen kan godt se det fornuftige i at udpege de områder, hvor landbruget i dag er koncentreret. Det undrer dog projektgruppen, at den fremtidige udpegning skal foregå inden for disse områder, især når udviklingsmulighederne inden for disse områder er relativt små.

Har det fra Miljøministeriets side været meningen at begrænse såvel landbrugets mulighed for at sprede sig i landskabet, som landbrugets mulighed for en fortsat forøgelse af produktionen.

Dette er rent faktisk en mulig konsekvens af den form for udpegning der er beskrevet i § 11 b stk. 2.

Projektgruppen ser derfor mulighederne i § 11 b stk. 2 som værende en indikator på, at landbruget i fremtiden vil miste sin særstilling i det åbne land.

Økonomiske konsekvenser for landmændene

Som beskrevet i *afsnit 6.1.3 – Lokaliseringsplanlægning af landbrugsbygninger*,

mener projektgruppen, at en sådan planlægning kan være til fordel for landbruget, idet det kan skabe sikkerhed for, hvor en investering er fremtidssikret. Men om en udpegning nødvendigvis vil have økonomisk konsekvens er svært at sige.

De positive økonomiske konsekvenser for den enkelte landmand kan også være en værdistigning på de landbrugsarealer, landmanden ejer. Det kan ligeledes betyde, at en landmand, der ligger i et område, hvor der er udpeget områder til de fremtidige landbrugsbygninger, har muligheder for at fortsætte en eventuel udvidelse af sit produktionsapparat.

Modsat kan det have store negative økonomiske konsekvenser, hvis en landmand ikke ligger i et udpeget område. Man kunne forestille sig, at en landmand, lige inden denne udpegning foretages, udvider sin landbrugs-ejendom med forventninger om, at han kan udvide sin produktion. En sådan landmand vil på sigt kunne blive nødt til at ”lukke” sin produktion, hvis den er betinget af en udvidelse af landbrugsejendommen.

Fremtiden for § 11 b stk. 2

Projektgruppen er af den holdning, at § 11 b stk. 2 sammen med projektgruppens anbefalinger vil være et godt planlægningsværktøj til kommunerne i forbindelse med den fremtidige udpegning af fremtidens landbrugsbygninger. Projektgruppen er dog lidt usikker på, om kommunerne vil anvende den kompetence, de får tildelt.

Grunden til denne usikkerhed er, at en sådan udpegning kan have mange forskellige konsekvenser for de landbrug, der er placeret i kommunen, og det vil derfor være svært ikke at træde enkelte landmænd over tærne. Derfor kunne man godt forestille sig, at

kommunerne, for at undgå sure borgere, lader være med at foretage denne udpegning. Dette vil dog efter projektgruppens mening være en skam, idet denne kompetence helt klart vil være til fordel for det åbne land og vil være med til at sikre, at det åbne land i fremtiden vil være for alle og ikke kun for landbruget.

Om en udpegning vil ændre på forhold, der i forvejen er gældende for landbruget, kommer dog helt an på hvilke kriterier der inddrages i udpegningen.

Hvis en udpegning udelukkende baseres på de i forvejen gældende reguleringer for landbruget, og der ikke i kommunen derudover eksisterer politiske målsætninger om arealanvendelsen af det åbne land, vil en udpegning have karakter af en kortlægning af hvilke muligheder, landbruget har for at udvikle sig, ud fra den videst mulige administration.

At kommunerne reelt gives frie tøjler for, hvad det er for kriterier, der skal lægges til grund ved områdeudpegningerne, underbygges af, at kompetencen til at udpege de særligt værdifulde landbrugsområder, jf. *afsnit 4.3 – Kommunernes nye kompetencer*, også tilgår kommunerne!

13 Litteraturliste

Litteraturlisten vil indeholde en mere konkret beskrivelse af de enkelte beskrivelser af de enkelte forfattere, litteraturen hovedtitel, hvornår, udgave og hvilket forlag der er udgiver

Faglitteratur

- [Adolphsen, 1998] Jes Adolphsen, Problemer i videnskaben, 1998, Aalborg Universitetsforlag.
- [Allpass, 1983] John Allpass, Demokrati og planlægning, 1983, Akademisk forlag,
- [Balstrøm, 1997, s.90] Thomas Balstrøm, GIS i Danmark. Artikel - Rasterbaserede GIS-analysemetoder, 1997, Teknisk Forlag 1994
- [Bernhardsen, 1995, s.74] Tor Bernhardsen, Geografiske Informationsystemer, 2. oplag 1995, Vett & Viten A/S 1992.
- [Dagfinn m.fl, 1995, s.88-104] Dagfinn Føllesdal, Lars Walløe og Jon Elster: "Politikens introduktion til moderne filosofi og videnskabsteori", 1995, 1. udgave 2. oplag, Politikens Forlag A/S
- [Dalberg- Larsen, 2001] Jørgen Dalberg-Larsen, Lovene og livet. 2001, Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- [Nielsen, 2000] Jan Nielsen, Ejendomsændringer i det 20. århundrede. Artikel - Fysisk planlægning og ejendomsdannelse, 2000, DdL
- [Studieordningen, 2005] Institut 4, studieordning, 2005 Aalborg Universitet.
- [Wulff, 1992] Helge Wulff, Landboret, 1992, 2. udg. Jordbrugsforlaget.

Publikationer

- [Christensen, 2001] Johannes Christensen, Svineproduktionen og miljøet, 2001, Statens Jordbrugs- og Fiskeriøkonomiske Institut.

- [Ekner, 1996, s. 138] Landbruget i planlægningen – planlægnings og arealregulerings betydning i landbruget, 1996, Arbejdsgruppen om planlægning i landbruget, nedsat af landbrugs- og fiskeriministeriet.
- [Enemark, 1995] Stig Enemark: "Planlægning - Regulering - Realisering" i "Retligt Set - Synsvinkler på Arealanvendelseslovgivningen" s. 125-137. http://www.i4.auc.dk/lsn/landinsp/l8/areal/ku rsus/plan_reg.htm
- [Nabogeneudvalget, 2004] Redegørelse fra udvalget vedrørende nabogener i forbindelse med husdyrproduktions stalde og opbevaringsanlæg, 2004, Nabogeneudvalget, nedsat af Miljøministeriet.
- [Nellemann mfl., 2004] Landbrugsbygninger, landskab og lokalområdeplanlægning – Metoder til landskabskarakteranalyser og økonomivurdering, Vibeke Nellemann, Jens Abildstrup, Morten Gylling og Christian Vesterager, 2004, Skov & Landskab.
- [NJA, 2004, s.5-6] Landbrugsredegørelse fra NordJyllands Amt, 2004, Nordjyllands Amt.
- [Miljøministeriet, 2005] Almindelige bemærkninger til lovforslaget, Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser, 2005, Miljøministeriet.
- [Miljøministeriet1, 2005] Høringsnotat, til forslag til lov om ændring af lov om planlægning. 2005 Miljøministeriet.
- [Miljøministeriet 2, 2005] Overblik over statslige interesser i regionplanrevision 2005, Miljøministeriet, Landsplanafdelingen 5. kontor
- [VMP III, 2004] Vandmiljøplan III, Udgivet af Miljøministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, 2004.

- [VRD, 2000] Vandrammedirektivet, Europa-Parlamentets og rådets direktiv om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger 2000/60/EF, 23. oktober 2000.
- [Wilhelmudvalget, 2001] Natur og Landbrug, 2001, Wilhelmudvalget, nedsat af daværende Miljø- og energiminister Svend Auken og daværende Fødevareminister Ritt Bjerregaard.
- [SNS, 2002] Skov- og Naturstyrelsen(Landbrugs- og Bioteknologikontoret), Notat om de miljømæssige og erhvervsøkonomiske konsekvenser af de foreståede ændringer i udkast til ny husdyrgødningsbekendtgørelse, 2002

Slides

- [Munk Sørensen, 2005] Esben Munk Sørensen, Kommunernes håndtering af de nye opgaver – Implementering af opgavevaretagelsen, 2005, Nyborg mødet.
- [Rasmussen, 2005] Anne-Marie Rasmussen, Natur og Landskab, 2005, Nyborg mødet.
- [Østergård, 2005] Niels Østergård, Status - hvordan går det med Strukturreformen, 2005, Nyborg mødet.
- [Østergård1, 2005] Niels Østergård, Planlægning i den fremtidige struktur, 2005, Nyborg mødet.

Hjemmesider

- [nja.dk, VVM] <http://www.nja.dk/Serviceomraader/NaturOgMiljoe/Landbrug/VVM+og+husdyrb rug/VVMogHusdyrbrug.htm>.
- [Lagerbon & Storgaard] <http://www.lagerbon-storgaard.dk/artikler/art25.htm>

- [nja.dk/naturogmiljø] <http://www.nja.dk/Serviceomraader/Regionplan/KortOgLuftfoto/Arealinformation.htm>
[nja.dk/Serviceomraader/ NaturOgMiljoe/](http://www.nja.dk/Serviceomraader/NaturOgMiljoe/)
- [Skov-info] www.skov-info.dk/haefte/13/kap09.htm
- [www.ersi.com] http://www.esri.com/software/arcgis/about/desktop.html#desktop_extensions
- [www.indrigsministeriet.dk] <http://www.im.dk/Index/mainstart.asp?o=1&n=3&s=4>
- [www.viborgamt.dk] <http://www.erhverv.viborgamt.dk/sw4640.asp>
- [Økonomi- & Erhvervsministeriet.dk] <http://www.oem.dk/Publikationer/diverse/komreform/vaekstfora.pdf>

Love, bekendtgørelser og vejledninger

- [Betænkning nr. 1429, 2003] Forenkling af jordlovgivningen betænkning nr. 1429 fra udvalget vedrørende forenkling af jordlovgivningen, 2003, Ministeriet for fødevarer, landbrug og fiskeri.
- [Byggeloven, 1998] Bekendtgørelse af byggeloven, LBK nr. 452 af 24/06/1998
- [Bygningsreglementet, 1995] Bygningsreglementet 1995-02-13, som ændret ved tillæg 1-10.
- [Husdyrgødningsbekendtgørelsen, 2002] Bekendtgørelse om erhvervmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. BEK nr. 604 af 15/07/2002.
- [Landbrugsloven, 2004] Lov om landbrugsejendomme LOV nr. 435 af 09/06/2004.
- [Lov om drift af landbrugsjorder, 2004] Lov om drift af landbrugsjorder, LOV nr. 434 af 09/06/2004.
- [Miljøbeskyttelsesloven, 2001] Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse LBK nr. 753 af 25/08/2001.

- [Naturbeskyttelsesloven, 2004] Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse LBK nr. 884 af 18/08/2004.
- [Planloven, 2004] Bekendtgørelse af lov om planlægning, LBK nr. 883 af 18/08/2004.
- [Samlebekendtgørelsen, 2003] Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om supplerende regler i medfør af lov om planlægning BEK nr.655 af 07/07/2003.
- [Vejledning til anmeldeordning, 2003] VEJ nr. 81 07/07/2003, vejledning om administration af anmeldeordning for husdyrbrug(under VVM-reglen)

Lovforslag

- [Naturbeskyttelseslovforslag, 2005] L 89 (som fremsat): Forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse. (Udmøntning af kommunalreformen). Fremsat den 24. februar 2005 af miljøministeren.
- [Miljøbeskyttelseslovsforslag, 2005] L 91 (som fremsat): Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse. (Udmøntning af kommunalreformen for så vidt angår organiseringen af myndigheder m.v.). Fremsat den 24. februar 2005 af miljøministeren.
- [Miljømålslovsforslag, 2005] L 92 (som fremsat): Forslag til lov om ændring af lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven) og lov om vandforsyning m.v. (Udmøntning af kommunalreformen for så vidt angår organisering af myndighederne m.v.). Fremsat den 24. februar 2005 af miljøministeren.
- [Planlovsforslag, 2005] L 93: Forslag til Lov om ændring af lov om planlægning. (Udmøntning af kommunalreformen). Fremsat den 24. februar 2005 af miljøministeren.

14 Kildekritik

Projektet igennem bliver der refereret til faglitteratur, slides, hjemmesider, love, bekendtgørelser, vejledninger og lovforslag. Indledningsvis er hver af disse kilder blevet vurderet af projektgruppen, inden de er blevet benyttet. I det efterfølgende kapitel vil projektgruppen redegøre for, hvordan kilderne er vurderet. Efterfølgende vil der blive opstillet den række punkter, som projektgruppen har anvendt, som bekræftelse af kildens anvendelighed. Punkterne er:

- Kildens troværdighed, dvs. en vurdering af kildens baggrund og interesse.
- Kildens objektivitet, dvs. har kilden en interesse i at formidle et bestemt synspunkt?
- Publikations alder, dvs. er kilden tidssvarende?
- Kildens nærhed til det, der beskrives/forklares, dvs. er person tæt nok på emnet til at have den korrekte viden?
- Kildens forhold til andres kilder, dvs. kan forfatteren f.eks. have interesse i at have en anden mening end en anden kilde.

14.1 Faglitteratur

Med faglitteratur mener projektgruppen de bøger, der har været anvendt til denne rapport.

Problem i videnskab

Jes Adolphsen er en anerkendt forsker, og vurderes derfor til at være troværdig. Han har en klar holdning til emnet i hans bog, omhandlende problemorienteret læring igennem denne bog søger han at formidle en metode til denne proces. Bogen er fra 1998,

men dette vurderes ikke at spille nogen rolle, eksempelvis er der relateret til denne igennem undervisningen på Landinspektør studiets 7. semester 2003. Jes Adolphsen's nærheden til emnet er god, idet han som tidligere nævnt forsker i emnet. Kilden stemmer fint overens med andre på området, bl.a. er der som nævnt relateret til denne kilde i undervisningen her på Universitet.

Landboret

Kilden er troværdig, idet den er først og fremmest er skrevet med henblik på undervisning på Landbohøjskolen. Men samtidig kan den også benyttes af ansatte ved det offentlige, samt andre faggrupper som kunne tænkes at komme i berøring med det åbne lands problemer.

Helge Wulff vurderes at være objektiv til emnet og ønsker ikke at formidle et bestemt synspunkt, idet forfatteren har søgt råd og vejledning hos en række sagkyndige i den offentlige administration.

Ganske vist er kilden fra 1992, men til det brug, som projektgruppen har haft, har det ikke givet problemer med kildens alder.

Som tidligere beskrevet har Helge Wulff søgt råd og vejledning og dermed må tolkes at have den korrekte viden.

Da kilden er skrevet til en bestemt faggruppe, på baggrund af lovgivning, må det formodes, at forfatteren ikke har haft intentionen at formidle en anden holdning end andre kilder.

Ejendomsændringer i det 20. århundrede

Jan Nielsen er Landinspektør, ph.d. og planlægningskonsulent ved Aalborg Kommune og må derved vurderes som en troværdig forfatter.

Den pågældende artikel, Fysisk planlægning og ejendomsdannelse, er en del af et samlet værk Ejendomsændringer i det 20. århund-

rede, som er udarbejdet i forbindelse med 125-årsjubilæet i den, Den danske Landinspektørforening og må derved vurderes at være objektiv.

Kilden er udgivet i 2000 og da artiklen omhandler historisk udvikling, er kilden ”tidssvarende”.

Jan Nielsen er Landinspektør, og har derfor den viden der skal til, for at kunne behandle emnet.

I udarbejdelsen af artiklen har forfatteren gjort nytte af andre kilder og da kilden forholder sig til historiske fakta, vurderes kilden ikke at have en anden mening end andre kilder.

Lovene og livet

Det bliver svært at rejse tvivl om den negative troværdighed for Jørgen Dalberg-Larsen, idet Dalberg-Larsen er dr. jur., Professor i rettsociologi og retsfilosofi ved Juridisk Institut, Aarhus Universitet og medlem af Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd 1998.

Da bogen er udgivet i forbindelse med, at der er vedtaget en reform af det danske jura-studium, hvor faget rettsociologi er blevet et obligatorisk fag på fællesdel, på linie med fagene retshistorie og almindelig retslære. Vurderes det, at Dalberg-Larsen ikke ønsker at formidle et bestemt synspunkt.

Lovene og livet et tidssvarende.

Med den baggrund som Dalberg-Larsen har, og med bistand fra kollegaer fra de juridiske faggrupper ved Aarhus og København Universitet, vurderer projektgruppen, at Dalberg-Larsen har haft alle muligheder for, at være tæt på emnet.

GIS i Danmark

Thomas Balstrøm er Geograf, lic. scient, lektor i GIS og vurderes dermed at være troværdig.

Artiklen er en del af et samlet værk, som har til formål at dokumenterer brugen af GIS og kan derfor vurderes at være objektiv.

Selvom artiklen er 8 år gammel vurderer projektgruppen at denne er tidssvarende.

Med den baggrund som forfatteren har og med de medforfattere i det samlede værk, vurderer projektgruppen, at Thomas Balstrøm har den fornødne nærhed til emnet. Forfatteren gør brug af andre kilder og derved vurderes det, at Thomas Balstrøm ikke har haft en mening som afviger fra andre.

Demokrati og Planlægning

Troværdigheden i denne bog er stor, idet bogen er udarbejdet i samarbejde med en række universiteter. Endvidere har John Allpass arbejdet med dette emne i 25 år. Bogen er udarbejdet til et forskningsinstitut og må derfor vurderes som værende objektiv, idet bogen skal beskrive et fagområde og forfatterens egen mening om dette emne. Alderen på denne kilde ses ikke som et problem, idet den er anvendt til at beskrive en teori, som projektgruppen vurderer ikke at være ændret siden. Det må vurderes at John Allpass har nærhed til emnet idet han har arbejdet med emnet i 25 år samt det, at han blev opfordret til at skrive bogen. Det må vurderes at forfatteren ikke har haft intentioner om at kritisere andre forfattere, idet bogen på daværende tidspunkt var den eneste der omhandlede netop dette emne.

Geografiske Informationsystemer

Tor Bernhardsen er en anerkendt forfatter om emnet GIS, han vurderes til at være meget troværdig, idet han er anvendt af mange forskellige universiteter i forskellige lande. Bogen beskriver anvendelses muligheder for GIS, fordele og ulemper ved de forskellige datatyper osv. Det vurderes at denne beskrivelse er objektiv. Alderen på denne kilde ses ikke som et problem, idet den er anvendt til at beskrive en teori, som projektgruppen

vurder ikke at være ændret siden. Det må vurderes at Tor Bernhardsen har nærhed til emnet idet han har arbejdet med emnet i mange år og er meget anerkendt i hele Europa. Bogen beskriver de forskellige anvendelsesmuligheder der er ved GIS og det er projektgruppen holdning at disse muligheder er beskrevet objektivt og derved forholder han sig ikke kritisk til andre kilder.

14.2 Publikationer

Med publikationer mener projektgruppen de forskellige rapporter der er udgivet blandt andet fra Miljøministeriet, FSL og lignede.

Kilderne vurderes derfor som værende troværdige, idet de er udgivet eller foranlediget på begæring af diverse myndigheder, så som ministerier og amter.

Projektgruppen har vurderet at samtlige kilderne er objektive, idet de behandler et bestemt problemorienteret emne og ikke har til formål, at formidle en subjektiv holdning.

Kilderne er tidssvarende idet de alle, på nær en, er publiceret inden for den seneste fem år. Den ene kilde, som blev publiceret for 11 år siden, var dog så fremsynet, at projektgruppen har vurderet kilden som tidssvarende.

Til kildernes nærhed, vurderer projektgruppen at de er tæt på emnet, til at have været i besiddelse af den korrekte viden.

Det er ikke projektgruppens vurdering, at kilderne er interesseret i, at formidle en anden holdning end andre kilder.

14.3 Slides

Slidesene er alle fra Nyborgmødet og vurderes derfor kort og godt til at være troværdige. Dette skal ses i lyset af, at de fremviste slides alle blev vurderet af hele den danske Landinspektør stand.

Det kan diskuteres, om alle slides er objektive, men da de omhandler fakta om kommunalreformen, må projektgruppen vurdere at kilderne er objektive.

Slidesene er tidssvarende, idet de omhandler den forstående kommunalreform.

Alle tre forfatter vurderes at have den nærhed til emnet, at projektgruppen kan gøre brug af kilderne.

14.4 Hjemmesider

Samtlige af de hjemmesider som er anvendt i projektet er officielle hjemmesider og må derfor vurdere at baggrunden for diverse hjemmesider være troværdig.

De hjemmesider som projektgruppen bruger i projektet er alle, hjemmesider for ministerier og amter, på nær tre. Disse må vurderes at være objektive. Der resterende hjemmesider knytter sig til virksomheder og en interesseorganisation med samarbejdsparter i det offentlige. Derved kan det diskuteres om hjemmesiderne repræsenterer en objektiv eller subjektiv siden.

Hjemmesiderne er tidssvarende idet, de løbende bliver opdateret.

Projektgruppen vurderer at de enkelte myndigheder, virksomheder og interesseorganisationer er ansvarlige for indholdet af hjemmesider, viden som bliver formidlet via hjemmesiderne må derfor vurderes til at være korrekte.

14.5 Love, bekendtgørelser og vejledninger

Der kan vel ikke stilles så mange spørgsmål til troværdighed af kildens baggrund og interesse. Idet det er Staten, (den lovgivende myndighed) der er ansvarlig for de love, bekendtgørelser og vejledninger, som projektgruppen har anvendt.

Ligeledes vurderes kilden som værende objektiv. Lovgivning kan sagtens gennemskin-

ne en regerings, ministeriums eller ministers holdning. Men projektgruppen vurderer kilden som værende objektive.

Alle love, på nær to, er et par år gamle. Men det er ikke relevant for loven, hvor gammel den er, men om den er gældende og det er samtlige love.

De som har været forfatter til kilderne, må vurderes at være tæt på emnet til, at have den fornødne viden.

Da kilden er lovgivning burde det ikke kunne diskuteres om forfatteren har en interesse i, at formidle et andet budskab end andre. Men som tidligere beskrevet kan en holdning skinne i gennem.

14.6 lovforslag

Lige som vurderingen af kilderne Love, bekendtgørelser og vejledninger, burde der heller ikke skulle kunne stilles så mange spørgsmål til lovforslagene.

Baggrunden og interesse for kilden må vurderes til at være troværdige.

Når det er lovforslag som ikke har været igennem diverse behandlinger i folketinget, kan man diskutere om lovforslagene er helt objektive. Projektgruppen vælger, at tolke kilderne som værende objektiv.

Alle lovforslag er fra 2005, altså i år og vurderes at være tidssvarende.

Kilderne vurderes at være i forbindelse med den viden som bør ligge til grund for netop denne type kilder.

Det er vanskelig at vurdere om en givende interesse ligger bag kilderne, men projektgruppen vil umiddelbart se bort fra dette og vurdere kilden at vil formidle en neutral holdning.

Bilag A
Retssociologi

Retssociologi

Generelt er metoder et værktøj til, at afklare og gøre rede for ideer og tanker i forhold til et givent emne. Set ud fra et retssociologisk synspunkt drejer det sig om, at få en forståelse for rettens rolle og funktion i samfundet, hvor man arbejder med de særstillinger og synsvinkler som bliver anlagt af retten. Hvis man går ud fra en ren retsdogmatik indgangsvinkel, i forhold til at beskrive retsvidenskaben, analyseres og fortolkes retskilder og gældende ret systematiseres. Den retsdogmatiske metode afdækker mål – middel – effekt – perspektiv i forhold til gældende ret. Ved denne fremgangsmåde bliver elementer af retssociologien sorteret fra, nemlig retshistorien og retsfilosofien. Grundlæggende skal retssociologien forstås som en hjælpevidenskab, hvorved jurister har mulighed for at opnå supplerende viden om retlige forhold og det er bl.a. med til, at gøre jurister bedre i stand til at løse praktiske juridiske opgaver.

[Michael T. Sørensen, 4/3-2004]

Som tidligere nævnt giver retssociologien en forståelse af dels rettens rolle og dels samfundet, som har haft indvirkning på lovgivningen. Benyttes retssociologien skal man være opmærksom på, at ud fra et fagligt udgangspunkt, er den fagmæssigt placeret indenfor områderne juridisk forskningsmiljø eller samfundsvidenskab. Dog skal retssociologien betragtes som en metode, hvor det også er muligt, at definere metoden mere specifikt i forhold til et afgrænset forskningsfelt. Det er f.eks. muligt at foretage en afgræsning af metoden til kun, at omfatte retslige organer herunder f.eks. domstole, lovgivningsmagten og forvaltningen.

[Dalberg-Larsen, 2001 s. 46]

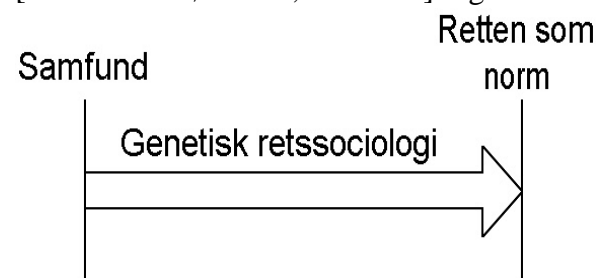
Oftentimes møder den retssociologiske metode negativ kritik for ikke, at være upartisk, at forholde sig ujuridisk og ikke være åben over for juridisk virksomhed generelt. Dette kommer specielt til udtryk i forskningsmiljø, hvor man bør være opmærksom på at have en vis form for selvkritik og være parat til at imødekomme fornyelse og perspektiverer. Det er her de sociologiske discipliner gør sig gældende.

Til hverdag anvendes retssociologien i særlige specialiserede institutioner og udføres af personer med særlig profession indenfor bl.a. domstole, forvaltning og lovgivning. [Dalberg-Larsen, 2001 s. 18-20]

Genetisk retssociologi

Definitionen af genetisk retssociologi er, at opnå en forståelse af hvilken årsag eller faktorer som har indvirkning på vores retssystem. Dvs. der bliver belyst regler, principper m.v. som viser på hvilket grundlag der fremkommer nye love eller hvorfor ældre love opretholdes.

[Michael T. Sørensen, 4/3-2004] Figur 1

Figur 1 Illustration af hvordan man via Genetisk retssociologi kan danne et over blik over samfundets indvirkning på retten

For at kunne analysere sammenhængen mellem samfund og retten som norm, skal de enkelte faktorer, som har indflydelse på

dannelsen af retsregler og ændringen af eksisterende, afklares. Faktorerne er typisk: politik, sociale-, økonomiske- eller ideologiske forhold. Endvidere skal de indbyrdes relationer også bestemmes for, at finde frem til, på hvilke måde og retning samfundet har indflydelse på retssystemet.

[Dalberg-Larsen, 2001 s. 48] Figur 2

Figur 2 De fire elementer der undersøges i forbindelse med Genetisk retssociologi

Når retten og dens virke skal analyseres er det væsentligt, at være opmærksom på de påvirkningsfaktorer som retten bliver udsat for. Her kan man skelne imellem to påvirkningsfaktorer: manifest, hvor det drejer sig om åbent at erkende påvirkninger, som er lette at konstatere eller latent, hvor disse er skjult og vanskeligt at finde frem til. Samtidig kan årsagerne til ændring af reglerne være direkte eller indirekte, hvor den direkte årsag bliver besluttet politisk, men den politiske beslutning kan ofte indirekte være lagt under pres fra interesseorganisationer eller vælgere.

[Dalberg- Larsen, 2001 s. 222]

I forarbejdet til lovgivning spiller den ideologiske faktor ind. Det ideologiske element handler meget om magt, hvor magt kan deles op i fysisk, politisk, økonomisk og ideologisk. De tre første er især dominerende,

men det ideologiske er samtidig en del af de tre foregående, uden at man kan sige, at ideologien vægtes i forhold til en bestemt, den kan derimod være med til at forme alliancer [Dalberg-Larsen, 2001 s. 244]. Ideologien kan betragtes som en selvstændig betydning og det er ud fra denne, at de enkelte beslutninger bliver taget.

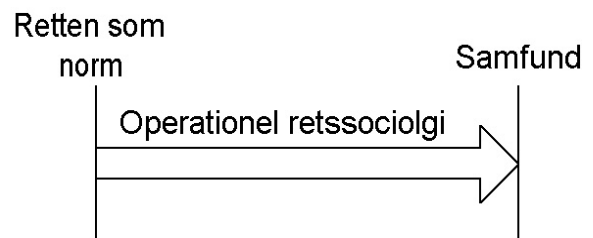
[Dalberg-Larsen, 2001 s. 222-225]

Hvordan man konkret benytter metoden og hvor man lægger vægten af de fire faktorer, skal vurderes ud fra hvad man ønsker at analysere og hvad man skal bruge resultatet til. Metoden virker som et studie til forarbejdet af lovgivning, vurderet ud fra de fire faktorer som har indvirkning på retssystemet. En del af forarbejdet er også lovhistorie, hvor udviklingen i reglerne studeres over en tidsperiode.

Operationel retssociologi

Til forskel fra de genetisk retssociologiske, faktorer som har indvirkning på retten, er operationel retssociologi læren om, hvilke virkninger retten har i det omgivende samfund [Dalberg- Larsen, 2001 s. 48]. Dvs. igennem en systematisk analyse kan man finde frem til, hvordan og hvorfor retssystemet og regler virker / ikke virker.

[Michael T. Sørensen, 4/3-2004] Figur 3

Figur 3 Illustration af hvordan man via Operationel retssociologi kan danne et overblik over retten indvirkning på samfundet

Den førnævnte systematiske analyse, redegør for de faktorer, som har betydning for hvordan lovgivningen kommer til udtryk og hvordan forvaltningen ofte øver indflydelse på lovens virke i samfundet.

1) Loven

- Redegøres for indholdet af en given lov.
- Er loven et udtryk for en reel ændring af retstilstanden eller en konkret fastlæggelse af gældende ret?
- Strider indholdet mod almindelige normer i samfundet?
- Er loven klart defineret og er indholdet entydigt formuleret og ikke vag eller tvetydig?
- Kan loven forstås af den jævne mand?
- Indeholder loven sanktionsregler (straffebestemmelser) for borger som overtræder denne?

2) Retssystemet i øvrigt

- Er det muligt at fortolke og forstå loven på baggrund af det gældende retssystem? eller indeholder loven elementer, som i praksis modvirker formålet?
- Findes der en sammenhæng imellem lovgivning og reglersystemer i samfundet?

3) Myndighederne

- Hvilken rolle har myndigheder på det givne område? Er myndigheden afskrækkende og kontrollerende eller vejledende og konfliktløsende?
- Er det muligt at dele myndigheder op i to grupper? (Første gruppe går ind for loven, mens anden enten aktivt eller passivt udøver modvilje mod loven)

- Hvilke kompetencer der lagt ud til myndigheder? Analysere hvorfor en myndighed har kompetencen
- Hvad er embedsmænds interesser?

4) Borger (inkl. Erhvervslivet)

- Borger er en aktørgruppe som kan have direkte eller indirekte indflydelse på lovgivningen og regler hvilket kommer til udtryk igennem borgers meninger, holdninger og interesser. Er det muligt at bestemme om borger har haft en indflydelse?
- Er borgerne organiseret, hvis dette er tilfældet, hvilke interesser ligger der bag? (Økonomisk, politisk eller andet)
- Vil en ny lov favorisere en befolkningsgruppe, frem for andre?

5) Politisk baggrund og styrkeforhold

- Det politiske styrkeforhold er ofte afgørende for hvordan loven udformes og realiseres, hermed er den politiske baggrund for en lov også ofte en væsentlig faktor for hvordan den forvaltes.

6) Tilførelse af ressourcer

- Hvilke virkninger vil der fremkomme af en given lov?
- Vil den tilføre nye eller flere ressourcer til et eller flere bestemte sagsområder? Så som arbejdspladser eller økonomi.

7) Kommunikation

- Hvordan har kommunikationen været fra myndighed til borger: god, manglende eller ingen?

8) Indirekte årsager

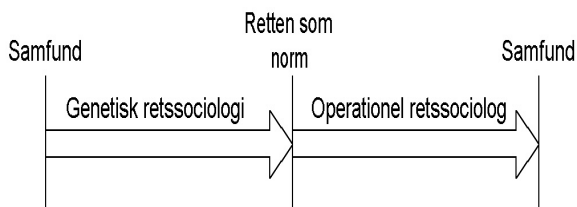
- Er der andre elementer som falder uden for de før nævnte kategorier,

som kan være interessante at belyse, i forhold til et givent emne?

Metoden skal ses som en checkliste, hvor de otte punkter er med til, at udføre et systematisk studie af virkeligheden igennem case-studier, kendelser, egne observationer, interview og lign. [Dalberg- Larsen, 2001 s. 250-253]. Dog skal metoden ikke følges mere slavisk, end hvis et punkt ikke bliver belyst i en tekst, så springer man blot videre til næst.

Genetisk- og operationel retssociologi

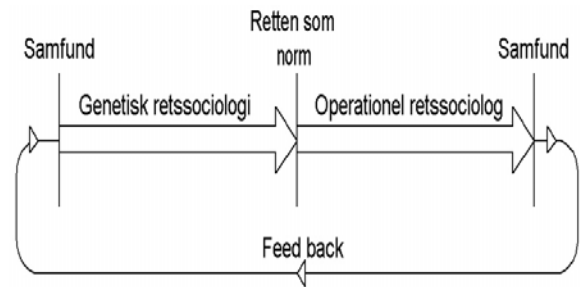
De to metoder Genetisk- og operationel retssociologi kan benyttes uafhængig af hinanden, alt efter hvordan man vil behandle love, regler eller emner. Men skulle man være interesseret i, både at få indsigt i hvad der fører frem til lovgivningen og hvordan retten bruger lovgivningen som et virkemiddel, kan man slå de to metoder sammen, som figur 4.

Figur 4 Viser hvordan de to forskellige metoder kan benyttes i et sammenspil.

Feed back

Hvis man endvidere ønsker, at se hvilke konsekvenser love og regler har i "virkeligheden", herunder om der er utilfredshed eller der bliver konstateret uhensigtsmæssigheder, som leder frem til ændringer af eksisterende love og regler eller helt ny tiltag indføres en feedback sløjfe på figuren ses figur 5.

Figur 5 Viser Genetisk- og Operationel retssociologi med feed back, som giver et overblik over de konsekvenser en givende lov har haft.

Feedback-studiet følger rettens kredsløb over en længere tidshorisont.

[Michael T. Sørensen, 4/3-2004]

Dermed vil en kombination af genetisk og operationel retssociologi kombineret med feedback være velegnet til f.eks. detaljerede lovhistoriske undersøgelser.

Bilag B
Mailkorrespondance
med SNS

Mailkorrespondance

Dette bilag vil indeholde mailkorrespondance mellem projektgruppen og Miljøministeriet herunder Skov og Naturstyrelsen.

Spørgsmål ang. Miljøministerens kommentarer til høringssvarende

Spørgsmål: Til Miljøministeriet

Hvornår vil Miljøministerens kommentar til høringssvarene til planlovsforslaget blive offentliggjort?

Svar: Til Projektgruppe 10.4 AAU
Christian P. Hansen, Rune Andersen og
Steffen B. Martens

Ved mail af 23. februar 2005, har I spurgt om, hvornår Miljøministeriets bemærkninger til høringssvarene vedr. forslag til ændring af planloven (udmøntning af kommunalreformen) bliver offentliggjort.

Miljøministeren har i dag den 24. februar 2005 fremsat lovforslaget i Folketinget. I den forbindelse har Miljøministeriet sendt samtlige høringssvar og høringsnotatet til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg. Høringsnotatet vil om kort tid kunne ses på Folketingets hjemmeside www.ft.dk <www.ft.dk> .

Høringsnotatet vedlægges dog samtidig til orientering.

Med venlig hilsen

Marie Louise Klenow

Spørgsmål ang. antallet af høringssvarende

Spørgsmål: Til Marie Louise Klenow.

Tak for Deres besvarelse angående bemærkninger til høringssvar vedrørende lovforslag til ændring af Planloven.

Det gav dog umiddelbart anledning til et par spørgsmål:

- I projektgruppen har vi undret os over, at man på Miljøministeriets hjemmeside kunne læse, at der var 89 høringssvar, da ministeriet oplyste et antal på 101 høringssvar, til 1. behandlingen i Folketinget?

- I de 89 høringssvar var det ikke muligt, at finde svar fra henholdsvis Landbrugsrådet og Dansk landbrug? Hvor vi i Høringsnotatet kunne læse, at netop Landbrugsrådet og Dansk landbrug har indsendt høringssvar.

Håber De også kan være os lige så behjælpelige denne gang.

På forhånd tak.

Steffen B. Martens.
Grp. 10.4 AAU

Svar: Til Projektgruppe 10.4 AAU
Christian P. Hansen, Rune Andersen og
Steffen B. Martens

I har den 28. februar stillet et par spørgsmål til høringssvarende vedrørende planloven.

I har for det første spurgt til høringssvaret

fra Landbrugsrådet og Dansk Landbrug. Høringssvaret vedhæftes til orientering, men kan også læses på www.mim.dk <www.mim.dk> .
<<dansk_landbrug.pdf>>

De to organisationer har afgivet høringssvar sammen, men er nævnt hver for sig i høringsnotatet til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg. Det samme er gældende for andre organisationer og myndigheder, såsom fx Dansk Energi, Elsam og Energi E2 og Stevns og Vallø Kommuner. Derudover er enkelte ministeriers høringssvar ikke nævnt på ministeriets hjemmeside.

Dette betyder, at der er forskel i antallet af høringssvar, når man sammenholder ministeriets hjemmeside med høringsnotaterne.

Jeres mail vedrørende planlovens § 15, stk. 5 er modtaget, og vil blive besvaret snarest muligt.

Med venlig hilsen

Peter Østergård
Fuldmægtig
Juridisk Kontor
Dir.tlf. +45 39 47 23 58
pst@sns.dk

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Tlf. +45 39 47 20 00
Fax. +45 39 47 98 99
www.sns.dk <www.sns.dk>

Spørgsmål ang. § 15 stk. 5

Spørgsmål: Til Peter Østergård

Tak for jeres mail. Vi ser frem til jeres svar.

Vi har faktisk et spørgsmål mere:

Danmarks Naturfredningsforening og Holstebro kommune mere, at, i forbindelse med § 11b stk. 2 skal planloven § 15 stk. 5 delvis eller helt fjernes, således der kan foretages en delområde- og lokalplanlægning for landbrugsarealer i det åbne landet. Hvordan forholder miljøministeriets til denne udmelding?

Med venlig hilsen

Steffen B. Martens.
Grp. 10.4 Landinspektørstudiet, AAU (Christian P. Hansen & Rune Andersen)

Svar: Til Projektgruppe 10.4 AAU
Christian P. Hansen, Rune Andersen og Steffen B. Martens

I mail af 9. marts 2005 har du spurgt om, hvordan miljøministeriet forholder sig til forslag fra DN og Holstebro kommunes forvaltning om ophævelse af planlovens § 15, stk. 5.

Som du sikkert allerede har set, har forslaget ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Baggrunden herfor er, at lovforslaget (L93) alene knytter sig til de dele af planloven, der skal ændres som en konsekvens af aftalen om strukturreformen.

Med venlig hilsen

Bo Christiansen

Spørgsmål ang. forarbejde til § 11b stk. 2

Spørgsmål: Til Miljøministeriet

Vi er en afgangsgruppe på Aalborg Universitet, Landinspektørstudiets 10.semester.

Vi arbejder med planlægning af landbrugsområder i det åbne land.

I forbindelse med specialet er vi ved at undersøge forarbejdet til lovforslaget til planloven (L93). Vi kan ikke umiddelbart finde noget materiale, udover det som er offentliggjort i forbindelse med fremsættelse af lovforslaget. Men det forklarer ikke noget om enten udvalgsarbejde eller evt. forarbejde.

Det er specifikt den nye § 11 b, stk. 2, der har vores interesse.

Hvis materialet findes vil vi meget gerne vide hvor vi kan finde det.

På forhånd tak

Projektgruppe 10.4 AAU
Christian P. Hansen
Rune Andersen
Steffen B. Martens.

Svar: Til Projektgruppe 10.4 AAU
Christian P. Hansen, Rune Andersen og
Steffen B. Martens

Tak for jeres henvendelse af 31. marts, hvor I efterlyser materiale om den foreslåede § 11 b, stk. 2, i lovforslag nr. 93, forslag til lov om ændring af lov om planlægning (Udmøntning af kommunalreformen).

Der har ikke været udvalgsarbejde forud for udarbejdelsen af lovforslaget. Som det fremgår af de specielle bemærkninger til § 11 b, stk. 2, er der tale om en præcisering af den gældende lov.

I jeres arbejde med planlægning af landbrugsområder i det åbne land vil I

måske finde Nabogeneudvalgets rapport interessant. Jeg har indsat et link til rapporten på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside.

http://www.sns.dk/Landbrug/nabogener/Redogelse_Januar_2004_HJEMMESIDEN.pd

http://www.sns.dk/Landbrug/nabogener/Redogelse_Januar_2004_HJEMMESIDEN.p

Med venlig hilsen
Lise Viftrup

Bilag C
Brev fra
Karsten Willeberg

Bilag D

Modelbuilder

Bilag E
VVM-
anmeldesskema

VVM-anmeldelseskema

Anmeldeskema, der skal anvendes ved anmeldelse af etablering, ændring eller udvidelse af en husdyrproduktion på 100 dyreenheder (DE) eller derunder efter § 3a, stk. 2

Anmeldelse om etablering/udvidelse/ændring på maksimalt 100 dyreenheder af husdyrbrug (under VVM-reglerne)

Anmeldeskema og tilhørende vejledning er elektronisk tilgængelig på Miljøministeriets hjemmeside på adressen: www.mim.dk

Oplysninger om natur- og miljøforhold

	Spørgsmål (sæt kryds)	JA	NEJ
1	Er det aktuelle projekt om etablering, udvidelse eller ændring på maksimalt 100 dyreenheder?	X	
2	Er det aktuelle projekt samt anmeldte etableringer, udvidelser eller ændringer inden for de sidste 3 år sammenlagt på maksimalt 100 dyreenheder?	X	
3	Ligger det aktuelle projekts udspretningsarealer uden for arealer, der har et direkte fald på 12 ⁰ eller mere ned mod den øverste kant af søer og vandløb?	X	
4	Ligger det aktuelle projekts udspretningsarealer længere væk end 50 m fra søer over 100 m ² ?	X	
5	Ligger det aktuelle projekts udspretningsarealer uden for de nitratfølsomme indvindingsområder, der er udpeget i regionplanen?	X	
6	Ligger det aktuelle projekts bygninger uden for de potentielle vådområder, der er udpeget i regionplanen, og uden for kortlagte lavbundsarealer?	X	
7	Ligger det aktuelle projekts udspretningsarealer og bygninger længere væk end 300 m fra internationale naturbeskyttelsesområder?	X	
8	Ligger det aktuelle projekts bygninger længere væk end 300 m fra: heder over 5 ha, overdrev, moser og søer, der er målsat i regionplanen?	X	
9	Ligger det aktuelle projekts udspretningsarealer og bygninger uden for fredede områder?	X	
10	Overholder det aktuelle projekt afstandskravene til naboer, som er fastlagt i § 4, stk. 3 i husdyrgødningsbekendtgørelsen, henholdsvis § 2 og § 3 i pelsdyrbekendtgørelsen samt de generelle krav til gødningsopbevaring, udledning af spildevand og til opsamling,	X	

transport og bortskaffelse af farligt affald i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen/pelsdyrbekendtgørelsen, spildevandsbekendtgørelsen og affaldsbekendtgørelsen?		
--	--	--

Faktuelle oplysninger

Anmelder		
Navn og adresse Edward Ellerstrøm	Telefon 98010203	
Ejer/ejere af ejendom/ejendomme		
Navn og adresse Edward Ellerstrøm	Telefon 98010203	
Ejendom/ejendomme		
Adresse Tilladelsesvej 6, Vejby	Matrikelnummer, ejerlav og sogn	
Landbrugsjorder		
	Til udspredning før anmeldelse	Til udspredning efter anmeldelse
Ejet areal (ha)	40	72
Forpagtet areal (ha)	0	
Skriftlige aftaler om overførsel af husdyrgødning (ha)	0	
Areal i alt (ha)	40	
Braklagte arealer efter anmeldelse (ha)		
Arealer med MVJ-ordning (MiljøVenlige Jordbrugsforanstaltninger), der indgår i driften efter anmeldelse (ha)		
<i>Anmeldelsen vedlægges kort, der viser udsprængningsarealers placering før og efter anmeldelse og med markering af ejede og forpagtede arealer samt arealer med skriftlige aftaler om overførsel af husdyrgødning. Arealer med MVJ-ordning angives også.</i>		
Bygninger		

	Grundplan i m ²		Bygningshøjde i m		
Bygningsmæssige udvidelser og ændringer af eksisterende bygninger	300		12,5		
Nyt byggeri					
<i>Anmeldelsen vedlægges kort, der viser beliggenheden af nuværende bygninger og af planlagt byggeri med angivelse af grundareal og bygningshøjder for de enkelte bygninger.</i>					
Husdyrproduktion					
Besætningsstørrelse før anmeldelse			Besætningsstørrelse efter anmeldelse		
Dyreart	Antal dyr	Dyreenheder	Dyreart	Antal dyr	Dyreenheder
		0	Svin	3000	100
I alt			I alt		100
Tidligere vurderinger af virkninger på miljøet					
	Ingen tidligere etablering/udvidelse/ændring	Tidligere etablering/udvidelse/ændring er vurderet ikke VVM-pligtig	Tidligere etablering/udvidelse/ændring er vurderet VVM-pligtig		
Afgørelse om VVM-pligt (sæt kryds)	X				

Jeg bekræfter, at ovenstående er i overensstemmelse med de faktiske forhold X

Dato og underskrift: Edward Ellerstrøm
den 23/5 -2005
Edward Ellerstrøm

Bilag F
Data CD

- [-] BILAG F-Data CD
 - [-] GIS-Analyser
 - [-] Kapitel 8
 - + Bebyggelse
 - [-] Behandling af temaer
 - + IS_Null
 - + Re_klasse
 - + Rå Rasterdata
 - + Endelig
 - + Landbrug
 - + Landskab
 - + Natur & Miljø
 - + Scenarium 1
 - + Scenarium 2
 - + Scenarium 3
 - + Udflytning
 - + Vand
 - [-] Kapitel 9
 - + 3D-Visualisering
 - [-] Synlighedsanalyser
 - + analyser
 - + Data
 - + Modelbuilderdiagrammer
 - + Rapport